

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Welkom	5
Aanbiedingsbrief.....	5
Bestuur en portefeuillevverdeling.....	7
Jaarverslag 2023	10
Algemeen.....	10
Overige toelichtingen	23
Pijler 1 Bestuur en Samen doen	26
Pijler 2 Samen Leven	37
Pijler 3 Duurzaamheid en Economie	49
Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	58
Pijler 5 Middelen en ondersteuning	71
Paragrafen	76
Lokale heffingen	76
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	80
Onderhoud kapitaalgoederen.....	86
Financiering.....	91
Bedrijfsvoering.....	95
Verbonden partijen	98
Grondbeleid.....	103
Voortgangsrapportages Grondbeleid	106
Jaarrekening	112
Modelverantwoording rechtmatigheid.....	112
Balans en toelichting.....	112
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	134

Bijlage met verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa).....	157
Bijlage overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld	184
Bijlagen	188
Controleverklaring	188
Specificatie onderliggende stukken jaarrekening	188
Totaal overzicht beleidsindicatoren.....	198

Welkom

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de raad,

Voor u liggen de jaarstukken 2023 bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening. De accountant heeft de controle afgerond en een goedkeurende verklaring afgegeven. Het beleidsmatige gedeelte van het jaarverslag is al in de sturingsmonitor door de raad vastgesteld. In de jaarstukken leggen wij aan uw raad verantwoording af over het financiële gevoerde beleid van het verslagjaar 2023. De realisatie wordt vergeleken met de begroting.

In 2023 bestond onze gemeente 25 jaar. Om dit te vieren is, met door inwoners en organisaties gemaakte foto's, een kunstwerk gemaakt. Het hangt in de raadszaal. Ook tijdens het midzomerfestival is het jubileum gevierd. Er is veel inzet geweest op de relatie met onze dorpen, organisaties en inwoners. Zo is een omgevingsadviseur aangesteld en elk dorp heeft een vast aanspreekpunt gekregen. De verschillende verkiezingen zijn allemaal goed verlopen. Aan de dienstverlening is veel aandacht besteed. Het proces voor meldingen openbare ruimte en de telefonische dienstverlening zijn opnieuw ingericht en de nieuwe website van de gemeente is online gegaan.

We nemen onze verantwoordelijkheid in de opvang van vluchtelingen. Op de locatie Papenvoort zijn nu 347 bedden beschikbaar voor Oekraïners en dit aantal zal nog verder toenemen tot 400. In de opvanglocatie De Biester kunnen we 77 asielzoekers opvangen om de druk op de opvanglocatie in Ter Apel te verlichten. De taakstelling rondom statushouders over 2023 is gehaald.

De aanbesteding Hulp bij het huishouden is uitgevoerd en de nieuwe contracten zijn op 2024 ingegaan. Inwoners krijgen hiermee weer een indicatie in uren op basis van een vastgesteld normenkader. Voor de overige aanbesteding Wmo en jeugd zijn ook de eerste stappen gezet.

Samen met partners en inwoners geven we invulling aan het Gezond en Actief Leven Akkoord. Inmiddels ligt er een plan voor de periode 2023-2026. Samen met de gemeente Borger-Odoorn waren we gastheer van de Nationale Sportweek. Beide zwembaden hebben 30.000 bezoekers mogen ontvangen; een mooi resultaat. Wij vinden het belangrijk dat elke inwoner kan meedoen aan culturele en sportieve activiteiten. Met de komst van het volwassenenfonds vormt een gebrek aan geld geen belemmering meer. Ook hebben we een aantal minimumregelingen verruimd en konden inwoners en organisaties een beroep doen op het noodfonds energie. De inzet van vrijwilligers is onmisbaar. Daarom is samen met Impuls een vrijwilligerscampagne opgezet.

We geven invulling aan de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd, met als doel de jeugdzorg te verbeteren en een financieel houdbaar stelsel te creëren. Er is nog veel onduidelijkheid over de wettelijke kaders die het Rijk zal vaststellen en wat dit betekent voor ons gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Intussen richten wij ons op het versterken van de pedagogische omgeving van jeugdigen. Dit doen we onder andere via het Schakelteam Opgroeien, waarin de gemeente, Attenta, Impuls, CKC en Primah samenwerken aan de volgende thema's: preventie, doorlopende leerlijn, de driehoek onderwijs-zorg-ouders en sociaal-emotionele ontwikkeling. We investeren in onderwijs-zorgarrangementen, waarbij jeugdzorg en onderwijs worden gecombineerd voor leerlingen met specifieke hulpvragen. Daarnaast houden we in de huidige inkoopronde voor jeugdzorg rekening met de verwachte nieuwe wettelijke kaders door in Drents verband samen te werken.

Ruimte om te ondernemen in Aa en Hunze is belangrijk. In 2023 deden we mee aan het VMBO beroepenfeest en organiseerden bijeenkomsten om ondernemers met elkaar in contact te brengen. Met betrokken ondernemers werd gesproken over de inrichting van een toekomstbestendig bedrijventerrein. Ook recreatie en toerisme is een belangrijke sector in onze gemeente. Als gemeente zorgden wij voor de balans tussen landschap en toerisme. We werkten samen met betrokken inwoners, ondernemers en partijen als het Recreatieschap Drenthe en Nationaal Park Drentsche Aa om initiatieven uit te voeren. Duurzaamheid is een veelomvattend onderwerp en de wetgeving en de manier van werken is veranderd. We werkten aan een vernieuwde duurzaamheidsvisie met voor iedereen mogelijkheden. Diverse onderdelen werden gelijk in uitvoering gebracht.

Vanuit het leefbaarheidsfonds zijn verschillende initiatieven vanuit de dorpen financieel ondersteund. Ook hebben we uitvoering gegeven aan de cultuurnota. Het Verkeers- en Vervoersplan is geactualiseerd en alle wegen zijn beoordeeld op verkeerveiligheid. Het wegtracé Rolde – Anderen is opnieuw opgebouwd met behoud van de bomen. We hebben volop ingezet op de aanleg van nieuwe fietspaden. Er is een plankaart opgesteld voor laadpaallocaties en voor de buitendienst zijn drie elektrische voertuigen aangeschaft. Voor huisvesting van de culturele verenigingen in Gieten is uit onderzoek de voorkeur gekomen voor een accommodatie in combinatie met onderwijs op de locatie van het Dr. Nassaucollege. De nieuwbouw van basisschool De Kameleon in Eexterveen is na de zomervakantie gestart. De Reuze Berenklaauw, het Jacobskruiskruid, de Japanse Duizendknoop en de eikenprocessierups zijn weer intensief bestreden. Het resultaat is nog wisselend.

In 2023 is gewerkt aan de woningbouwopgave, waaronder de voorbereiding van de gemeentelijke woningbouwontwikkelingen in Anloo en Gieterveen. De herstructurering van de Wijk van de Toekomst in Gieten is in volle gang. De Volmacht heeft een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de realisatie van 33 sociale huurwoningen in Gieten. In Nooitgedacht is nog ruimte voor de bouw van 50 woningen. Verder hebben we een faciliterende rol gespeeld bij woningbouwplannen van derden, waaronder de transformatie van voormalig hotel Braams in Gieten naar 26 woningen en de realisatie van 15 woningen in Eext. Er is onderzoek gedaan naar nieuwe potentiële woningbouwlocaties. Ook de dorpsgesprekken hierover hebben een vervolg gekregen. De gemeenteraad heeft de verhoging van de starterslening vastgesteld. Deze lening is in 2023 zeven keer verstrekt.

In 2023 hebben wij extra ingezet op nieuwe opdrachten vanuit het rijk, te denken valt aan onder andere opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders, de woningbouwopgave en de energietransitie. De veranderende wereld vraagt veel van het aanpassingsvermogen van organisatie en medewerkers. Er is prioriteit gegeven aan activiteiten op het gebied van werving van personeel en er is geëxperimenteerd met onderscheidende wervingsuitingen. Hiermee zijn goede resultaten behaald.

De nieuwe omgevingswet per 1 januari 2024 van kracht. In 2023 zijn de laatste documenten door uw raad vastgesteld waaronder de legesverordening. Voor de nieuwe huisvesting van de buitendienst aan de Oelenboom is in het najaar een definitief ontwerp vastgesteld. Daarnaast is er inzet gepleegd voor de gezamenlijke huisvesting van buitendienst en brandweer in Rolde. Financieel gezien sluit de jaarrekening 2023 met een positief resultaat van 2,3 miljoen. Dit resultaat gaat grotendeels naar de bestemmingsreserves. De totalen van de vrije algemene reserves zijn ongeveer gelijk aan die bij de jaarrekening 2022.

De standen van de onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) ouder dan de toegestane 5 jaar, deze behoeven actualisering. De meerjarenonderhoudsplannen worden in 2024 geactualiseerd. Meer hierover leest u in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen onder gebouwen.

Voor de toekomst staan we voor grote uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, wonen, ruimtelijke schaarste, bestaanszekerheid en vluchtelingen. Hier wordt al hard aan gewerkt en deze onderwerpen krijgen ook in 2024 en daarna veel aandacht. U wordt verder geïnformeerd in de bestuursrapportage 2024 en de begroting 2025.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het college van de gemeente Aa en Hunze

de heer R.L.H. Schoonderbeek
secretaris

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester

Leeswijzer

De jaarstukken begint met een financieel jaarverslag. Dit bevat een samenvatting in hoofdlijnen waarbij het rekeningresultaat wordt verklaard door een opsomming van de belangrijkste afwijkingen en een voorstel tot bestemming van het resultaat.

Daarna volgen een gedetailleerde financiële verantwoording per pijler en de verplichte paragrafen. De paragrafen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. Vanaf pagina 75 worden in de jaarrekening de balans en een overzicht van baten en lasten gepresenteerd en toegelicht. Ten slotte zijn een aantal bijlagen opgenomen met onder andere de verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (Sisa) en het beleidsmatige jaarverslag 2023.

Doordat het beleidsmatige jaarverslag al in de sturingsmonitor van maart 2024 is vastgesteld kan het zijn dat de teksten niet meer in alle gevallen volledig actueel zijn. Sommige teksten komen vaker voor in de jaarstukken. Reden hiervoor is veelal een verplichting vanuit het BBV en in enkele gevallen de bevordering van de leesbaarheid.

Bestuur en portefeuillevverdeling

Bestuur en portefeuillevverdeling

Burgemeester
A.W. Hiemstra

- Bestuurlijke coördinatie
- Algemeen bestuur
- Communicatie
- Samenwerking Drentsche Aa (Bedrijfsvoering)
- Veiligheidsregio (Brandweer/ GHOR)
- Vergunningen openbare orde en veiligheid incl. evenementen
- Dienstverlening
- Personeel en Organisatie
- Informatisering en automatisering
- Integrale handhaving
- Informatieveiligheid en privacy
- Vereniging van Nederlandse gemeenten
- Vereniging van Drentse gemeenten Westerbork

Projectportefeuille

- Implementatie Omgevingswet
- Mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling
- P10
- Gebiedsontwikkeling Nationaal Park Drentsche Aa

Wethouder
I. Berghuis
Gemeentebelangen

- Ruimtelijke ontwikkeling
- Volkshuisvesting, woningbouw
- Omgevingsvergunningen
- Kern- en buurtgericht werken
- Beheer openbare ruimte (o.a. wegen, groen, fietspaden)
- Verkeer en Vervoer
- Accommodatiebeleid over dorpshuizen
- Plattelands- en natuurontwikkeling
- Landbouwbeleid m.b.t. versterken landelijk gebied
- Begraven en begraafplaatsen
- Cultuurhistorie, cultureel erfgoed
- RUdD
- Eerste loco-burgemeester

Projectportefeuille

- Inwoners participatie / veranderende rol overheid
- Leader Zuidoost Drenthe
- Agenda voor de Veenkoloniën
- Stuurgroep Hunze
- Regio Deal voor het onderdeel wonen en coördinator
- Onderwijs- en cultuuraccommodatie Gieten
- Uitvoeringsagenda woningbouw

Wethouder
R.J. Heling
VVD

- Economische Zaken en werkgelegenheidsbeleid
- Grondbeleid, grondzaken en gemeentelijk vastgoed
- Inkoop, w.o. aanbestedingsbeleid
- Recreatie en toerisme
- Recreatieschap Drenthe Diever
- Onderwijs, inclusief onderwijs-huisvesting en kindcentra
- Volwasseneneducatie
- Laaggeletterdheid
- Water, waterbeheer en riolering
- Afval
- Sportbeleid, inclusief sportaccommodaties
- Leerplicht
- Internationale betrekkingen, w.o. EDR
- Volksgezondheid
- GGD
- Tweede loco-burgemeester

Projectportefeuille

- N34 ontwikkeling
- Toekomst vakantieparken
- Ontwikkeling Gasselternveld
- Regio Deal voor het onderdeel werk

Wethouder
K. ten Brink
PvdA

- Financiën, en verzekeringen
- Grondbedrijf
- Participatie, jeugd en WMO
- Belastingen
- Stichting Attenta (voorheen sociaal Team)
- Arbeidsmarktbeleid en sociale werkvoorziening
- Welzijns- en gezondheidsbeleid
- Sociale Zaken & armoedebeleid
- Duurzaamheid en duurzame energie
- Global Goals en Fairtrade
- Schuldhulpverlening
- Cultuurbeleid
- Inburgering, vluchtelingen
- Leerlingenvervoer
- Gemeenschappelijke regeling Werkplein Drentse Aa (WPDA)
- Gemeenschappelijke regeling Publiek vervoer Groningen-Drenthe
- Derde loco-burgemeester

Projectportefeuille

- Kans voor de Veenkoloniën
- Uitvoeringsagenda duurzaamheid
- Regio Deal voor het onderdeel welzijn

Gemeentesecretaris
R.L.H. Schoonderbeek
Algemeen directeur

- Adviseur van het college
- Hoofd van de ambtelijke organisatie

Jaarverslag 2023

Algemeen

Financiële terugblik

Inleiding

Deze paragraaf staat vooral in het teken van de financiële terugblik op 2023 (op hoofdlijnen), de rechtmatigheidsverantwoording en het accountantsoordeel.

Resultaat

Over 2023 is het rekeningresultaat 2,3 miljoen positief. Dit resultaat krijgt als bestemming dat er € 0,7 miljoen wordt onttrokken uit de Vrije Algemene Reserve (VAR) en dat er € 0,9 miljoen gaat naar de Algemene Reserve van het Grondbedrijf. Het resterende saldo van € 2,1 miljoen wordt toegevoegd aan verschillende bestemmingsreserves. In de paragraaf Rekeningresultaat 2023 gaan we uitgebreid in op het resultaat en de resultaatbestemming over het jaar 2023.

Rechtmatigheidsverantwoording en accountantsoordeel

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is het college verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording bij de Jaarstukken. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre in de jaarrekening bij de verantwoorde baten en lasten, alsmede bij de balansmutaties, het begrotings-, voorwaarden-, misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd.

Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het controleprotocol en normenkader dat door de raad op 7 december 2023 vastgesteld is.

De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording is vastgesteld op 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en de rapportagegrens is vastgesteld op € 100.000. Het totaal van de geconstateerde bevindingen valt binnen de verantwoordingsgrens.

De rechtmatigheidsverantwoording vindt u in de Jaarrekening als een apart onderdeel.

Accountantsoordeel

Het accountantsoordeel over de jaarrekening bestaat uit een beoordeling van de vraag of sprake is van een getrouw beeld (geen materiële fouten of onzekerheden in de jaarrekening).

De jaarrekening 2023 is door Eshuis Registeraccountants gecontroleerd. Eshuis heeft een controleverklaring verstrekt met een goedkeuring voor getrouwheid van de jaarrekening als geheel, alsmede voor de rechtmatigheid inzake de besteding van de specifieke uitkeringen. De verklaring is in de jaarstukken opgenomen onder de 'Bijlagen'.

Behandeling

De Auditcommissie heeft de jaarstukken 2023 op 17 juni 2024 behandeld. De jaarstukken 2023 worden in de raadsvergadering van 27 juni 2024 ter vaststelling aan uw raad voorgelegd.

Besluitvorming

Uw raad is bevoegd de jaarstukken vast te stellen en een bestemming aan het resultaat te geven. Voor het voorstel tot bestemming van het resultaat wordt verwezen naar het onderdeel 'Voorstel tot bestemming van het resultaat' en voor het besluit naar het onderdeel 'Besluit tot vaststelling'.

Wij stellen u voor de jaarstukken 2023 vast te stellen en daarmee décharge aan het college te verlenen omtrent het gevoerde financieel beheer.

Rekeningresultaat 2023

Inleiding

Zoals we u in het onderdeel Financiële terugblik al hebben gemeld, is het resultaat dat aan de VAR wordt onttrokken € 0,7 miljoen.

In 2023 is een aantal budgetten geraamd die nog niet ingezet zijn maar waar nog wel werk of een verplichting tegenover staat en dus wordt voorgesteld om het bedrag van €1,7 miljoen toe te voegen aan de reserve Incidentele dekkingsmiddelen, daarnaast kan een bedrag van € 0,2 miljoen voor verplichtingen tot en met 2022 vrijvallen van de reserve incidentele dekkingsmiddelen omdat deze activiteiten zijn afgerond.

Hieronder het rekeningresultaat en een toelichting hierop op hoofdlijnen. Voor uitgebreide informatie op pijlniveau verwijzen wij u naar de toelichting op baten en lasten per pijler.

Verklaring verschil rekening/begroting

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening weergegeven.

Resultaat 2023	
Bedragen x € 1.000	
Nr. Omschrijving	Bedrag I/S Bestemming (€)
1 Pensioenen vm wethouders	100 i VAR
2 Energietoeslag minima	-875 i VAR
3 Sociaal Domein	-1.054 i/s VAR
4 WPDA Sociale zaken	-162 i VAR
5 Toeristenbelasting	122 i VAR
6 Spuk aanpak energiearmoede	178 i VAR
7 Wegen	196 i VAR
8 WABO	231 i VAR
9 Ruimtelijke ordening	-233 i VAR
10 Sporthallen en zwembaden	-241 i/s VAR
11 Openbaar groen	-110 i VAR
12 Algemene uitkering	1.393 i VAR
13 Stelposten AU	244 i VAR
14 Huisvestingskosten	-161 i/s VAR
15 Samenwerkingsverband Drentse Aa	-280 i VAR
16 Vrijvallen incidentele budgetten tm 2022	243 i VAR
17 Tractie/ Doelgroepen uitvoering groen	-132 i VAR
18 Overig	-135 i VAR
Onttrekking VAR	-676 i VAR
19 Incidentele budgetten	1.470 i Reserve incidentele dekkingsmiddelen
20 Resultaat grondexploitatie	900 i Algemene reserve grondbedrijf
21 Opvang Oekraïners	673 i Bestemmingsreserve risico's opvang en vastgoed
22 Vrijval overige reserves	-95 i Overige bestemmingsreserves
23 egaliseringsreserve groot onderhoud schoolgebouwen	24 i Overige bestemmingsreserves
Totaal	2.296

Toelichting rekeningresultaat 2023

Van het positief rekeningresultaat ad € 2.296.000 zal aan de raad worden voorgesteld:

- in verband met de opvang Oekraïners een bedrag van € 673.000 toe te voegen aan de Bestemmingsreserve risico's opvang en vastgoed
- in verband met incidentele budgetten per saldo een bedrag van € 1.470.000 toe te voegen aan de

Reserve incidentele dekkingsmiddelen (bestemmingsreserve);

- een bedrag van € 900.000 toe te voegen aan de algemene reserve van het grondbedrijf (voor een specificatie zie paragraaf van het jaarverslag);
  - de reserves bovenwijkse voorzieningen, actualisatie digitalisering en harmonisatie bestemmingsplannen (ADHB) en de reserve investeringsregeling landelijk gebied vrij laten vallen; totaal € 95.000;
  - een bedrag van € 24.000 toe te voegen aan de Egalisatiereserve Groot onderhoud schoolgebouwen.
- Per saldo wordt er door het rekeningresultaat 2023 een bedrag van € 676.000 onttrokken aan de Vrije Algemene Reserve (VAR). Per saldo wordt er door het rekeningresultaat 2023 een bedrag van € 275.000 onttrokken aan de Vrije Algemene Reserve (VAR).

Ad.1 Pensioenen (voormalige) wethouders voordeel € 100.000

Jaarlijks wordt berekend hoe hoog de pensioenvoorziening voormalige wethouders dient te zijn. Door een forse stijging van de rente van 0,7% in 2023, naar bijna 3,2% eind 2023, kan een gedeelte van de aanwezige voorziening vrij vallen. Er is ten gunste van de exploitatie een vrijval van de voorziening geboekt van € 100.000.

Ad.2 Energietoeslag minima nadeel € 875.000, gecompenseerd door het rijk

De extra uitgaven voor de energietoeslag minima worden gecompenseerd door het Rijk. Gelden voor deze energietoeslag vanuit het Rijk zijn bij de decembercirculaire uitbetaald. Dit kon administratief technisch niet meer worden verwerkt in 2023. Zie ook overschot op de algemene uitkering in pijler 5.

Ad.3 Sociaal Domein nadeel € 1.054.000, bij najaarsnota reeds voordeel meegenomen € 1,3 miljoen

Op het sociaal domein zien we in 2023 een tekort. Al een aantal jaren komen wij structureel tekort op het sociaal domein. Dit is steeds opgevangen met incidentele gelden, de laatste jaren voornamelijk door middelen vanuit beschermd wonen. Een deel van het geld dat we in 2023 hebben teruggekregen vanuit beschermd wonen, is in verband met de rechtmatigheid, in de najaarsnota verwerkt. Dit betrof € 1,3 miljoen. Wanneer dit niet in de najaarsnota verwerkt was dan was er nu sprake van een voordeel van € 250.000

Daarnaast zien we dat het totaal aan uitgaven in het sociaal domein redelijk stabiel is, maar dat er wel sprake is van een sterke kostenstijging als gevolg van de hoge inflatie (CAO-stijgingen) en stijgende kosten door kleinschaligere zorg. Daarnaast neemt de complexiteit van problematiek bij jeugdigen toe, met als gevolg een intensievere (duurdere) vorm van zorg.

Ad.4 WPDA Sociale zaken nadeel € 162.000

De WPDA is een gemeenschappelijke regeling, zij voert voor de gemeente de Participatiewet, de Wet sociale werkvoorziening, de bijzondere bijstand en een gedeelte van het minimabeleid uit. Het nadeel van € 162.000 bestaat uit een nadeel op de Participatiewet van € 222.000 een nadeel op de re-integratiekosten van € 117.000 en daarnaast een voordeel op de bedrijfsvoeringskosten van € 177.000.

Ad. 5 Toeristenbelasting voordeel € 122.000

Het voordeel is ontstaan door correcties uit voorgaande jaren.

Ad. 6 Spuk aanpak energiearmoede voordeel € 178.000

In de bestuursrapportage 2023 is voor de derde tranche van de SPUK (Specifieke Uitkering) aanpak energiearmoede een budget ad € 178.000 opgenomen. Daarbij is verzuimd om de inkomst te ramen zodat het budget ten laste van de algemene middelen is gebracht. Omdat de inkomst wel binnen is gekomen, ontstaat hier een voordeel en kan het bedrag ad € 178.000 weer terug naar de algemene middelen. Dit heeft geen effect op het kunnen uitvoeren van maatregelen. Omdat er nog geen uitgaven zijn geweest in 2023 is dit nog gewoon in 2024 beschikbaar.

Ad. 7 Wegen voordeel € 196.000

Op de exploitatie van wegen is er een voordeel van € 196.000. Hiervan is € 96.000 een voordeel op kapitaallasten. Dit komt door uitstel van investeringen. Klein onderhoud hebben we minder hoeven uitvoeren. Het gevolg is een incidenteel voordeel van € 40.000. Daarnaast was er onderhoud aan onverharde wegen en aan wegmarkeringen gepland voor het najaar 2023. Door de slechte weersomstandigheden heeft dit onderhoud nog niet plaatsgevonden. Hierdoor is ook op deze budgetten een voordeel ontstaan van respectievelijk €17.000 en €23.000. Verder nog kleine verschillen. Het gaat om incidentele voordelen.

Ad. 8 WABO voordeel € 231.000

Sinds corona ontvangen we substantieel meer vergunningaanvragen dan in de periode daarvoor. Daarnaast zijn er extra aanvragen ingediend voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Om deze aanvragen te kunnen verwerken is extra personeel ingezet. Per saldo heeft dit een voordeel opgeleverd van € 231.000. Dit is een netto bedrag, na aftrek van de extra personele lasten die hiervoor zijn gemaakt.

Ad. 9 Ruimtelijke ordening nadeel € 233.000

Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door het achterblijven van de inkomsten uit kostenverhaal (anterieure overeenkomsten). Een (groot) aantal procedures was al opgestart of aangevraagd voor het van kracht worden van het beleid omtrent kostenverhaal zodat hiervoor geen inkomsten konden worden verkregen.

Ad.10 Zwembaden en sporthallen nadeel € 241.000

Het nadeel van € 71.000 bij de zwembaden heeft verschillende oorzaken. De kosten voor het inhuren van personeel zijn gestegen door strengere eisen voor toezicht en kwaliteit, en de loonkosten zijn verhoogd door de CAO, wat een nadeel van € 42.000 oplevert. Daarnaast zijn de energiekosten gestegen door een relatief koud zwemseizoen, wat leidde tot een hoger verbruik van houtpellets, resulterend in een nadeel van € 25.000.

Verder zijn de overige uitgaven gestegen, voornamelijk door hogere kosten voor waterkwaliteit en de benodigde zuiveringsmiddelen, wat een nadeel van € 20.000 betekent. De onderhoudskosten voor het zwembad en groenonderhoud zijn hoger dan begroot, deels door het oplossen van diverse storingen, wat een nadeel van € 14.000 veroorzaakt.

De opbrengsten zijn echter hoger dan verwacht, met een voordeel van € 22.000, ondanks het koude zwemseizoen. Een aanzienlijk deel van deze hogere opbrengst, namelijk € 17.000, komt door bijdragen van zwemlessen die worden gegeven in Nooitgedacht. Over het algemeen zijn de kosten mede gestegen door inflatie.

Het nadeel van € 170.000 bij de sporthallen komt voornamelijk door hogere kosten voor energie en schoonmaak. Daarnaast sluiten de huurinkomsten niet aan bij de raming, omdat het verwachte herstel van huurinkomsten na corona zich niet heeft voorgedaan is de raming structureel te hoog is. In april 2024 ontvingen we een afrekening van de energiekosten van de sporthallen over het jaar 2023, wat een teruggave van € 50.000 inhield. Deze afrekening wordt vanwege het late tijdstip in 2024 verwerkt

Ad.11 Openbaar Groen nadeel € 110.000

Het groenonderhoud in onze wijken wordt uitgevoerd door onze Kernteams van de buitendienst. Om het groen netjes en verzorgd te houden, hebben we genoeg medewerkers nodig. Elk jaar proberen we nieuwe collega's aan te nemen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben (afpraakbaners). Dit helpt ons niet alleen om het werk gedaan te krijgen, maar geeft ook mensen een kans om weer aan de slag te gaan. Helaas waren er in 2023 minder mogelijkheden om afspraakbaners in te zetten. Hierdoor moesten we vaker een beroep doen op uitzendkrachten. Uitzendkrachten zijn echter duurder, wat ertoe heeft geleid dat ons personeelsbudget flink is overschreden en het groenonderhoud duurder uitviel dan gepland.

Ad. 12 Algemene uitkering voordeel € 1.393.000

In de decembercirculaire 2023 hebben we op een aantal onderwerpen nog extra middelen ontvangen. Vanwege het late tijdstip van bekendmaking was het niet mogelijk om deze inkomsten middels een begrotingswijziging op de juiste plek te verwerken. Hierdoor is op bepaalde posten een nadeel ontstaan of kon niet beschikt worden over een budget. Het gaat om de volgende onderwerpen en bedragen:

Energietoeslag	€ 874.000
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	€ 80.000
Invoeringskosten omgevingswet	€ 348.000
Soc. Domein: meerkosten Oekraïne	€ 45.000
Maatschappelijke begeleiding (statushouders)	€ 12.000
Algemeen: herrekening uitkeringsfactor en maatstaven	€ 34.000

Hierbij compenseert de bijdrage voor de energietoeslag het nadeel hierop dat in pijler 2 zichtbaar is zie ook ad. 2.

Voor zover nodig wordt in 2024 nog een beroep gedaan op bovenstaande (incidentele) budgetten. Voorstellen hiertoe worden opgenomen in de bestuursrapportage 2024.

Ad. 13 Stelposten AU voordeel € 244.000

In de meicirculaire 2023 zijn extra middelen ontvangen ten aanzien van een aantal verschillende onderwerpen. Deze zijn apart gezet op een stelpost in afwachting van planvorming. Nu deze er (nog) niet zijn vallen deze vrij en leveren daarmee een incidenteel voordeel op. Mochten in een later stadium deze middelen nog nodig zijn dan kunnen deze middelen via één van de P&C documenten weer aan de VAR (Vrije algemene reserve) worden onttrokken. Voor de omgevingswet is dat in ieder geval wel het geval. Gevraagd zal worden extra budget beschikbaar te stellen voor personele inzet bij het opstellen van de omgevingsvisie en voor extra ondersteuning ten behoeve van de vergunningverlening.

Ad.14 Huisvestingskosten nadeel € 161.000

Het afgelopen jaar is er sprake van hogere lasten met betrekking tot de huisvesting van de organisatie, een deel is te verklaren door de (hoge) inflatie. De grootste posten worden hier genoemd. Hoewel er lopende het jaar een bijstelling heeft plaatsgevonden van de energiekosten is er toch nog sprake van een overschrijding met ruim € 26.000. Ook is er sprake van hogere onderhoudslasten van het gemeentehuis o.a. vanwege aanpassingen in het verwarmingssysteem en vervanging van lekke ramen voor een bedrag van circa € 50.000. Daarnaast zijn er extra kosten van beveiliging € 17.000 en is de schoonmaak veel duurder geworden als gevolg van CAO stijgingen € 50.000. Een deel van de hogere lasten is structureel van aard.

Ad. 15 Samenwerkingsverband Drentse Aa (SDA) nadeel € 280.000

In 2017 is een samenwerking gestart (SDA) met de gemeente Assen en Tynaarlo op het gebied van personeel- en salarisadministratie(PSA), inkoop en belastingen. Het resultaat van SDA belastingen ten opzichte van de begroting bedraagt € 115.000 nadelig. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere bezwaar en beroep kosten nadeel € 195.000. Hier tegenover staat dat er geen kosten zijn gemaakt voor dwangvordering € 64.000 voordeel. De overige verschillen bedragen € 16.000 voordeel. Het aantal WOZ bezwaren in 2023 is gestegen van 1900 naar 3700.

Het resultaat van SDA inkoop bedraagt € 91.000 nadelig De afgelopen jaren is de complexiteit rond aanbestedingsprocedures en rechtmatigheid toegenomen. Dit heeft ertoe bijgedragen dat de formatie op inkoop is uitgebreid. Samen met de verhoging van fors gestegen loonkosten heeft dit ertoe geleid dat de bijdrage voor de samenwerking op inkoop met een bedrag van € 59.000 is toegenomen. In 2023 is ook de afrekening over 2022 verantwoord waardoor het tekort op de samenwerking inkoop in 2023 uitkomt op in totaal € 91.000.

Ad. 16 Vrijval incidentele budgetten tm 2022 voordeel € 243.000

Een aantal incidentele budgetten betreffende voorgaande jaren kunnen vrijvallen waarvan de activiteiten gereed zijn of niet meer tot uitvoering komen . Dit betreft o.a. samen maak je de route leerbudget en experimenteren in het sociaal domein € 25.000, opvang asielzoekers € 82.000, achterstallig onderhoud bomen € 28.000, wegenbeheersprogramma DG Dialog € 20.000, IBP 2019-2022 € 25.000 en overige kleine budgetten € 63.000. Voor een overzicht zie de bijlage overzicht reserve incidentele dekkingsmiddelen.

Ad.17 Tractie en doelgroepen uitvoering groen nadeel € 132.000

Het betreft een administratief nadeel vanuit de kostenverdeelssystematiek. Dit nadeel wordt op andere taakvelden in de jaarrekening gecompenseerd. Het geheel is budgettair neutraal.

Ad. 18 Overige verschillen (nadeel € 135.000)

De overige verschillen tussen begroting en rekening bedragen per saldo € 135.000 nadelig, dit bestaat uit meerdere kleine posten en wordt hier niet verder verklaard.

Ad.19 Incidentele budgetten (voordeel € 1.470.000)

Door de raad zijn voor 2023 een aantal incidentele budgetten (voordeel € 1.714.000) geraamd die nog niet ingezet zijn, maar waar nog wel werk of een verplichting tegenover staat. Daarnaast kunnen er budgetten vrijvallen (€ 243.000) waarvan de activiteiten zijn afgerond, zie punt 17.

Voor een overzicht verwijzen wij u naar de bijlage overzicht reserve incidentele dekkingsmiddelen.

Ad.20 Resultaat grondexploitatie (voordeel € 900.000)

Voor een specificatie van het resultaat wordt verwezen naar het onderdeel Grondbedrijf. Het voordelige saldo kan worden toegevoegd aan de Algemene reserve van het grondbedrijf. We verwachten wel een claim te moeten leggen op deze middelen t.b.v. de uitvoering van het woningbouwprogramma. We komen hier in de begroting 2025 bij uw raad op terug.

Ad 21 Opvang Oekrainers (voordeel € 673.000)

Eind 2022 hebben we de opvanglocatie in Papenvoort aangekocht. Deze is (wordt) verbouwd en aangepast voor de opvang van de doelgroep. De gemaakte kosten voor de opvang zijn lager geweest dan de vergoeding van het Rijk, waardoor een voordeel is ontstaan. We voegen een bedrag ad € 673.000 toe aan de hiervoor bedoelde reserve, reserve risico's opvang en vastgoed.

Ad. 22 Vrijval overige reserves € 95.000

Bij de jaarrekening wordt voorgesteld om de reserve bovenwijkse voorzieningen € 65.000, reserve ADHB € 25.000 en de reserve investeringsregeling landelijk gebied vrij te laten vallen € 5.000.

Ad.23 Egalisatiereserve groot onderhoud schoolgebouwen € 24.000

Het betreft de toevoeging aan de egalisatiereserve groot onderhoud schoolgebouwen voor een bedrag van € 24.000.

Grondbedrijf

Algemeen

Het resultaat van het grondbedrijf maakt onderdeel uit van het totale rekeningresultaat. Zie tevens de in deze jaarrekening opgenomen paragraaf Grondbeleid.

Resultaat grondbedrijf

In het verslagjaar dient volgens het BBV gebruik gemaakt te worden van de percentage of completion methode, de zgn. POC-methode: dat wil zeggen dat voor winstneming geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Het resultaat bij de rekening 2023 komt uit op € 900.000 voordelig (2022: € 748.000 voordelig).

Het resultaat ontstaat door de tussentijdse winstneming volgens de percentage of completion methode voor het complex Nooitgedacht voor een bedrag van € 900.000.

Voor de verwachte resultaten en het verloop van de Algemene reserve van het grondbedrijf, wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Investerings

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste activa over 2023 weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Boekwaarde per 1 januari 2023			44.314
Bij:	bruto investeringen	5.914	
	verstrekkingen geldleningen	161	
			6.075
Af:	afschrijvingen	2.211	
	Afwaardering duurzame waardevermindering	1.801	
	aflossingen leningen	230	
	onttrekkingen aan de reserves / bijdragen derden	211	
	desinvesteringen / verminderings	270	
			-4.723
Boekwaarde per 31 december 2023			45.666
Bedragen van € 100.000 of groter zijn:			
	Reconstructie rijbaan Rolde-Anderen		1.520
	Aankoop politiebureau Gieten		456
	Nieuwbouw basisschool Kameleon Eexterveen		436
	Strategische grondaankopen Gasselternijveen		433
	Aanleg fiets-wandelpad Gasselternijveen		391
	Vervanging openbare verlichting		350
	Vervanging strooiers met opzet en zoutmenger		286
	Aankoop vrachtauto		278
	Containers ABS		218
	Uitvoering op drukriool		141
	Aankoop Tractor		125
	Verharding Holle Drift		122

Reserves en voorzieningen

Reserves	31-12-2023	31-12-2022	Mutatie
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Algemene reserve	16.364	14.659	1.705
Bestemmingsreserve	10.770	6.840	3.930
Reserve grondbedrijf	4.217	3.469	748
Totaal reserves	31.351	24.967	6.383
Saldo baten en lasten algemene dienst	1.396	6.128	-4.732
Saldo baten en lasten grondbedrijf	900	748	152
Totaal eigen vermogen	33.647	31.843	1.803
Voorzieningen	10.150	9.865	285
Totaal reserves en voorzieningen	43.797	41.708	2.089

Algemeen

De reserves en voorzieningen zijn per saldo met € 2.089.000 toegenomen ten opzichte van de stand per 31 december 2022. Deze toename komt m.n. door de toename van de reserves.

Bij de jaarstukken is als bijlage toegevoegd een overzicht van de reserve Incidentele dekkingsmiddelen/onderhanden werk. Bij de Toelichting op baten en lasten per pijler is aan het einde

van iedere pijler een overzicht opgenomen van de mutaties in de reserves.
 Door de wijziging in het BBV in 2007 zullen bij de resultaatbepaling aan de raad diverse toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves ter goedkeuring worden voorgelegd.
 Voor een specificatie en onderbouwing wordt verwezen naar het Voorstel tot bestemming van het resultaat

Algemene reserve

De algemene reserve is per saldo met €1.706.000 toegenomen. Hieronder zijn de mutaties in de algemene reserve weergegeven.

Mutaties Algemene Reserve	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Bedragen x € 1.000			
Vrije Algemene Reserve (VAR)			
Resultaat Jaarrekening 2022	1.495		
Incidenteel sluitend maken begroting 2023		1.984	
Incidenteel sluitend maken begroting 2023 nav amendementen		275	
Budgetruimte incidenteel toevoegen aan VAR (Bestuursrapportage)	177		
Budgetruimte incidenteel toevoegen aan VAR (Najaarsrapportage)	2.293		
Totaal	3.965	2.259	1.706

De algemene reserve kan als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Weerstandsdeel (WAR)	5.653	5.653
Vrije deel (VAR)	10.711	9.005
	16.365	14.659

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn vergeleken met de stand per ultimo 2023 met € 3.930.000 toegenomen
 Voor een specificatie van de mutaties in de bestemmingsreserves wordt verwezen naar de onderdelen naar de onderdelen het Voorstel tot bestemming van het resultaat en de Toelichting op de balans.

Algemene reserve van het Grondbedrijf

De Algemene reserve van het grondbedrijf is per eind 2023 €748.000 hoger. Dit wordt veroorzaakt door:

- de verwerking van het rekeningresultaat 2022 (voordeel €748.000);

Saldo baten en lasten (algemene dienst en grondbedrijf)

Hiervoor wordt verwezen naar Saldo rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn per saldo met € 285.000 toegenomen. Voor een specificatie van deze toename wordt verwezen naar de Toelichting op de balans.

Saldo rekening van baten en lasten

Het saldo van de rekening van baten en lasten algemene dienst 2023 (€ 1.396.000 voordelig) en het saldo van het grondbedrijf (€ 900.000 voordelig) bedraagt, na verwerking van de mutaties van de reserves, € 2.296.000 voordelig. Conform de voorschriften wordt het resultaat afzonderlijk op de balans opgenomen.

Van het resultaat na bestemming zal de raad worden voorgesteld de nodige toevoegingen en onttrekkingen aan de (bestemmings)reserves te doen (per saldo € 1.396.000). Voor het voorstel en een onderbouwing, wordt verwezen naar Voorstel tot bestemming van het resultaat.

Het saldo van de grondexploitatie bedraagt € 900.000 voordelig (2022: €748.000 voordelig). Aan de raad wordt voorgesteld om het bedrag toe te voegen aan de Algemene reserve van het grondbedrijf.

Rechtmatigheid

Medio 2022 is het wetsvoorstel voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door de Kamer aangenomen en treedt in werking per boekjaar 2023. Vanaf het jaar 2023 moet het college van Burgemeester en Wethouders dan ook een rechtmatigheidsverantwoording afgeven in de jaarrekening.

Voor de oordeelsvorming over het 'getrouw beeld' van de rechtmatigheidsverantwoording wordt specifiek gekeken naar de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. begrotingscriterium;
2. het voorwaardencriterium;
3. het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium).

Op 7 december 2023 heeft de raad het controleprotocol en het normenkader vastgesteld. In het controleprotocol zijn de verantwoordings- en rapportagegrenzen vastgesteld. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheid is vastgesteld op 3% en de rapportagegrens van € 100.000. In het normenkader zijn de verordeningen en de regelgeving intern en extern genoemd waarop getoetst wordt voor het voorwaardencriterium.

De rechtmatigheidsverantwoording valt nog wel onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant controleert daarmee nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

De rechtmatigheidsverantwoording is in de Jaarrekening opgenomen.

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Per 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht van kracht geworden. Uit deze nieuwe wet blijkt dat het toezicht soberder, selectiever en risicogerichter dient te worden en gaat uit van vertrouwen van de toezichthouder. Het is in eerste instantie niet aan de toezichthouder, maar aan de gemeenteraad om toezicht te houden op de uitoefening van medebewindstaken door de colleges.

Samen met de gemeenten in Drenthe zijn op basis van de gewijzigde wetgeving toezichtcriteria ontwikkeld. Uit deze criteria blijkt of er sprake is van goede, matige of slechte uitvoering van de medebewindstaken. Ook met alle gemeenten in Drenthe is afgesproken om een zelfbeoordeling te gaan doen en deze beoordeling in de jaarrekening op te nemen. Afgesproken is dat in het jaarverslag bij de jaarrekening verantwoording over de medebewindstaken wordt opgenomen.

Over het algemeen kan worden geconcludeerd dat de medebewindstaken adequaat en doelmatig worden uitgevoerd. Op enkele onderdelen zijn er verbeterpunten mogelijk en hiervoor zijn concrete actiepunten geformuleerd.

Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten		Gemeente Aa en Hunze heeft een in 2016 vastgestelde structuurvisie die voldoet aan de eisen Wro
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten		
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		De gemeente Aa en Hunze gaat een Omgevingsvisie, die voldoet aan de Omgevingswet opstellen.

Omgevingsrecht	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse		Door het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet is in 2022 besloten het handhavingsbeleidsplan, dat vastgesteld was tot en met 2022, is verlengt tot een half jaar na invoering van de Omgevingswet. Dit betekent concreet dat er vanaf juli 2024 een nieuwe U&H strategie wordt vastgesteld.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen		Is in afrondende fase
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH		In afrondende fase. Het verslag is zo goed als klaar
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten		Door het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet is in 2022 besloten het handhavingsbeleidsplan, dat vastgesteld was tot en met 2022, te verlengen tot een half jaar na invoering van de Omgevingswet.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH		
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Ruimtelijk erfgoed	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld		Cultuurhistorische en archeologische waarden zijn in bestemmingsplannen meegenomen
Gemeente heeft een commissie ingesteld, die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn		Gemeente maakt gebruik van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van LIBAU
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten		Toezicht vindt plaats op basis van de Uniforme uitvoeringen Handhavingsstrategie (U&H)
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Huisvesting statushouders	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in		Taakstelling is behaald.
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in		Taakstelling is behaald door drie factoren. <ul style="list-style-type: none"> • Een inhaalrace wat betreft het regulier huisvesten. • Het plaatsen van 7 alleenstaanden onder de HAR. • Het huisvesten van 2 hervestigers gezinnen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Het behalen van de taakstelling blijft een lastige opgave en verdient daarom prioriteit en extra aandacht

Archief	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
---------	-------------------	-------------

Zijn de belangrijkste risicovolle thema's geïdentificeerd?		De risico's zijn in kaart gebracht en vastgelegd in een plan van aanpak.
Zijn er voor deze thema's al verbetermaatregelen getroffen?		Het plan van aanpak is geactualiseerd naar de huidige situatie. Niet alles wat in 2023 was gepland hebben wij kunnen uitvoeren door een gebrek aan een structurele volledige formatie. In mei 2023 is de eerste structurele vacature ingevuld en in januari 2024 de derde. Hiermee is IAB op volledige sterkte. Nu alle vacatures bij IAB zijn ingevuld wordt de uitvoering van het plan van aanpak weer opgepakt
Zijn er resultaten geboekt?		Het kwaliteitshandboek is geactualiseerd en er is een bezwaarstrategie voor de informatiehuishouding opgesteld.
Totaalbeeld: Is er reden voor extra aandacht?		De formatie is met de invulling van de openstaande vacatures sinds lange tijd weer op sterkte. Er is nauw contact met de archiefinspecteur, tijdens een bezoek van de archiefinspecteur aan onze gemeente zijn de thema's voor dit jaar doorgenomen.

Toelichting kleuren

Symbolen met kleuren staan voor mate waarin de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, tijdig en/of volledig is aangeleverd door de betreffende gemeente

De symbolen met de kleuren groen, oranje en rood in de tabel staan voor de mate waarin de betreffende gemeente op het toezichtdomein de vereiste informatie,

conform het informatiearrangement, tijdig en/of volledig heeft aangeleverd bij de provincie.

Groen : goed; de gemeente heeft de vereiste informatie tijdig en volledig aangeleverd.

Oranje : voldoende; de gemeente heeft de vereiste informatie niet tijdig en/of niet volledig aangeleverd.

Rood : onvoldoende; de gemeente heeft de vereiste informatie niet aangeleverd vóór de beoordeling.

Voorstel tot bestemming van het resultaat

Voorstel tot bestemming van het resultaat

Het voordelige gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, vaststellen op	€	1.804.743
als uitvoering van de begroting en begrotingswijzigingen is volgens het Overzicht mutaties Reserves en Voorzieningen		
- toegevoegd aan de reserves een bedrag van	-€	11.723.942
- onttrokken aan de reserves een bedrag van	€	12.214.906
		<u>€ 490.964</u>
Gerealiseerd resultaat	€	2.295.707

De raad wordt voorgesteld om:

de volgende bedragen toe te voegen aan onderstaande reserves

- reserve incidentele dekkingsmiddelen/onderhanden werk	€	1.713.810
- Algemene reserve van het grondbedrijf	€	900.000
- bestemmingsreserve risico's opvang en vastgoed	€	672.817
- Overig	€	24.000
		<u>€ 3.310.627</u>

de volgende bedragen te onttrekken aan onderstaande reserves

- reserve incidentele dekkingsmiddelen/onderhanden werk	-€	243.036
- reserve bovenwijkse voorzieningen vrijvallen	-€	65.115
- reserve Actualisering Digitalisatie Harmonisatie Bestemmingsplannen vrijvallen	-€	25.083
- reserve Investeringsregeling Landelijk Gebied vrijvallen	-€	5.071
- Vrije algemene reserve	-€	676.615
		<u>-€ 1.014.920</u>
		<u>€ 2.295.707</u>

Voorstel tot bestemming van het resultaat

Toevoegingen aan de reserves

Incidentele Budgetten (€1.713.810)

Door de raad zijn voor 2023 nog een aantal incidentele budgetten geraamd die nog niet ingezet zijn, maar waar nog wel werk of een verplichting tegenover staat. Voor een toelichting verwijzen wij u naar de bijlage overzicht reserve incidentele dekkingsmiddelen.

Algemene reserve van het grondbedrijf (€ 900.000)

Ingaande het jaar 2017 wordt de percentage of completion methode toegepast voor de winstneming bij de grondexploitatie. Onder voorwaarden moet een winstneming gedaan worden. Het complex Nootgedacht voldoet aan de voorwaarden. Het betekent een winstneming van € 900.000.

Bestemmingsreserve risico's opvang en vastgoed (€ 672.817)

Eind 2022 hebben we de opvanglocatie in Papenvoort aangekocht. Deze is (wordt) verbouwd en aangepast voor de opvang van de doelgroep. De gemaakte kosten voor de opvang zijn lager geweest dan de vergoeding van het Rijk, waardoor een voordeel is ontstaan. We voegen een bedrag ad € 672.817 toe aan de hiervoor bedoelde reserve, reserve risico's opvang en vastgoed.

Egalisatiereserve Groot onderhoud schoolgebouwen (€ 24.000)

Het ontvangen bedrag voor groot onderhoud wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Onttrekkingen aan de reserves

Vrije Algemene Reserve (€ 676.616)

In totaal wordt een bedrag van € 676.616 onttrokken aan de Vrije Algemene Reserve.

Zie verder onderdeel Rekeningresultaat van het jaarverslag.

Incidentele budgetten (€ 243.036)

Als gevolg van de heroverweging van de reserves incidentele dekkingsmiddelen kunnen er incidentele budgetten vrijvallen. Dit betreft budgetten waarvan de activiteiten gereed zijn of niet meer tot uitvoering komen.

Reserve bovenwijkse voorzieningen. Reserve Actualisatie Digitalisering Harmonisatie Bestemmingsplannen en reserve investeringsregeling Landelijk Gebied totaal € 95.269

Voorgesteld wordt om de reserve bovenwijkse voorzieningen € 65.115, reserve actualisatie digitalisering en harmonisatie bestemmingsplannen € 25.083 en de reserve investeringsregeling Landelijk Gebied € 5.071 vrij te laten vallen.

Raadsvoorstel

Voorstellen Jaarstukken 2023.

Aan uw raad wordt voorgesteld:

1. De 'bijlage begrotingsrechtmatigheid' in de jaarstukken vast te stellen;
2. In te stemmen met de standen van de onderhoudsvoorzieningen per eind 2023, gebaseerd op verouderde meerjarenonderhoudsplannen;
3. De jaarstukken over het jaar 2023 vast te stellen;
4. In te stemmen met de voorgestelde bestemming van het gerealiseerde resultaat 2023;
5. Het jaarverslag archief en informatiebeheer 2023 voor kennisgeving aan te nemen.

College van burgemeester en wethouders gemeente Aa en Hunze,

de heer R.L.H. Schoonderbeek
secretaris

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester

Raadsbesluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Aa en Hunze in de openbare vergadering van 27 juni 2024.

Met in acht neming van aangenomen moties en amendementen.

de griffier,

de voorzitter,

Overige toelichtingen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2023
Lokale heffingen:	
Onroerende zaakbelasting	4.907
Toeristenbelasting	1.986
Forensenbelasting	237
	<u>7.130</u>
Algemene uitkering gemeentefonds, inclusief sociaal domein	47.584
Dividenden	407
Saldo financieringsfunctie (betaalde en ontvangen rente, exclusief rente eigen vermogen)	
Ontvangen rente	131
Betaalde rente	-24
	<u>107</u>
Saldo tussen compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds	
Ontvangen Compensabele BTW 2022	4.115
Opgenomen op de balans Compensabele BTW 2022	4.073
	<u>42</u>
Overige algemene dekkingsmiddelen (o.a. berekende rente eigen vermogen)	-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	55.270
Onvoorzien	17
Totaal	55.287

Overzicht Overhead en vennootschapsbelasting

Overzicht Overhead									
Specificatie taakveld 0.4									
Ondersteuning organisatie									
Bedragen x €1.000									
		Lasten				Baten			
		Begroting	Begroting	Rekening	Saldo	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
		na wijz.				na wijz.			
0.4.1.	Ondersteuning organisatie algemeen	5.317	8.031	8.377	-346	222	222	520	298
0.4.2.	Huisvesting	477	697	857	-160	56	57	56	-1
0.4.3.	Apparaatskosten	1.107	1.345	1.440	-95	29	30	28	-2
0.4.4.	Automatisering	1.299	1.530	1.517	13	71	72	43	-29
	Algemeen totaal	8.200	11.603	12.191	-588	378	381	647	266

Overhead en vennootschapsbelasting

Overhead en vennootschapsbelasting

Toelichting:

0.4.1. Ondersteuning organisatie algemeen.

Op dit taakveld is er een voordeel op incidentele budgetten (o.a. project omtrent dienstverlening, het informatiebeleidsplan 2023 en de duurzame inzetbaarheid) totaal € 328.000. Daarnaast wordt het verschil veroorzaakt door de incidentele personeelsbudgetten nadeel € 366.000 en overige verschillen nadeel € 10.000.

0.4.2. Huisvesting

Er ontstaat bij dit deeltaakveld een nadeel van € 161.000. Het afgelopen jaar is er sprake van hogere lasten met betrekking tot de huisvesting van de organisatie, een deel is te verklaren door de (hoge) inflatie. De grootste posten worden hier genoemd. Hoewel lopende er het jaar een bijstelling heeft plaatsgevonden van de energiekosten is er toch nog sprake van een overschrijding met ruim € 26.000. Ook is er sprake van hogere onderhoudslasten van het gemeentehuis o.a. vanwege aanpassingen in het verwarmingssysteem en vervanging van lekke ramen voor een bedrag van circa € 50.000. Daarnaast zijn er extra kosten van beveiliging ca. € 17.000 en is de schoonmaak veel duurder geworden als gevolg van CAO stijgingen € 50.000.

0.4.3. Apparaatskosten

Op dit taakveld is sprake van een nadeel van per saldo € 97.000. Onder apparaatskosten vallen de ondersteunende kosten voor de organisatie. Het nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor vorming en opleiding en een stijging van de kosten van juridisch advies.

0.4.4. Automatisering

Er is een totale overschrijding bij dit deeltaakveld van € 42.000. Als gevolg van de toename van het aantal personeelsleden stijgt ook het aantal applicatie licenties en apparatuur. Op het gebied van informatieveiligheid investeren we meer in informatiebewustzijn en digitale beveiliging. Dit brengt extra kosten met zich mee. Daarnaast merken we dat de prijzen behoorlijk zijn gestegen (inflatie). De hogere lasten zijn (deels) structureel van aard.

Vennootschapsbelasting

Beoordeling Vpb-plicht 2023

Uit de (voorlopige) berekening 2023 van de fiscalist komt naar voren dat in 2023 met een winst

afsluiten, we hebben hiervoor een voorlopige aanslag van € 75.000 ontvangen. Op basis van een eerste inschatting valt de definitieve aanslag waarschijnlijk lager uit.

Onvoorzien

Toelichting Onvoorzien

Beschikbaar bij begroting	€ 16.675
---------------------------	----------

Pijler 1 Bestuur en Samen doen

Korte omschrijving

Deze pijler gaat onder andere over het functioneren van de gemeenteraad en het college en het betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties daarbij. Ook openbare orde en veiligheid, publiekszaken en verkiezingen zijn in deze pijler te vinden.

Terugblik 2023- Wat hebben we gedaan

In verbinding met onze inwoners

Vorig jaar bestond onze gemeente 25 jaar en om deze mijlpaal te vieren is besloten om samen met inwoners een nieuw kunstwerk te creëren dat een plek krijgt in de raadzaal van het gemeentehuis. Inwoners en organisaties hebben samen ongeveer 2000 foto's ingestuurd die de basis vormen voor dit kunstwerk. Het kunstwerk is tijdens de nieuwjaarsreceptie op 10 januari 2024 onthuld.

Tijdens het Midzomerfestival op woensdagavond 21 juni hebben we samen met ruim 250 inwoners de zomer ingeluid en het 25-jarig bestaan van Aa en Hunze gevierd.

Het onderhouden van goede relaties en het samenwerken met onze dorpen en organisaties is essentieel om ons werk goed te kunnen doen. Naast de omgevingsadviseur voor de fysieke leefomgeving, is in het afgelopen jaar ook een omgevingsadviseur sociaal aangesteld. Verder zijn we gestart met het Dorpenteam dat bestaat uit vijf contactpersonen die elk het vaste aanspreekpunt is voor een gebied (met bijbehorende dorpen en kernen). Op deze manier hebben we een stevige en verbindende basis gelegd om nog beter samen te werken en te communiceren met onze dorpen.

Ook de raad vergroot de betrokkenheid van inwoners door op locatie te vergaderen, op werkbezoek te gaan, inwoners te vragen mee te discussiëren tijdens interactieve bijeenkomsten over bijvoorbeeld armoedebeleid, en een ontmoetingsavond te organiseren voor inwoners die een reactie op de Spiekeriek hadden achtergelaten.

Niet alleen door vergaderingen en bijeenkomsten van de raad bij te wonen ontwikkelde de Jongerenraad zich verder in zijn taak. Er is een verordening opgesteld om de taken en bevoegdheden van de jongerenraad vast te leggen en leverde de jongerenraad een bijdrage aan bijvoorbeeld het nieuwe Gezondheidsbeleid.

Op basis van een heroriëntatie op de beste vorm en volgorde in het opstellen van een visie op de toekomst van Aa en Hunze is besloten om voorrang te geven aan het opstellen van een Omgevingsvisie in plaats van een nieuwe strategische toekomstvisie.

Als gastgemeente hebben we op 28 juni 2023 de jaarlijkse Zomersessie van het samenwerkingsverband P10 georganiseerd in Spijkerboor. Op het programma stonden thema's zoals 'innovatie in de landbouw', 'leefbaarheid ontstaat door mensen' en 'communicatie met en door inwoners'. Dankzij een bijdrage van inwoners en organisaties uit de regio hebben we een dag vol inspiratie kunnen organiseren voor bestuurders en beleidsmedewerkers van de deelnemende gemeenten.

In het afgelopen jaar konden onze inwoners meerdere keren hun stem uitbrengen, namelijk voor de Provinciale verkiezingen en de Waterschapsverkiezingen én de Tweede Kamerverkiezingen. De organisatie van deze verkiezingen zijn goed verlopen en hadden we als eerste Drentse gemeente alle stemmen geteld.

Een transparante overheid

Als betrouwbare overheid is het belangrijk dat we helder en transparant zijn over ons functioneren en onze rol in processen met inwoners en ondernemers. We laten zien wat we doen en hoe we dat doen. Bijvoorbeeld door de ingekomen post voor de raad op de website van de gemeente te plaatsen. Met de invoering van de Wet Open Overheid (Woo) zijn we verplicht om zoveel mogelijk informatie openbaar te maken. Dat maakt beter inzichtelijk hoe beleid tot stand is gekomen. Aan de hand van een inventarisatie, waarbij de impact van de implementatie van de Woo in beeld is gebracht, is een bijpassend implementatieplan opgesteld. In de eerste fase van dit plan richten we ons op het implementeren van informatiecategorieën, zoals bereikbaarheidsgegevens, vergaderstukken,

convenanten en Woo-verzoeken. Daarnaast is bewustwording van de impact van de Woo onder medewerkers een belangrijk aspect.

De opvang van Oekraïners en asielzoekers

We vinden het belangrijk dat we onze verantwoordelijkheid nemen in de opvang van vluchtelingen en dat we deze mensen op een humane wijze opvangen. Dankzij de aankoop van de opvanglocatie in Papenvoort hebben we deze opvanglocatie kunnen continueren en uitbreiden. In het afgelopen jaar hebben we weer meer gebouwen beschikbaar gekregen. Per 1 januari 2024 heeft de vorige eigenaar Yorneo het terrein verlaten en beschikken we over alle gebouwen. Vanaf dat moment zijn er 347 bedden beschikbaar en dit aantal zal nog verder toenemen tot rond de 400 bedden.

In de opvanglocatie De Biester kunnen we 77 asielzoekers opvangen om de druk op de opvanglocatie in Ter Apel te verlichten.

De taakstelling rondom statushouders over 2023 is gehaald. Vrijwel alle statushouders zijn in reguliere huurwoningen in de gemeente Aa en Hunze geplaatst.

Compensatieplan Nij Begun

Dit voorjaar hebben we samen met de colleges van de gemeente Tynaarlo en de gemeente Noordenveld en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een brief gestuurd aan staatssecretaris Vijlbrief van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat met een aanzet voor een compensatieplan gaswinning voor Noord-Drenthe. Doel van het compensatieplan is dat recht wordt gedaan aan de situatie van onze inwoners binnen het effectgebied van Groningen. In de tweede helft van 2023 zijn we gestart met het proces om het compensatieplan gaswinning Noord-Drenthe te concretiseren.

In samenwerking met het Samenwerkingsverband Noord-Nederland hebben we eind oktober 2023 een informatieavond georganiseerd over de subsidieregeling Verduurzaming en verbetering Groningen.

In oktober 2023 vonden twee aardbevingen plaats in de buurt van Ekehaar. Om de inwoners te informeren over de huidige situatie rondom de gaswinning uit het veld Eleveld en het melden van schade en hoe de afhandeling daarvan plaatsvindt, hebben we een informatiebijeenkomst georganiseerd. Deze bijeenkomst hebben we samen met Stichting Dorpsbelangen De Broekstreek georganiseerd voor de inwoners in dit gebied.

De dienstverlening van de gemeente Aa en Hunze

Vanuit de nieuw geformuleerde visie hebben we stappen gezet om onze dienstverlening naar een hoger niveau te tillen. Voorbeelden hiervan zijn het opnieuw inrichten van het proces rondom meldingen openbare ruimte met behulp van feedback van inwoners, het aanpassen van onze telefonische dienstverlening waarbij er extra aandacht is voor het tijdig en juist voldoen van terugbelverzoeken en tenslotte het formeren van een projectgroep die zich bezig gaat houden met het actualiseren van onze servicenormen.

Tijdens de nieuwjaarsreceptie is de nieuwe website online gegaan. Met de nieuwe website sluiten we beter aan bij de wensen en behoeften van de bezoekers. Zo zijn de teksten zoveel mogelijk geschreven op taalniveau B1 en is het aantal .pdf-documenten fors verminderd. Verder maakt de website gebruik van zogenaamde 'call to action' knoppen: knoppen waar onze inwoner op kan klikken en een verzoek/aanvraag of vraag beantwoord krijgt. Verder kunnen bezoekers feedback over de website toesturen. Ook hiermee verbeteren we onze dienstverlening.

De leefbaarheid en veiligheid in Aa en Hunze

In mei van het afgelopen jaar hebben we de Veiligheidsweek georganiseerd om verschillende aspecten met betrekking tot veiligheid onder de aandacht te brengen. Zo gingen we met bezoekers van weekmarkten in gesprek over verschillende aspecten van veiligheid, en hebben veel scholieren van het Nassau College in Gieten, inwoners, medewerkers en raads- en collegeleden de ondermijningscontainer bezocht.

We vergroten de bewustwording voor ondermijnende zaken door daar regelmatig over te communiceren (zoals de berichten over pinpasfraude in de sociale media) en deel te nemen aan het project Veilig Buitengebied waar de focus met name ligt op de bewustwording van en de ondersteuning voor agrariërs ligt. Ook is de Drentse Norm vastgesteld. Dat houdt een samenwerking voor een weerbaar openbaar bestuur tegen ondermijning tussen de Drentse gemeenten in.

Als recreatiegemeente is het belangrijk om actief handhavend op te treden tegen ongewenste permanente bewoning van recreatieparken en -woningen. Ook in het afgelopen jaar hebben we op

meerdere vakantieparken gecontroleerd op en zijn bewoners en eigenaren aangeschreven met het doel om de permanente bewoning te beëindigen. Het zichtbaar controleren en het aanschrijven van mensen heeft effect. We zien namelijk dat bewoners eerder uit eigen initiatief een andere woning zoeken. Vaak gaat permanente bewoning samen met sociale problematiek. In veel gevallen lukt het om een maatwerk oplossing te vinden.

Wat willen we bereiken (doelen)

1.10.1 De samenleving is betrokken bij gemeentelijke vraagstukken en het zelf organiserend vermogen is toegenomen.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

1.10.1.01 Nieuwe Strategische Toekomstvisie.

De nieuwe Strategische Toekomstvisie is één van de visiedocumenten waarin onze langetermijnvisie is uitgewerkt. Het document omvat maatschappelijke effecten waarop we met behulp van onze Planning & Control-instrumenten sturen. Deze visie is een handig kompas gebleken bij beleidsbepaling en besluitvorming. Ook extern heeft de visie haar nut bewezen in samenwerking met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en andere overheden. Andere visiedocumenten zijn de sturingsfilosofie in het sociaal domein 'Samen maak je de route!' en de nog op te stellen Omgevingsvisie.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Op basis van een heroriëntatie op de beste vorm en volgorde in het opstellen van een visie op de toekomst van Aa en Hunze is besloten om af te zien van het opstellen van een nieuwe strategische toekomstvisie. Wel wordt voorrang gegeven aan het opstellen van een gemeentelijke omgevingsvisie.

De belangrijkste reden hiervoor is de urgentie om een efficiënt en integraal afwegingskader te hebben voor opgaven en ontwikkelingen met een ruimtelijk effect (zoals woningbouw, klimaatadaptatie en veiligheid). Bovendien is de omgevingsvisie, onder de nieuwe Omgevingswet, een verplicht instrument voor gemeenten.

1.10.1.02 Gemeente Aa en Hunze 25 jaar

Bij de gemeentelijke herindeling op 1 januari 1998 zijn de voormalige gemeenten Rolde, Gasselte, Gieten en Anloo samengevoegd en is de gemeente Aa en Hunze ontstaan. Dat betekent dat onze gemeente volgend jaar 25 jaar bestaat!

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 hebben wij een campagne opgezet in het teken van ons 25-jarig jubileum. Wij vroegen inwoners om hun mooiste foto van Aa en Hunze aan te leveren. Al deze foto's vormen de basis voor het nieuwe kunstwerk in de raadzaal. Uiteindelijk hebben wij meer dan 2000 foto's binnengekregen, een mooi succes! Het kunstwerk is tijdens de nieuwjaarsreceptie op 10 januari 2024 onthuld.

1.10.1.03 Verantwoordelijkheid nemen in de opvang van vluchtelingen.

Als raad en college hebben wij uitgesproken dat wij het belangrijk vinden dat wij onze verantwoordelijkheid nemen in de opvang van vluchtelingen en dat wij deze mensen op een humane wijze opvangen.

In Aa en Hunze hebben wij een tweetal opvanglocaties. Een grote voor ontheemden uit Oekraïne en een aanvullende opvang in de Biester in Gieten.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

De gemeente heeft opvanglocatie Yorneo in Papenvoort gekocht in 2023. Hiermee kunnen wij het verblijf van Oekraïners continueren en garanderen zolang de oorlog duurt. Wij hebben dit jaar extra gebouwen geopend. Daardoor zijn op de opvanglocatie op dit moment 347 bedden beschikbaar.

Wij hebben onze verantwoordelijkheid genomen in het verlichten van de druk op de opvanglocatie in Ter Apel. De opvanglocatie wordt vanaf november 2023 voor twee jaar voortgezet als aanvullende opvang in plaats van een crisisnoodopvang. De capaciteit voor opvang voor asielzoekers in de Biester is 77 bedden.

Om te voorzien in de basisbehoeften van de vluchtelingen maken wij verschillende kosten. Denk hierbij aan de huur van de gebouwen, kosten voor energieverbruik, beveiliging maar ook het uitbetalen van leefgeld. De kosten van de opvang van Oekraïners zijn uitbetaald door het Rijk en de kosten van de opvang van asielzoekers zijn voldaan door het COA.

De taakstelling rondom statushouders over 2023 is gehaald. Vrijwel alle statushouders zijn in reguliere huurwoningen in de gemeente Aa en Hunze geplaatst. Zeven statushouders verblijven tijdelijk vanaf december 2023 in een zorgboerderij in Gieterveen, volgens de Hotel Accommodatie Regeling (HAR) van het COA voor maximaal een half jaar.

1.10.1.04 Vergroten betrokkenheid van inwoners bij het gemeentelijke beleid door de raad.

De raad vindt het belangrijk dat inwoners zo vroeg mogelijk betrokken worden bij processen die te maken hebben met hun eigen woon- of leefomgeving. De raad geeft hier op verschillende manieren invulling aan, bijvoorbeeld door regelmatig werkconferenties te organiseren waarbij de raad, aan de hand van een concreet en actueel onderwerp, in gesprek gaat met inwoners en organisaties en door vaker Informerende Bijeenkomsten op locatie te houden. Ook zal er geëxperimenteerd worden met interactieve Informerende Bijeenkomsten in een informele setting.

De raad gebruikt de Lange Termijn Agenda (LTA) om in een vroeg stadium van beleidsvoorstellen te kunnen besluiten om inwoners te betrekken bij de behandeling van het desbetreffende voorstel in een informerende bijeenkomst of raadsvergadering.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Betrekken van de inwoners

In het afgelopen jaar heeft de raad 3 keer op locatie een openbare Informerende Bijeenkomst georganiseerd. De eerste keer bij Café 't Keerpunt in Spijkerboor over het Evenementenbeleid en Toezicht en Handhaving. De tweede keer bij Werkplein Drentsche Aa over Bestaanszekerheid en Werk in Zicht. De derde keer in café Popken in Ekehaar over Ecologisch Bermbeheer.

Daarnaast is er een Werkconferentie georganiseerd over Ruimtelijke Schaarste. Inwoners konden in verschillende werkgroepen meediscussiëren. Dit gold ook voor drie interactieve Informerende Bijeenkomsten over Duurzaamheid, Armoedebeleid en Veiligheid.

Tenslotte is er een ontmoetingsavond door en met de raad georganiseerd voor inwoners die een reactie op de Spiekeriek hebben achtergelaten. De Spiekeriek heeft rond de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 in zes kernen van de gemeente gestaan. Hierop werden meer dan 300 berichten over uiteenlopende zaken achtergelaten.

Jongerenraad

De Jongerenraad heeft in 2023 verder invulling gegeven aan zijn taak. De leden hebben actief meegedaan aan het opstellen van het nieuwe Gezondheidsbeleid van de gemeente Aa en Hunze. Ook zijn ze veelvuldig aanwezig geweest bij raadsvergaderingen, informatiesessies en andere activiteiten vanuit de gemeente. Tenslotte heeft de Jongerenraad actief leden geworven door een brief naar alle first time voters te sturen tijdens de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 en door een spelletjesavond te organiseren in de bibliotheek van Gieten. Daarnaast is er samen met de Begeleidingscommissie uit de raad gewerkt aan een verordening om de taken en bevoegdheden van de Jongerenraad verder vorm te geven.

Werkbezoeken

De raad heeft in 2023 meerdere werkbezoeken gebracht. Zo is er een bezoek gebracht aan een ruimtelijk project binnen de gemeente, namelijk de herinrichting van het wegvak Rolde – Anderen en aan het Huus van de Taol. Ook zijn er door de raadswerkgroep Druut twee werkbezoeken georganiseerd. Ten eerste een bezoek aan de Wijk van de Toekomst en Woningbouwcorporatie de Volmacht in Gieten. En tenslotte is er in het najaar een bezoek gebracht aan de Avebe in Gasselternijveen.

Nieuwe werkwijze ingekomen post raad

De raad wil open en transparant zijn. Daarom is besloten dat de ingekomen post voor de raad op de website van de gemeente zal worden geplaatst. Privacygevoelige informatie wordt verwijderd. Hiervoor is de gedragscode privacy en persoonsgegevens van de gemeenteraad aangepast.

Wat willen we bereiken (doelen)

1.10.2 Een transparante overheid die laat zien wat ze doet en hoe ze werkt.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

1.10.2.01 Uitvoering geven aan de Wet Open Overheid (WOO), de wet elektronische publicaties en de wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

De Wet Open Overheid (Woo) is op 1 mei 2022 gedeeltelijk in werking getreden. De Woo regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo stimuleert actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

De wet verplicht de gemeente om zoveel mogelijk informatie openbaar te maken. Met name voor belangrijke thema's is het belangrijk dat overheidsorganisaties ruimhartig informatie en kennis delen. Dat maakt beter inzichtelijk hoe beleid tot stand is gekomen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2022 en 2023 heeft een inventarisatie plaatsgevonden om te bekijken welke impact de implementatie van de Wet Open Overheid (Woo) heeft voor de gemeentelijke organisatie. Hierbij zijn de verschillende processen die wij in onze organisatie hebben in kaart gebracht. Vervolgens is een bijpassend implementatieplan opgesteld.

De Woo vereist dat 11 categorieën overheidsinformatie op termijn actief openbaar gemaakt moeten worden. In eerste instantie richten wij ons op het implementeren van de informatiecategorieën uit fase

1 (waaronder bereikbaarheidsgegevens, vergaderstukken, convenanten en Woo-verzoeken). Een belangrijk aspect van de implementatie is om medewerkers bewust te maken van de impact van de Woo. Verder wordt er in het plan van uitgegaan dat er een gezamenlijke publicatievoorziening komt voor alle gemeenten in Nederland, het zogenaamde Platform Open Overheids Informatie (PLOOI). Inmiddels is dit platform gereduceerd tot een soort van "verwijsindex". Dit heeft als gevolg dat de gemeente haar eigen publicatievoorziening moet regelen.

Wat willen we bereiken (doelen)

1.10.3 De samenwerking met partners draagt bij aan het realiseren van onze gemeentelijke doelen op regionaal, provinciaal en landelijk niveau.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

1.10.3.01 Het actief volgen van het proces rondom mijnbouwactiviteiten.

In Aa en Hunze ondervinden inwoners schade en negatieve gevolgen als gevolg van gaswinning en zoutwinning. Wij volgen vanuit het perspectief van onze inwoners de ontwikkelingen ten aanzien van deze activiteiten en de afhandeling van schademeldingen kritisch. Wij maken daarbij gebruik van het adviesrecht en van de mogelijkheid een zienswijze of beroep in te dienen. Samen met de regio zetten wij ons in en blijven bij de staatssecretaris Mijnbouw aandringen op een ruimhartige, onafhankelijke en rechtvaardige afhandeling van schade als gevolg mijnbouwactiviteiten voor onze inwoners ongeacht de aard en locatie van de mijnbouwactiviteiten.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 hebben wij in het kader van de gaswinning Groningenveld voor de periode 2023-2024 gebruik gemaakt van het adviesrecht. Daarbij hebben wij de staatssecretaris Mijnbouw opnieuw verzocht uitvoering te geven aan het wettelijk bewijsvermoeden en schade binnen het effectgebied onverwijld toe te kennen en uit te keren. En deze op een ruimhartige, onafhankelijke en rechtvaardige wijze af te handelen. Daarnaast hebben wij opnieuw bij de staatssecretaris erop aangedrongen te zorgen voor de invulling van één landelijk loket mijnbouwschade, zodat inwoners die te maken hebben met gestapelde mijnbouw, worden ontzorgd.

De Rechtbank in Den Haag heeft in november 2022 een uitspraak gedaan inzake het beroep dat de gemeente Aa en Hunze in 2021 heeft ingesteld tegen het instemmingsbesluit zoutwinning Nedmag B.V. Hiertegen en tegen het nieuwe instemmingsbesluit hebben we respectievelijk in januari 2023 en februari 2023 hoger beroep en beroep aangekondigd. Omdat de financiële risico's van toekomstige schade veroorzaakt door de zoutwinning onvoldoende zijn geborgd. En omdat de voortzetting uit één put (TR9) nog steeds in strijd is met het advies van de Staatstoezicht op de Mijnen.

Dit voorjaar hebben wij samen met de colleges van de gemeente Tynaarlo en de gemeente Noordenveld en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een brief gestuurd aan staatssecretaris Vijlbrief van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat met een aanzet voor een compensatieplan gaswinning voor Noord-Drenthe. Aanleiding voor deze brief zijn de aanbevelingen en conclusies van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen en het bezoek van de staatssecretaris aan Annerveenschekanaal op 15 maart 2023. Doel van het compensatieplan is, dat recht wordt gedaan aan de situatie van onze inwoners binnen het effectgebied van Groningen. In de tweede helft van 2023 zijn wij gestart met het proces dat moet leiden tot verdere concretisering van het compensatieplan gaswinning Noord-Drenthe.

In samenwerking met het Samenwerkingsverband Noord-Nederland hebben wij eind oktober 2023 een informatieavond georganiseerd over de subsidieregeling Verduurzaming en verbetering Groningen.

Naar aanleiding van de twee aardbevingen die in oktober 2023 plaatsvonden nabij Ekehaar als gevolg van de gaswinning Eleveld, hebben wij in samenwerking met Stichting Dorpsbelangen De Broekstreek een informatiebijeenkomst georganiseerd voor de inwoners uit De Broekstreek. De Nederlandsche Aardolie Maatschappij en de Staatstoezicht op de Mijnen waren uitgenodigd om een toelichting te geven over de huidige situatie gaswinning Eleveld, de oorzaak van de bevingen en (eventuele) maatregelen. De Commissie Mijnbouwschade lichtte toe waar schade kan worden gemeld en hoe de afhandeling hiervan plaatsvindt.

De klankbordgroep gestapelde mijnbouw met een vertegenwoordiging uit de dorpen Eexterveen, Annerveenschekanaal, Eexterveenschekanaal en Spijkerboor zijn het afgelopen jaar betrokken en geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen met betrekking tot het mijnbouw in Aa en Hunze.

Wat willen we bereiken (doelen)

1.20.1 In 2026 behalen we in 80% van de gevallen onze servicenormen.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

1.20.1.01 Actief monitoren prestatiedoelen met betrekking tot dienstverlening.

In de nieuw geformuleerde dienstverleningsvisie hebben wij omschreven wat onze optimale dienstverlening is: persoonlijke, toegankelijke en duidelijke dienstverlening die in lijn is met wat de klant verwacht en/of nodig heeft en tegelijkertijd betaalbaar en uitvoerbaar blijft voor de organisatie. Daarbij is het logisch dat kwetsbare groepen meer aandacht en ondersteuning krijgen wanneer ze dat nodig hebben, terwijl de algemene tendens is dat de overheid meer aan maatschappij en markt overlaat. Door middel van concrete acties vanuit de teams zal de dienstverlening voor de inwoners zichtbaar verbeteren. Wij gaan bewust sturen op en rapporteren over onze dienstverlening.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Wij hebben het proces melding openbare ruimte aangepast met behulp van feedback van onze inwoners. Tijdens interviews zijn we met inwoners in gesprek gegaan over hun ervaringen bij het doen van een melding in de afgelopen drie maanden. In het nieuwe proces krijgt de inwoner bij de afronding van iedere melding de mogelijkheid om feedback te geven op onze geleverde dienstverlening. Deze feedback gebruiken wij om onze dienstverlening verder te verbeteren.

1.20.1.02 Actuele en toegankelijke website realiseren.

Een actuele, toegankelijke website is een belangrijk onderdeel van een hoogwaardige dienstverlening. Wij streven ernaar om de website steeds beter aan te laten sluiten op de wensen en behoeften van onze klanten. Voor mensen met een beperking zit daar een extra belang bij: voor hen moet ook alle digitale informatie bereikbaar zijn. In 2022 is begonnen met het verbeteren van de toegankelijkheid van de website. Zo is er gewerkt aan contrastknoppen, vergroten van teksten en is een Readspeakert in gebruik genomen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In de zomer van 2023 is begonnen aan de bouw van een nieuwe website. Inmiddels is de website grotendeels herschreven. De teksten zijn zoveel mogelijk geschreven op taalniveau B1. Het aantal .pdf-documenten is fors verminderd. De website maakt op diverse plaatsen gebruik van zogenaamde 'call to action' knoppen: knoppen waar onze inwoner op kan klikken en een verzoek/aanvraag of vraag beantwoord krijgt. Hiermee willen wij onze dienstverlening verbeteren.

Na livegang blijven wij monitoren hoe de bezoekers van onze website deze gebruiken en zorgen wij dat zij feedback over de website kunnen toesturen. Door deze feedback te gebruiken maken wij de website 'slimmer'. Bijvoorbeeld door zoektermen aan te passen of pagina's te verplaatsen en uit te lichten. Daarnaast maken wij gebruik van website-monitoringsprogramma's zoals SiteImprove en Google Analytics. Deze programma's laten ons zien waar men op zoekt, welke wegen de gebruikers afleggen op de website én waar men in hun zoektocht afhaakt.

Wat willen we bereiken (doelen)

1.20.2 Onze inwoners ervaren onze dienstverlening als persoonlijk, toegankelijk en duidelijk.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

1.20.2.01 Uitvoering geven aan de dienstverleningsvisie.

Om de dienstverlening van de gemeente naar een hoger niveau te tillen is met behulp van een extern bureau een nieuwe dienstverleningsvisie geformuleerd. Deze dienstverleningsvisie dient als uitnodigende richtlijn voor iedereen die werkt aan dienstverlening vanuit de gemeente Aa en Hunze. Inwoners en ondernemers moeten zich erin kunnen herkennen en uit kunnen afleiden wat ze van de gemeente mogen verwachten en op welke manier.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Vanuit het programma dienstverlening zijn drie concrete acties uitgezet. Wij hebben het proces rondom meldingen openbare ruimte opnieuw ingericht, met behulp van directe feedback van onze inwoners. Onze telefonische dienstverlening is aangepast waarbij er extra aandacht is voor het tijdig en juist voldoen van terugbelverzoeken. In het laatste kwartaal is een projectgroep geformeerd die zich bezig gaat houden met het actualiseren van onze servicenormen.

Wat willen we bereiken (doelen)

1.30.1 De gemeente Aa en Hunze staat in 2026 in de top 20 van de ranglijst van veilige gemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

1.30.1.01 In de aanpak van ondermijning ligt de focus op zorgfraude, drugs, veilig buitengebied en mensenhandel.

De laatste jaren maakt de georganiseerde criminaliteit (de onderwereld) in toenemende mate gebruik van diensten uit de 'bovenwereld'. Deze verwevenheid van boven- en onderwereld ondermijnt onze samenleving en rechtsstaat. Dit vraagt om een actieve aanpak van ondermijning door de gemeente. Dat doen we op verschillende manieren. Voorbeelden hiervan het toepassen van bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB) toetsing, het sluiten van een pand

wanneer een hennepkwekerijen en/of andere verdovende middelen wordt aangetroffen (de Wet Damocles) en het delen van signalen van inwoners, medewerkers of overige instanties over mogelijke ondermijning met het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum).

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In het kader van het vergroten van de bewustwording voor ondermijnende zaken, is er actief over gecommuniceerd naar inwoners en medewerkers. Voorbeelden daarvan zijn de waarschuwingsbrieven voor bankpasfraude en een wekelijkse blog op het intranet van de gemeente. Ook zijn naar aanleiding van meldingen of signalen, zaken aangemeld bij het RIEC ter beoordeling of ter advisering. Samen met de gemeenten Assen, Noordenveld en Tynaarlo is onder leiding van het RIEC het project Veilig Buitengebied gestart waarbij de focus met name op de bewustwording en ondersteuning voor agrariërs ligt.

1.30.1.02 Handhaving permanente bewoning op recreatieverblijven op vakantieparken.

De gemeente Aa en Hunze is een recreatiegemeente. Wij voeren daarom een actief handhavingbeleid om ongewenste permanente bewoning in recreatieparken tegen te gaan.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Conform het vastgestelde beleid hebben wij in het afgelopen jaar gehandhaafd op permanente bewoning van recreatieparken. Aan de hand van de gefaseerde aanpak controleren we regelmatig op verschillende vakantieparken en zijn bewoners en eigenaren aangeschreven om de permanente bewoning te (doen) beëindigen. Hierbij houden we altijd oog voor eventuele sociale problematiek.

	2020	2021	2022	2023
Gedoogbeschikking verleend	11	7	11	12
Gedoogbeschikking geweigerd	13	7	1	3
Voorlopige Last onder Dwangsom (VLOD)	53	23	16	23
Last Onder Dwangsom (LOD)	19	16	4	10
Bezwaar	0	3	1	2

Beroep	0	1	1	0
--------	---	---	---	---

1.30.1.03 Ontwikkelen beleid dat bijdraagt aan een veilig Aa en Hunze.

De gemeente Aa en Hunze scoort hoog in de ranglijst van veilige gemeenten en dat willen wij graag zo houden. Actueel beleid op de verschillende gebieden van veiligheid draagt daar aan bij. Door aanpassingen in wet- en regelgeving moeten beleidsnota's soms worden geactualiseerd of moet er nieuw beleid geschreven worden.

Het opstellen en bijstellen van beleid brengt focus aan en geeft helderheid voor de uitvoeringspraktijk. Dit draagt bij aan de veiligheid in onze gemeente. Mochten er toch vormen van onveiligheid optreden (bijvoorbeeld door gevaarlijke honden) dan is er actueel beleid beschikbaar.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In het kader van de aanpak van ondermijning is de Drentse Norm vastgesteld. Dat houdt in een samenwerking tussen de Drentse gemeenten voor een weerbaar openbaar bestuur tegen ondermijning. Hierin hebben wij als gemeente inmiddels al de nodige stappen gezet.

In de loop van dit jaar is het beleid Gevaarlijke en Hinderlijke Honden vastgesteld en is gewerkt aan het actualiseren van het beleid BIbob. Er is een keuze gemaakt om het beleid in 2024 vast te stellen, zodat het beleid omgevingswetproof is.

In het kader van bewustwording is in mei, zowel voor de inwoners als voor de medewerkers van de gemeente, de veiligheidsweek georganiseerd. Tijdens deze week hebben inwoners een ondermijningscontainer bezocht en zijn we tijdens de weekmarkten met inwoners in gesprek gegaan over het thema veiligheid. Daarnaast is er een aandachtsfunctionaris Mensenhandel aangesteld. Ook is een medewerker opgeleid tot de aandachtsfunctionaris Radicalisering.

1.30.1.04 Doorontwikkeling Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) model.

Wij werken nu met het AVE model (Aanpak Voorkoming Escalatie) bij huishoudens met oplopende / complexe problematiek. Doel is om te voorkomen dat probleemsituaties (verder) uit de hand lopen. Dit model is in nauwe samenwerking met betrokken netwerkpartners voorbereid en ingevuld. Het AVE model is een instrument waarmee we het volgende willen bereiken:

- Helderheid in aanpak / structuur die gedragen wordt door alle betrokken netwerkpartners (uniforme aanpak)
- Afspraken maken over (casus en proces) regie en verantwoordelijkheden
- Duidelijkheid bij de momenten van op – en afschaling door middel van de verschillende fases in het model
- Aansluiten bij de lokale inrichting van Aa en Hunze
- Helderheid verkrijgen over begrippen en taal
- Checken of het sociaal domein een sluitende keten is in de gemeente

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Ook in het afgelopen jaar is er in de gemeente volgens het AVE-model gewerkt. Een aantal casussen is naar AVE 3 opgeschaald en bij het Zorg- en Veiligheidshuis aangemeld. Dit volgens gemaakte afspraken. Betrokken partijen weten elkaar te vinden en voelen zich vertrouwd met het onderling delen van informatie.

Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Lasten				
0.1 Bestuur	1.334	1.373	1.794	1.642
0.2 Burgerzaken	758	712	853	805
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.681	1.740	1.810	1.877
1.2 Openbare orde en veiligheid	370	410	458	491
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.976	17	8.893	8.050
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	0	37
Totaal Lasten	7.119	4.253	13.809	12.902
Baten				
0.1 Bestuur	1	0	0	0
0.2 Burgerzaken	414	325	362	371
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	9	5	5	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	1	8	8	1
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.222	0	9.627	9.440
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	0	37
Totaal Baten	5.646	339	10.002	9.849
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	79	18	84	2.355
Stortingen				
0.10 Mutaties reserves	60	0	750	3.063
Gerealiseerd resultaat	-1.454	-3.896	-4.473	-3.760

Pijler 2 Samen Leven

Korte omschrijving

Deze pijler gaat over hoe onze inwoners zo lang mogelijk op eigen kracht en naar tevredenheid deelnemen aan de samenleving. Zoals verwoord in onze visie op het sociaal domein "Samen maak je de route" zijn onze inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk. Als dit niet lukt zorgen wij voor ondersteuning, zoals hulp bij opvoeding van kinderen en jeugd, het vinden van werk, verstrekken van inkomensondersteuning en schuldhulpverlening, vrijwilligerswerk en preventie in gezondheid zoals Jongeren op gezond gewicht.

Onze strategie is vooral te investeren in de samenredzaamheid van inwoners en lichte ondersteuning te bieden daar waar nodig.

Terugblik 2023- Wat hebben we gedaan

GALA/IZA

Begin van dit jaar is het Gezond en Actief Leven Akkoord ondertekend door de VNG, Zorgverzekeraars Nederland, ministerie van VWS en GGD-GHOR Nederland. Dit akkoord draagt bij aan de beweging van ziekte en zorg, naar gezondheid en preventie. Door meer samenhang aan te brengen tussen sport, gezondheid, sociale basis en cultuur. GALA is onlosmakelijk verbonden met het Integraal Zorgakkoord (IZA), een akkoord van overheden en diverse zorgorganisaties. Doel van het IZA is toegankelijke, goede en betaalbare zorg te blijven bieden. Wij zijn samen met partners en inwoners aan de slag geweest om invulling te geven aan de uitvoering van GALA. Inmiddels ligt er een plan voor de periode 2023-2026.

Gastheer Nationale Sportweek en EK-wielrennen

Samen met de gemeente Borger-Odoorn waren we in september 2023 gastheer van de Nationale Sportweek. Tien dagen lang werden er door verschillende sportverenigingen en andere organisaties zoals scholen, Stichting de Trans en ondernemers sport -en beweegactiviteiten georganiseerd voor de inwoners. Hierdoor zijn nieuw samenwerkingsverbanden en een nieuw sport -en beweegaanbod ontstaan. Tijdens de Sportweek kwam het EK Wielrennen door een aantal dorpen in onze gemeente. In de dorpen Grolloo, Annen, Gasselte en Gieten hebben lokale organisaties tijdens de doorkomst een activiteiten georganiseerd in het teken van muziek, bewegen, gezelligheid en ontmoeten.

Inwoners kunnen deelnemen aan culturele en sportieve activiteiten

Wij vinden het belangrijk dat elke inwoner kan meedoen aan culturele en sportieve activiteiten. Met de komst van het volwassenenfonds vormt een gebrek aan geld geen belemmering meer om mee te doen. Daarnaast hebben we andere maatregelen getroffen om de sterk stijgende kosten van levensonderhoud te verzachten. Zo is een aantal minimumregelingen verruimd en konden inwoners en organisaties een beroep doen op het noodfonds energie.

Pilots Domein Overstijgende Samenwerking (DOS)

Bij domein overstijgend samenwerken staat de behoefte van de inwoner centraal en niet de financieringsvorm. Gasselternijveen en Grolloo doen mee aan de Drentse pilot 'Acht geven op mekare', waarin inwoners, zorg, welzijn, gemeenten en zorgkantoor samenwerken om inwoners de juiste ondersteuning te bieden. In beide dorpen is inmiddels een dorpscoördinator actief die als een spin in het web vraag en aanbod van inwoners met elkaar verbindt.

Waardering van vrijwilligers

De inzet van vrijwilligers is onmisbaar, tegelijkertijd is het voor organisaties een grote uitdaging om vrijwilligers te vinden en te behouden. Daarom hebben de gemeente Aa en Hunze en Impuls samen een Vrijwilligerscampagne opgezet. Doel van de campagne was meer vrijwilligers te werven door middel van enthousiaste verhalen van vrijwilligers. Foto's van vrijwilligers uit onze gemeente met hun verhaal en een citaat, waren te zien op sandwichborden in de gemeente en in het gemeentehuis. Van alle verhalen, citaten en foto's is een (digitaal) boekje gemaakt. Ook zijn de vrijwilligers in het zonnetje gezet.

Zwembaden

In het afgelopen seizoen heeft zowel zwembad Zwanemeer Gieten en zwembad de Borghoorns Annen 30.000 bezoekers (per bad) mogen ontvangen. Dit is een mooi resultaat ondanks dat de zomervakantie een natte periode was (vooral juli en augustus). In de maand september was er nog een aantal mooi zomerse weken en daar heeft zwembad Annen van kunnen profiteren. Zwembad Annen was namelijk nog open in die weken.

Inwonersparticipatie

Veel waardering is er voor de inzet van de Toegankelijkheidsraad en Adviesraad Sociaal Domein. Beide adviesraden halen signalen op uit de samenleving en komen met waardevolle adviezen.

Wat willen we bereiken (doelen)

2.10.1 Alle inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

2.10.1.01 Ontwikkelen plan van aanpak om de ondersteuning van mantelzorgers te versterken.

Binnen onze gemeente zijn er veel mensen die mantelzorg verlenen. Om te voorkomen dat mantelzorg te zwaar wordt, zorgen wij ervoor dat er voldoende ondersteuning mogelijk is. Door bijvoorbeeld voorlichting te geven en themabijeenkomsten te organiseren en inzet van domotica/ICT te onderzoeken. Wij willen de bekendheid van alle mogelijkheden bij inwoners en werkgevers vergroten.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

- De mantelzorgondersteuning en -voorlichting is onverminderd voortgezet en het aantal mantelzorgers dat is aangemeld bij het steunpunt is gestegen naar 470 volwassenen en 47 jongeren (tot 23 jaar).
- De mantelzorgwaardering is in november uitgereikt aan 454 mantelzorgers. De media-aandacht over de mantelzorgwaardering heeft geleid tot 26 aanmeldingen van nieuwe mantelzorgers.
- Eind 2023 is subsidie verstrekt aan Impuls Welzijn voor de aanschaf van een Mantelzorg Assistent; een applicatie waarmee mantelzorgers makkelijker de juiste informatie kunnen vinden.

2.10.1.02 Uitrol laagdrempelige ondersteuning dorpen.

Wijk- en jeugdteams, dorpencoördinatoren en inwonersinitiatieven spelen een belangrijke rol bij het vroegtijdig oppakken en signaleren van problemen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In Gasselternijveen heeft de buurtwerker een andere rol gekregen, namelijk die van dorpscoördinator voor Gasselternijveen en omstreken. Vrijwilligers van de huiskamer begeleiden de activiteiten

inmiddels vrijwel zelfstandig. De dorpscoördinator fungeert als een spin in het web voor vraag en antwoord van inwoners en organisaties op het terrein van wonen, welzijn en zorg.

Zowel dorpscoöperatie de Brug in Gasselternijveen als Grolloo Zorgt Samen doen mee aan het Drentse project 'Achtgeven op mekare' in Drenthe, zelfstandig wonen in eigen dorp of wijk door domein overstijgend samenwerken (DOS). Aanleiding is dat de zorg te ingewikkeld is georganiseerd en dat inwoners met een zorgvraag met verschillende wetten te maken krijgen. Door domein overstijgend samen te werken is het mogelijk inwoners ondersteuning en passende zorg te bieden in hun eigen omgeving. Hierbij staat de behoefte van de inwoner centraal en niet de financieringsvorm. Om dit mogelijk te maken, werken inwoners, zorgaanbieders, gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor samen.

Door de inzet van extra middelen voor dorpsondersteuning, kon de buurtwerker meer inspelen op vragen uit andere dorpen, waaronder in Eexterveen en Rolde. Een evaluatie volgt.

2.10.1.03 Sociale kaart 3.0 ontwikkelen

Om de zelfredzaamheid van inwoners te behouden of te vergroten, is het van belang dat inwoners weten bij welke organisaties zij terecht kunnen voor ondersteuning en welke sociale voorzieningen er zijn. Deze staan vermeld in de sociale kaart.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 is er een inventarisatie uitgevoerd van sociale kaarten. Gebleken is dat organisaties met veel verschillende kaarten werken en dat er behoefte is om hier meer eenheid in aan te brengen. Daar wordt in 2024 uitvoering aangegeven.

2.10.1.04 Voorbereiden op de oude dag en stimuleren vitaal ouder worden

De vergrijzing onder onze inwoners neemt de komende jaren toe. De vraag naar ondersteuning, hulpmiddelen of woningaanpassingen stijgt. In het kader van de zelfredzaamheid kunnen inwoners zich ook voorbereiden op het ouder worden.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het plan Vitaal in Aa en Hunze is opgesteld, met als doel 70 plussers voor te bereiden op thema's als langer zelfstandig wonen en gezond ouder worden. Impuls organiseert hiervoor een carrousel in Annen, Gieten, Rolde en Gasselternijveen die bestaat uit zes themabijeenkomsten op het terrein van gezondheid, wonen en welzijn. Impuls werkt hier nauw samen met huisartsen. Momenteel is de voorbereiding in volle gang.

2.10.1.05 Voorbereiding inkoop Wmo

De afgelopen jaren is het aantal inwoners met Hulp bij het Huishouden (HH) behoorlijk gestegen. Dit heeft te maken met de aanzuigende werking van het abonnementstarief. Het Rijk heeft per 1 januari 2026 een inkomensafhankelijke eigen bijdrage aangekondigd.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 is de aanbesteding Hulp bij het huishouden uitgevoerd en treden de nieuwe contracten per 1 januari 2024 in werking. Vanaf 1 januari 2024 wordt de indicatie gesteld in uren op basis van een vastgesteld normenkader. Voor de overige aanbesteding Wmo en jeugd zijn ook de eerste stappen gezet. Zo hebben de NMD een startnotitie vastgesteld met een aantal uitgangspunten en kaders. Deze vormt de basis voor de uit te voeren aanbestedingen die gefaseerd worden uitgevoerd. Voor dagbesteding en begeleiding is een start gemaakt met een evaluatie van de huidige contracten.

[2.10.1.06 Decentralisatie beschermd wonen](#)

De decentralisatie van Beschermd Wonen is opnieuw uitgesteld. De verwachting is het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2025 in werking treedt. Beschermd Wonen valt nu nog onder de verantwoordelijkheid van centrumgemeente Assen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Per 1 januari 2024 neemt Attenta de nieuwe aanvragen beschermd wonen in behandeling. In 2023 zijn meerdere acties uitgevoerd om de medewerkers van Attenta de nieuwe werkzaamheden zich eigen te maken. Daarnaast zijn de procesafspraken afgestemd met centrumgemeente Assen.

[2.10.1.07 Coalitie Eén tegen eenzaamheid](#)

Het gezondheidsbeleid Samen gezond in Aa en Hunze (2022-2025) is in juni 2022 in de Raad vastgesteld. Daarbij is besloten aan te sluiten bij de landelijke coalitie 'Een tegen Eenzaamheid' en de ondertekening daarvan heeft in september 2022 plaatsgevonden.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In Aa en Hunze zijn diverse activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden georganiseerd om meedoen mogelijk te maken en eenzaamheid te verminderen. Dit gebeurt door samenwerking tussen gemeente, vrijwilligersorganisaties, inwonersinitiatieven, welzijn-, sport-, cultuur- en zorgorganisaties. Ook is in de week tegen eenzaamheid extra aandacht geweest voor dit thema. Het verminderen van eenzaamheid blijft een belangrijk aandachtspunt. De uitdaging blijft hoe we iedereen kunnen bereiken.

[2.10.1.08 Woonzorgtafel](#)

De groep inwoners met een hulpvraag zal steeds groter worden. Het is een gevolg van het stimuleren van langer zelfstandig thuis wonen en de stijging van het aantal ouderen. Wij zetten daarom in op een nauwe samenwerking en structurele kennisuitwisseling tussen wonen, welzijn en zorgorganisaties.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het netwerk integrale ouderenzorg, bestaande uit Attenta, Impuls, de coördinerend huisarts, Icare en Dokter Drenthe, komt 4 x per jaar bijeen, wisselt ontwikkelingen uit, signaleert knelpunten en pakt deze aan. De afspraak is gemaakt dat 2x per jaar de woningcorporaties en huurdersorganisaties aanschuiven. Inmiddels is de eerste bijeenkomst geweest.

[2.10.1.09 Vrijwilligerswaardering.](#)

Vrijwilligers doen belangrijk werk en zijn onbetaalbaar. Elk jaar willen wij onze waardering uitspreken.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In het voorjaar van 2023 hebben wij, samen met Impuls, een vrijwilligerscampagne gehouden om mensen te enthousiasmeren om vrijwilligerswerk te gaan doen en om vrijwilligersorganisaties te ondersteunen. Dit heeft geleid tot veel positieve reacties en nieuwe aanmeldingen. Op de dag van de vrijwilliger (7 december 2023) is in de Schakel een pagina grote advertentie geplaatst om alle vrijwilligers te bedanken voor hun inzet.

Wat willen we bereiken (doelen)

[2.10.2 Elk kind groeit gezond en veilig op en kan zich optimaal ontwikkelen tot zelfstandige volwassene.](#)

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

[2.10.2.01 Hervormingsagenda Jeugd uitvoeren](#)

De Hervormingsagenda Jeugd omvat bestuurlijke afspraken tussen Rijk en Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en moet zorgen voor verbetering van de hulpverlening en een financieel houdbaar jeugdstelsel. Randvoorwaarde is een structurele financiering door het Rijk, monitoring van de effecten en op termijn afbouw van de financiën.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Op 14 juni 2023 is de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) akkoord gegaan met de Hervormingsagenda Jeugd. Op dit moment wachten wij op meer duidelijkheid vanuit het Rijk in de vorm van wetsvoorstellen, precieze uitwerkingen en handreikingen. Lokaal zijn wij bezig geweest met een aantal stappen ter voorbereiding. Binnen de Jeugdhulpregio Drenthe (samenwerking tussen de 12 Drentse gemeenten) is een kwartiermaker Hervormingsagenda van start gegaan. De kwartiermaker zal met een advies komen over het in te richten proces voor de regio.

Naast de lopende projecten in Aa en Hunze (zoals onderwijs-zorg), zijn wij in het vierde kwartaal van 2023 gestart met:

- Beoordelen van de activiteiten die nu worden uitgevoerd in het voorliggende veld. Daarna beoordelen wij of deze passend zijn bij de Hervormingsagenda en de wensen van bestuurders, partners, professionals en inwoners.

- Schrijven van een plan voor Aa en Hunze om de Hervormingsagenda uit te voeren. Hierin zoeken wij de verbinding met andere projecten, waaronder het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

2.10.2.02 Het bevorderen van een goede gezondheid van kinderen

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen zo gezond mogelijk opgroeien. In het gezondheidsbeleid Samen gezond in Aa en Hunze (2022-2025) is een aantal speerpunten benoemd, zoals Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), een rookvrije generatie en mentale weerbaarheid.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Er zijn diverse gesprekken gevoerd met sportverenigingen, onderwijs en welzijn om te streven naar rookvrije sportaccommodaties, scholen, gemeentehuis, bibliotheek en andere gebouwen. Dit heeft nog niet geleid tot concrete acties. In de praktijk is het voor verenigingen moeilijk om te handhaven op het rookvrij houden van bijvoorbeeld sportcomplexen.

2.10.2.03 Vergroten kansengelijkheid

Op aangeven van Stichting Primah in het gesprek tussen college en Raad van toezicht, is een proces gestart tussen Primah, CKC Drenthe, Attenta, Impuls en de gemeente om een gezamenlijke visie op jongeren in Aa en Hunze te ontwikkelen. In deze visie wordt gekeken hoe we onder andere onze gezamenlijke en individuele rol ontwikkelen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 hebben wij met Primah, CKC Drenthe, Attenta en Impuls onze gezamenlijke ambitie geformuleerd over het versterken van de kansengelijkheid van kinderen. Vervolgens hebben wij een gezamenlijke aanpak ontwikkeld die in januari 2024 in werking zal treden. Wij formeren een kernteam dat niet naar casussen kijkt, maar juist overstijgende signalen oppakt. Samen ontdekken ze trends, signaleren hobbels en stellen een werkwijze voor om deze hobbels het hoofd te bieden. Wanneer daar een andere partij bij nodig is, betrekken zij deze daarbij. Het kernteam signaleert, verbindt en monitort.

2.10.2.04 Elk kind kan voldoende sporten en bewegen.

Wij vinden het belangrijk dat elk kind voldoende kan sporten en bewegen. Wij richten ons daarbij vooral op kinderen voor wie sporten niet vanzelfsprekend is.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 heeft het Jeugdfonds Sport & Cultuur Drenthe het weer mogelijk gemaakt dat kinderen die in armoede leven kunnen sporten en bewegen. Tot en met eind september 2023 zijn er 154 kinderen die

lid zijn bij een sportvereniging en/of zwemles volgen via het Fonds. In 2022 waren er totaal 172 kinderen die gebruik gemaakt hebben van het Fonds.

Team sport heeft diverse sport - en beweegactiviteiten georganiseerd in verschillende dorpen en ook voor kinderen in Papenvoort.

2.10.2.05 Een sluitende aanpak zorg, onderwijs en arbeidsmarkt realiseren.

In de kadernota Werk Inkomen Meedoen is de toeleiding van jongeren naar werk een van de prioriteiten. Wij willen het aantal vroegtijdige schoolverlaters terugdringen en jongeren in kwetsbare positie al vanuit het onderwijs begeleiden. Het doel is dat elke jongere een passende werkplek heeft.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

De naam van het Regionale Meld en Coördinatie punt (RMC) is veranderd in Doorstroompunt. Er is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten door de gemeenten in Noord- en Midden Drenthe. Hierin staan afspraken over de financiering van de Doorstroompunt- en kwalificatieplichttaken ten behoeve van de regio. Ook is vastgelegd wat de taken zijn van de contactgemeente Assen en de regiogemeenten.

Wat willen we bereiken (doelen)

2.10.3 Elke inwoner is zoveel mogelijk financieel redzaam.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

2.10.3.01 Opstellen nota armoedebeleid 2023 e.v.

In 2020 is het huidige armoede- en schuldhulpbeleid vastgesteld. Samen met de partners van het armoedepact werken wij aan de verschillende thema's.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 heeft bureau Bartels een evaluatie van het armoedebeleid uitgevoerd. Hierin is een foto van de huidige stand van zaken rondom armoede in Aa en Hunze weergegeven, is teruggekeken op de afgelopen beleidsperiode en vooruitgekeken naar kansen en wensen voor de nieuwe beleidsperiode. Het rapport is tot stand gekomen in samenwerking met onze partners uit het armoedepact, inwoners en andere belanghebbenden.

2.10.3.02 Uitvoering schuldhulpverlening.

Het stoppen van de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe (GKB) per 1 januari 2024, biedt kansen voor herijking van ons huidige schuldhulpverleningslandschap. Door efficiënter samen te werken, kan de nadruk van schuldhulpverlening meer en meer komen te liggen op preventie.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Door het vooruitschuiven van de besluitvorming over de toekomst van de GKB, is het in kaart brengen van de keuzes voor Aa en Hunze ook verschoven. De dienstverlening aan onze inwoners gaat onverminderd voort.

[2.10.3.03 Inwoners met een smalle beurs kunnen deelnemen aan sport- en culturele activiteiten.](#)

Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen aan kunst en cultuur beoefening en -uitingen in de vrije tijd, zoals verwoord in de cultuurnota 2022-2025 'Cultuur verbindt'.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn wij gestart met het Volwassenenfonds. Dit fonds maakt het mogelijk voor onze inwoners met een smalle beurs mee te doen aan culturele of sportieve activiteiten. Via verschillende partners, als bijvoorbeeld Attenta, Impuls en de Voedselbank, worden onze inwoners op de hoogte gebracht van dit fonds.

Wat willen we bereiken (doelen)

[2.10.4 Alle inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk meedoen aan de samenleving.](#)

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

[2.10.4.01 Samenwerking versterken WPDA en lokale ondernemers Aa en Hunze inclusief rol van het werkgeversservicepunt van de arbeidsmarktregio "Werk in Zicht".](#)

Wij zetten in op het versterken van de samenwerking tussen de WPDA en de lokale ondernemers. Dit gaat ook over de rol van het werkgeversservicepunt van de arbeidsmarktregio "Werk in Zicht". Wij willen zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt leiden naar werk. Dit vergt van werkgevers extra inzet. Om hen hierin tegemoet te komen, investeren wij in samenwerking en bieden wij ondernemers in onze gemeente diverse instrumenten, zoals onder andere jobcoaching, werkplekaanpassing en loonkostensubsidie.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

De activiteiten van gemeente en WPDA waren gericht op het versterken van de samenwerking met lokale ondernemers. Door aan te sluiten bij bijeenkomsten en activiteiten van het ondernemersplatform, door werkbezoeken enz.

[2.10.4.02 Cultuur inzetten als middel om aan de slag te gaan met maatschappelijke thema's.](#)

In de cultuurnota 2022 - 2025 Cultuur Verbindt is een belangrijk uitgangspunt dat cultuur een middel is om aan de slag te gaan met maatschappelijke thema's, zoals bijvoorbeeld sociale samenhang, eenzaamheid en armoede.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Er zijn subsidies verstrekt aan organisaties voor het organiseren van activiteiten waarbij cultuur ingezet wordt om een maatschappelijk thema aan de orde te brengen zoals laaggeletterdheid, rechten van het kind, etc. De grotere projecten Paradijs Aa en Hunze (wederkerigheid/mantelzorg/vrijwilligerswerk) en Kanariepietjes praten niet terug (eenzaamheid onder jongeren) zijn dit jaar afgerond. Het project Jongerenatelier in het Veen (vergroten sociale weerbaarheid onder jongeren) is in oktober opgestart.

Cultuur is opgenomen in het plan van Aanpak van Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) omdat actief deelnemen aan cultuur een positief effect heeft op het brein en het lichaam en daarmee indirect op de gezondheid. Wij zetten cultuur in als instrument om mensen mee te laten doen aan de samenleving (deelnemen aan culturele activiteiten of deze bezoeken) en om maatschappelijke thema's aan de orde te brengen. De landelijke regeling Combinatiefunctionarissen maakt ook deel uit van het GALA. Wij hebben de uitgangspunten voor deze functies uitgeschreven in het Plan van Aanpak GALA.

2.10.4.03 Toegankelijkheid gemeente

In juli 2016 is het VN-verdrag 'Onbeperkt Meedoen' inzake de rechten van mensen met een handicap geratificeerd door de Nederlandse regering. Het verdrag moet zorgen voor een betere positie van mensen met een beperking in de samenleving. Gemeenten hebben hierin een belangrijke verantwoordelijkheid. Zij hebben de opdracht gekregen om een Lokale Inclusie Agenda (LIA) te maken: een plan van aanpak over hoe zij gaan werken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 is de lokale inclusie agenda 2023 verder opgepakt. De Toegankelijkheidsraad (TR) komt elke zes weken bij elkaar. De TR bezoekt dorpen en faciliteiten binnen de gemeente om signalen op te halen waar de gemeente mee aan de slag zou kunnen gaan. Daarnaast zijn werkafspraken opgesteld over de rol en de communicatie van de TR met de gemeente. Het opstellen van de inclusie agenda gaat volgens het principe 'in het werk aan het werk'.

2.10.4.04 Uitvoering Wet Inburgering 2021.

Met de nieuwe wet inburgering 2021 (Wi2021) zijn gemeenten (weer) verantwoordelijk voor de uitvoering. De Wet Inburgering heeft als doel dat alle inwoners met een inburgeringsplicht snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 hebben wij ingezet op verdere samenwerking tussen de betrokken partijen bij de uitvoering en het beleid van de Wet Inburgering. Dit doen wij door heldere afspraken te maken en constant af te stemmen tussen gemeente, Impuls, WPDA en de diverse onderwijsaanbieders. De taakverdeling en rollen worden steeds duidelijker maar dit is een doorlopend proces aangezien de Wet Inburgering relatief nieuw is.

Het inburgeringstraject start waar mogelijk al in het AZC, om te zorgen dat nieuwkomers zo snel mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij. Ook de groep mensen die niet onder de nieuwe Wet Inburgering valt (iedere nieuwkomer vóór 2022) krijgt een maatwerktraject. Zo is er een laagdrempelige vrouwengroep in Rolde en een training voor digitale basisvaardigheden. Door in te zetten op taal, cultuur, werk en zelfredzaamheid en een goede begeleiding, hopen wij alle nieuwkomers zo goed mogelijk te laten inburgeren in Nederland.

2.10.4.05 Bevorderen van een goede gezondheid van volwassenen

Belangrijke voorwaarden voor een goede gezondheid zijn sporten en bewegen, goede voeding, ontspanning, culturele activiteiten en sociale contacten. Niet alleen om lichamelijk en mentaal gezond te blijven, maar ook als middel om elkaar te ontmoeten en voor een algeheel welbevinden en vitaal en positief ouder te worden. Wij stimuleren en faciliteren dit voor alle inwoners waarbij specifieke aandacht is voor groepen met gezondheidsachterstanden of kwetsbare groepen zoals inwoners met een lage SES (Sociaal Economische Status).

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

- Het stimuleren en ondersteunen van organisaties en inwoners om activiteiten op het terrein van bewegen, cultuur, sport, ontspanning en sociale contacten, is onvermoeid voortgezet. Wij waren gastheer van de Nationale Sportweek, samen met de gemeente Borger-Odoorn. In die week en rondom het EK-wielrennen waren er volop mogelijkheden om kennis te maken met nieuwe sport- en beweegactiviteiten en gezonde voeding, voor jong en oud. Ook is de ontwikkeling van nieuwe laagdrempelige sporten voor senioren ondersteund zoals Dynamic Tennis, wandelvoetbal en wandelgroepen.
- Met behulp van de campagne mix van de GGD brengen we regelmatig gezondheidsthema's onder de aandacht zoals mentale gezondheid, gezond eten, budget en gezond eten, roken, alcohol, eenzaamheid en mantelzorg.
- Om te stimuleren dat iedereen mee kan doen aan de maatschappij is er ook weer volop aandacht geweest voor basisvaardigheden: taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aantal deelnemers aan trainingen groeit. Wel blijft het, ondanks extra inspanningen, lastig voor het Taalhuis om inwoners met Nederlands als moedertaal te bereiken.
- Wij zijn samen met partners en inwoners aan de slag geweest om invulling te geven aan de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). De ambitie is een gezonde generatie in 2040. Door een verschuiving te realiseren van ziekte naar gezondheid. Om in aanmerking te komen voor een Specifieke Uitkering van het Rijk van 2023-2026, hebben we een plan opgesteld en ingediend: Gezond en Actief Leven in Aa en Hunze 2023 t/m 2026. Inmiddels is er een akkoord op het plan en zijn de middelen toegekend. Het plan omvat de clusters Gezondheid, Sport en Cultuur en Sociale Basis. Dit plan is grotendeels gebaseerd op onze gezondheidsnota en een voortzetting van wat wij al doen. Daarnaast werken wij aan nog meer samenhang en integraliteit, en daar waar nodig gebiedsgericht. Dit alles samen met partners, inwoners en ervaringsdeskundigen. Onder regie van de gemeente is gestart met het ontwikkelen van een ketenaanpak Valpreventie voor 65+ ers, een van de thema's binnen GALA. Dit doen we samen met fysiotherapeuten, huisartsen, Impuls Welzijn en Attenta.

Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	54	42	43	44
4.2 Onderwijshuisvesting	697	82	74	81
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.071	1.224	1.522	1.232
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	295	386	353
5.6 Media	13	514	575	661
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.060	1.708	3.010	1.973
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.660	3.889	4.423	4.615
6.3 Inkomensregelingen	8.665	8.328	9.053	9.435
6.4 WSW en beschut werk	76	77	79	80
6.5 Arbeidsparticipatie	368	318	345	443
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.635	1.194	1.721	1.787
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.037	0	0	2
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	1.401	1.779	2.570
6.71B Begeleiding (WMO)	0	2.779	3.203	1.936
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	50	50	543
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.689	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	150	150	2.224
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	2.694	3.053	1.708
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	513	524	550
6.73A Pleegzorg	0	106	108	1.023
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	275	281	256
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	136
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	42	43	360
6.74C Gesloten plaatsing	0	277	277	29
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	45	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	779	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	44	231	269
6.82B Jeugdreclassering	0	122	122	20
7.1 Volksgezondheid	1.190	1.258	1.600	1.318
Totaal Lasten	31.039	27.382	32.653	33.646
Baten				
4.2 Onderwijshuisvesting	37	20	20	2
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	256	204	459	259
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	16	55	10

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
5.6 Media	0	0	25	127
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	161	0	526	339
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	130	0	296	440
6.3 Inkomensregelingen	5.066	5.453	5.687	5.324
6.4 WSW en beschut werk	9	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	11	10	10	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	23	136	136	206
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.044	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	118	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	1.300	1.940
7.1 Volksgezondheid	32	0	180	97
Totaal Baten	6.887	5.839	8.694	8.744
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	720	34	695	444
Stortingen				
0.10 Mutaties reserves	437	19	19	385
Gerealiseerd resultaat	-23.869	-21.528	-23.282	-24.843

Pijler 3 Duurzaamheid en Economie

Korte beschrijving

Deze pijler gaat over het zijn van een duurzame gemeente en het versterken van de economische structuur en daarmee de aantrekkelijkheid van Aa en Hunze voor inwoners en bezoekers.

Terugblik 2023- Wat hebben we gedaan

Aantrekkelijk werken, ondernemen, recreëren en verblijven

Ruimte om te ondernemen in Aa en Hunze is belangrijk. Dit vraagt om een stabiele arbeidsmarkt en vestigingsbeleid dat aansluit op de visie voor het landschap. Het zijn grote uitdagingen waarbij afstemming nodig is met diverse stakeholders. In 2023 is het huidige netwerk verstevigd zodat wij partijen met elkaar in verbinding konden brengen. Wij deden mee aan het VMBO beroepenfeest en organiseerden verschillende bijeenkomsten om kennis uit te wisselen en ondernemers met elkaar in contact te brengen. Met ondernemers op bedrijventerreinen werd gesproken over de inrichting van een toekomstbestendige bedrijventerrein.

Recreatie en toerisme is een belangrijke sector in onze gemeente. Een groeiende vrijetijdseconomie heeft positieve impact op detailhandel en de woonsector. En zorgt daarmee dat Aa en Hunze een aantrekkelijke gemeente blijft voor inwoners en recreatieve gasten. Als gemeente zorgden wij voor de balans tussen landschap en toerisme. Wij werkten samen met betrokken inwoners, ondernemers en partijen als het Recreatieschap Drenthe en Nationaal Park Drentsche Aa om initiatieven uit te voeren.

Duurzaamheid, klimaatverandering en de energietransitie

Aa en Hunze wil een duurzame gemeente zijn waarin iedereen de mogelijkheid heeft om maatregelen te nemen. Duurzaamheid is een veelomvattend onderwerp en in de afgelopen jaren is de wetgeving en de manier van werken veranderd. We werkten daarom aan een vernieuwde duurzaamheidsvisie. Diverse onderdelen (waaronder kennisdeling) werden gelijk in uitvoering gebracht en er werd vorm gegeven aan samenwerking met inwoners, verenigingen en bedrijven.

Wat willen we bereiken (doelen)

3.10.1 De lokale economie is toekomstbestendig en er is voldoende werkgelegenheid.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

3.10.1.01 Uitvoering geven aan actielijn Werken en Onderwijs uit de Economische Koersnota.

Voor het thema Werken en Onderwijs doelt de gemeente op een sterke en stabiele arbeidsmarkt en een excellente dienstverlening en ondersteuning voor de ondernemers. Om de arbeidsmarkt ook in de toekomst zo gezond mogelijk te houden, is het van belang dat het aanbod (de beroepsbevolking) en de vraag (vacatures) in deze markt op elkaar aansluiten. De gemeente wil zich dan ook meer inzetten op het verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Om het onderwijs te verbinden aan de arbeidsmarkt zijn diverse netwerkbijeenkomsten georganiseerd in de regio. Bij het beroepenfeest voor VMBO scholieren, Regio on Stage, hebben wij als gemeente een actieve rol ingevuld. Hierbij waren ook een aantal ondernemers uit onze gemeente betrokken.

Regelmatig vond er afstemming plaats met onze samenwerkingspartners, de Arbeidsmarktregio Groningen, WPDA en Provincie Drenthe.

3.10.1.02 Uitvoering geven aan actielijn Vestigingsbeleid en Infrastructuur uit de Economische Koersnota.

De leefbaarheid van een kern en het omliggende landschap wordt (mede) bepaald door het vestigingsbeleid. De kern van de dorpen in de gemeente zijn samen met het landschap erg belangrijk voor de woonkwaliteit en het toerisme. Voor Aa en Hunze is het belangrijk dat het vestigingsbeleid aansluit op de visie voor het landschap van de gemeente, dat moet blijven floreren. Uitbreiding is op veel locaties nog mogelijk, maar de voorkeur gaat wel uit naar uitbreiding binnen de bestaande ruimte.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het infrastructuur van glasvezel is het afgelopen jaar uitgebreid in onze gemeente waardoor de digitale bereikbaarheid is verbeterd. Een behoefte onderzoek heeft nog niet plaatsgevonden. Door bedrijfsbezoeken, telefonische verzoeken en bijeenkomsten is er wel een beeld ontstaan dat er behoefte is aan vestigingsruimte. Er is zowel vraag naar kavels als bestaande bedrijfsruimten. Waar dit direct mogelijk was, hebben wij ruimtevragers gekoppeld aan andere ondernemers.

3.10.1.03 Uitvoering geven aan actielijn Innovatie, Kennis en Duurzaamheid uit de Economische Koersnota.

De nationale en lokale economie verschuiven in een snel tempo naar een economie waar kennis meer centraal staat dan fysieke arbeid. Een van de belangrijkste oorzaken hiervoor is de automatisering en digitalisering die op steeds meer plekken worden toegepast. In goede samenwerking met het onderwijs en de ondernemers willen wij de verschuiving naar een kenniseconomie in goede banen leiden. Duurzaamheid en energietransitie is een thema dat betrekking heeft op alle partijen binnen de maatschappij. Zowel de ondernemers in alle mogelijke sectoren, als de overheid, de inwoners en de maatschappelijke organisaties.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het afgelopen jaar zijn er door verschillende organisaties bijeenkomsten georganiseerd om (onder andere) ondernemers te ondersteunen bij de energietransitie en duurzaam ondernemen. Wij hebben deze uitnodigingen actief gedeeld met ons netwerk via social media en het ondernemersplatform en waren ook vertegenwoordigd als gesprekspartner. Ondernemers met concrete duurzaamheidsvraagstukken zijn doorgezet naar onze kennispartner Ik Ben Drents Ondernemer of LTO.

3.10.1.04 Uitvoering geven aan actielijn Vrijtijdseconomie uit de Economische Koersnota.

Aa en Hunze is een aantrekkelijke gemeente. Niet alleen voor inwoners is het een fijne plek om te wonen en te recreëren, ook trekt het landschap en de recreatiemogelijkheden van de gemeente jaarlijks toeristen. Wanneer de sector verder groeit zal dit de economische basis versterken en voor meer werkgelegenheid zorgen. Daarnaast heeft een groeiende vrijetijdseconomie positieve impact op de detailhandel en de woonsector. De rol van de gemeente is om de algemene mening van inwoners, ondernemers en toeristen goed te peilen en adequaat te reageren op veranderingen. Zo blijft er balans tussen landschap en toerisme.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Er is onderzocht of de herijking van het "Toeristisch Beleid" ondergebracht zou kunnen worden in de nieuw te vormen omgevingsvisie. Momenteel is dit niet passend. Eind 2023 zijn de voorbereidingen gestart om het toeristisch beleid te herijken.

Het aanbod van recreatieve voorzieningen wordt steeds vollediger. De eerste Fietshub is gerealiseerd in Gieterveen en er zijn op diverse plaatsen langs fiets- en wandelroutes bankjes en watertappunten geplaatst. Daarnaast is eind december 2023 ook het Wandelknooppuntennetwerk voor het grootste gedeelte gerealiseerd.

Er is een interactieve kaart ontwikkeld voor inwoners en bezoekers van onze gemeente. Alle wandel- en fietsroutes, bezienswaardigheden, verblijfsmogelijkheden, horeca en andere nuttige en interessante info zijn terug te vinden op deze kaart. Via een QR-sticker of paneel is de kaart gratis beschikbaar gesteld aan onze ondernemers, waardoor wij in de gehele gemeente duurzame digitale toeristische informatievoorziening bieden. Afgelopen jaar zijn er ook weer nieuwe informatie(Z)uilen geplaatst.

3.10.1.05 Voorverkenning vitalisering bedrijventerrein Gasselternijveen.

Vitale bedrijventerreinen zijn terreinen waar gekeken wordt naar kansen op het gebied van economie, duurzame energie, klimaat, gezondheid, ecologie en samenwerking. Een vitaal bedrijventerrein zorgt voor een gunstig vestigingsklimaat en geeft meer ruimte voor ondernemen. Een gunstig ondernemersklimaat geeft een impuls aan bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het doel van de voorverkenning op het bedrijventerrein Gasselternijveen was om inzichtelijk te maken wat er nodig is voor een gunstige bedrijfsomgeving. Het is niet gelukt om deze voorverkenning af te ronden. Wel heeft deze activiteit onze aandacht en is contact gelegd met ondernemers.

Wat willen we bereiken (doelen)

3.10.2 De vitaliteit van de recreatieve sector versterken.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

3.10.2.01 Op planmatige wijze gezonde en toekomstbestendige vakantieparken stimuleren in samenhang met het provinciale beleid.

In Aa en Hunze vormen vakantieparken een belangrijk deel van het recreatieve aanbod. Een gezonde, onderscheidende en toekomstbestendige sector is belangrijk voor onze lokale economie, voor de bestedingen, voor de werkgelegenheid en daarmee voor de leefbaarheid in onze dorpen en kernen. De provincie Drenthe zet zich sinds 2018 in voor een provincie brede aanpak om een kwaliteitsimpuls aan de vakantieparken te geven passend bij de kernwaarden van onze natuur en

cultuur. In gezamenlijkheid kunnen wij Drenthe nog beter als toeristisch product neerzetten met veel aandacht voor duurzaamheid en innovatie.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn de volgende resultaten bereikt op de de drie sporen van vitale vakantieparken:

1. Vitaliseren: met twee campings uit Aa en Hunze zijn gesprekken geweest over deelname aan de Uitblinkersregeling . Er was vooral behoefte aan advies over een goed toekomstplan. Ook werd gesproken over uitbreidingsplannen voor het toekomstbestendig ontwikkelen van camping de Hondsrug te Eext. De bestemmingsplanprocedure hiervan is in december 2023 gestart.
2. Transformeren: In 2023 zijn belangrijke stappen gezet voor de transformatie van zowel de Eexterkoele als Mooi Schipborg. Voor de Eexterkoele zijn alle formele zaken nagenoeg afgerond, waaronder het opstellen van een nieuw bestemmingsplan dat zowel recreatie als wonen toestaat. De bestemmingsplanprocedure is in december 2023 gestart. Voor Mooi Schipborg heeft het transformatieplan echter onvoldoende steun gekregen binnen de Vereniging van Eigenaren (VvE), wat resulteerde in het besluit van het college om het proces tijdelijk stil te leggen. De VvE heeft een jaar de tijd gekregen om tot een transformatieplan te komen dat door alle leden wordt gesteund en aanvaardbaar is voor de gemeente.
3. Sociale opgave en ondermijning: dit is een ondersteunend spoor voor de sporen 1 en 2. Wij hebben toezicht en handhaving op permanente bewoning in recreatieverblijven (PBR) gefaseerd en gespreid ingezet. De terugblik is opgenomen in pijler 1 onder de leefbaarheid en veiligheid in Aa en Hunze.

[3.10.2.02 Meer inzetten op ontwikkeling Gasselternveld](#)

Sinds eind 2020 wordt door de gemeente Aa en Hunze, provincie Drenthe en Staatsbosbeheer samengewerkt aan de gebiedsontwikkeling Gasselternveld. Uitgangspunt voor de gebiedsontwikkeling is de Ontwikkelvisie Gasselternveld 2010 als lange termijn perspectief. In het voormalige zandwinningsgebied 't Gasselternveld is een zwemstrand gerealiseerd en waterpark DX adventures gevestigd. Dit met een grote toestroom van bezoekers tot gevolg. Gezien de toeristische en recreatieve functie van het Gasselternveld vraagt dit om een maatregelen en gewenste voorzieningen voor de inrichting en het beheer. De gebiedsontwikkeling draagt daarmee bij aan een veilige en comfortabele en schone openbare recreatiemogelijkheid aan inwoners uit de regio. En stimuleert daarmee de lokale en regionale economie.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 is in het kader van het project Versnelling Gasselternveld 2021-2022, onderdeel basisinfra op orde, een gecombineerd wandel-fietspad langs de Bosweg aanbesteed en gerealiseerd. In het kader van het versterken van de recreatieve exploitatie van de plas is in het zomerseizoen 2023 weer ingezet op een tijdelijke pop up kiosk nabij de grote plas. Eind november 2023 heeft de Rechtbank Noord-Nederland een uitspraak gedaan in de rechtszaak dat binnen een straal van 1 kilometer rondom het Nije Hemelriek geen andere concurrerende horeca is toegestaan.

Wat willen we bereiken (doelen)

3.20.1 De duurzaamheidsopgave maakt integraal onderdeel uit van het beleid, processen en organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

3.20.1.01 Opstellen visie Duurzaamheid

Aa en Hunze wil een duurzame gemeente zijn. In 2012 is een duurzaamheidsvisie opgesteld die in 2017 is herijkt. Sindsdien is er veel veranderd. Zo is in 2019 het Nationaal Klimaatakkoord opgesteld en een Klimaatwet aangenomen. Ook op het gebied van klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit werken wij steeds meer samen met maatschappelijke partners aan lange termijn doelen.

Duurzaamheid blijft de komende jaren dan ook hoog op de agenda. Op landelijk niveau zijn diverse doelen gesteld. Daarbinnen is ruimte voor de lokale vertaling, passend bij Aa en Hunze en onze inwoners. Dit vertalen wij in een actuele Visie Duurzaamheid.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn wij gestart met het herijken van de duurzaamheidsvisie. De visie omvat de thema's grootschalige opwek, warmtetransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit.

Om tot invulling van de visie te komen is een participatietraject opgestart waarbij lokale energie-initiatieven zijn uitgenodigd om in gesprek te gaan over de thema's van de duurzaamheidsvisie. Deelname is niet tot stand gekomen in dit jaar, onder andere door drukte aan de kant van lokale initiatieven.

Er zijn twee raadssessies georganiseerd waar inhoudelijk is gediscussieerd over de thema's van de duurzaamheidsvisie.

3.20.1.02 Opstellen programmaplan Duurzaamheid

Wij werken op verschillende thema's aan duurzaamheid: warmtetransitie, opwek van energie, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. Dit vraagt brede vertaling in alle beleidsvelden en betrokkenheid van de hele samenleving. Om te kunnen sturen op het halen van resultaten en doelen, werken wij de overkoepelende duurzaamheidsvisie uit in een programmaplan en deelplannen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Deel van het opstellen van de duurzaamheidsvisie is een doorkijk naar de uitvoering van de verschillende thema's van duurzaamheid. Omdat de duurzaamheidsvisie nog niet is vastgesteld is er nog geen programmaplan opgesteld.

Wel zijn er op diverse thema's van de duurzaamheidsvisie concrete plannen uitgewerkt. Voorbeelden van concrete plannen zijn het Uitvoeringsplan Transitievisie Warmte en de Lokale Adaptatie Strategie (LAS).

Wat willen we bereiken (doelen)

3.20.2 Inwoners en bedrijven zijn betrokken bij de realisatie van de duurzaamheidsopgave.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

3.20.2.01 Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan Transitievisie Warmte

In 2022 is de Transitievisie Warmte (TVW) Aa en Hunze vastgesteld door de gemeenteraad. De Transitievisie Warmte beschrijft hoe de gebouwde omgeving in Aa en Hunze aardgasvrij wordt. De looptijd is tot en met 2026. Tot 2026 ligt de nadruk op energiebesparen en verduurzamen op natuurlijke momenten. De Transitievisie omvat de hele gebouwde omgeving: wonen, bedrijventerreinen, maatschappelijk vastgoed en recreatieterreinen. Omdat elke sector eigen aandachtspunten heeft, vertalen wij de Transitievisie in deelplannen en projecten. Wij trekken samen op met lokale energie-initiatieven, ondernemers, andere gemeenten, het Drents Energieloket, de provincie en het rijk.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Er is gewerkt aan de totstandkoming van een uitvoeringsplan van de Transitievisie Warmte voor de periode 2024 t/m 2026. Bij het uitvoeringsplan is een uitvoeringsregeling (subsidieregeling) voor lokale energie-initiatieven opgezet. Deze uitvoeringsregeling biedt energie-initiatieven financiële ondersteuning bij hun projecten in 2024 en 2025.

In 2023 liepen diverse onderdelen door in uitvoering en is gelijktijdig vorm gegeven aan samenwerkingen. Samen met het Drents Energieloket gaven wij advies aan inwoners over onder andere verduurzaming van de woning en beschikbare subsidies. Daarnaast hebben wij samengewerkt met lokale energie-initiatieven zoals het organiseren van een energiemarkt in Rolde.

Op basis van de prestatieafspraken hebben wij intensief overlegd met de woningcorporaties en huurdersverenigingen, waarin het Sociaal Domein en Wonen ook vertegenwoordigd zijn.

Vanuit de samenwerking met het flexteam hebben wij een eerste gebiedsproces (dorpsuitvoeringsplan) in Gasteren opgestart.

3.20.2.02 Uitvoering geven aan de Regionale Energie transitie

In 2021 is de Regionale Energiestrategie Drenthe 1.0 vastgesteld (RES 1.0). De RES is een vertaling van het Klimaatakkoord. Hierin zijn doelen gesteld voor het verminderen van de CO2 uitstoot in 2030 en 2050. In de RES hebben de partijen in Drenthe afspraken gemaakt over de hoeveelheid op te wekken duurzame energie in de regio. De RES wordt gemonitord en tweejaarlijks bijgesteld. Partijen in de RES Drenthe werken nauw samen op gezamenlijke onderdelen zoals netcapaciteit, communicatie, lokaal eigendom en zon op dak. Aa en Hunze heeft al een fors aantal windmolens. De opgave tot 2030 is met name *zon op dak*. Op gebied van *zon op land* zijn de kaders vastgelegd in het Beleidskader Zonne-energie Aa en Hunze. Lokaal eigendom, draagvlak en participatie vanuit de inwoners zijn een voorwaarde, naast ruimtelijke inpasbaarheid. In het buitengebied is onder voorwaarden ruimte voor kleinschalige windmolens.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Onder regie van de provincie werken wij aan het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) om het geheel aan ontwikkelingen in energieproductie en energievraag in alle sectoren goed te kunnen programmeren. Samen met de Provincie Drenthe, andere gemeenten en netbeheerders werken wij aan een routekaart RES om knelpunten op te lossen.

Wij zijn aangesloten bij het project 'Verduurzaming op het agrarisch erf in Drenthe' (Zon op dak) dat een gezamenlijk initiatief is van Provincie Drenthe, LTO Noord en gemeenten Tynaarlo, Noordenveld, Coevorden, Hoogeveen, De Wolden en Aa en Hunze. Vanuit dit project heeft LTO Noord agrarische ondernemers geadviseerd over zon op dak en verduurzaming in het algemeen. Onze rol is het stimuleren van deelname en informeren. Eind 2023 organiseerden wij samen met LTO en Coevorden een informatiebijeenkomst over de mogelijkheden om duurzame energie te produceren.

Op het gebied van zon op land is landelijk en provinciaal keuzes gemaakt om zon op land te beperken. Ons beleidskader sluit aan bij de landelijke en provinciale ontwikkelingen. Het heeft onze voorkeur om zonne-energie op daken te realiseren. Hierdoor wordt voorkomen dat vruchtbare grond wordt opgeofferd voor zonneparken, wat vanuit het oogpunt van voedselproductie en ecologisch behoud belangrijk is

In 2023 is het rapport opgeleverd van het Geluidonderzoek Windpark DDMO, dat werd uitgevoerd in opdracht van gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn. De resultaten zijn toegelicht tijdens een bijeenkomst voor inwoners. In november 2023 is een vervolg onderzoek uitgevoerd (brononderzoek). Ook is er in samenspraak met gemeente Borger-Odoorn een zienswijze ingediend tegen het ontwerp van de nieuwe landelijke milieunormen.

3.20.2.03 Opstellen lokale adaptatieregistratie (LAS)

Het klimaat verandert en dat is merkbaar geworden. Nederland krijgt steeds meer te maken met piekbuien, langdurige neerslag en zowel drogere als hetere zomers. Om de nadelige gevolgen van klimaatverandering te beperken zetten alle overheden zich op basis van het Klimaatakkoord in op zowel klimaatmitigatie als klimaatadaptatie.

Om Nederland klimaatrobust en waterbestendig in te richten, is het nodig dat klimaatadaptatie op alle overheidsniveaus onderdeel wordt van beleid en uitvoering. Op nationaal en regionaal niveau zijn daarvoor met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), het Deltaplan Zoetwater (DPZ) en de Regionale Klimaatadaptatiestrategie (RAS) inmiddels al stappen gezet.

De RAS geeft aan hoe de partners binnen de werkregio (kop van Drenthe en Groningen) samen willen werken aan een klimaatadaptieve leefomgeving. De regionale strategie geeft op hoofdlijnen de richting voor een aanpak op lokaal niveau. Hiermee is nog niet duidelijk welke concrete maatregelen dat vraagt om op lokaal niveau tot integrale oplossingen te komen. Daarvoor is een verdere uitwerking op lokaal niveau nodig in een Lokale Adaptatie Strategie (LAS).

Een Lokale (klimaat)adaptatiestrategie (LAS) is bedoeld om op lokaal niveau zicht te krijgen op de gevolgen van klimaatverandering en de daaraan verbonden risico's.

Een LAS zal zich richten op het voorkomen en beperken van wateroverlast, overstromingen, hittestress, bodemdaling en droogte in zowel de bebouwde omgeving als in het landelijk gebied. Vanuit deze klimaateffecten wordt een verbinding gelegd met tal van onderwerpen als: nieuwbouw/herstructurering woningbouw, groen-blauwe structuren, gezondheid, infrastructuur, veiligheid etc. Aan de LAS wordt een uitvoeringsagenda gekoppeld waarin maatregelen worden benoemd om de nadelige effecten te beperken en/of te voorkomen.

Het doel van de LAS is om de fysieke ruimte en de watersystemen op lokaal niveau zodanig in te richten en vorm te geven dat de nadelige effecten van klimaatverandering opgevangen kunnen worden in 2050. Daarvoor beleid te voeren en maatregelen te treffen waarmee de overlast, schade en de veiligheidsrisico's als gevolg van klimaatverandering tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau wordt beperkt.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het jaar 2023 is gebruikt om de Lokale Adaptatiestrategie op te stellen. Inmiddels is de concept-LAS door het college vastgesteld. Begin 2024 zal het ter besluitvorming kunnen worden voorgelegd aan de raad.

De LAS heeft vorm gekregen op basis van de bestuurlijke opdracht om de fysieke ruimte en watersystemen op lokaal niveau zodanig in te richten en vorm te geven dat de nadelige effecten van klimaatverandering opgevangen kunnen worden in 2050. De LAS vormt het beleid voor de te nemen maatregelen waarmee de overlast, schade en de veiligheidsrisico's als gevolg van klimaatverandering tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau wordt beperkt (= kosten/baten in evenwicht). Het geeft inzicht in de knelpunten op lokaal niveau en de daarvoor benodigde maatregelen met een kostenraming. Bij vaststelling door de raad ligt er een beleidsmatige onderbouwing en een afwegingskader voor de planning van maatregelen en financiële investeringen. Hiermee is de LAS tevens een bouwsteen voor de nog op te stellen Omgevingsvisie en daaruit volgende Omgevingsplannen (formeel: een niet verplicht 'programma' onder de Omgevingswet).

Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Lasten				
3.1 Economische ontwikkeling	201	44	540	173
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	100	831	898	109
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5	5	5	6
3.4 Economische promotie	358	189	459	405
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	667	495	866	621
7.4 Milieubeheer	119	11	2.269	409
Totaal Lasten	1.450	1.574	5.038	1.723
Baten				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	88	757	823	65
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10	15	15	10
3.4 Economische promotie	2.108	1.912	2.270	2.353
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	135	0	0	24
7.4 Milieubeheer	0	0	1.430	129
Totaal Baten	2.342	2.684	4.538	2.581
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	562	0	1.353	1.048
Stortingen				
0.10 Mutaties reserves	232	0	0	532
Gerealiseerd resultaat	1.221	1.109	853	1.374

Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen

Korte beschrijving

Deze pijler gaat over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en het wonen in onze dorpen en buitengebied.

Terugblik 2023- Wat hebben we gedaan

Leefbaarheid

In 2023 hebben wij, in samenwerking met de Provincie en de Drentse gemeenten, een Lokale ontwikkelingsstrategie (LOS) voorbereid voor het nieuwe Leader-programma 2023-2027. Leader is een Europees subsidieprogramma bedoeld om plattelandsgebieden sociaaleconomisch te versterken. De in 2023 door GS van Drenthe vastgestelde LOS vormt het beleidskader voor het verstrekken van Leader-subsidie. Het subsidieprogramma is in het najaar van 2023 van kracht geworden. Deelname aan LEADER vraagt om gemeentelijke cofinanciering. Hiervoor is financieel ruimte gemaakt in de begroting van 2024 en verder.

Ook in 2023 was het Leefbaarheidsfonds beschikbaar ten behoeve van het versterken van de leefbaarheid. Vanuit die regeling zijn verschillende initiatieven vanuit de dorpen financieel ondersteund.

Cultuur heeft een belangrijke verbindende rol en draagt bij aan de leefbaarheid. In 2023 hebben we uitvoering gegeven aan de cultuurnota 'Cultuur verbindt, 2022 – 2025'. Naast de reguliere activiteiten is onder andere gestart met het opzetten van een evenementenkalender. Daarnaast is cultuur opgenomen in het Plan van Aanpak van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Verder hebben we de Digital Art Factory (DAF) ondersteund. DAF is een vorm van cultuureducatie georganiseerd door het ICO Centrum voor Kunst en Cultuur. DAF werkt nauw samen met het onderwijs en is ook na schooltijd geopend. Deze succesformule slaat erg aan bij de jongeren. Het proces om te komen tot een Kerkenvisie is in 2023 voortgezet. De Kerkenvisie is een strategische visie ten behoeve van de instandhouding van het religieus vastgoed in onze gemeente. De afronding van het proces heeft enige vertraging opgelopen in verband met personele problemen bij de externe adviseur.

Voorzieningen

In 2023 zijn wij aan de slag gegaan met de evaluatie en actualisatie van het huidige Verkeers- en Vervoersplan (GVVP). In september 2023 zijn alle inwoners en dorpsbelangen-organisaties in de gelegenheid gesteld om hiervoor wensen en verbeterpunten aan te leveren. Dit heeft bijna 400 reacties opgeleverd. Verder zijn in november en december alle wegen in de gemeente beoordeeld op verkeerveiligheid.

De wegconstructie van het wegtracé Rolde – Anderen is in 2023 opnieuw opgebouwd met behoud van de bomen. Hiervoor is de ondergrond eerst voldoende stabiel gemaakt door de toepassing van grindkernen.

In 2023 hebben wij ingezet op de aanleg c.q. voorbereiding (o.a. verwerving gronden) van nieuwe fietspaden, te weten:

- Fietspad Spijkerboor-Eexterveen
- Fietspad Amen-Grolloo (fase 2)
- Fietspad Nijlande-Ekehaar
- Fietspad Grolloo-Papenvoort

In het kader van de uitvoering van de in 2022 vastgestelde Visie op elektrische laadinfrastructuur is de nieuwe concessiehouder (Equans) in september 2023 gestart voor de realisatie van openbare laadpalen. Hiervoor is een plankaart opgesteld voor laadpaallocaties. In het kader van de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark heeft de Buitendienst in 2023 drie elektrische voertuigen aangeschaft.

Ook in 2023 zijn wij via een ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroep meegenomen in de voortgang van het provinciale project verdubbeling N34 en aanpassing van het verkeersknooppunt Gieten. Vanwege het taakstellende budget van € 90 miljoen en inflatie heeft de Provincie in 2023 besloten om in de milieueffectrapportage nog 8 van de 16 alternatieven te onderzoeken.

Uit een in 2023 uitgevoerde inventarisatie is gebleken dat de huidige organisatie van het (maatschappelijk) vastgoed kan worden verbeterd. Een in 2023 uitgevoerd rekenkameronderzoek bevestigt dit. Eind 2023 is daarop besloten dat in 2024 onder andere uitvoering wordt gegeven aan: nieuw maatschappelijk vastgoedbeleid, opstellen van kaders voor verduurzaming van vastgoed, overzicht en inzicht in de vastgoedportefeuille en standaardisering van uitgangspunten voor het bepalen van de tarieven.

In afstemming met de klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van culturele verenigingen en dorpsbelangen, is in 2023 onderzoek gedaan naar een geschikte locatie voor huisvesting van de culturele verenigingen in Gieten. Uit dat onderzoek is de voorkeur gekomen voor een accommodatie in combinatie met onderwijs op de locatie van het Dr. Nassaucollege. Vervolgens is een participatietraject opgestart en zijn zowel met omwonenden als de klankbordgroep gesprekken gevoerd over vooral de zorgen rondom parkeer- en geluidsoverlast bij omwonenden.

Het voorbereidingsproces voor de nieuwbouw voor basisschool Prins Willem Alexander (PWA) in Eext en basisschool De Kameleon in Eexterveen heeft in 2023 een vervolg gekregen. Samen met Stichting PrimAH en de directie van basisschool PWA is het Programma van Eisen opgesteld. De architectenselectie heeft plaatsgevonden in december. Voor de nieuwbouw van basisschool De Kameleon heeft selectie van de aannemer plaatsgevonden en na de zomervakantie is gestart met de nieuwbouw van de school.

De uitvoering van het in 2022 vastgestelde Afvalstoffenbeleidsplan 2023-2027 verliep in 2023 volgens schema. De trend in restafval is dalend en er wordt steeds meer afval gescheiden (in de juiste bak) ingezameld. De uitgevoerde steekproefsgewijze controles van de PMD-container (oranje) hebben hier een belangrijke rol in en hebben duidelijk effect. Daarnaast is de Europese Aanbesteding van het chippen van alle afvalcontainers in 2023 succesvol afgerond. Ook in 2023 zijn wij zeer actief geweest met de communicatie over afval.

In 2023 zijn wij gestart met het formuleren van gemeentelijk Flora en Fauna beleid. Hiervoor is een concept startnotitie opgesteld.

De begrazing van het Schreiersbos met Soayschappen ter bestrijding van de Reuze Berenklaauw is voorgezet. Bij het bestrijden van Jacobskruiskruid is ook in 2023 het protocol Jacobskruiskruid gevolgd. Indien de locatie aan de voorwaarden voldoet wordt de berm met Jacobskruiskruid gemaaid en wordt het maaisel afgevoerd.

Wij hebben in 2023 op een aantal plaatsen de Japanse Duizendknoop intensief gemaaid en het maaisel afgevoerd. Wij hebben geconstateerd dat het effect van het intensiever maaien en afvoeren gering is. Om de Japanse Duizendknoop te bestrijden zijn andere maatregelen noodzakelijk.

De eikenprocessierups/vlinder (EPR) is ook in 2023 weer gemonitord. Door middel van 100 feromoonvallen (vallen met lokstof voor mannetjes) is op basis van het aantal gevangen vlinders bepaald hoe de plaag zich ontwikkelt. Ten opzichte van 2022 zijn er 11% meer vlinders gevangen. In 2023 zijn in totaal 8300 EPR nesten verwijderd.

In 2023 is de proef met ecologisch bermbeheer geëvalueerd. Deze proef is in 2018 gestart met een nulmeting en in 2023 afgerond met een herhaling van het onderzoek van de nulmeting. Afsproken is dat in 2024 wordt onderzocht welk effect een meer ecologisch bermbeheer in de hele gemeente heeft op de benodigde capaciteit. Daarnaast wordt in beeld gebracht welk beheer in welke berm het beste past.

Wonen

In 2023 hebben wij verder uitvoering gegeven aan de programmatische aanpak van de woningbouwopgave (830 extra woningen tot 2032), waaronder de voorbereiding van de gemeentelijke woningbouwontwikkelingen aan de Raatakkers in Anloo en op het evenemententerrein in Gieterveen. Voor de woningbouwontwikkeling in Anloo zijn de mogelijkheden besproken met de beoogde CPO-groep (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Een stedenbouwkundige schets voor de

woningbouwontwikkeling op het evenemententerrein in Gieterveen is besproken met omwonenden. Het beoogde woningbouwprogramma biedt mogelijkheden voor starters, doorstromers en sociale huur. Verder is de uitvoering van de herstructurering van de Wijk van de Toekomst in Gieten in volle gang. De gemeente heeft voor de onrendabele toppen voor de Volmacht de SBI-subsidie (start Bouw Impuls) aangevraagd bij de Provincie. Deze aanvraag is gehonoreerd en er is een subsidie van € 650.000,- toegekend. Daarnaast heeft de Volmacht eind 2023 een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de realisatie van 33 sociale huurwoningen aan de Asserstraat in Gieten. In Nooitgedacht is nog ruimte voor de bouw van 50 woningen. In 2023 is gestart met het bouwrijp maken. Verder hebben we in 2023 een faciliterende rol gespeeld bij verschillende in voorbereiding zijnde woningbouwplannen van derden, waaronder de transformatie van voormalig hotel Braams in Gieten naar 26 woningen en de realisatie van 15 woningen in de Stationsstraat en Kampstraat in Eext.

We hebben in 2023 onderzoek gedaan naar nieuwe potentiële woningbouwlocaties (in de kernen en aan de randen van kernen). Inzichtelijk is gemaakt waar de kansen en de belemmeringen liggen.

Eind 2023 is een door de provincie gefaciliteerde woningbouwmonitor ingericht. Deze monitor kan worden gebruikt voor raadpleging, sturing en evaluatie van de woningbouwplannen.

De dorpsgesprekken hebben in 2023 een vervolg gekregen. Wij hebben met de volgende dorpen gesproken over woningbouw mogelijkheden: Eext, Gasteren, Oud en-nieuw Annerveen en Spijkerboor (ONS), Gieterveen en Eexterveen.

Er is een subsidieregeling vanuit het Volkshuisvestingsfonds vastgesteld voor het verduurzamen van particuliere woningen in de Wijk van de Toekomst in Gieten (max. € 10.500,- per woning). Vanwege de landelijke eisen voor ecologisch onderzoek is over de regeling nog niet actief gecommuniceerd. Vanuit de provincie is eind 2023 een pre- SMP (Soorten Management Plan) beschikbaar gekomen op basis waarvan de provincie ontheffing kan verlenen van ecologisch onderzoek bij het natuurvriendelijk isoleren van woningen.

In 2023 hebben we de voor- en nadelen van volkshuisvestelijke instrumenten in beeld gebracht. De zelfbewoningsplicht bij goedkope koop is opgenomen in de algemene verkoopvoorwaarden en de Nota grondprijzenbrief die in 2023 is vastgesteld.

De gemeenteraad heeft in 2023 de verhoging van de starterslening vastgesteld. Deze lening is in 2023 zeven keer verstrekt.

Wat willen we bereiken (doelen)

4.10.1 De leefbaarheid in de gemeente blijft in stand en is waar mogelijk verbeterd.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

4.10.1.01 Deelname aan het LEADER-programma 2023-2027.

Het huidige Leaderprogramma loopt eind 2022 af. Er is een nieuwe Leaderperiode aangekondigd. In 2023 hebben wij bij de provincie input aangeleverd voor de inhoud van de lokale ontwikkelingsstrategie (LOS). De LOS is het beleidskader/subsidieprogramma op basis waarvan subsidie wordt verstrekt. Het college is voornemens deel te nemen aan het nieuwe LEADER-programma 2023-2027.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 is de Lokale ontwikkelingsstrategie (LOS) vastgesteld door GS van Drenthe. Daarmee ligt er een beleidskader voor het verstrekken van LEADER-subsidie. Het subsidieprogramma is in het najaar van 2023 van kracht geworden. Deelname aan LEADER vraagt om gemeentelijke cofinanciering.

Hiervoor is financieel ruimte gemaakt in de begroting van 2024 ev. Om optimaal gebruik te kunnen maken van LEADER zijn in de organisatie op alle thema's medewerkers betrokken om inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen te kunnen begeleiden bij het indienen van aanvragen.

4.10.1.02 Opstellen strategische visie op de toekomst van kerkgebouwen in Aa en Hunze

In 2018 zijn er landelijk afspraken gemaakt over instandhouding van religieus erfgoed. In dat kader hebben wij in 2021 subsidie ontvangen voor het opstellen van een Kerkenvisie voor alle 13 kerken in onze gemeente. Een aantal hiervan zijn niet meer in gebruik als gebedshuis. In 2022 is de voorbereiding van de Kerkenvisie gestart met de eerste fase: individuele gesprekken.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Na de eerste onderzoeksfase is tijdens een interne bijeenkomst de afstemming met overige beleidsterreinen nader onderzocht. Daarnaast is een informatiebijeenkomst met vertegenwoordigers van kerkbesturen georganiseerd. De opbrengst van beide bijeenkomsten is van belang voor afronding van de Kerkenvisie. Afronding heeft vertraging opgelopen.

Wat willen we bereiken (doelen)

4.10.2 De voorzieningen sluiten aan bij behoefte van onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

4.10.2.01 Het realiseren van een kwaliteitsimpuls fietspaden

Wij onderschrijven de wens van de provincie Drenthe om fietsprovincie van Nederland te worden. Er wordt zorggedragen voor veilige, voldoende en voor iedereen toegankelijke fietspaden. In 2024 gaan wij daarom aan de slag met de aanleg van verschillende fietspaden.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Spijkerboor-Eexterveen: Er is gestart met de verwerving van de benodigde gronden. Voor het gedeelte waar geen gronden beschikbaar zijn/komen (deel Nw Annerveen - Annermond) zijn gesprekken gevoerd over mogelijke alternatieven. Voor het zuidelijk gelegen gedeelte Annermond - Eexterveen zijn gesprekken gevoerd met de diverse grondeigenaren. Deze gesprekken hebben in 2023 niet geleid tot de benodigde grondaankopen.
- Amen - Grolloo fase 2: Voor de tweede fase is een deel van de benodigde grond aangekocht. Omdat de overige gronden niet aangekocht kunnen worden, is besloten om voor dit gedeelte het fietspad voort te zetten over de rijbaan. Hierbij worden de nodige verkeersmaatregelen getroffen.
- Nijlande-Ekehaar: In samenwerking met beide verenigingen dorpsbelangen is het definitieve tracé in concept bepaald. In 2023 is gestart met de aankoop van benodigde gronden.

- Grolloo-Papenvoort (langs het Oostereind): In 2023 is een tracé studie uitgevoerd waarbij een voorkeurstracé is voorgesteld.

4.10.2.02 Actief volgen van het onderzoek naar de partiele verdubbeling van de N34 met als primair onderdeel de aanpassing van het verkeersknooppunt Gieten.

Wij volgen actief de ontwikkelingen met betrekking tot het provinciale project verdubbeling N34 en aanpassing van het verkeersknooppunt Gieten. Wij nemen deel aan zowel de ambtelijke als de bestuurlijke begeleidingsgroep N34 die door de provincie is ingericht. Wij zorgen ervoor dat onze inwoners, bedrijven en belangenorganisaties ook actief worden meegenomen in het omgevingsproces.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Vanwege het taakstellend budget van € 90 miljoen en inflatie heeft het college van GS begin 2023 besloten om focus aan te brengen in het onderzoek naar het verbeteren van de verkeersveiligheid op de N34 en de doorstroming van het verkeersplein Gieten. Als gevolg van de bijstelling worden in de milieueffectrapportage nog 8 van de 16 alternatieven onderzocht. In april 2023 heeft de provincie Drenthe op ons verzoek de raad hierover bijgepraat.

In het kader het omgevingsproces hebben meerdere bijeenkomsten met de focusgroep plaatsgevonden. In oktober 2023 heeft de provincie twee inloopbijeenkomsten georganiseerd waar omwonenden, bedrijven en belangstellenden konden meepraten en aangeven wat zij belangrijk vinden bij de verdere uitwerking van de plannen.

4.10.2.03 Huisvesting verenigingen Gieten

Huisvestingsvragen van (culturele) verenigingen in Gieten hebben geleid tot onderzoek naar de mogelijkheden en het uitwerken van verschillende scenario's. Het Dr. Nassau College is daaruit als voorkeurslocatie naar voren gekomen voor de realisatie van een onderwijs en cultuur accommodatie in Gieten. Op basis van het participatietraject volgt definitieve besluitvorming.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In afstemming met de klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van culturele verenigingen en dorpsbelangen, is onderzoek gedaan naar een geschikte locatie voor huisvesting van de culturele verenigingen in Gieten. Uit dat onderzoek is de voorkeur gekomen voor een accommodatie in combinatie met onderwijs op de locatie van het Dr. Nassaucollege.

Over deze voorkeurslocatie is de gemeenteraad in april 2023 geïnformeerd. Omwonenden en andere belanghebbenden zijn in het daaropvolgende participatietraject op 25 april 2023 tijdens een inloopbijeenkomst geïnformeerd en gevraagd om reacties. Met zowel omwonenden als ook de klankbordgroep en directie Dr Nassau College zijn in de 2e helft van 2023 goede gesprekken gevoerd over vooral de zorgen rondom parkeer- en geluidsoverlast bij omwonenden. Om zorgvuldig om te gaan met deze zorgen is meer tijd nodig om tot een besluit te komen. Besluitvorming is om die reden niet meer in 2023 gehaald en wordt doorgeschoven naar 1e helft 2024.

4.10.2.04 Reconstructie rijbaan Rolde-Anderen

Wij hebben onderzoek gedaan naar de staat van onderhoud van het wegtracé Rolde - Anderen en dan met name toegespitst op de verzakkingen. Uit de resultaten van het onderzoek komt het advies om de wegconstructie opnieuw op te bouwen. Uitgangspunt hierbij is om de bomen langs het tracé zoveel mogelijk te behouden.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Met inachtneming van de door de gemeenteraad gestelde voorwaarde 'onderhoud met behoud van de bomen', is een grondverbeteringsmethode toegepast waarbij er grindkernen in de ondergrond zijn aangebracht. De ondergrond is weer voldoende stabiel om de nieuwe wegconstructie te dragen.

4.10.2.05 Gemeentelijk beleid formuleren om beschermde/waardevolle flora en fauna beschermen.

Wij maken gemeentelijk beleid passend binnen het landelijke en provinciaal beleid om beschermde en waardevolle flora en fauna in Aa en Hunze te behouden en meer ruimte te geven.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn wij gestart met het formuleren van Flora en Fauna beleid voor de gemeente Aa en Hunze. Er is gewerkt aan de startnotitie Flora en Fauna beleid, de notitie heeft nog de concept status.

4.10.2.06 Plagen en schadelijke uitheemse soorten bestrijden.

Wij brengen in beeld welke schadelijke bermenplanten wij moeten en willen bestrijden. Wij inventariseren welke bestrijdingsmogelijkheden er zijn of op welke manier bermenplanten in ieder geval beheersbaar blijven, met als doel overlast te minimaliseren.

Wij evalueren de ontwikkeling van de eikenprocessierups en passen ons beleid hierop aan.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

De inzet van Soayschappen tegen Reuze Berenklaauw in het Schreiersbos is voorgezet. Om te voorkomen dat de schappen over de sloot springen om te gaan grazen in het aangrenzende akkerland is langs de sloot een hekwerk aangebracht.

Ook in 2023 is het protocol Jacobskruiskruid gevolgd. Wanneer de gemeente een melding ontvangt of een eigen waarneming doet van Jacobskruiskruid wordt ter plaatse aan het protocol getoetst. Als de melding aan de voorwaarden voldoet wordt de berm met het Jacobskruiskruid, tot maximaal 50 meter afstand van het hooiland, gemaaid en wordt het maaisel afgevoerd. Deze werkwijze voldoet.

In 2023 is op een aantal plaatsen de Japanse Duizendknoop intensief gemaaid en het maaisel afgevoerd. Wij hebben geconstateerd dat het effect van het intensiever maaien en afvoeren gering is. De gemaaide plekken zijn niet uitgebreid maar ook niet afgenomen, het lijkt te stabiliseren. Om de Japanse Duizendknoop te bestrijden zijn andere maatregelen noodzakelijk.

De eikenprocessierups/vlinder (EPR) is in 2023 ook weer gemonitord. Door middel van 100 feromoonvallen (vallen met lokstof voor mannetjes) is op basis van het aantal gevangen vlinders bepaald hoe de plaag zich ontwikkelt. In de drie noordelijke provincies, Drenthe, Groningen en Friesland en ook in Overijssel, Zuid-Holland en Limburg zijn in 2023 gemiddeld meer vlinders gevangen dan in 2022. In Aa en Hunze zijn gemiddeld 8,4 vlinders per val aangetroffen, dat is een stijging van 11% ten opzichte van 2022. In 2023 zijn veel nesten verwijderd. Op basis van meldingen van inwoners en eigen waarnemingen zijn de te verwijderen nesten aan de aannemer doorgegeven die ze vervolgens wegzuigt. In totaal zijn er 8300 EPR nesten verwijderd.

4.10.2.07 Herijking verkeers- en vervoersbeleid

Het huidige Verkeers- en Vervoersplan (Aa en Hunze Goed op Weg! Actualisatie Verkeer- en Vervoersplan, vastgesteld 2 maart 2017) wordt geëvalueerd en geactualiseerd in een Mobiliteitsplan.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In het kader van de actualisatie van het huidige Verkeers- en Vervoersplan hebben wij in september 2023 alle inwoners gevraagd om een vragenlijst in te vullen. Dit heeft bijna 400 reacties opgeleverd, met meer dan 800 verbeterpunten en 150 punten waar het al goed gaat. Daarnaast hebben 15 dorpsbelangenorganisaties de vragenlijst ingevuld en/of mondeling toegelicht op de inloopavonden.

In november en december zijn alle wegen in de gemeente beoordeeld volgens de eisen van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid, een document wat door de rijksoverheid en de Provincie is opgesteld. Hierin hebben alle wegen een score gekregen. De score is opgebouwd uit zogenaamde SPI's: risico-indicatoren. Hiervan wordt een risicoanalyse gemaakt.

4.10.2.08 Inzetten op duurzame mobiliteit

Duurzame mobiliteit is een van de onderdelen van het Klimaatakkoord en omvat verschillende activiteiten. In het Regionaal Mobiliteitsplan 1.0 zijn verschillende thema's benoemd, waaronder het versterken van OV-hubs, het stimuleren van deelauto's en een toereikend netwerk van openbare laadpalen. In het Regionaal Mobiliteitsplan 2.0 geven we uitvoering aan de thema's genoemd in het Regionaal Mobiliteitsplan 1.0.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In september is de nieuwe concessiehouder (Equans) gestart voor de realisatie van openbare laadpalen. Ook is er een plankaart opgesteld voor laadpaallocaties.

4.10.2.09 Herijking beleid maatschappelijk vastgoed

De door de gemeenteraad vastgestelde visie op maatschappelijk vastgoed is uitgewerkt in een uitvoeringsplan. De toepassing hiervan wordt ter hand genomen nadat de registratie van het vastgoed is afgerond. De registratie dient als input voor beleidskeuzes. De uitkomst kan aanleiding geven tot aanpassing van de uitvoeringskaders.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Er is een inventarisatie gedaan naar de werkzaamheden rondom maatschappelijk vastgoed. Gebleken is dat de huidige organisatie van het (maatschappelijk) vastgoed kan worden verbeterd. De onderdelen/werkzaamheden zijn op dit moment niet centraal belegd, informatie is onvoldoende inzichtelijk en het beleid is gedateerd. Deze eigen bevindingen worden bevestigd door het uitgevoerde rekenkameronderzoek. Eind 2023 is daarop besloten dat in 2024 uitvoering wordt gegeven aan onder meer: nieuw maatschappelijk vastgoedbeleid, opstellen van kaders voor verduurzaming van vastgoed, overzicht en inzicht in de vastgoedportefeuille en standaardisering van uitgangspunten voor het bepalen van de tarieven.

[4.10.2.10 Nieuwbouw school Eext](#)

Ter uitvoering van het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) wordt in Eext een nieuwe basisschool Prins Willem Alexander (PWA) gerealiseerd.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het voorbereidingsproces voor de nieuwbouw voor basisschool Prins Willem Alexander (PWA) heeft in 2023 een vervolg gekregen. Samen met Stichting PrimAH en de directie van de school is het Programma van Eisen opgesteld. De architectenselectie heeft plaatsgevonden in december.

[4.10.2.11 Nieuwbouw school Eexterveen](#)

Ter uitvoering van het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) wordt in Eexterveen een nieuwe basisschool De Kameleon gerealiseerd.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het voorbereidingsproces voor de nieuwbouw van basisschool De Kameleon in Eexterveen heeft in 2023 een vervolg gekregen. De selectie van de aannemer heeft plaatsgevonden en na de zomervakantie is gestart met de nieuwbouw van de school.

[4.10.2.12 Uitvoering Afvalstoffenbeleidsplan 2023 – 2027](#)

Het afvalstoffenbeleidsplan 2023-2027 is vastgesteld. De uitvoering hiervan loopt in 2024 door.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

De uitvoering van de beleidskeuzes uit het afvalstoffenbeleidsplan 2023-2027 lopen volgens schema. De trend in restafval is dalend en er wordt steeds meer afval gescheiden (in de juiste bak) ingezameld. De uitgevoerde steekproefsgewijze controles van de PMD-container (oranje) hebben hier

een belangrijke rol in en hebben duidelijk effect. Er is minder afkeur, waardoor de kosten beheersbaar zijn en er meer plastic gerecycled kan worden tot nieuw plastic.

Daarnaast hebben wij conform planning stappen gezet in de voorbereidingen van het chippen van alle groene, grijze en oranje containers. In het najaar van 2023 stond de Europese Aanbesteding hiervoor op de agenda, die inmiddels succesvol is afgerond.

Verder zijn we ook zeer actief geweest met de communicatie over het afval. De gemeente heeft onder andere de berichten vanuit de provinciale afvalcampagne "Geef het door" geplaatst op diverse kanalen.

De verandering om groenafval op het afvalbrengstation gratis te maken is per 1 januari 2023 doorgevoerd. De openingstijden van het afvalbrengstation rondom feestdagen zijn verruimd.

Wat willen we bereiken (doelen)

4.10.3 In 2026 zijn 200 extra woningen gerealiseerd of planologisch mogelijk gemaakt.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

4.10.3.01 Uitvoeringsagenda Woonvisie 2020+

In april 2021 is de Woonvisie voor de komende jaren vastgesteld: Buitengewoon Wonen in Aa en Hunze. In de Woonvisie staat het gemeentelijk volkshuisvestings- en woonbeleid voor de komende jaren. Hierin staan drie ambities centraal: vitale dorpen en een krachtig buitengebied, betaalbaar wonen voor verschillende doelgroepen en wonen met zorg. Aan deze ambities zijn 15 acties verbonden. De acties uit de Woonvisie zijn vertaald in een uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn wij in gesprek gegaan met de volgende dorpen: Eext, Gasteren, Oud en-nieuw Annerveen en Spijkerboor (ONS), Gieterveen en Eexterveen. De gesprekken hebben geleid tot vervolgesprekken over de woningbouwmogelijkheden. In december is de evaluatie van de dorpsgesprekken aan de gemeenteraad voorgelegd.

Voor de Wijk van de Toekomst in Gieten is in 2023 een VHF regeling (volkshuisvestingsfonds) vastgesteld voor het verduurzamen van particuliere woningen. In totaal kan € 10.500,- per woning aan subsidie worden aangevraagd. Er is een plan van aanpak gemaakt om de regeling uit te rollen. Vanwege de landelijke eisen voor ecologisch onderzoek is de regeling in 2023 nog niet actief onder de aandacht gebracht. Eind 2023 is er een pre- SMP (Soorten Management Plan) beschikbaar vanuit de provincie. Dit is nodig voor ontheffing van ecologisch onderzoek bij iedere woning waar isolerende maatregelen plaatsvinden.

De prestatieafspraken voor 2024 zijn in december 2023 ondertekend. Hierin staan de ambities van de woningcorporaties verwoord op basis van de Woonvisie 2020+. Voorafgaand was er een consultatie met de gemeenteraad. De uitkomsten hiervan zijn meegenomen in de prestatieafspraken.

De inzet vanuit het Provinciale Impulsteam Wonen bestond in 2023 uit projectbegeleiding voor de gemeentelijke woningbouwlocaties in Gieterveen en Anloo.

4.10.3.02 Gebiedsgerichte woningbouwprogrammering.

In de vastgestelde Woonvisie 'Buitengewoon Wonen in Aa en Hunze' staat het gemeentelijk volkshuisvestings- en woonbeleid voor de komende jaren. Hierin staan drie ambities centraal: vitale dorpen en een krachtig buitengebied, betaalbaar wonen voor verschillende doelgroepen en wonen met zorg. Aan deze ambities is de afspraak verbonden om jaarlijks het woningbouwprogramma te actualiseren (hoofdstuk Uitvoeringsagenda van de Woonvisie).

De woningbouwopgave uit de Woonvisie programmatisch op te pakken. Het uitgangspunt is een programmering waarbij jaarlijks op basis van het afwegingskader en de woonbehoefte wordt bepaald welke plannen worden opgepakt.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Er zijn vanaf 2021 tot oktober 2023 188 nieuwe woningen gebouwd.

De mogelijkheden voor de locatie Raatakkers in Anloo zijn verder besproken met de beoogde CPO groep (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Voor het evenementen terrein in Gieterveen is een stedenbouwkundige schets besproken met omwonenden. Het beoogde woningbouwprogramma houdt rekening met mogelijkheden voor starters, doorstromers en sociale huur.

De uitvoering van de herstructurering van de Wijk van de Toekomst is in volle gang. Voor de onrendabele toppen is voor de Volmacht door de gemeente de SBI (start Bouw Impuls) subsidie aangevraagd. Er is voor het project een subsidie van € 650.000,- toegekend.

Het college heeft in principe ingestemd met het project van de Volmacht voor de realisatie van 33 sociale huurwoningen aan de Asserstraat in Gieten. De Volmacht heeft hiervoor eind 2023 een aanvraag omgevingsvergunning ingediend.

Er mogen nog 50 woningen gebouwd worden in Nooitgedacht. Er is gestart met het bouwrijp maken. De eerste aanvragen voor de omgevingsvergunning zijn binnen. Fase 1 is nagenoeg afgerond.

Verder hebben we in 2023 een faciliterende rol gespeeld bij verschillende woningbouwplannen van derden, waaronder de transformatie van voormalig hotel Braams in Gieten naar 26 woningen (waarvoor de omgevingsvergunning in dec 2023 is aangevraagd) en de realisatie van 15 woningen aan de Stationsstraat en Kampstraat in Eext (waarvoor het bestemmingsplan op 15 juni door de raad is vastgesteld).

De door de provincie gefaciliteerde woningbouwmonitor is in december 2023 ingericht. De plannen en categorieën voor onze gemeente zijn ingeladen. Hiermee kan de monitor voor raadpleging, sturing en evaluatie worden ingezet.

In 2023 is onderzoek gedaan naar alle mogelijke woningbouwlocaties. Inzichtelijk is waar de kansen en de belemmeringen liggen.

4.10.3.03 Verkennen voor- en nadelen instrumenten volkshuisvestelijk beleid

Er zijn verschillende instrumenten beschikbaar voor volkshuisvestelijk beleid (opkoopbescherming, zelfbewoningsplicht, toewijzing (sociale) koopwoningen, toewijzing kavels op basis van kern- of maatschappelijke binding, wetgeving in de vorm van verordeningen). De voor- en nadelen van deze instrumenten gaan we verkennen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

De verkenning van de voor en- nadelen van volkshuisvestelijke instrumenten is in het eerste kwartaal van 2023 aan de gemeenteraad voorgelegd. Een aantal instrumenten, zoals zelfbewoningsplicht bij goedkope koop, is opgenomen in de algemene verkoopvoorwaarden en de Nota grondprijzenbrief die in 2023 is vastgesteld.

De verhoging van de starterslening is in het eerste kwartaal van 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. De lening werd afgelopen jaar zeven keer verleend aan starters op de woningmarkt.

Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Lasten				
2.1 Verkeer en vervoer	3.302	3.249	3.894	3.350
2.2 Parkeren	0	5	5	0
2.5 Openbaar vervoer	0	5	5	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	634	652	646
5.1 Sportbeleid en activering	242	251	375	324
5.2 Sportaccommodaties	2.050	1.700	1.804	2.015
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	412	76	82	80
5.5 Cultureel erfgoed	159	189	412	213
5.6 Media	627	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.613	3.776	4.224	4.291
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	537	462	1.125	569
7.2 Riolering	1.663	1.500	1.513	1.503
7.3 Afval	2.481	2.374	2.448	2.531
7.4 Milieubeheer	1.370	723	1.212	1.213
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	323	266	505	485
8.1 Ruimte en leefomgeving	869	847	2.140	1.560
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.415	3.094	3.161	2.008
8.3 Wonen en bouwen	1.782	1.046	1.659	1.830
Totaal Lasten	21.844	20.197	25.219	22.618
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	43	30	48	95
5.1 Sportbeleid en activering	173	137	309	319
5.2 Sportaccommodaties	376	467	467	389
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	54	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	26	27	27	27
5.6 Media	100	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	43	23	23	60
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	98	200	182	151
7.2 Riolering	2.153	2.126	2.162	2.173
7.3 Afval	3.023	3.038	3.085	3.155
7.4 Milieubeheer	303	0	135	75
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	145	130	100	103
8.1 Ruimte en leefomgeving	42	6	352	259
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.003	3.105	3.155	2.806
8.3 Wonen en bouwen	1.374	634	715	1.281
Totaal Baten	11.956	9.924	10.761	10.894
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	3.608	98	1.989	3.617
Stortingen				
0.10 Mutaties reserves	2.875	0	250	3.101
8.3 Wonen en bouwen	0	0	0	0
Totaal Stortingen	2.875	0	250	3.101
Gerealiseerd resultaat	-9.154	-10.175	-12.719	-11.208

Pijler 5 Middelen en ondersteuning

Korte beschrijving

Deze pijler gaat over de organisatie, de financiering en de informatieveiligheid van de gemeentelijke huishouding. Het is het fundament onder de 4 inhoudelijke pijlers.

Terugblik 2023- Wat hebben we gedaan

Personeel en organisatie

In 2023 hebben wij extra ingezet op nieuwe opdrachten vanuit het rijk, te denken valt aan onder andere opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders, de woningbouwopgave en de energietransitie. Wij anticiperen op deze (nieuwe) ad hoc taken en opdrachten door in te zetten op de 4 thema's van het personeelsbeleid; vinden en inzetten van talenten, eigenaarschap, leren en ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid. In 2023 is een start gemaakt met het thema 'eigenaarschap'. Dit wordt in 2024 vervolgd. De veranderende wereld vraagt veel van het aanpassingsvermogen van organisatie en medewerkers.

Daarnaast is prioriteit gegeven aan activiteiten op het gebied van werving van personeel en is geëxperimenteerd met onderscheidende wervingsuitingen. Hiermee zijn goede resultaten behaald in de invulling van diverse vacatures.

Omgevingswet

De uiteindelijke invoeringsdatum van de omgevingswet is 1 januari 2024 geworden. Het jaar 2023 is besteed aan voorbereiding op de nieuwe werkwijze. Zo zijn in 2023 de laatste kaderstellende documenten door uw raad vastgesteld waaronder de legesverordening met de nieuwe tarieven voor de vergunningverlening. De implementatie van de nieuwe wet loopt door in 2024 maar niet meer op projectmatige basis..

Huisvesting van de buitendienst

Voor de nieuwe huisvesting van de buitendienst aan de Oelenboom is in het najaar een definitief ontwerp vastgesteld. De opgestelde kostenraming laat echter nog een overschrijding van het budget zien. Hiervoor wordt bij de raad nog extra budget gevraagd.

Daarnaast is er inzet gepleegd voor de gezamenlijke huisvesting van buitendienst (kernteam) en brandweer in Rolde. Dit project is nog niet afgerond.

Rechtmatigheid

Met ingang van het boekjaar 2023 is het college verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid. Dit was altijd al een toetsingskader maar de verantwoordelijkheid is verschoven van de accountant naar het college. Hiervoor zijn voorbereidende maatregelen genomen en de kaderstellende documenten zijn door uw raad vastgesteld. Het gaat daarbij om documenten als de financiële verordening, de controleverordening, het controleprotocol en het normenkader.

Wat willen we bereiken (doelen)

5.10.1. De bedrijfsprocessen zijn op passende wijze vormgegeven.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

5.10.1.01 Nieuwbouw buitendienst Oelenboom

Wij willen zorgen voor passende, toekomstbestendige en (bijna) energie-neutrale huisvesting voor de buitendienst op de locatie Oelenboom te Gieten.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Na de selectie van de architect is in het voorjaar gestart met het opstellen van een Voorlopig Ontwerp (VO) met een daarbij behorende kostenraming. In het najaar is dit omgezet naar een Definitief Ontwerp (DO). De opgestelde kostenraming laat een overschrijding zien van het beschikbare budget, waarvoor een bijstelling van de begroting noodzakelijk is.

5.10.1.02 Haalbaarheidsonderzoek gezamenlijke nieuwe huisvesting brandweer en buitendienst Rolde

De huidige locatie van de brandweerpost Rolde voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Bovendien heeft de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) aanvullende wensen ten aanzien van de huisvesting.

Het kernteam Rolde is sinds oktober 2021 tijdelijk gehuisvest in een oude zoutloods. Bij deze locatie is een huurunit geplaatst met een kleine kantoorruimte, pantry en toilet. Er is actief gezocht naar een betere locatie, maar niet gevonden.

De noodzaak voor een nieuwe huisvesting van het kernteam is urgenter dan die van de brandweer. Indien gezamenlijke huisvesting niet mogelijk is of geen grote meerwaarde heeft, zullen de plannen separaat uitgevoerd worden.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Het locatieonderzoek is afgerond en hier zijn meerder opties uit naar voren gekomen. Verder zitten wij in de eindfase van de beantwoording van de vraag of het kernteam en de brandweerpost Rolde samen gaan en de analyse daarvan vanuit beide partijen.

Wat willen we bereiken (doelen)

5.10.2 De financiële positie van de gemeente is solide.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

5.10.2.01 Rechtmatigheidsverantwoording

Het college van burgemeester en wethouders is verplicht vanaf 2023 een financiële rechtmatigheidsverantwoording af te geven. Voorheen deed de accountant dit. Concreet betekent dit dat de gemeente aantoont dat de financiële beheersing op orde én controleerbaar is. Om dit te realiseren moet de rechtmatigheidsverantwoording voorzien in de juiste controledossiers, risicomanagement én een volledige audittrail.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Met ingang van boekjaar 2023 is het de verantwoordelijkheid van het college om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid. De gemeente Aa en Hunze heeft diverse voorbereidende maatregelen getroffen om een proces in te regelen om tot een gedegen dossier te komen ter onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording. Kaderstellende documenten zoals de financiële verordening en de controleverordening zijn vastgesteld door de Raad, er is een interne controle plan en er is gestart met de uitvoering van de controle werkzaamheden. De auditcommissie is in dit proces betrokken geweest.

5.10.2.02 Vernieuwing controle protocol en normenkader.

Vanaf het jaar 2023 legt het college van burgemeester en wethouders bij de Jaarrekening rechtmatigheidsverantwoording af, hiervoor deed de accountant dit. Middels de rechtmatigheidsverantwoording verklaart het college dat zij rechtmatig heeft gehandeld. Dit vergt voor de organisatie een herziening van de interne controleaanpak. Dit is een groeiproces waar we in 2022 mee begonnen zijn.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Wij zijn verplicht om de uitgangspunten voor de controle van de jaarrekening aan de raad voor te leggen. Dit gebeurt door middel van het Controleprotocol en het jaarlijks te actualiseren Normenkader. Hierin wordt een aantal zaken op hoofdlijnen nader geregeld. Dit controleprotocol is in het najaar van 2023 vastgesteld en heeft een geldigheidsduur van de verantwoordingsjaren 2023 tot en met 2024. Actualisatie zal plaatsvinden indien nodig.

5.10.2.03 We gaan gebruik maken van financiële kengetallen ter beoordeling van de financiële positie van de gemeente

Wij gaan de wettelijke en eigen gekozen financiële kengetallen gebruiken om de robuustheid van onze begroting en financiële positie periodiek te beoordelen.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 is de nota financiële beleidskaders vastgesteld waarin onze eigen gemeentelijke normen staan voor de wettelijke financiële kengetallen. In de begroting 2024 hebben wij de normen gebruikt bij de beoordeling van onze financiële positie.

5.10.2.04 Vaststellen nieuwe verordeningen m.b.t. financieel beleid.

Verschillende onderdelen van het financieel beleid hebben periodiek actualisatie nodig.

Het gaat hierbij in 2023 om:

- de nota weerstandsvermogen en risicomanagement
- de financiële verordening (verplicht op grond van de Gemeentewet art. 212)
- de nota financiële beleidskaders

Op dit moment hebben wij nog geen nota financiële beleidskaders omdat de financiële uitgangspunten jaarlijks bij de begroting worden vastgesteld. De actualisatie van de uitgangspunten kan in combinatie met een voorstel voor het gebruik van financiële kengetallen een belangrijke toevoeging zijn voor de raad bij de beoordeling van de financiële positie en de robuustheid van de begroting.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

In 2023 zijn de geactualiseerde financiële verordening en de geactualiseerde nota

weerstandsvermogen en risicomanagement door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast is ook een nieuwe nota financiële beleidskaders vastgesteld.

Wat willen we bereiken (doelen)

5.10.3 De gemeente is een aantrekkelijke werkgever met voldoende personeel dat toegerust is om de werkzaamheden uit te voeren.

Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)

5.10.3.01 Actief personeelsbeleid voeren.

Het voeren van actief personeelsbeleid gaat over ziekteverzuim, personele knelpunten en beleid ten aanzien van de krapte op de arbeidsmarkt.

Kwaliteit (toelichting)

Terugblik 2023

Als we terugkijken op 2023, zien wij een jaar vol dynamiek op diverse HR-thema's waarbij de focus lag op het vinden van en inzetten op talenten, eigenaarschap, leren en ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid. Het continue ontwikkelen van onze medewerkers en onze organisatie hebben wij hoog in het vaandel staan. Wij hebben de ambitie om innovatief te blijven en meer in te spelen op de behoefte van medewerkers. Dit vraagt ook meer verbinding tussen college en ambtelijke organisatie om te komen tot een efficiënte en effectieve samenwerking en wederzijds begrip. Werken vanuit vertrouwen in plaats van controle zorgt ervoor dat wij onze talenten in medewerkers meer kunnen benutten, maar ook dat medewerkers meer eigenaarschap tonen. Een cruciale rol bij het realiseren van de ambities en strategische doelen van onze gemeente.

Omdat de wereld om ons heen verandert, vraagt dit ook aanpassingsvermogen door de hele organisatie. Doordat wij meer zijn gaan werken met teamplannen helpt dit ons om meer grip te krijgen op toekomstige ontwikkelingen. Meer focus waardoor wij gericht aan onze opgaves konden werken. 'In het werk aan het werk' oftewel in ons dagelijks werk doen we de dingen anders. Wij bedenken hoe we het anders willen, gaan aan de slag en evalueren wat goed ging en wat beter kon: experimenteren, ervan leren, de aanpak doorontwikkelen. Dit vanuit de gedachte dat 'leren moet altijd, overal, samen, individueel en op ieders tempo mogelijk zijn'. Kennis hebben van je eigen talenten is daarbij essentieel en daarom zijn wij in 2023 gestart met het structureel afnemen van Discover-analyses. Medewerkers ontdekken hun talenten en worden gestimuleerd om zelf eigenaarschap te nemen in onder andere hun ontwikkelgesprekken. Want wanneer medewerkers nieuwe vaardigheden opdoen, ontwikkelt onze organisatie zich met hen mee.

Door activiteiten zoals de vitaliteitsweek, inzet ambassadeurs en het 25-jarig jubileum van de gemeente zorgden wij ervoor dat medewerkers met energie en plezier naar het werk komen, maar ook vitaal blijven en in verbinding met elkaar blijven. Ook in het kader van duurzaamheid hebben diverse medewerkers een loopbaanadvies gevolgd en zijn medewerkers begeleid in hun loopbaan pad, zowel intern als extern. Ondanks de dynamiek in onze omgeving en het feit dat er veel wordt gevraagd van de medewerkers zien we het ziekteverzuim stabiliseren rond het landelijke gemiddelde en is ook het uitstroombestand niet hoog te noemen.

Tot slot is prioriteit gegeven aan de versterking van de activiteiten op het gebied van werving en geëxperimenteerd met onderscheidende wervingsuitingen. Wij geven invulling aan arbeidsmarktcommunicatie en betrekken de medewerkers hier actief bij. Wij hebben de eerste stappen gezet in het vormgeven van strategische personeelsplanning, zodat de talenten en ambities van medewerkers nog beter aansluiten op de behoefte van de organisatie op de korte en lange termijn. Door ons proactief te richten op de bezetting van posities, zorgen wij ervoor dat we slagkracht behouden. Inmiddels merken wij de eerste positieve effecten van deze nieuwe manier van werven.

Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Lasten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	367	408	540	643
0.4 Overhead	10.858	8.200	11.471	12.233
0.5 Treasury	-240	173	-307	-393
0.61 OZB woningen	119	123	127	127
0.62 OZB niet-woningen	36	38	40	40
0.64 Belastingen overig	2.539	2.438	2.607	2.886
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	17	57	78	43
0.8 Overige baten en lasten	565	1.063	540	393
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-5	26	26	93
Totaal Lasten	14.256	12.526	15.120	16.066
Baten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	31	53	141	262
0.4 Overhead	460	378	382	688
0.5 Treasury	328	300	420	466
0.61 OZB woningen	4.472	3.487	3.641	4.575
0.62 OZB niet-woningen	372	1.210	1.210	332
0.64 Belastingen overig	2.356	2.106	2.294	2.445
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	46.192	39.128	46.107	47.593
0.8 Overige baten en lasten	585	347	265	330
Totaal Baten	54.797	47.008	54.460	56.692
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	4.978	8	2.852	4.751
Stortingen				
0.10 Mutaties reserves	5.388	0	2.570	4.643
Gerealiseerd resultaat	40.131	34.490	39.621	40.734

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen

De lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in belastingen en retributies.

Belastingen zijn verplichte betalingen waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover staat. De onroerende zaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting en forensenbelasting vallen hieronder.

Retributies zijn betalingen die krachtens algemene regelen worden gevorderd ter zake van een concrete door de gemeente bewezen dienst. Hierbij valt te denken aan leges, brandweerrechten en lijkbezorgingsrechten.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Van de lokale heffingen die bij de algemene dekkingsmiddelen horen is de OZB de belangrijkste. De OZB is ca. 9% van de totale algemene dekkingsmiddelen. De andere belastingen die als algemeen dekkingsmiddel dienen zijn de toeristenbelasting en de forensenbelasting. Heffingen die ter dekking van specifieke kosten dienen zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Tarieven

2023

Onroerende zaakbelastingen

OZB-eigenaren woningen naar percentage van de waarde	0,0926
OZB-eigenaren niet-woningen naar percentage van de waarde	0,2144
OZB-gebruikers niet-woningen naar percentage van de waarde	0,0993

Forensenbelasting

- Waarde tot € 50.000	294,00
- Waarde van € 50.000 tot € 75.000	443,00
- Waarde van € 75.000 tot € 130.000	593,00
- Waarde van € 130.000 tot € 200.000	745,00
- Waarde van € 200.000 tot € 300.000	892,00
- Waarde van € 300.000 tot € 500.000	1.052,00
- meer dan € 500.000	1.205,00

Toeristenbelasting

1,25

Afvalstoffenheffing

- Eenpersoonshuishouding	187,50
- Meerpersoonshuishouding	250,00

Rioolheffing

- WOZ-waarde van € 0 tot € 15.000	0,00
- WOZ-waarde van € 15.000 tot € 50.000	51,00
- WOZ-waarde van € 50.000 tot € 100.000	113,00
- WOZ-waarde van € 100.000 tot € 150.000	143,00
- WOZ-waarde van € 150.000 tot € 250.000	153,00
- WOZ-waarde van € 250.000 tot € 400.000	161,00
- WOZ-waarde van € 400.000 tot € 600.000	185,00
- WOZ-waarde van € 600.000 tot € 800.000	204,00
- WOZ-waarde van € 800.000 tot € 1.000.000	245,00
- WOZ-waarde van € 1.000.000 tot € 2.000.000	414,00
- WOZ-waarde van € 2.000.000 tot € 3.000.000	2.538,00
- WOZ-waarde van € 3.000.000 tot € 5.000.000	5.078,00
- WOZ-waarde van € 5.000.000 tot € 10.000.000	6.305,00
- WOZ-waarde van € 10.000.000 tot € 25.000.000	8.420,00
- WOZ-waarde van € 25.000.000 tot € 50.000.000	12.483,00
- WOZ-waarde vanaf € 50.000.000	25.391,00

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

OZB

Voor belastingjaar 2023 zijn de onroerende zaakbelastingen geheven op basis van de WOZ-waarden die naar waardepeildatum 1 januari 2022 zijn vastgesteld. De gemiddelde waarde van woningen is gestegen met 16% t.o.v. de waardepeildatum 1 januari 2021. De gemiddelde waarde van niet-woningen is gestegen met 5%.

Voor de bestuursperiode 2023 is uitgegaan van de OZB-opbrengst 2022, inclusief een trendmatige verhoging van 2,3% areaalontwikkeling. De opbrengst van de OZB is € 4.907.000. In de begroting is rekening gehouden met een opbrengst van € 4.851.000 waardoor een voordeel van € 56.000 ontstaat. Het voordeel is ontstaan doordat de waarden meer zijn gestegen dan waar bij het opstellen van de begroting van is uitgegaan.

Voor de waardebepaling van onroerende zaken maken we gebruik van het taxatiepakket van 4Value. De WOZ-beschikking moet binnen zes weken na het begin van het belastingjaar worden

opgelegd. De aanslagen onroerende zaakbelastingen 2023 zijn, gecombineerd met de WOZ-beschikking, met dagtekening 16 februari 2023 verzonden.

In 2023 is er ten aanzien van 800 objecten bezwaar gemaakt. Ten opzichte van 2022 is dit een forse stijging (in 2022 is tegen ca. 200 objecten bezwaar gemaakt). Dit wordt veroorzaakt door:

- In 2022 is de WOZ-beschikking 2022 een maand later, eind maart, opgelegd. De reclamecampagne van de 'bezwaarbureau's' is eind maart van het jaar veel minder intensief.
- De gemiddelde WOZ-waarde is fors gestegen. De piek van de woningmarkt lag rond waardepeildatum 1 januari 2022 erg hoog. De 'bezwaarbureau's' hebben hier ook op ingespeeld, de reclamecampagnes zijn fors toegenomen.

Alle bezwaren zijn afgewikkeld (395 gegrond) en verwerkt in de bovenstaande opbrengst. Er zijn 3 beroepschriften ingediend. Hiervan zijn 2 afgehandeld, gegrond en is nog 1 in behandeling bij de Rechtbank.

Evenals vorig jaar was het voor burgers, die nog geen automatische incasso hadden afgegeven, mogelijk om dit voor belastingjaar 2023 alsnog te doen. In 2023 betaalden ca. 6.800 inwoners de aanslag via automatische incasso, dit is ongeveer 52% van het totaal.

Afvalstoffenheffing

Als uitgangspunt voor de bepaling van het tarief voor de afvalstoffenheffing geldt 100% kostendekkendheid. Het totaal aan opbrengsten van de afvalstoffenheffing 2023 bedraagt € 2.661.000. In de begroting was rekening gehouden met een ontvangst van afvalstoffenheffing van € 2.704.000 waardoor een relatief klein nadeel van € 43.000 ontstaat.

Berekening van kostendekkendheid afvalstoffenheffing

	bedrag	percentage
(bedragen x € 1.000)		
Kosten taakveld	2.531	
Inkomsten taakveld	-235	
Netto kosten taakveld	2.296	77%
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	255	9%
Rente	44	1%
BTW	314	11%
Kwijtschelding	51	2%
Totaal kosten	2.960	100%
Opbrengst heffingen	2.661	90%

Rioolheffing

Het Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (VGRP) vormt de basis voor de te plegen investeringen. De te plegen investeringen vanuit het VGRP worden gedekt uit de rioolheffing. In de begroting is een bedrag aan rioolheffing geraamd van € 2.148.000. In 2023 is een bedrag van € 2.169.000 ontvangen waardoor een voordeel van € 21.000 ontstaat.

Berekening van kostendekkendheid rioolheffing

	bedrag	percentage
(bedragen x € 1.000)		
Kosten taakveld	1.503	
Inkomsten taakveld	-4	
Netto kosten taakveld	1.499	69%
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	276	12%
Rente	128	6%
BTW	58	3%
Straatvegen	68	3%
Slootonderhoud	100	5%
Vijveronderhoud	40	2%
Totaal kosten	2.169	100%
Opbrengst heffingen	2.169	100%

Toeristenbelasting

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 1.865.000. De werkelijke opbrengst bedraagt € 1.986.000. Dit is een voordeel van € 121.000. Het voordeel is ontstaan door correcties op voorgaande jaren.

Forensenbelasting

In de begroting is als opbrengst voor de forensenbelasting een bedrag geraamd van € 230.000. In 2023 bedraagt de werkelijke opbrengst € 237.000, een voordeel van € 7.000

Lijkbezorgingsrechten

Voor de lijkbezorgingsrechten is een opbrengst geraamd van € 100.000 . De werkelijke opbrengsten zijn uitgekomen op € 103.000, een voordeel van € 3.000.

Leges

Voor de bepaling van de tarieven voor de leges geldt als uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend zijn. De leges zijn trendmatig verhoogd met uitzondering van de bij wet geregelde legesbedragen. Voor de leges is een opbrengst geraamd van € 993.000 . De werkelijke opbrengst voor alle leges bedraagt € 1.564.000 , hetgeen een voordeel betekent van € 571.000 ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door meer leges omgevingsvergunningen (+ € 569.000), meer leges burgerzaken (+ € 8.000) en afname van overige leges (- € 6.000). De verantwoording van de leges vindt plaats in de pijlers 1, 3 en 4.

Kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten kunnen met inachtneming van de Invorderingswet 1990 kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen.
Gemeenten beslissen zelf of, en zo ja voor welke heffingen kwijtschelding kan worden verkregen. Gemeenten zijn gebonden aan de landelijke Uitvoeringsregeling.
Alleen ten aanzien van kosten van bestaan hebben gemeenten de mogelijkheid om af te wijken van de regeling.
De rijksregeling gaat uit van 90% van de bijstandsnorm. In de gemeente Aa en Hunze is er voor gekozen om 100% van de bijstandsnorm als bestaansminimum te hanteren.

Er is kwijtschelding mogelijk voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor mensen met een inkomen dat iets meer bedraagt dan het minimum kan een gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De kwijtscheldingsregeling wordt voor ons uitgevoerd door het Noordelijk Belastingkantoor in Groningen.

Inwoners kunnen op deze wijze op één formulier kwijtschelding aanvragen voor zowel de gemeentelijke lasten als voor de waterschapslasten.

In 2023 hebben ca. 250 belastingplichtigen kwijtschelding ontvangen van de aanslag gemeentelijke belastingen 2023 (in 2022 waren dit er ca. 260). Er is voor een bedrag van € 52.000 kwijtschelding verleend.

Lokale lastendruk						
jaar	inwoners	afval	riool	ozb	totaal	per inwoner
2019	25.385	2.003.000	2.071.000	4.301.000	8.375.000	330
2020	25.556	2.155.000	2.051.000	4.402.000	8.608.000	337
2021	25.445	2.625.000	2.108.000	4.564.000	9.297.000	365
2022	25.565	2.527.000	2.122.000	4.844.000	9.493.000	371
2023	25.737	2.660.000	2.169.000	4.907.000	9.736.000	378

Werkelijke inkomsten

Geraamde inkomsten		
	Raming*	Werkelijk
OZB	4.851.000	4.907.000
Forensenbelasting	230.000	237.000
Toeristenbelasting	1.865.000	1.986.000
Afvalstoffenheffing	2.704.000	2.660.000
Rioolheffing	2.148.000	2.169.000
Leges omgevingsvergunning	617.000	1.186.000
Leges burgerzaken	362.000	370.000
Lijkbezorgingsrechten	100.000	103.000
Overige leges (programma 1, 2 en 3)	14.000	8.400

* inclusief begrotingswijzigingen

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Weerstandvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandvermogen geeft aan hoe robuust (solide) onze begroting is. Dit is van belang wanneer er zich financiële tegenvallers voordoen. Het weerstandvermogen is de weerstandscapaciteit (de beschikbare financiële middelen om niet begrote kosten te kunnen dekken) minus alle risico's (waarvoor geen maatregelen zijn getroffen én die een aanzienlijke invloed kunnen hebben op onze financiële positie).

Weerstandscapaciteit

Incidentele en structurele weerstandscapaciteit

Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld de aanwezige financiële middelen om eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de gemeentelijke taken op het huidige niveau. Met structurele weerstandscapaciteit worden de aanwezige financiële middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om structurele tegenvallers op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het beleid op het huidige niveau.

1. Incidentele weerstandscapaciteit

Onder de incidentele weerstandscapaciteit vallen:

- a. De vrije algemene reserve (VAR) en het weerstandsdeel algemene reserve (WAR).
- b. De algemene reserve grondbedrijf.
- c. De overige vrije reserves (waarvoor nog geen wettelijke verplichtingen zijn aangegaan).

2. Structurele weerstandscapaciteit

Onder de structurele weerstandscapaciteit vallen:

- a. Het budget dat geraamd is voor onvoorziene uitgaven en het begrotingssaldo.
- b. De onbenutte belastingcapaciteit, dit is het verschil tussen de norm en de opbrengst.

Totaal weerstandscapaciteit		
Incidentele weerstandscapaciteit (werkelijk per 31 december 2023)		
(Bedragen x 1000)		
- Vrije Algemene Reserve (VAR)		10.711
- Weerstandsdeel Algemene Reserve (WAR)		5.653
- Algemene Reserve Grondbedrijf		4.217
- Overige Vrije Reserves		-
Totaal incidentele weerstandscapaciteit		20.581 (a)
Structurele weerstandscapaciteit		
Onbenutte belastingcapaciteit:	opbrengst	lasten/norm
- OZB-opbrengst	4.907	4.851
- Rioolheffing kostendekkend tarief	2.169	2.169
- Afvalstoffen kostendekkend tarief	2.660	2.531
Totaal	9.736	9.551
Verskil tussen norm en opbrengst		-185
Bij:		
Raming onvoorzien		17
Totaal structurele weerstandscapaciteit		-168 (b)
Totaal weerstandscapaciteit (incidenteel + structureel)		20.413 (a+b)

Toelichting weerstandscapaciteit

Ten opzichte van de rekening 2022 is de weerstandscapaciteit met € 2,5 miljoen toegenomen. De toename wordt veroorzaakt door stortingen in de VAR van het jaarrekeningresultaat van 2022 en het positieve resultaat uit de najaarsnota 2023. De structurele weerstandscapaciteit is net als in de jaarrekening 2022 negatief. Een negatieve structurele weerstandscapaciteit betekent dat de werkelijke opbrengsten in 2023 hoger waren dan de norm. Voor een toelichting op de tarieven voor de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Gevolg weerstandscapaciteit door het rekeningresultaat 2023

Aan de raad zal worden voorgesteld om aan de algemene reserve een bedrag toe te voegen van € 0,2 miljoen. Dit bedrag bestaat uit een onttrekking aan de VAR van € 0,7 miljoen en een toevoeging van € 0,9 miljoen aan de Algemene reserve van het grondbedrijf. Na deze mutatie is de stand van de incidentele weerstandscapaciteit afgerond € 21 miljoen.

Beleid weerstandscapaciteit en risico's

In de raadsvergadering van 1 juni 2023 is de beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2023 vastgesteld. In deze nota is een norm voor het weerstandsvermogen gesteld. Deze norm is in de begroting 2024 toegepast, maar geldt nog niet voor de jaarrekening 2023. De reden is dat het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat een paragraaf van het jaarverslag de verantwoording

bevat van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting van datzelfde jaar (2023) is opgenomen.

Weerstandsvermogen

De berekening van de weerstandscapaciteit vindt plaats in de voorgaande tabel. Het incidentele en het structurele weerstandsvermogen wordt bepaald door het totaal bedrag van de geïnventariseerde incidentele en structurele risico's af te trekken van de incidentele en structurele weerstandscapaciteit (weerstandscapaciteit -/- risicobedragen = weerstandsvermogen). Daarna wordt het totale weerstandsvermogen bepaald door de incidentele en structurele weerstandscapaciteit bij elkaar op te tellen. Dit gebeurt in de tabel hieronder.

Het weerstandsvermogen is voldoende als de geschatte financiële tegenvallers kleiner zijn dan het saldo van de weerstandscapaciteit. Deze uitkomst is in een cijfer uitgedrukt en dit cijfer is geen 'hard' gegeven, omdat de bedragen gebaseerd zijn op diverse schattingen.

In onderstaand overzicht is het weerstandsvermogen berekend. De risico's en kansen zijn voor de jaarrekening 2023 geschat. Het risicobedrag wordt bepaald door het ingeschatte bedrag van het risico te vermenigvuldigen met de ingeschatte kans dat een risico zich voordoet. De inschatting leidt tot een positief weerstandsvermogen van € 18 miljoen.

Risicomatrix

	Incidenteel	Structureel	Bedrag	Kans	Risicobedrag
(Bedragen x € 1.000)					
Risico's					
1 Uitgaven sociaal domein		x	1.500	75%	1.125
2 Verbonden partijen structureel		x	50	15%	8
3 Verbonden partijen incidenteel	x		250	25%	63
4 Algemene Uitkering Gemeentefonds		x	1.000	50%	500
5 Planschade	x		50	30%	15
6 Grondexploitatie	x		1.000	30%	300
7 Bodemsaneringskosten	x		100	50%	50
8 Asbestsaneringen	x		250	60%	150
9 Juridische risico's	x		150	60%	90
10 Legesheffing irt omgevingswet		x	150	50%	75
Totaal					2.375
Totaal incidenteel			668		
Totaal structureel			1.708		

Berekening weerstandsvermogen

(Bedragen x € 1.000)

Incidentele weerstandscapaciteit	20.581	
Incidenteel risicobedrag	-668	
Incidenteel weerstandvermogen		19.914
Structurele weerstandcapaciteit	-168	
Structureel risicobedrag	-1.708	
Structureel weestandvermogen		-1.876
Totaal weerstandvermogen		18.038

Toelichting risico's

1. Uitgaven sociaal domein

De decentralisaties van 2015 hebben zowel bestuurlijk, als financieel en organisatorisch grote gevolgen gehad. Het financiële uitgangspunt is dat de taken van het sociaal domein worden uitgevoerd binnen de beschikbare budgetten. Elk jaar is dit weer een uitdaging. Elke tegenvaller heeft hierbij dan een negatief effect. In 2023 zien we dan ook een tekort op het Sociaal Domein. De kosten blijven stijgen en de inkomsten worden onvoldoende aangevuld. De zorgen over de toenemende vergrijzing en de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd blijven bestaan.

2/3. Verbonden partijen

Naast voordelen die samenwerkingsverbanden opleveren, zijn er ook risico's aan verbonden. Door afvaardigingen in het algemeen en/of dagelijks bestuur kunnen financiële risico's worden beheerst. Het risicoprofiel van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag (kans 15%); veelal is er een redelijk voorspelbare stijging van de jaarlijkse exploitatielasten voor zover het de bedrijfsvoeringslasten betreft. De ontwikkeling van de programmakosten binnen de verbonden partijen is afhankelijk van de inhoudelijke beleidsontwikkeling bij het rijk en de deelnemende gemeenten. De financiële risico's beperken zich daarmee tot de financiële consequenties van eventuele incidenten die zich kunnen voordoen. Omdat het risicoprofiel van gemeenschappelijke regelingen in totaal laag wordt ingeschat, is er geen risico inschatting per afzonderlijke verbonden partijen.

Het bezit van aandelen van privaatrechtelijke ondernemingen heeft in het algemeen een positief effect. De economische waarde kan namelijk hoger liggen dan de balanswaarde. Wel dient voorzichtigheid te worden betracht bij het structureel rammen van dividend uitkeringen, omdat achterblijvende uitkeringen kunnen leiden tot een structureel budgettair probleem.

4. Algemene Uitkering Gemeentefonds

De economische ontwikkeling, de ontwikkeling van de rijksuitgaven en ontwikkelingen rondom de systematiek voor het bepalen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds, maken het bepalen van de raming van deze inkomsten in onze begroting steeds weer complex. Hierdoor neemt de onzekerheid toe, met name voor de toekomstige ramingen. Daarom is dit onderwerp opgenomen als structureel risico. De huidige wereldwijde crisissen en lopende kabinetsformatie versterken de hier bovengenoemde factoren.

5. Planschade

In procedures met betrekking tot het wijzigen van bestemmingsplannen kan voor individuele burgers planschade ontstaan. In een aantal gevallen kunnen de hieruit voortvloeiende kosten worden opgenomen in de exploitatie van het desbetreffende plan. Daar waar mogelijk wordt de planschade afgewenteld op de initiatiefnemer. Het resterende geschatte risico is hier opgenomen.

6. Grondexploitatie

Een beleidsmatig risico binnen een gemeente is de grondexploitatie. In Aa en Hunze loopt nog 1 exploitatie die een belangrijke invloed heeft op het totaal. Dit is het woningbouwplan Nooitgedacht in Rolde. Zie verder de paragraaf Grondbeleid voor de inhoudelijke toelichting.

7. Bodemsaneringskosten

De aansprakelijkheid op het gebied van milieu neemt voortdurend toe. De gemeenten vormen hierbij geen uitzondering. Gemeenten lopen als rechtmatige eigenaar van gronden het risico dat vervuilde grond geschoond moet worden of dat er vaten/jerrycans worden achtergelaten. Eventuele noodzakelijke maatregelen op het terrein van de bodemsanering, die voor rekening van de gemeente kunnen komen, zijn momenteel vooralsnog niet in te schatten en daarom als risico benoemd in deze paragraaf.

8. Asbestsaneringen

In toenemende mate wordt de gemeente geconfronteerd met illegale dumping van asbest via de vuilinzameling en asbestvervuiling als gevolg van brand. In het belang van de volksgezondheid is acute verwijdering van de vervuiling noodzakelijk. Verhaal van de kosten op de veroorzaker bij dumping blijkt vaak onmogelijk en is daarom opgenomen als risico.

9. Juridische risico's

Jaarlijks worden enige procedures door of tegen de gemeente gevoerd. Er is een tendens waar te nemen van een toenemend aantal aansprakelijkheidstellingen. Gemeenten worden geconfronteerd met schadeclaims van burgers als gevolg van genomen besluiten en vermeende nalatigheid door de overheid. Zo kunnen de gemeenten aansprakelijk gesteld worden door de burger voor schade als gevolg van slecht onderhoud van de wegen, openbaar groen en voor planschades (al specifiek benoemd als risico). Voor een deel zijn de risico's die de gemeente lopen gedekt door afgesloten verzekeringen, waarbij de gemeente bij de WA-verzekering een eigen risico heeft van € 2.500 per schadegeval.

10. Legesheffing in relatie tot omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De nieuwe wet heeft (grote) invloed op de legesinkomsten met betrekking tot bouw en milieu. Voor bouw komen er steeds meer vrijstellingen terwijl op milieugebied weer leges mogen worden geheven. Hoe dit voor de individuele gemeenten uitpakt is nog onduidelijk. Wel duidelijk is dat gemeenten hier financiële risico's lopen. Daarom is hiervoor ook een risico opgenomen.

Financiële kengetallen

In de raadsvergadering van 1 juni 2023 is de nota financiële beleidskaders 2023 vastgesteld. In deze nota staan onze eigen normen voor de wettelijke financiële kengetallen. De normen zijn in de begroting 2024 toegepast, maar gelden nog niet voor de jaarrekening 2023.

Het gaat om de volgende wettelijke financiële kengetallen:

- Netto schuldquote
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Structurele exploitatieruimte
- Grondexploitatie
- Belastingcapaciteit

Beoordeling kengetallen

Met ingang van begroting 2016 worden bovenstaande kengetallen opgenomen om inzicht te geven in de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn wij verplicht vanuit het BBV om de kengetallen meerjarig op te nemen. De provincie Drenthe heeft in haar toezichtbrief van 18 december 2015 een categorie-indeling voor de kengetallen gemaakt. We gebruiken deze categorie-indeling voor de beoordeling van onze kengetallen. Vanaf begrotingsjaar 2024 gebruiken we de eigen gemeentelijke normen. De categorie-indeling van de provincie heeft drie categorieën. Op basis van deze categorie-indeling vallen vijf van de zes kengetallen bij de

jaarrekening 2023 in de meest gunstige categorie. De structurele exploitatieruimte is negatief en komt in de minst gunstige categorie. Zie verder de toelichting hieronder.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in de omvang van de netto schuldenlast ten opzichte van jaarlijkse baten. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Door het relatief lage bedrag aan langlopende leningen is onze netto schuldquote fors lager (en dus positiever) dan deze 'norm' van < 100%. De rekeningcijfers zijn veel positiever dan de begrotingscijfers. Dit komt doordat in werkelijkheid niet alle geraamde uitgaven en investeringen worden gerealiseerd. In werkelijkheid is de financieringsbehoefte daardoor lager dan op begrotingsbasis. Het verschil tussen beide quotes is bij onze gemeente gering omdat we weinig leningen verstrekken.

De netto schuldquote wordt als volgt berekend:

Netto schuld = (onderhandse leningen + overige vaste schulden + kortlopende schuld + overlopende passiva) -/-(langlopende uitzettingen + kortlopende vorderingen + liquide middelen + overlopende activa).

Netto schuldquote = netto schuld / totale baten (vóór bestemming).

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen = (netto schuld -/-(verstrekte leningen) / totale baten (vóór bestemming)).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. De solvabiliteitsratio van onze gemeente o.b.v. deze handreiking is voldoende te noemen. De dalende trend in de jaarrekeningen van de afgelopen jaren is voor 2022 omgebogen naar een stijging. Er vindt weer meer financiering door eigen vermogen dan financiering door vreemd vermogen plaats.

Solvabiliteitsratio = eigen vermogen / totaal vermogen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt berekend als het percentage van het verschil tussen structurele baten en lasten te delen door het totaal van de baten (exclusief mutaties reserves). Deze maatstaf is voor 2023 verslechterd. De jaarrekeningcijfers van 2020 t/m 2021 waren wat vervuild door incidentele cijfers.

Structurele exploitatieruimte = (structurele baten -/-(structurele lasten) / totale baten (vóór bestemming)).

Grondexploitaties

De berekening van de ratio grondexploitatie is het percentage van de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) te delen door het totaal van de baten (vóór bestemming). Er is geen VNG norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe lager het risico voor de gemeente (hoe groter de grondposities, hoe navenant groter het risico). Voor onze gemeente geldt meerjarig een lage ratio en dus een laag risico.

Ratio grondexploitaties = boekwaarde van de in exploitatie genomen bouwgronden / totale baten (vóór bestemming).

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend als het percentage woonlasten voor een gezin voor de OZB, riool- en afvalstoffenheffing bij een gemiddelde WOZ-waarde gedeeld door het landelijk gemiddelde. We zitten onder het landelijke gemiddelde. Met 73% zijn de woonlasten in onze gemeente relatief laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Belastingcapaciteit = (landelijk gemiddelde woonlasten -/-(gemeentelijk gemiddelde woonlasten) / gemeentelijk gemiddelde woonlasten).

Rekening 2023	Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	18%	15%	4%	37%	5%	37%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	13%	12%	3%	36%	4%	35%
Solvabiliteitsratio	48%	46%	55%	36%	52%	36%
Structurele exploitatieruimte	-5%	-3%	8%	0%	-1%	2%
Grondexploitatie	10%	5%	2%	3%	3%	0%
Belastingcapaciteit	86%	86%	78%	77%	73%	73%

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Wegen

Basisgegevens/uitgangspunten

De gemeente Aa en Hunze heeft 2.957.477 m² aan verharding in beheer en onderhoud. Hiervan is 1.767.351 m² (60%) asfaltverharding, 967.288 m² (33%) elementenverharding en 93.582 m² (3%) betonverharding. Het overige percentage betreft onverhard. Het gehele areaal aan verharding bestaat voor 76% aan rijbanen en 12% uit fietspaden, 5% uit voetpaden en 7% uit (parkeerplaatsen, in- en uitritten bushaltes, verkeersdruppel e.d.).

A. Het beleidskader

In 2021 is het 'Beleidsplan wegen' voor de periode 2021-2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Het Beleidsplan heeft als doel om het kwaliteitsniveau 'Basis' als uitgangspunt te hanteren voor het wegenonderhoud. Dit niveau staat gelijk aan de ondergrens van verantwoord wegbeheer volgens de CROW-wegbeheersystematiek.

B. Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Met de vaststelling van het Beleidsplan is ook de onderhoudsplanning voor de periode 2021-2025 vastgesteld.

C. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Inspecties laten zien dat het gekozen onderhoudsniveau Basis voldoende is om het wegenonderhoud op deze voet door te zetten. Om blijvend aan het vastgestelde kwaliteitsniveau te voldoen is een structurele storting in de voorziening wegen van € 799.000 i.v.m. inflatie niet toereikend. In de begroting 2024 is het budget daarom structureel met € 120.000 verhoogd.

D. Voortgang

Het onderhoudsprogramma 2021-2023 is nog niet volledig uitgevoerd. We gaan de onderhoudsprogramma's 2021, 2022 en 2023 ineens uitvoeren. De voorbereidingen zijn in gang gezet.

Water en kunstwerken

Basisgegevens/uitgangspunten

De gemeente Aa en Hunze heeft 125 ha binnenwater. Daarnaast heeft de gemeente 37 vaste bruggen, 12 beweegbare bruggen, 13 steigers, 8 andere voorzieningen zoals bv. rolpalen, kademuur, leuning e.d. en 5.310 m¹ walbeschoeiing.

A. Het Beleidskader

Voor de kostenkanten en onderhoudsintervallen wordt gebruik gemaakt van referentienormen van rijkswaterstaat. Voor het overige, bovenzijde van bruggen passen we de CROW toe. Hier gelden dezelfde richtlijnen als bij wegen.

B. Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties.

Het jaarlijkse onderhoud wordt uitgevoerd op basis van het beheerprogramma bruggen. In de begroting is hiervoor een structureel budget opgenomen. Om de constructieve veiligheid van leuning en constructie te waarborgen voeren wij elke 3 – 4 jaar een visuele inspectie uit.

C. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

In de begroting 2023 is een bedrag van € 176.000 aan directe kosten opgenomen voor het onderhoud van sloten, berm sloten, sluis en waterkeringen. Daarnaast is een bedrag van € 127.000 opgenomen voor regulier onderhoud aan waterstaatkundige werken, zoals bruggen, kano- en vissteigers. Voor groot onderhoud aan de bruggen van het Grevelingskanaal wordt jaarlijks een bedrag van € 44.000 toegevoegd aan de voorziening.

D. Voortgang

Periodiek wordt het onderhoudsprogramma vastgesteld en uitgevoerd om het onderhoudsniveau op een aanvaardbaar/voldoende niveau te brengen.

De gelden, die opgenomen zijn in de begroting, worden voor de bruggen aangewend. Hierbij worden leuning en constructie vervangen en/of geschilderd, wordt betonrenovatie uitgevoerd en worden vernieuwingen aan brugdekken uitgevoerd. De beheerplannen voor bruggen en beschoeiing van het Grevelingkanaal en het vijveronderhoud zijn onlangs geactualiseerd. De financiële uitwerking volgt in 2024.

Riolering

Basisgegevens/uitgangspunten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de rioleringsvoorzieningen in de gemeente Aa en Hunze.

Rioleringsvoorzieningen	
Vrijverval riolering	275 km
Mechanische riolering	130 km
Hoofdgemalen	30 stuks
Minigemalen	460 stuks
Randvoorzieningen	10 stuks
IBA's	35 stuks
Kolken	12560 stuks
Vijvers	26 stuks

A. Het Beleidskader

In 2020 is het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) door de raad vastgesteld voor de planperiode 2020-2024. Aan het beleid ligt de volgende visie ten grondslag:

Aa en Hunze wil beschikken over een duurzaam en robuust water- en rioleringssysteem in het bebouwd gebied. We hebben inzicht in het systeem en beheren het doelmatig, waardoor de lasten zo laag mogelijk blijven en overlast van water tot een minimum is beperkt. Gebruikers kunnen eenvoudig

terecht bij de gemeente met klachten en vragen, maar we doen ook een beroep op hun eigen verantwoordelijkheid.

Met dit plan geven wij invulling aan de wettelijke verplichting om vast te leggen hoe wij inhoud geven aan de zorgplicht voor het afvalwater, regenwater en grondwater. De zorgplichten zijn vertaald naar doelen. Aan de hand van onze visie hebben we speerpunten voor de komende planperiode bepaald, te weten:

1. Inzicht in de werking van het systeem vergroten.
2. Duurzaamheid vergroten.
3. Anticiperen op klimaatverandering.
4. Samenwerking met waterketenpartners versterken.

In Groningen en Noord-Drenthe werken gemeenten, waterschappen en waterbedrijven samen in de waterketen. Dit wordt langs 2 sporen bereikt; regionaal en per cluster. In de samenwerkingsregio Groningen en Noord Drenthe is een bestuursakkoord opgesteld voor de periode 2020-2025 waar de nadruk ligt op de onderdelen Kwetsbaarheid en Duurzaamheid. Het cluster Kop van Drenthe bestaat uit de gemeenten Tynaarlo, Assen, Noordenveld en Aa en Hunze en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijvest. In 2020 is het Waterakkoord Kop van Drenthe geactualiseerd. In dit waterakkoord leggen de deelnemers afspraken vast en wordt een maatregelenprogramma opgesteld voor de periode tot 2025.

B. Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

In dit GRP heeft de raad gekozen om nieuwe investeringen direct te bekostigen uit de opbrengsten van de rioolheffing van het betreffende jaar (ideaalcomplex). De ontwikkeling van de rioolheffing is dynamisch, waarbij -aan de hand van het jaarprogramma- ieder jaar een actualisatie plaats vindt van de berekening. Op die wijze is de ontwikkeling van het tarief in balans met de werkelijke kosten.

De maatregelen in ons GRP stemmen we af op het waterakkoord van het cluster en de regionale samenwerking.

C. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Door het structureel verlagen van de kapitaallasten (bereikt door inzet van de voorziening) is het tarief in 2023 ten opzichte van 2022 relatief gezien beperkt gestegen met 2%. Op basis van het huidige GRP zijn de tarieven stabiel. Om dit stabiele tarief te kunnen handhaven maken we gebruik van een voorziening. Hoe de tarieven zich na 2024 ontwikkelen is afhankelijk van de uitkomsten van het klimaatadaptatiebeleid en bijbehorende uitvoeringsagenda.

D. Voortgang

De in de begroting opgenomen bedragen voor het onderhoud worden daarvoor in het desbetreffende jaar ingezet. Werkzaamheden worden zoveel mogelijk afgestemd met onze waterketenpartners, waardoor werkzaamheden in de tijd kunnen verschuiven.

Gebouwen

Basisgegevens/uitgangspunten

De gemeente Aa en Hunze heeft 50 gemeentelijke accommodaties. Deze 50 accommodaties bestaan uit onder andere 3 kerktorens, 3 molens, 3 multifunctionele accommodaties, 2 openlucht-zwembaden, 3 sporthallen, 2 gymnastieklokalen, 1 sportzaal, 18 dorpshuizen (waarvan 7 in eigendom), 1 loods met overkapping voor Openbare Werken, 4 brandweerposten, 1 gemeentehuis, 1 afvalbrengstation en 18 overige locaties. Door de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs per 1 januari 2010 (stichting PrimAH) en de overheveling van het groot onderhoud per 1 januari 2015 is de gemeente niet meer verantwoordelijk voor het onderhoud van de schoolgebouwen. Als gevolg van de

bevolkingskrimp is het eigendom én het onderhoud van de schoolgebouwen in Schipborg, Nieuw Annerveen, Annerveenschekanaal en Gasselternijveenschemond weer terug gegaan naar de gemeente. De schoolgebouwen in Schipborg en Gasselternijveenschemond zijn verkocht.

A. Het Beleidskader

Het kader voor het onderhoud van de gebouwen is de door de raad vastgestelde “nota onderhoud gebouwen”. Het betreft hier het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen, exclusief de dorpshuizen en monumenten. In deze nota wordt gestreefd naar een onderhoudsniveau tussen de conditieschalen 2 en 3, wat overeenkomt met een goede tot redelijke onderhoudstoestand. Om een bijdrage te leveren aan de taakstellende bezuiniging voor de komende jaren is het onderhoudsniveau teruggebracht naar conditieschaal 3. Het gebouwenonderhoud vindt plaats op basis van onderhoudsbegrotingen in de vorm van een zogenaamde meerjarenraming voor een periode van 10 jaar. In opdracht en voor rekening van de stichting PrimAH wordt de actualisatie van de onderhoudsbegroting voor de openbare basisscholen vanaf 2021 door een externe partij uitgevoerd. Voor de gemeentelijke gebouwen vindt de actualisatie driejaarlijks in eigen beheer plaats. Voor iedere actualisatie wordt een inspectie ter plaatse uitgevoerd. Het onderhoud van dorpshuizen vindt plaats op basis van de notitie dorpshuizenbeleid die door de raad is vastgesteld. Het beheer en onderhoud van de gebouwen van de voetbalverenigingen is de verantwoordelijkheid van de vereniging geworden.

B. Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Het gebouwenonderhoud wordt conform de Meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) en het beleidskader uitgevoerd. Over de eventuele (financiële) consequenties van de driejaarlijkse inspectie zal uw raad in het beleidsplan en de begroting worden geïnformeerd.

C. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Conform het meerjarig onderhoudsschema gemeentelijke gebouwen is voor groot onderhoud en schilderwerk van gemeentelijke gebouwen (excl. monumenten, schoolgebouwen en dorpshuizen) structureel respectievelijk € 225.000 en € 96.000 in de begroting opgenomen.

Voor groot onderhoud en schilderwerk van monumenten is dat bedrag respectievelijk € 33.000 en € 19.000 structureel. Daarnaast is een bedrag van € 314.000 beschikbaar in de exploitatie voor regulier onderhoud van de gemeentelijke gebouwen (excl. schoolgebouwen en dorpshuizen). Hiervan is € 27.000 voor monumenten.

Voor het groot onderhoud van dorpshuizen is in de exploitatie jaarlijks een bedrag van € 59.000 beschikbaar; dit bedrag maakt onderdeel uit van een subsidieregeling. Door een taakstellende bezuiniging wordt nog 70% van de kosten gesubsidieerd.

Per 1 januari 2015 is het buitenonderhoud bij de scholen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs (niet meer in onze gemeente) overgeheveld van de gemeente naar de schoolbesturen. De schoolbesturen hebben nu de (financiële) verantwoordelijkheid voor het totale onderhoud van hun schoolgebouwen, inclusief (functionele) aanpassingen van het gebouw.

D. Voortgang

De in de onderhoudsbegroting geraamde werkzaamheden worden aan het begin van het jaar op een lijst van “uit te voeren werkzaamheden” geplaatst. Bij deze lijst wordt een planning opgesteld voor het desbetreffende jaar. Uitgangspunt is de werkzaamheden in het geraamde jaar uit te voeren. Bij een aantal omvangrijke werkzaamheden komen de bedragen in een periode van 2 of 3 jaar beschikbaar, waarbij de uitvoering aaneengesloten dient plaats te vinden. Het onderhoudsplan gebouwen is niet op orde. Vanwege personele capaciteit zijn de onderhoudsplannen niet tijdig geactualiseerd. De standen van de onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op meerjarenonderhoudsprogramma's ouder dan de toegestane 5 jaar. Deze worden in 2024 op basis van de huidige inhoudelijke inzichten en prijzen geactualiseerd. Indien nodig worden de standen van de voorzieningen geactualiseerd en de structurele toevoeging hierop aangepast.

Groen

Basisgegevens/uitgangspunten

Van het totale areaal openbaar groen dat de gemeente in onderhoud heeft, wordt een deel uitgevoerd in eigen beheer en een deel uitbesteed. Het grootste deel van het groenonderhoud in de kernen wordt uitgevoerd door de kernteams, onder begeleiding van voormannen, als onderdeel van de gemeentelijke buitendienst.

A. Het beleidskader

Het groenbeheersysteem is gebruikt om bestekken op te stellen van werkzaamheden die nu in uitvoering zijn.

B. Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Na de vulling van het groenbeheersysteem is een visie over het groenbeheer in onze gemeente opgesteld. De visie wordt gebruikt bij het opstellen van de onderhoudsbestekken.

In het slotenonderhoud is een inhaalslag gemaakt om de schouwsloten weer op voldoende diepte te brengen. De schouwsloten worden jaarlijks geschoond. Desondanks is op sommige locaties de slootbodem in de loop der tijd verhoogd. Een extra actie is uitgevoerd om de waterafvoerende werking van sloten te garanderen.

De gemeentelijke buitendienst is in 2021 gestart met het ecologisch beheren van een klein deel van de bermen in het buitengebied. Er is geïnvesteerd in materieel om dit mogelijk te maken. In 2023 is de pilot met ecologisch bermbeheer geëvalueerd. Naar aanleiding van deze evaluatie is besloten het ecologisch bermbeheer te willen voortzetten. Om in kaart te brengen hoe de bermen beheerd gaan worden loopt er een aanbestedingstraject voor het opstellen van een bermbeheerplan.

C. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van schouwsloten is drie jaar (de jaren 2021-2023) een incidenteel bedrag van € 100.000, - gebruikt.

Ten behoeve van ecologisch bermbeheer wordt een structureel bedrag van € 18.000, - per jaar gebruikt voor het aanschaffen van materieel en het afvoeren van bermmaaisel. Hiermee kan de buitendienst circa 25% van het bermareaal ecologisch beheren. Voor het opstellen van een bermbeheerplan is € 50.000, - beschikbaar.

D. Voortgang

De afgelopen drie jaar is gewerkt aan het weer op diepte brengen van de schouwsloten.

In 2023 is door de gemeentelijke buitendienst een vervolg gegeven aan de uitvoering van ecologisch bermbeheer op circa 25% van het bermareaal. Om de effecten van het ecologisch beheren van bermen in kaart te brengen is in 2018 een onderzoek gestart. Dit onderzoek is in 2023 afgerond en geëvalueerd. De raad is in de tweede helft van 2023 over de resultaten van het onderzoek geïnformeerd. Omdat de resultaten positief bleken is geld beschikbaar gesteld om een bermbeheerplan te laten opstellen.

Groenbeheer binnen de kom

Bomen	28.000 stuks
Monumentale bomen	180 stuks
Gazon	130 hectare
Ruw gras	15,5 hectare
Struiken	34,5 hectare
Vaste planten	1.400 m2
Plantenbakken	30 stuks
Parkbos	25,5 hectare

Groenbeheer buiten de kom

Bomen	60.000 stuks
Gazon	7 hectare
Ruw gras	300 hectare
Bosplantsoen/struiken	12,5 hectare

Financiering

Financiering

De financieringsparagraaf is een verplicht onderdeel in de programmabegroting en –rekening en vloeit voort uit de Wet Financiering decentrale overheden (wet FIDO). Deze wet schept een bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van een treasuryfunctie bij decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt van de wet FIDO is het beheersen van de financiële risico's. De wijze waarop de risico's binnen de gemeente Aa en Hunze worden beheerst is geregeld in het treasurystatuut. Dit statuut vormt dan ook de basis voor de paragraaf financiering.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's door middel van de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Treasury omvat het sturen, beheersen, verantwoorden over en toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Toerekening van rente

In de notitie Rente 2017 van de commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en de jaarstukken. Doelstelling van de notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

De bepalingen en richtlijnen van de notitie hebben geleid tot aanpassing van het gemeentelijk rentebeleid. Hiervoor is de rentenota 2017 opgesteld en op 29 juni 2017 vastgesteld in de raad. Hierin is vastgelegd dat:

1. Als nieuwe methode alleen de werkelijke rente van externe financieringsmiddelen wordt toegepast, conform het advies van de commissie BBV;
2. De kostendeckende tarieven worden bepaald op basis van de werkelijke rentelast;
3. De afschrijvingsmethodiek voor alle activa wordt geüniformeerd, waarmee op alle activa lineair wordt afgeschreven.

Renteschema 2023

a	Externe rentelasten over de korte en lange financiering		3.753
b	Externe rentebaten		-136.493
	Saldo rentelasten en baten		-132.740
c	1 Rente aan grondexploitatie	-/-	-5.259
	2 Rente projectfinanciering	-/-	
	3 Rentebaat verstrekte lening	+/-	
			-5.259
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-137.999
d	1 Rente eigen vermogen	+/+	0
d	2 Rente voorzieningen	+/+	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		-137.999
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	-235.663
f	Renteresultaat taakveld Treasury (- is positief resultaat)		-373.662

Financiering

De leningenportefeuille (looptijd >1 jaar) ziet er als volgt uit:

Stand per 1 januari 2023	€ 5.600.000
Nieuwe leningen	€ 0
Reguliere aflossingen	€ <u>700.000</u>
Stand per 31 december 2023	€ 4.900.000

De rente voor kort geld (<1 jaar) is lager dan de rente voor lang geld (>1 jaar). Sinds 2016 is de rente op kortlopende leningen zelfs regelmatig negatief. Wanneer er een financieringsbehoefte ontstaat, wordt daarom eerst tot het conform de wet FIDO maximaal toegestane bedrag met kort geld gefinancierd. De netto schuld van de gemeente Aa en Hunze per inwoner is relatief gezien laag.

Financieringsrisico's

Ten aanzien van de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille zijn de volgende risico's te onderscheiden:

1. Renterisico

Ten aanzien van het renterisico dient te worden gekeken naar het risico van de vlottende schuld en de risico's van langlopende leningen. Ter beperking van de het renterisico zijn 2 normen opgesteld: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van deze normen, uit hoofde van de wet FIDO, is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft betrekking op vlottende schulden met een looptijd tot maximaal 1 jaar inclusief de debetstand op de rekening-courant. De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van het bedrag van de begroting (2023 € 65,9 mln). De kasgeldlimiet was in 2023 ca. € 5,6 mln. Eenmaal per kwartaal wordt de gemiddelde liquiditeitspositie berekend. Als in drie achtereenvolgende kwartaalrapportages de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt de toezichthouder daarvan op de hoogte gesteld. Daarbij moet in een plan zichtbaar worden gemaakt hoe men opnieuw aan de kasgeldlimiet denkt te zullen gaan voldoen. In 2023 werd de limiet niet overschreden.

Kasgeldlimiet	Gemiddelde liquiditeitspositie 2023 per kwartaal			
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
-/- € 5,6 mln.	€ 401.373	€ 179.894	€ 7.238.460	€ 4.993.629

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd > 1 jaar. De norm houdt in, dat de jaarlijkse aflossingen en de renteherzieningen samen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De aflossingen worden ook meegenomen, omdat in geval van herfinanciering hierover ook renterisico wordt gelopen. In het onderstaande schema is het renterisico voor onze langlopende leningen in beeld gebracht. Uit dit overzicht blijkt dat nu en de komende jaren een zeer beperkt (ruim binnen de norm) renterisico op de langlopende schulden wordt gelopen.

Berekening Renterisico vaste schuld (Bedragen X € 1.000)					
Jaar		2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	700	700	700	700
3	Renterisico (1+2)	700	700	700	700
4	Renterisiconorm (20% begrotingstotaal)	13.190	13.190	13.190	13.190
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	12.490	12.490	12.490	12.490
5b	Overschrijding renterisiconorm (3>4)	0	0	0	0

2. Kredietrisico

Kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte leningen. In onderstaande tabel is aangegeven aan welke groepen leningen zijn verstrekt.

Kredietrisico's

Risicogroep	restant vordering per 31-12-2023
Deelnemingen	€ 712.089
Langlopende personeelsleningen	€ 203.517
Woningbouwcorporaties	€ 0
Blijversleningen	€ 0
Startersleningen	€ 685.918
Zonneleningen	€ 79.975
Totaal	€ 1.681.499

De vordering op deelnemingen betreft een vordering op Enexis. Deze vordering is een aandeelhouderslening. Enexis gebruikt de lening om de energietransitie deels mee te financieren.

De langlopende personeelsleningen zijn hypotheekleningen. Hierbij is het kredietrisico klein, omdat de verstrekte lening nooit hoger is dan de waarde van het onderpand. Er worden geen nieuwe personeelsleningen meer afgesloten. Hierdoor daalt het uitstaande bedrag.

De startersleningen zijn hypotheekleningen die worden verstrekt om het verschil tussen de verwervingskosten en de volgens NHG normen verstrekte eerste hypotheek te financieren. Het betreft een krediet van maximaal € 35.000 waarbij de eerste 3 jaar geen rente en aflossing wordt betaald. Daarna wordt per periode op basis van een inkomenstoets de hoogte van de rente en aflossing bepaald. Er lopen per 31-12-2023 26 startersleningen.

De zonnelening biedt een oplossing voor huiseigenaren om met een lening tegen gunstige voorwaarden in energiebesparende maatregelen te investeren. Aa en Hunze stimuleert zo energiebesparing in bestaande koopwoningen. Er worden geen zonneleningen meer verstrekt door de gemeente. Burgers kunnen hiervoor terecht bij de provincie.

De blijverslening is voor mensen die graag langer in hun woning willen blijven wonen en daarvoor aanpassingen aan hun woning willen laten doen. De interesse hiervoor is tot op heden gering.

Naast de verstrekte leningen staat de gemeente ook borg voor leningen. Dit betreft borgstellingen voor:

	Stand per 31-12-2023
- NHG hypotheekleningen	€ 539.834
- Woningcorporaties	€ 13.362.937
- Dorpshuizen	€ 275.451

Het saldo van de borgstelling voor NHG hypotheekleningen neemt langzaam af, omdat de gemeente sinds 2011 niet meer borg staat voor nieuwe NHG hypotheekleningen (stand per 31/12/2022 was € 645.899). Door aflossing neemt, naast het saldo ook het risico af. Het saldo voor borgstelling aan Woningcorporaties is afgenomen (stand per 31/12/2023 was € 15.052.205). Het risico is beperkt, omdat de gemeente functioneert als achtervang. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat borg. Het risico op de borgstelling voor dorpswoningen is wat hoger. Er is altijd een kans dat de exploitatie niet rond komt. De panden dienen echter wel als onderpand.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt u geïnformeerd over een aantal onderwerpen betreffende de bedrijfsvoering. Deze onderwerpen zijn 'going concern' taken die in de activiteiten niet of slechts deels worden toegelicht.

Het gaat om de volgende onderwerpen:

Loonkosten

De begrote salariskosten in relatie tot de werkelijke loonsom zien er als volgt uit:

Loonkosten 2023

Omschrijving	bedrag
Begrote salariskosten 2023	18.232.000
Werkelijke salariskosten	-15.626.000
	2.606.000
Inhuur tijdelijk personeel t.l.v. vacatureruimte	-2.525.000
Resultaat flexibel personeelsbudget	-139.000
Resultaat	-58.000

Door vacatureruimte is sprake van een incidenteel voordeel op de salariskosten. Deze ruimte wordt incidenteel ingezet voor de inhuur van tijdelijk personeel. Voor het bepalen van het totaal van de loonkosten wordt het resultaat op het flexibel personeelsbudget hiermee verrekend. Voor 2023 is er per saldo sprake van een incidenteel nadeel van € 58.000,--.

Informatisering en automatisering

Automatisering is gericht op het in stand houden en beheren van de werkplekken, communicatielijnen en het netwerk. Informatisering richt zich op de informatiehuishouding, het onderhoud van de informatiesystemen en verzorgen van de informatievoorziening. Bij informatiebeveiliging gaat het om technische en organisatorische maatregelen om digitale weerbaarheid te verhogen”

Het opgestelde informatiebeleidsplan eind 2022 vormt de leidraad voor de activiteiten in 2023 t/m 2026. Belangrijke uitgevoerde activiteiten op het gebied van automatisering zijn het vervangen van vaste werkplekken door flexibele werkplekken met laptops. Ook zijn de ICT-voorzieningen voor de opvanglocaties de Biester en Papenvoort geoptimaliseerd. Als laatste zijn er verschillende wijzigingen doorgevoerd in onze netwerkinfrastructuur met als belangrijk onderdeel de vervanging van de firewall. Op het gebied van onze informatiehuishouding is veel gebeurd. Zo zijn een aantal informatiesystemen verplaatst naar de 'cloud'. Het betreft o.a.

- systeem voor het beheer van de openbare ruimte;
- ons afsprakensysteem;
- systeem voor meldingen in de openbare ruimte 'signalen';
- reserveringssysteem voor het beheer en de toegang tot onze sporthallen.

Het verplaatsen van systemen naar de 'cloud' draagt bij aan een betere dienstverlening en is nodig voor de invoering van de nieuwe 'werkomgeving 2024' *.

Ook de systemen voor de komst van de omgevingswet zijn in gebruik genomen.

De kwaliteit van onze data in de basisregistraties is verder verbeterd en er zijn diverse (management)rapportages gebouwd. In de ENSIA audit wordt o.a. de kwaliteit ge-audit. Hiervoor zijn we in 2023 wederom geslaagd.

Door toenemende digitale dreigingen zijn in 2023 veel werkzaamheden uitgevoerd om de gemeente digitaal weerbaar te houden. De organisatie van informatiebeveiliging en privacy is in 2023 opnieuw op orde gebracht. In april 2023 hebben we een cyberaanval geoefend. Naar aanleiding hiervan wordt het cybercrisisplan doorontwikkeld.

In 2023 zijn het nieuwe informatiebeveiligingsbeleid en privacybeleid opnieuw vastgesteld. Aan de bewustwording wordt gewerkt door regelmatig naar de organisatie te communiceren over diverse onderwerpen. Ook de gehouden phishing test in 2023 heeft hieraan bijgedragen.

*De nieuwe 'werkomgeving 2024' betekent een werkplek waarbij alle data is opgeslagen in de Microsoft cloud. Dit maakt het mogelijk om vanaf iedere locatie te werken.

Organisatieontwikkeling

In 2023 is in het kader van de organisatieontwikkeling o.a. ingezet op het ontwikkelen van management- en sturingsinformatie. Dit moet inzichten opleveren om de organisatie beheersbaarder te maken.

Wet Open Overheid (WOO)

De Wet open overheid (Woo) is sinds 1 mei 2022 van kracht. De ambitie van de Woo is zorgen voor en bijdragen aan een open en transparante overheid. Inwoners hebben het recht informatie op te vragen met een Woo verzoek (passieve openbaarmaking). En daarnaast zijn bestuursorganen in Nederland, waaronder ook gemeente Aa en Hunze, verplicht om op termijn documenten uit verschillende informatiecategorieën actief openbaar te gaan maken (actieve openbaarmaking).

Actieve openbaarmaking

Voor de verschillende informatiecategorieën wordt landelijk gewerkt aan werkdefinities. Deze werkdefinities maken duidelijk welke documenten wel en welke niet verplicht openbaar gemaakt moeten worden. De ontwikkeling van deze werkdefinities is gevolgd. Het rijk heeft gekozen voor een gefaseerde invoering van actieve openbaarmaking. Welke categorieën op welk moment actief openbaar gemaakt moeten worden is nog onduidelijk.

In 2022 en 2023 is per documentcategorie geïnventariseerd welke impact de implementatie van de Wet open overheid (Woo) heeft op de gemeentelijke organisatie. Aan de hand van de inventarisatie is vervolgens een implementatieplan opgesteld. Er zijn ook in 2023 verschillende documenten actief openbaar gemaakt, waarvoor op enig moment ook een wettelijke verplichting geldt op grond van de Woo. Voorbeelden hiervan zijn stukken voor de gemeenteraad, besluitenlijsten van het college, verordeningen, mandaatregelingen, en organisatiegegevens.

In 2023 is bekend geworden dat er geen landelijke gezamenlijke publicatievoorziening (PLOOI) komt. In plaats daarvan wordt gewerkt met een landelijke Woo-index. Dit betekent dat Aa en Hunze zelf een eigen publicatievoorziening moeten regelen.

Passieve openbaarmaking

In 2023 is een proces opgesteld voor afhandeling van Woo verzoeken. Met de genomen stappen in 2022 wordt voldaan aan de wettelijke eisen die gesteld zijn binnen de Woo. In 2023 zijn 24 Woo-verzoeken, die ook als zo danig zijn afgehandeld, binnen gekomen. Hiervan zijn er in 2023 23 afgehandeld. Het 24ste verzoek is in 2024 afgehandeld. Van deze 23 afgehandelde verzoeken zijn in 14 gevallen stukken openbaar gemaakt. In 9 gevallen is het verzoek afgewezen of niet in behandeling genomen omdat er geen stukken waren over het onderwerp, de stukken al openbaar waren of omdat er niet gereageerd werd op een preciseringsverzoek.

Fraude en integriteit

De gemeente Aa en Hunze is er alles aan gelegen dat haar medewerkers in een goede sfeer kunnen samenwerken en respectvol met elkaar omgaan. Bovendien moeten burgers onvoorwaardelijke kunnen vertrouwen op het openbaar bestuur en de politiek van onze gemeente. We willen een goede organisatie zijn, met een open en ethische cultuur. Dat betekent ruimte voor tegenspraak en verandering. In onze houding en gedrag gelden algemene fatsoensnormen en handelen we integer. Een medewerker van een gemeentelijke organisatie, bestuurder of volksvertegenwoordiger zweert door de eed of belofte af te leggen zich te houden aan wettelijke gedragsnormen. Daarnaast gelden er voor alle overheidsorganisaties diverse basisnormen die de integriteit moeten beschermen en borgen. Het hebben van een eigen gedragscode is daar een van. Maar minstens zo belangrijk is dat integriteit een grondhouding moet zijn, een mentaliteit. Bij de gemeente Aa en Hunze verwachten we dat van onze medewerkers.

Om de integriteit te waarborgen zijn de volgende zaken geregeld:

- Gedragscode
- Klachtenregeling ongewenste omgangsvormen
- Contactpersonen integriteit
- Klokkeluidersregeling

Fraude is een vorm van financiële integriteit. Naast in de hierboven genoemde zaken is hiervoor ook aandacht in de budgethoudersregeling, (bevoegdheid tot het doen van uitgaven) en het treasurystatuut (functiescheiding in financiële transacties). Het risico op fraude wordt hierdoor zo klein mogelijk.

Continuïteitsbeoordeling

Gemeenten krijgen de afgelopen jaren steeds meer taken en verantwoordelijkheden. Gemeenten worden gezien als de overheidslaag die het dichtst bij de inwoner staat. Dat is de reden geweest om een aantal jaren geleden een aantal zaken te decentraliseren, maar dat was onderdeel van een trend die er al langer was. De afgelopen jaren hebben nieuwe taken vaker het karakter van crisis gekregen, waarbij met spoed een oplossing moest worden gezocht. Dat gaat om opvang van vluchtelingen, maar ook om compensatieregelingen voor bijvoorbeeld energie. Grote onderwerpen voor de toekomst zijn: de bestaanszekerheid van inwoners (staat onder druk), de demografische ontwikkeling (vergrijzing) en ruimtelijke schaarste. De gemeente heeft bij uitstek invloed op de fysieke omgeving waarin inwoners leven. De ontwikkelingen en opgaven van nu hebben vaak ook een ruimtelijk effect. Thema's als woningbouw, duurzame energievoorziening, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, stikstofreductie, sociale inclusie, (verkeers)veiligheid, economie recreatie en toerisme leggen een claim op de schaarse ruimte. Op korte termijn zijn er geen voornemens om taken of activiteiten te beëindigen. Wellicht wordt er in het kader van het 'ravijnjaar' en de daarbij behorende noodzakelijke ombuigingen nog wel kritisch gekeken naar nut en noodzaak van de gemeentelijke taken en activiteiten.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het wetsvoorstel waar de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van is, is in 2022 aangenomen door de Kamer en treedt per boekjaar 2023 in werking. Dit betekent dat vanaf 2023 het college van Burgemeester en Wethouders een rechtmatigheidsverantwoording afgeeft in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant controleert daarmee nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

Bevindingen rechtmatigheidsverantwoording

Bevindingen rechtmatigheidsverantwoording totaal *Bedragen x € 1.000*

Begrotingscriterium

Overschrijding van de begrote lasten	pijler 2	993
Overschrijding van de begrote lasten	pijler 5	945
Overschrijding van de investeringskredieten		<u>80</u>
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden		2.018

Voorwaardencriterium

Onrechtmatigheden m.b.t. inkopen	188
Onrechtmatigheden/onduidelijkheden mbt uitkeringen	
Participatiewet WPDA	<u>68</u>
Totaal voorwaardencriterium	256

M&O Criterium

Geen bevindingen

Totaal onrechtmatigheden rechtmatigheidsverantwoording	2.274	
Verantwoordingsgrens 3%		2.960

Aangezien het totaal van de onrechtmatigheden beneden de verantwoordingsgrens van 3% valt, hoeven ze niet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hieronder worden de bevindingen vanuit de rechtmatigheidsverantwoording, groter dan € 100.000 nader toegelicht.

Begrotingscriterium

In totaliteit is er sprake van €2 miljoen aan overschrijding van de lasten. Hiervan betreft zo'n €1 miljoen een overschrijding binnen pijler 2 (zorg), waarvan de uitgaven aan de energietoeslag en het sociaal domein de grootste oorzaak zijn. Op pijler 5 (middelen en ondersteuning) is tevens overschrijding van 1 miljoen. Het betreft overschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, of overschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten. Daarnaast resteert het overschrijden van investeringskredieten van totaal € 80.000 als onrechtmatigheid, maar aangezien deze beneden de €100.000 valt hoeft deze niet nader te worden toegelicht.

Voorwaardencriterium

Bij de beoordeling van het voorwaardencriterium wordt gekeken of alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving. Er zijn een tweetal onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking van tot de inkopen, voor een totaalbedrag van € 188.000, hierbij zijn de Europese aanbestedingsregels niet gevolgd waar het wel had moeten. Het betreft een IT dienst die in de loop van 2023 Europees is aanbesteed is, maar waarvan het eerste gedeelte van 2023 nog onrechtmatig was voor een bedrag van € 94.000. Daarnaast betreft het een dienst met betrekking tot sanitaire hygiëne voor meerdere locaties ook voor een bedrag van € 94.000. Deze onrechtmatigheden zijn reeds bij de interimcontrole geconstateerd. Bij de WPDA zijn onrechtmatigheden/onduidelijkheden mbt de uitkeringen participatiewet geconstateerd. Voor de gemeente Aa en Hunze betreft dit een bedrag van € 68.000.

M&O Criterium (misbruik en oneigenlijk gebruik)

Het bestaande M&O beleid van de gemeente is verouderd. Daarnaast is de toetsing op dit criterium nog onvoldoende zichtbaar in de controles. Wij zijn bezig om een risico analyse op te stellen en dit verder te integreren in de interne controles.

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Aa en Hunze heeft zowel bestuurlijke als financiële belangen in verschillende organisaties met een publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtsvorm (stichtingen, verenigingen, coöperaties en vennootschappen). Met de participatie in verbonden partijen realiseert de gemeente haar maatschappelijke opgaven en ambities.

Een verbonden partij is volgens Artikel 1 van het BBV “Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.”

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

De relatie tussen de verbonden partijen en het publieke belang wordt beschreven in de programma's van de begroting. In onderstaand overzicht wordt aangegeven aan welk programma de doelen van de verbonden partij bijdragen.

Wettelijk kader en beleid

Artikel 186 Gemeentewet en het daarop gebaseerde Besluit Begroting en verantwoording (BBV) – met name artikel 15 – regelt de wijze waarop verbonden partijen worden gemonitord. Het BBV is vernieuwd. Het is van belang dat de informatie over verbonden partijen aansluit op de informatie over de activiteiten en eventuele risico's.

Het BBV schrijft voor dat de informatie over de verbonden partijen opgenomen wordt in de beleidsprogramma's waarop de samenwerking met de verbonden partij betrekking heeft. Dit bevordert dat de financiële bijdragen aan verbonden partijen en de daaraan verbonden risico's in de beschouwingen over de gemeentebegroting worden meegenomen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de relatie tussen de verbonden partijen en het publieke belang. Ook komen aan de orde ontwikkelingen, c.q. voornemens als het gaat om nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van bestaande verbonden partijen, het wijzigen van bestaande verbonden partijen of eventuele andere actualiteiten omtrent verbonden partijen die gevolgen kunnen hebben voor de taakuitvoering van de verbonden partijen, dan wel financiële consequenties en/of risico's kunnen hebben.

Kaders

Algemeen beleid

De gemeente Aa en Hunze heeft als beleid het aangaan van Gemeenschappelijke Regelingen zoveel mogelijk te beperken.

Gemeenschappelijke Regelingen kunnen wel aangegaan worden uit het oogpunt van efficiency en kostenbeheersing, wanneer het een duidelijk voordeel oplevert voor de gemeente.

Risico's

Naast voordelen die samenwerkingsverbanden opleveren, zijn er ook risico's aan verbonden. Door afvaardigingen in het algemeen en/of dagelijks bestuur kunnen financiële risico's worden beheerst. Het risicoprofiel van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag, veelal is er een redelijk voorspelbare stijging van de jaarlijkse exploitatielasten. Binnen de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden ook de financiële risico's t.a.v. verbonden partijen beoordeeld.

Het bezit van aandelen van privaatrechtelijke ondernemingen heeft in het algemeen een positief financieel effect. De economische waarde kan namelijk hoger liggen dan de balanswaarde. Wel is voorzichtigheid geboden bij het structureel ramen van dividenduitkeringen, omdat achterblijvende uitkeringen kunnen leiden tot een structureel budgettair probleem.

Overzicht verbonden partijen

Openbare Lichamen

Organisatie/ vestigingsplaats	Financiële bijdrage	Vertegenwoordigin g	Publiek belang / Programma	Juridisch e vorm	Saldo resultaat rekening 2023	*Eigen vermogen	*Vreemd vermogen
						1-1-2023	1-1-2023
	2023 in euro's					31-12- 2023	31-12-2023
Vereniging van Nederlandse Gemeenten Den Haag	43.769	Burgemeester (lid), Wethouder Berghuis (plv)	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Pijler 1: Bestuur en participatie	Vereniging	-€ 3.604.00 0	€ 63.912.000 (2022)	€ 115.952.00 0 (2022)
					(2022)	€ 51.704.000 (2022)	€ 112.794.00 0 (2022)
Vereniging van Drentse Gemeenten Westerbork	16.845	Burgemeester (lid), Wethouder Berghuis (plv)	Behartigen van de gezamenlijke belangen van de Drentse gemeenten. Bijvoorbeeld vertegenwoordiging, belangenbehartiging en pleitbezorging richting provincie en Rijk. Pijler 1: Bestuur en participatie	Vereniging	€ 6.058 (2022)	€ 66.231 (2022)	€ 556.776 (2022)
Gemeenschappelijke regeling	4.000	Wethouder Heling (lid), Wethouder ten Brink (plv)	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van ruimtelijke ordening, infrastructuur, bevordering van de regionale economie, cultuur en dergelijke. Pijler 1: Bestuur en participatie	GR naar Duits recht	pm	pm	pm
Eems Dollard Regio (EDR) Leer							
Veiligheidsregio Drenthe Assen	1.678.064	Burgemeester, Wethouder Berghuis (plv)	Brandweerbzorg en hulpverlening bij brand en rampen en geneeskundige hulpverlening bij calamiteiten voor 12 Drentse gemeenten. Pijler 1: Bestuur en participatie	GR	€ 728.951 (2023)	€ 2.426.695 (2023)	€ 26.716.265 (2023)
					(2023)	€ 2.453.174 (2023)	€ 26.326.032 (2023)
Gemeenschappelijke regeling Werkplein Drentsche Aa (WPDA)	3.666.000	Wethouder ten Brink (lid), Wethouder Heling (plv)	Uitvoering participatiewet van de 3 deelnemende gemeenten op het terrein van werk en inkomen. Hierdoor is het mogelijk de inwoner die geen werk en/of geen inkomen heeft zo goed en snel mogelijk te helpen. Zo mogelijk	GR	€ 0	€ 590.000 (2023)	€ 13.111.000 (2023)

		bij één loket. Pijler2: Zorg		€ 800.000 (2023)	€ 11.273.000 (2023)
Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke	896.984	Wethouder Heling (lid), Wethouder ten Brink (plv)	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin. Pijler2: Zorg	GR € 1.951.000 0 (2023)	€ 3.801.000 (2023) 7.230.000 (2023)
Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) Assen				3.931.000 (2023)	8.085.000 (2023)
Gemeenschappelijke regeling Regionale	674.911	Wethouder Berghuis (lid algemeen en dagelijks bestuur), Burgemeester (plv)	Uitvoering taken van alle milieutaken op het gebied van omgevingsrecht	GR € 348.682 (2023)	€ 155.468 (2023) € 5.787.189 (2023)
Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD Drenthe)	704.348		(vergunningverlening, toezicht en handhaving, advisering). Pijler 4: Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	€ 660.140 (2023)	€ 5.091.000 (2023)
Recreatieschap Drenthe Diever	108.676	Wethouder Heling (lid) Wethouder ten Brink (plv)	Behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme. Pijler 4: Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	GR € 142.254 (2023)	€ 1.169.872 (2023) € 1.293.278 (2023)
				€ 1.607.032 (2023)	€ 879.033 (2023)
Gemeenschappelijke regeling Publiek vervoer Groningen-Drenthe	16.346	Wethouder ten Brink (AVA)	Het creëren van een optimaal, toekomstbestendig, duurzaam en betaalbaar vervoersnetwerk. Pijler2: Zorg	GR € 53.000 (2023)	€ 430.000 (2023) € 228.000 (2023)
				€ 353.000 (2023)	€ 82.000 (2023)
Vennootschappen					
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Den Haag	-131.820	Wethouder ten Brink (AVA)	Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen. Pijler 5: Middelen en ondersteuning	NV. Aandeel- houder 254 mln. (2023)	4.615 mln. (2023) 107.459 mln. (2023)
				4.721 mln. (2023)	110.819 mln. (2023)
<i>Dit betreft de dividenduitkering over het jaar 2022.</i>					
Enexis BV Den Bosch	-233.937	Wethouder ten Brink (AVA)	Nutsbedrijf, distributie en transporteren van energie, netwerkbeheer. Pijler 5: Middelen en ondersteuning	BV 72 mln (2023)	5.441 mln (2023) 4.907 mln (2023)

			Aandeel- houder	5.320 mln (2023)	5.140 mln (2023)
<i>Dit betreft de dividenduitkering over het jaar 2022.</i>					
Waterleidingmaatschappij Drenthe Assen	0 Wethouder Heling (AVA)	Een betrouwbare en continue drinkwatervoorziening tegen de laagst mogelijke prijs. Pijler 5: Middelen en ondersteuning	NV.	€1.1 mln (2022)	60,6 mln (2022)
			Aandeel- houder	61,7 mln (2022)	137,2 mln (2022)

Belangrijke ontwikkelingen / voornemens / risico's verbonden partijen

Algemeen

De verbetering van de aansturing van verbonden partijen heeft permanente aandacht waarin ook de invulling van de regiefunctie aan de orde is.

Het algemeen bestuur van de VDG en de Griffierskring Drenthe hebben in hun vergaderingen van respectievelijk 12 en 17 november 2021 ingestemd met de nota "Samen werken voor Drenthe". Daarin staan Drenthebrede afspraken voor Drentse gemeenschappelijke regelingen, gemeenteraden, Provinciale Staten en colleges. Met de in de nota voorgestelde werkwijze wordt een verbetering van de positie van de deelnemers van gemeentelijke samenwerkingsverbanden beoogd. De werkafspraken hebben in de kern betrekking op een eenduidige procedure in Drenthe voor P&C-cyclus van GR-en door middel van:

- het invoeren van voorjaarsoverleggen;
- het invoeren van Intergemeentelijke deelnemersoverleggen
- het vervroegen van de aanleverdatum van de ontwerpbegroting naar 15 april
- het schrappen van de kaderbrieven
- het invoeren van verantwoordingsgesprekken
- het invoeren uiterlijke data voor de behandeling ontwerpbegrotingen in raden
- het invoeren van een eenduidige vorm voor de ontwerpbegrotingen voor heel Drenthe
- het invoeren van financiële kaders/spelregels voor Drentse GR-en

De werkafspraken zullen worden geëvalueerd.

Hieronder een overzicht van belangrijke ontwikkelingen en risico's van verbonden partijen

WPDA

Een belangrijk structureel risico binnen de WPDA betreft de economische ontwikkeling. Deze bepaalt voor een groot deel de opnamecapaciteit van de arbeidsmarkt. In relatie daarmee is dit ook mede bepalend voor de ontwikkeling van het aantal uitkeringen t.o.v. de beschikbare rijksbudgetten. Ook het late moment van vaststelling van de definitieve rijksbijdrage (medio september van het lopende begrotingsjaar) vormt een risico.

RUD / Omgevingsdienst Drenthe

Diverse ontwikkelingen hebben tot gevolg dat de taken van van de organisatie nog sterk in beweging zijn. Dit veroorzaakt ook een wisselend beeld van de benodigde inzet en daarbij betrokken financiële middelen. Ook de invoering van de Omgevingswet heeft grote gevolgen voor de uitvoering van de taken door de RUD. Het algemeen bestuur van de RUD heeft op basis van de zienswijzen van een aantal gemeenten nog geen middelen opgenomen in de begroting 2024 voor de uitvoering van de Omgevingswet. Per 1 april 2026 dienen alle omgevingsdiensten te voldoen aan landelijke robuustheidscriteria. Ook wordt landelijk onderzocht welke wijze van financiering het beste past bij de taak van de omgevingsdiensten.

VRD en GGD

Voor de brandweer is toekomstbestendigheid met gelijkwaardige brandweezorg een belangrijk thema. Zowel voor de VRD als de GGD heeft de corona crisis het belang van een stevige crisisorganisatie getoond. Ook samenwerken in (kennis)netwerken is op diverse thema's noodzakelijk. De GGD levert daarnaast ook een bijdrage aan de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Publiek Vervoer

In 2023 is het gebruik van het vervoer geleidelijk toegenomen welke als gevolg van de corona crisis fors lager was geworden. De feitelijke uitvoering van het vervoer is voor de contractpartijen een forse uitdaging door grote krapte op de arbeidsmarkt. De steeds complexer wordende regelgeving voor de GR legt een aanzienlijke druk op de relatief kleine organisatie. Dit heeft tot gevolg dat de organisatie afhankelijk is van externen en hierdoor kwetsbaar is.

Grondbeleid

Grondbeleid

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente. Gelet op deze risico's is een afzonderlijke paragraaf over het grondbeleid verplicht gesteld.

Nota Grondbeleid

In de raadsvergadering van 16 juni 2022 is de nota Grondbeleid 2022 vastgesteld. Deze vervangt de nota Grondbeleid 2015. Doel van deze nota is het actualiseren van en het inzicht bieden in de hoofdlijnen voor het voeren van een samenhangend, strategisch en effectief grondbeleid.

In de nota wordt een beschrijving gegeven van:

- Het juridisch kader voor het grondbeleid (wetgeving en overheidsbeleid).
- Het grondbeleid, de keuze tussen actief en facilitair grondbeleid en de samenwerking met derden.
- De verschillende aspecten die een rol spelen bij de verwerving van grond.
- Het gronduitgifte- en prijsbeleid.
- De financiële kaders voor grondexploitatie.

De financiële positie

Een financieel uitgangspunt bij grondexploitaties is het realiseren van een sluitende exploitatie, waarin alle kosten voor het realiseren van het openbaar gebied worden verhaald in de grondopbrengst inclusief een bijdrage in de infrastructuur in de ruimste zin van het woord.

Ontwikkelingen grondexploitaties in 2023

Complex	Boekwaarde 1-1-2023	Baten	Lasten	Vrijval Voorziening	Tussentijdse winstneming	Boekwaarde 31-12-2023	m ² nog verko- pen	Verwachte einddatum
In exploitatie								
Nooitgedacht	€ 1.677.998	€ 404.561	€ 926.998	€ 0	€ 900.000	€ 3.100.434	31.824	2026
Bloemmakers	€ 175.795	€ 281.960	€ 27.246	€ 0	€ 0	€ -78.920	0	2024
Totaal	€ 1.853.792	€ 686.521	€ 954.244	€ 0	€ 900.000	€ 3.021.513	31.824	

Van de complexen worden bij de jaarrekening afzonderlijke voortgangsrapportages opgenomen.

Algemene reserve grondbedrijf

De algemene reserve grondbedrijf is het resultaat van de winst- en verliesnemingen in de grondexploitaties en afdrachten aan de algemene middelen van de gemeente.

In 2023 is het resultaat van het grondbedrijf van de jaarrekening in 2022 (+€ 748.285) toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf. De stand van de reserve is dan € 4.216.958.

Verloop algemene reserve grondbedrijf

Algemene reserve grondbedrijf per 1-1-2023	€ 3.468.673
Resultaat jaarrekening 2022	€ 748.285
Overboeking naar Vrije Algemene Reserve	€ 0
Ontrekking reserve	€ 0
Winstneming complexen in 2023	€ 0
Algemene reserve voor bestemming per 31-12-2023	€ 4.216.958
Resultaat 2023	€ 900.000
Verwachte algemene reserve na bestemming per 31-12-2023	€ 5.116.958

Weerstandvermogen

Verliezen binnen het grondbedrijf kunnen het gevolg zijn van twee soorten risico's:

- voorzienbare risico's;
- onvoorzienbare of algemene risico's.

De voorzienbare risico's blijken uit de jaarlijkse toelichtingen op de grondexploitaties. De onvoorzienbare risico's kunnen ontstaan door negatieve conjuncturele ontwikkelingen en/of

rentestijgingen. Voor beide risico's dient een algemene reserve grondbedrijf in stand te worden gehouden. Het bepalen van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve grondbedrijf is niet eenvoudig, omdat de omvang dus afhangt van onzekere factoren als marktontwikkelingen, de rentestand en de verwachte resultaten. Met name op basis van de boekwaarden hebben de grootste risico's betrekking op de complexen Nooitgedacht en Bloemmakers.

De beoordeling of er voldoende reserves zijn om de risico's te kunnen opvangen is lastig. We trachten hieronder een reëel en zo compleet mogelijk beeld te geven.

Weerstandsvermogen conform de nota Grondbeleid

In de nota Grondbeleid is de minimale omvang van het weerstandsvermogen ten behoeve van algemene risico's gesteld op 15% van de positieve boekwaarden, vermeerderd met de nog te maken kosten, het krediet voor strategische aankopen en het verwachte eindresultaat.

Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 919.877 (15% van € 6.132.514). Geconcludeerd kan worden dat de verwachte omvang van de algemene reserve grondbedrijf voldoet aan het minimaal benodigde weerstandsvermogen en daarmee dus toereikend is om alle risico's op te vangen.

Weerstandsvermogen	
Positieve boekwaarde onderhanden werken	€ 3.021.513
Nog te maken kosten objecten onderhanden werk	€ 3.111.001
Verwachte nadelige toekomstige resultaten	€ 0
Totaal	€ 6.132.514

Risico's per exploitatie

Naast een beoordeling van het weerstandsvermogen van het totale grondbedrijf is het ook mogelijk om de risico's per exploitatie in beeld te brengen. Voor de risicoberekening zijn we ervan uitgegaan dat een aantal risico's zich voor zal doen.

De berekende risico's zijn:

- De looptijd van de grondexploitatie is (2 jaar) langer dan begroot
- De jaarlijkse kostenstijging is (1%) hoger dan begroot
- De opbrengstinflatie van de grondexploitatie is (2%) lager dan begroot
- Het rentepercentage over de boekwaarde is (1%) hoger dan begroot

Als we een berekening voor de 2 lopende grondexploitaties maken, komen we tot de volgende risico's. Voor een toelichting op de risicoklassen wordt verwezen naar paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Op basis van de analyse per exploitatie is geen sprake meer van risico's.

Risicomatrix Complex	risico	risicoklasse			
		1	2	3	4
Nooitgedacht	€ 0			x	
Bloemmakers	€ 0		x		
Totaal	€ 0				

Conclusie

Het hoogste van de twee berekende risicobedragen is € 919.877. Dit is het minimaal benodigde weerstandsvermogen. De algemene reserve grondbedrijf voldoet aan deze eis. Het risicobedrag is ook opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Vanaf het jaar 2019 is het grondbedrijf belastingplichtig. Bij de (voorlopige) aanslag over 2023 wordt een geschat bedrag van € 75.000 meegenomen.

Complexen in exploitatie

Van de complexen in exploitatie zijn net als voorgaande jaren afzonderlijke voortgangsrapportages opgenomen:

- Bedrijventerrein Bloemakkers te Gieten
- Nooitgedacht (Rolde Zuid)

Aangezien Nooitgedacht van oorsprong een omvangrijk en risicovol plan was, is hiervoor separaat een actualisatie opgesteld. Deze rapportage wordt als bijlage bij de jaarrekening vertrouwelijk ter inzage gelegd. Hierbij zijn ook de risico's met een gevoeligheidsanalyse in beeld gebracht.

Voortgangsrapportages Grondbeleid

Voortgangsrapportage exploitatie Uitbreiding bedrijventerrein Bloemakkers Gieten

1. Grondexploitatie

1.1 Omschrijving exploitatie

Op 25 november 2009 is door de gemeenteraad het bestemmingsplan Uitbreiding bedrijventerrein Bloemakkers te Gieten met bijbehorende exploitatieopzet vastgesteld. Ten behoeve van de beeldkwaliteit van het bedrijventerrein Bloemakkers en met name ten behoeve van de zone langs de N34, zijn aanvullende beeldkwaliteitseisen vastgesteld die als bijlage bij de bestemmingsplan-toelichting zijn toegevoegd.

Het exploitatiegebied omvat de gronden in het bestemmingsplan Uitbreiding bedrijventerrein Bloemakkers waarvan een deel reeds is uitgegeven en bebouwd. Dit betreft dus het reeds bestaande bedrijventerrein Bloemakkers.

De exploitatie van het bestemmingsplan Uitbreiding bedrijventerrein Bloemakkers is een samenvoeging van 4 exploitatiecomplexen te weten: 'Uitbreiding Bloemakkers Gieten', 'Bloemakkers Gieten', 'Bloemakkers 2004' en 'Dressuurcentrum Gieten'. De boekwaarden van deze complexen zijn daarmee opgenomen in de exploitatie 'bestemmingsplan Uitbreiding bedrijventerrein Bloemakkers'.

Naast de grondexploitatie Nooitgedacht te Rolde kent de grondexploitatie Uitbreiding Bedrijventerrein Bloemakkers een aanzienlijk volume, namelijk een omzet van ruim € 4 miljoen. Gelet op de omvang en de looptijd is een doorlopende actualisatie van de grondexploitatie gewenst.

1.2 Exploitatieperiode

De looptijd van de exploitatie was aanvankelijk van 1 januari 2009 tot en met 31 december 2018. In 2014 is door bureau Louter een marktonderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat de geprognosticeerde afzetnelheid lager is dan oorspronkelijk begroot. Dit heeft geleid tot een verlenging van de exploitatieperiode tot 31 december 2030.

De kavelverkoop op Bloemmakers is sinds 2018 echter weer op gang gekomen en de belangstelling voor bedrijfskavels is enorm toegenomen. Door de recente verkopen en reserveringen is de verwachte looptijd van de exploitatie behoorlijk afgenomen. De resterende kavelverkopen zijn, op basis van het uitgiftetempo dat in een marktonderzoek van bureau Louter is aangegeven over de periode van 2022 tot en met 2023 gefaseerd. Naar verwachting kan de exploitatie dan ook in 2023 of 2024 worden afgesloten.

1.3 Bouwprogramma

Op 27 oktober 2009 is een verkaveling vastgesteld. In gesprek met geïnteresseerden probeert de gemeente voortdurend maatwerk te leveren. Regelmatig vindt daardoor ook een herverkaveling plaats. Op basis van de huidige verkaveling is het totale gebied verdeeld in 23 locaties voor de bouw van een bedrijfspand. Het betreft overigens een flexibele verkaveling, met andere woorden, indien nodig kan maatwerk worden geleverd.

2 Samenvatting van de stand van zaken per 31 december 2023

2.1 Kavelverkoop

Eind 2023 is de laatste nog vrije kavel verkocht. Dit betreft kavelnummer 1.

2.2 Bouw en woonrijp maken

Het plan is volledig bouwrijp. Zodra de laatste kavel bebouwd is, zullen de laatste woonrijp activiteiten worden uitgevoerd. Hiervoor is nog ca € 50.000 beschikbaar.

3 Risico's

3.1 Aankooprisico's

Er zijn geen aankooprisico's aanwezig.

3.2 Afzetrisico's

Er is geen afzetrisico meer. Alle kavels zijn verkocht.

3.3 Bodemverontreinigingsrisico

Er is geen bekend risico meer voor een bodemverontreiniging.

3.4 Planschaderisico

Er is geen risico voor planschade meer.

3.5 Renterisico

Door de nieuwe BBV regels m.b.t. het grondbedrijf is een wijziging doorgevoerd in de verslaggevingsregels m.b.t. de rentetoekening. Dit betekent dat de gehanteerde rentevoet dient aan te sluiten op de werkelijk betaalde rente. Voor 2020 was dat percentage 1%. Per 2021 is dit verlaagd naar 0,25%. Een lage rente leidt tot een lager renterisico binnen de grondexploitatie. Ook de dalende boekwaarde zorgt voor een lager renterisico

Voortgangsrapportage exploitatie Nooitgedacht

1 Grondexploitatie

In deze voortgangsrapportage wordt informatie gegeven over de exploitatie van plan Nooitgedacht. Bij deze rapportage wordt ook een extern opgestelde actualisatie van de grondexploitatie geleverd.

1.1 Omschrijving exploitatie

Op 22 oktober 2003 is door de gemeenteraad van Aa en Hunze het bestemmingsplan Rolde-Zuid goedgekeurd. Op 7 juni 2004 is er een samenvoeging geweest met een herziening van het plan (volgens artikel 30 WRO). In 2016 is het bestemmingsplan geactualiseerd.

Op basis van het geldende bestemmingsplan heeft Copijn Tuin- en Landschapsarchitecten de oorspronkelijke stedenbouwkundige visie herijkt en heeft een tweede herijking in 2014 plaatsgevonden.

Kaart Bestemmingsplan 2016

Door de Raad is in haar vergadering van 19 februari 2014 het stedenbouwkundig plan vastgesteld. Daarbij zijn de marktadviezen die gegeven zijn in het onderzoeksrapport van Companen verwerkt.

Ten behoeve van het waarborgen van een beeldkwaliteit heeft de raad (eveneens op 19 februari 2014), het aangepaste Beeldkwaliteitsgedacht/Rolde-Zuid vastgesteld.

2 Woningbouwprogramma

Het door de Raad vastgesteld woningbouwprogramma voorziet in totaal in 279 woningen, waarvan vanaf 2024 nog 49 te realiseren in 3 jaar, dus tot en met 2026. Inmiddels zijn er totaal 230 kavels verkocht. Op het grootste deel van deze kavels is ook al een woning gerealiseerd. De verdeling over de verschillende woningcategorieën (waaronder ca 30% in de sociale huur en koop) wordt daarbij als marktconform beoordeeld.

2.1 Gerealiseerde kavelverkoop in 2023

In totaal zijn er 5 kavels verkocht in 2023. Dit is minder dan de inschatting vooraf. Het jaar 2023 moet echter gezien worden als een “tussenjaar”. Enerzijds omdat in het huidige plangebied (deelgebieden Bos en Brinken) weinig kavels meer vrij zijn. Anderzijds omdat in 2023 deelgebied de Es nog in ontwikkeling was waarbij de eerste kavels eind 2023 op de markt kwamen. Binnen de deelgebieden Bos en Brinken zijn nog 7 kavels beschikbaar waarvan 3 kavels in 2023 in reservering/optie zijn genomen. De overige 4 kavels (projectmatige ontwikkeling) komen in 2024 in de verkoop. In 2023 is in het deelgebied de Es gestart met het bouwrijp maken. Voor de komende 3 jaar wordt uitgegaan van een afzet van gemiddeld 17 kavels per jaar.

Binnen de deelgebieden Bos en Brinken zijn 2 kavels voor vrijstaande woningen verkocht en 3 kavels voor 2 x 4 geschakelde woningen (rug-aan-rug). De verkochte kavels voor vrijstaande woningen liggen beiden in het plan “wonen in het bos”. De kavels voor de geschakelde woningen liggen allen op de Brinken.

2.2 In ontwikkeling in 2023

Binnen het plangebied kennen we twee type kavels. De vrije kavels voor de bouw van een particuliere vrijstaande woning en kavels ten behoeve van projectmatige ontwikkeling. De vrije kavels in de deelgebieden Bos en Brinken worden via een makelaar verkocht. De projectmatige kavels worden door de ontwikkelende partij(en) zelf verkocht. Onderstaand zijn de projectmatige kavels beschreven.

1. 2 x 4 geschakelde woningen (rug-aan rug).

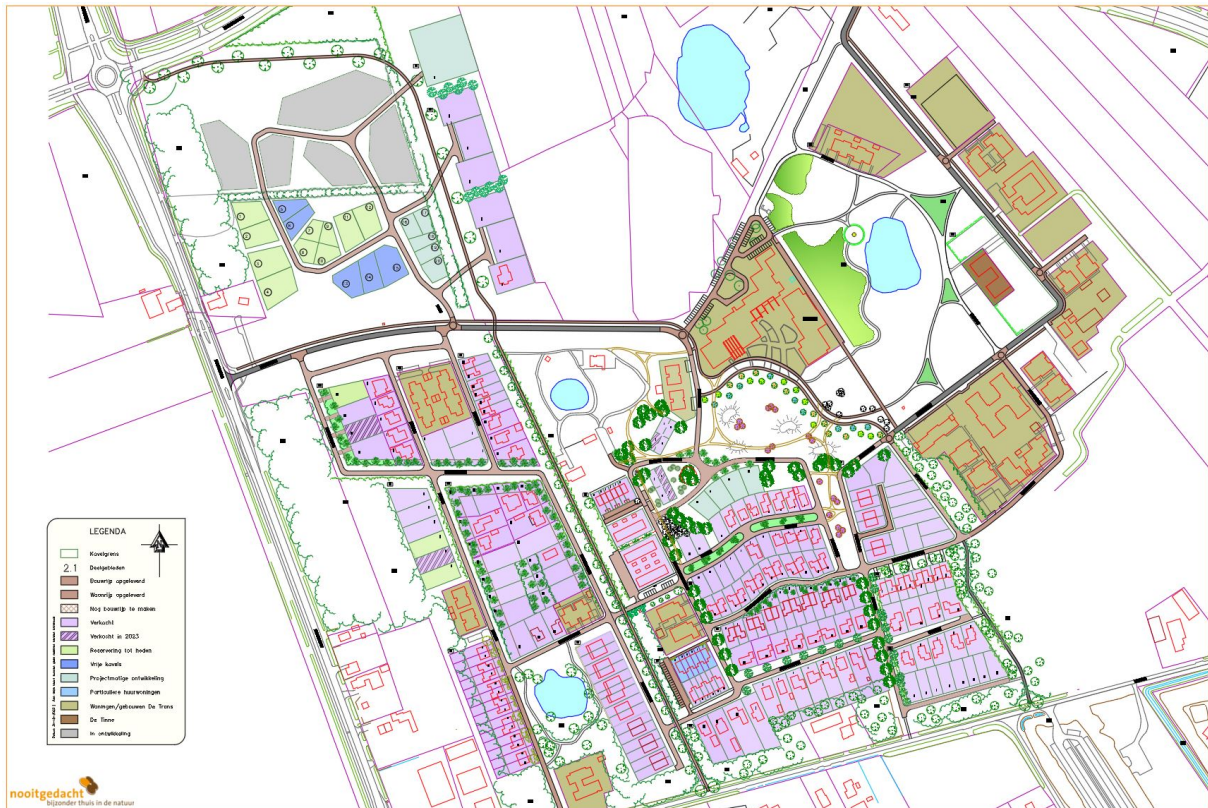
In 2022 is gestart met de verkoop van de 8 projectmatige kavels door ontwikkelaar Zethoven Hornstra. In 2022 zijn 5 kavels verkocht. In 2023 zijn de drie resterende kavels verkocht. De bouw is in 2023 gestart en opgeleverd.

2. Vijf kavels aan de Stroetenweg (gebied 3.1)

De termijn voor de in 2021 aan ontwikkelende partij gedane grondaanbieding in deelgebied 3.1 voor de bouw van 5 vrijstaande woningen was in 2022 verlopen. Het is de ontwikkelende partij helaas niet gelukt de 5 woningen te verkopen. Deze ontwikkelende partij heeft de verkoop gestaakt en ziet af van verdere ontwikkeling. De vijf kavels zijn in 2023 opnieuw aan ontwikkelende partijen (volgens Didam-arrest) aangeboden. Van de twee aangemelde ontwikkelende partijen is, op basis van ingediende schetsplannen en een visie op ontwikkeling (doelgroep en kosten) in 2023 een grondaanbieding voor 4 kavels (i.p.v. 5) aan één van de ontwikkelende partijen gedaan. De reden om van 5 kavels terug te gaan naar 4 kavels ligt in de inpasbaarheid van het nieuwe ontwerp in relatie tot het behoud van groen en bomen.

3 Overzicht stand van zaken

Op de onderstaande kaart is aangegeven welke kavels inmiddels zijn verkocht (licht-paars en gearceerd) en welke in reservering (licht-groen) zijn gegeven. De donkerblauwe kavels zijn vrije kavels. De lichtblauwe zullen worden aangeboden door ontwikkelende partijen.

4 Risico's

4.1 Aankooprisico

Aankooprisico's voor grondaankopen ten behoeve van het bestemmingsplan gebied zijn niet meer aanwezig. In 2014 is, na overleg met de provincie, besloten boscompensatie toe te passen voor de ontwikkeling Nooitgedacht. De compensatie is deels binnen de wijk uitgevoerd (ca 3 ha). Voor de compensatie van de resterende 8 ha zijn we met projectbureau Meerstad overeengekomen om deze hoeveelheid in het plangebied Meerstad bij Groningen uit te voeren. De reden om te compenseren in Groningen komt voort uit het niet kunnen verwerven van gronden binnen de gemeente om de compensatie op uit te voeren. Het college heeft besloten geen goede landbouwgronden te gebruiken voor boscompensatie.

Aan de provincie Drenthe is een verzoek gedaan om de compensatieverplichting af te kopen en over te dragen aan projectbureau Meerstad. Voor de aankoop van extra gronden is nu € 182.000 opgenomen. Dat bedrag is opgenomen naast de reeds beschikbare gelden voor de benodigde inrichting, aanplant en het onderhoud.

4.2 Afzetrisico

In 2019 heeft Companen, mede naar aanleiding van een vraag van de externe accountant, een nieuw marktonderzoek uitgevoerd voor Nooitgedacht. De afzetnelheid in de grondexploitatie is hier op afgestemd. In 2020, 2021 en 2022 is deze geprognosticeerde afzet ruim behaald. In 2023 is deze afzet niet gehaald; dit komt mede doordat het jaar 2023 gezien moet worden als een "tussenjaar" (zie 2.1).

4.3 Bodemverontreiniging risico

In het te exploiteren gebied is geen verontreinigingsrisico aanwezig.

4.4 Planschaderisico

Binnen deze exploitatie niet aan de orde.

4.5 Renterisico

De BBV schrijft regels voor m.b.t. de rentetoerekening. Dit betekent dat de gehanteerde rentevoet dient aan te sluiten op de werkelijk betaalde rente. Vanaf 2021 is dit 0,25%. Een lage rente leidt tot een lager renterisico binnen de grondexploitatie omdat een langere looptijd minder financiële gevolgen heeft.

4.6 Uitvoeringsrisico

Voor de kostenstijging vanaf 2023 wordt uitgegaan van 7%. De verwachte uitgaven zijn mede daarom opnieuw beoordeeld en daar waar nodig geactualiseerd. De gemiddelde kostenstijging over de afgelopen 5 jaren voor het bouwrijp maken van terreinen was afgerond 7%. In 2022 was de kostenstijging met 14% bijzonder hoog. Gelet op de huidige drukte in de bouw, het gebrek aan bouwmaterialen en personeel en de daaruit voortkomende stijging van de bouwkosten lijkt een kostenstijging ook de komende jaren reëel. Voor de langere termijn wordt in de exploitatie dan ook rekening gehouden met een kostenstijging van gemiddeld 7% per jaar.

5. Strategie en prognose

5.1 Ontwikkelingen binnen het plan

In 2020 is een eerste aanzet gegeven aan de ontwikkeling van deelgebied de Es. Daarvoor is aan een viertal regionaal geselecteerde architectenbureaus gevraagd hun ruimtelijke visie te geven over de Es waarbij de architectonische gaafheid centraal moet staan. De Stuurgroep Nooitgedacht heeft in haar overleg van 3 februari 2021 besloten het verdere traject in te gaan met INBO architecten uit Heerenveen. In 2022 is INBO, samen met een landschapsarchitect gestart met het stedenbouwkundige ontwerp. Het plangebied "Wonen aan de Es" is gebaseerd op een Drents esdorpen landschap en biedt ruimte aan 42 woningen. In het verlengde van het stedenbouwkundige plan heeft INBO een aanvulling op het liggende beeldkwaliteitsplan opgesteld. Deze aanvulling beschrijft de richtlijnen waarbinnen de gewenste stedenbouwkundige, architectonische en landschappelijke uitwerking moet plaatsvinden en is in overleg en samenspraak met de commissie Welstand tot stand gekomen. Het plan biedt zowel ruimte aan particuliere bouw als aan projectmatige bouw. De eerste kavels zijn eind 2023 uitgegeven.

5.2 Financiële stand van zaken en prognose

De inkomsten in 2023 zijn lager dan de vooraf geprognostiseerde inkomsten. Er zijn minder kavels verkocht dan geprognostiseerd (5 verkocht tegen 18 begroot). De uitgaven waren in 2023 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de gronden voor de boscompensatie nog niet zijn aangekocht.

De uitgaven waren in 2023 bijna € 500.000 hoger dan de opbrengsten. De boekwaarde van Nooitgedacht is hierdoor in 2023 verhoogd. Evenals in voorgaande jaren wordt bij de jaarrekening een actualisatie van de grondexploitatie opgesteld. Conform wet en regelgeving (percentage of completion methode) wordt voorgesteld om in 2023 € 900.000 aan tussentijdse winst te nemen.

5.3 Overzicht nog uit te voeren werkzaamheden

De plangebieden "het Bos" en "de Es" zijn volledig bouwrijp gemaakt. Inmiddels zijn en worden delen van deze gebieden woonrijp gemaakt. Wegen worden her-bestraat en definitief ingericht. De werkzaamheden worden in de jaren 2024 en 2025 uitgevoerd. Wegen waar geen bouwactiviteiten meer worden uitgevoerd en die niet als transportroute dienen worden in 2024 aangepakt. De overige wegen volgen in 2025. Onder deze werkzaamheden valt ook de aanleg van groen.

De komende jaren ligt de nadruk op het woonrijp van de deelgebieden Bos en Brinken en de verkoop van de kavels op de Es (prognose t/m 2026). Aansluitend volgt het woonrijp maken van de Es.

Jaarrekening

Modelverantwoording rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 7 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.960.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Balans en toelichting

Waarderingsgrondslagen

Inleiding

Onderstaande samenvatting van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de in deze jaarrekening gepresenteerde financiële gegevens. De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 29 juni 2017 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Ingaande het jaar 2017 zijn de taakvelden volgens het BBV verplicht bij de begroting en de rekening. Een gemeente is zelf vrij om te bepalen welke programma's gehanteerd worden. Ingaande het jaar 2020 is de begroting opgedeeld in 5 pijlers: Pijler 1 Bestuur en Samen doen; Pijler 2 Samen leven; Pijler 3 Duurzaamheid en Economie; Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen; Pijler 5 Middelen en Ondersteuning. De rekening 2023 is daarin volgend.

Verslaggeving

Bij onze gemeente wordt bij de planning- en controlcyclus een onderscheid gemaakt in de planningslijn en de verantwoordingslijn. In het kader van het programma AndersOmdoen kent de gemeente Aa en Hunze daarvoor de volgende instrumenten; de begroting, Sturingsmonitor en de Jaarrekening. Daarnaast zijn er de eerste jaren nog een 2-tal bijstellingsmomenten: in juni en in december (Najaarsnota). Het streven is om op termijn dusdanig te begroten dat geen bijstellingsmomenten meer nodig zijn.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie worden.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid(commissie BBV). Dat betekent dat:

– De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;

– De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

* Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op door de raad is vastgesteld;

* Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

* Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

– De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

* Een verantwoordingsgrens van 3% is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;

* Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate

verantwoord.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Strategische gronden vallen ook onder Materiële vaste activa en worden gewaardeerd tegen verwervingskosten.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

- Rioleringen: maximaal 60 jaar
- Nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen: 40 jaar
- Nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen: 40 jaar
- Nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen: maximaal 25 jaar
- Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en schoolgebouwen: maximaal 40 jaar
- Renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen: maximaal 40 jaar
- Technische installaties in bedrijfsgebouwen: maximaal 20 jaar
- Telefooninstallaties: 5 jaar
- Automatiseringsapparatuur: maximaal 5 jaar
- Kantoormeubilair en schoolmeubilair: 15 jaar
- Zware transportmiddelen: maximaal 10 jaar
- Aanhangwagens, personenauto's en lichte motorvoertuigen: maximaal 10 jaar

Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

Van duurzame waardevermindering is sprake indien de verwachte directe opbrengstwaarde aantoonbaar lager is dan de boekwaarde. In dit geval dient de activa te worden afgewaardeerd naar de opbrengstwaarde.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven.

De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn - tenzij hierna anders is vermeld - opgenomen tegen

nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

Grond en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen :

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat ;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen .

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen

voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen mogen ook tegen contante waarde worden gewaardeerd. Met uitzondering van de disconteringsvoet voor grondexploitaties, kent het BBV geen voorschriften voor de bepaling van de disconteringsvoet voor voorzieningen die tegen contante waarde worden gewaardeerd.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

– Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

– Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

– Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.

– Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag.

Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Balans

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023 Totaal	Balans 2022 Totaal
Activa		
Vaste Activa		
Immateriele vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0
Materiele vaste activa		
Investerings met economisch nut	26.749	27.312
Investerings met economisch waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	7.937	7.989
Investerings met maatschappelijk nut	9.162	7.127
Totaal Materiele vaste activa	43.848	42.427
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	135	135
Kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen	2	2
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	3
Leningen aan deelnemingen	712	712
Overige langlopende leningen	969	1.035
Totaal Financiële vaste activa	1.818	1.887
Totaal Vaste Activa	45.666	44.314
Vlottende Activa		
Voorraden		
Onderhanden werk en bouwgronden in exploitatie	3.022	1.854
Uitzettingen < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	1.310	322
Rekening-courant verhouding met Rijk	1.622	0
Overige vorderingen	1.617	2.044
Totaal Uitzettingen < 1 jaar	4.549	2.366
Liquide middelen		
Banksaldi	373	1.102
Kassaldi	1	1
Totaal Liquide middelen	374	1.103
Overlopende activa		
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	332	122
Overig nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsj	10.955	8.477
Totaal Overlopende activa	11.287	8.599
Totaal Vlottende Activa	19.231	13.921
Totaal Activa	64.897	58.235
Passiva		
Vaste Passiva		
Eigen Vermogen		
Algemene reserve	16.364	14.659
Algemene reserve Grondbedrijf	4.217	3.469
Bestemmingsreserves	10.770	6.840
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	2.296	6.876
Totaal Eigen Vermogen	33.647	31.843
Voorzieningen		
Voorzieningen	10.150	9.865
Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Onderhandse lening van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
Onderhandse lening van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	4.900	5.600
Totaal Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	4.900	5.600
Totaal Vaste Passiva	48.697	47.307
Vlottende Passiva		
Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar		
Overige kasgeldleningen	0	0

Balans	Balans 2023 Totaal	Balans 2022 Totaal
Banksaldi	1.098	193
Overige schulden	4.969	3.353
Totaal Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar	6.067	3.546
Overlopende passiva		
verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot bet	4.263	3.573
de van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uikeringen die dienen ter	5.870	3.809
Totaal Overlopende passiva	10.133	7.382
Totaal Vlottende Passiva	16.200	10.928
Totaal Passiva	64.897	58.235

Gewaarborgde geldleningen

Bedragen x €1000

2023: 14.178

2022: 15.986

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Tot de vaste activa behoren de Immateriële, de Materiële en de Financiële Vaste Activa.

Het verloop van de vast activa in 2023 was als volgt.

Bedragen x € 1.000

Boekwaarde per 1 januari 2023 44.314

Vermeerderingen:

Investerings	5.914	
Verstrekkings- geldleningen	161	
		6.075

Verminderings:

Bijdragen derden	211	
Aflossings leningen	230	
Afschrijvingen	2.211	
Afwaardering duurzame waardevermindering	1.801	
Desinvesteringen/verminderingen 2023	270	
		4.723
		1.352

**Boekwaarde per
31 december 2023**

45.666

In de hierna volgende toelichting worden de posten uit de vaste activa gespecificeerd en nader toegelicht.

Materiële Vaste Activa

Investerings economisch nut	Boekwaarde de 1-1-2023	Investerings n 2023	Desinveste- ringen 2023/ vermindering en	Afschrijving en 2023	Bijdragen derden 2023	Afwaard. duurz waardever m	Boekwaarde de 31-12- 2023
Gronden en terreinen	3.925	433	-	-	-	-	4.357
Woonruimten	19	-	-	2	-	-	16
Bedrijfsgebouwen	18.700	1.218	109	948	-	1.801	17.060
Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	355	-	-	31	-	-	324
Vervoermiddelen	638	635	-	115	-	-	1.158
Machines/apparaten/installaties	1.901	692	-	357	-	-	2.235
Overige materiële vaste activa	1.775	-	-	178	-	-	1.597
							-
Totaal MVA economisch nut	27.311	2.977	109	1.631	-	1.801	26.749

Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	Boekwaarde de 1-1-2023	Investerings n 2023	Desinveste- ringen 2023/ vermindering en	Afschrijving en 2023	Bijdragen derden 2023	Afwaard. duurz waardever m	Boekwaarde de 31-12- 2023
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	4	-	-	1	-	-	3

Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	5.926	161	161	165			5.762
Vervoermiddelen	38	-	-	7	-	-	31
Machines/apparaten/installaties	315	-	-	35	-	-	280
Overige materiële vaste activa	1.706	253	-	96	-	-	1.863
Totaal MVA econ. nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	7.988	414	161	304	-	-	7.937

De investeringen met economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering op mindering gebracht. De afschrijving vindt merendeels plaats volgens de lineaire methode. De afschrijving is gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

Investeringsmaatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investeringen 2023	Desinvesteringen 2023/ verminderingen	Afschrijvingen 2023	Bijdragen derden 2023	Afwaard. duurz waardever m	Boekwaarde 31-12- 2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Maatschappelijk nut voor 2017							
Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	1.973			137		-	1.836
Maatschappelijk nut vanaf 2017							
Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	5.153	2.522		139	211		7.326
Totaal MVA maatschappelijk nut	7.127	2.522	-	276	211	-	9.162
Totaal Materiële Vaste Activa	42.427	5.914	270	2.211	211	1.801	43.848

Investeringsmaatschappelijk nut mochten tot 2017 geactiveerd worden, vanaf 2017 moeten ze geactiveerd worden. In geval van activering wordt het actief lineair afgeschreven. In de kolom vermeerderingen worden de bruto-investeringen vermeld zoals die in 2023 hebben plaatsgevonden. In de kolom verminderingen worden de ontvangen investeringsbijdragen van derden meegenomen.

In 2023 heeft er een duurzame waardevermindering op de grond en de gebouwen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen in Papenvoort voor een bedrag ad € 1,8 mln plaatsgevonden.

Het complex inclusief de grond is eind 2022 aangeschaft voor € 5,7 mln en had een taxatiewaarde van € 3,9 mln. Er is besloten tot aanschaf vanuit bestuurlijke overweging.

Aanschaf van het complex bood continuïteit van de opvang en volledige zeggenschap over de locatie.

De investeringen in 2023 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Investeringsmaatschappelijk nut

Gronden		
Strategische grondaankopen grond G'nijveen	433	433
Bedrijfsgebouwen		
Ver- en nieuwbouw MFC De Boerhoorn	29	
Nieuwbouw basisschool Kameleon Eexterveen	436	
Renovatie dak sportzaal de Strohalp	90	
Huisvesting BOR Buitendienst Gieten	50	
Politiebureau	456	
Uitbreiding MFC de Spil	60	
Verbouw OBS de Dobbe	37	
Vorbereidingskrediet cultuurpodium Gieten	38	
Overige investeringen bedrijfsgebouwen < € 25.000	22	

	1.218
Vervoermiddelen	
Vervanging Stooiers	99
Vrachtauto Volvo 62BVS9	278
Peugeot Partner (vervanging Caddy)	32
Fendt tractor	125
Tractor John Deere (BOR)	50
2 Kubota Transporters BOR	51
Overige vervoermiddelen < € 25.000	-
	635
Machines, apparaten en installaties	
IBP 2019-2022 Digitalisering dossiers	30
IBP 2019-2022 Informatiebeveiliging en privacy	40
Vervanging Strooiers opzet	147
Zoutmenger	40
Aanschaf programma toegangscontrole accommodaties	41
Firewall	35
Vervanging Aanhangw. vrachtwagen	38
CMS (Website)	34
Regelinstallatie gemeentehuis	32
Kipper met autolaadkraan BOR	133
Overige machines, apparaten en installaties < € 25.000	122
	692
Overige materiele vaste activa	-
	0

Totaal investeringen met een economisch nut **2.978**

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Grond- weg- en waterbouwkundige werken	
Uitvoering op drukriool 2021	141
Ov. investeringen grond- weg- en waterbouwkundige werken < € 100.000	20
	161
Machines, apparaten en installaties	-
	0
Overige materiele vaste activa	
Aanschaf containers ABS	218
Ov. Investeringen mat. Vaste activa < € 25.000	35
	253

Totaal investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven **414**

Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 2017

Grond- weg- en waterbouwkundige werken	
Fietspad Grolloo - Amen	65
Vervanging Openbare verlichting	350
Reconstructie rijbaan Rolde-Anderen	1.520
Verharding Holle Drift	122

Aanleg fiets-wandelpad Gasselternveld	391	
Overige investeringen GWW werken < € 50.000	74	
		2.522

Totaal investeringen met maatschappelijk nut **2.522**

Verminderings 2023

Ontvangen bijdragen derden

Provincie Drenthe Aanleg fiets-wandelpad Gasselternveld	211	
		211

Desinvesteringen/verminderingen 2023

De desinvesteringen in 2023 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Vaart 11, Gasselternijveen	109	
		109

De volgende desinvesteringen zijn ingeruild/verkocht maar hadden geen boekwaarde
John Deere 4720 NMT110259
Votex klepelmaaier front RM1907

Grond- weg- en waterbouwkundige werken		
Bijdrage uit voorziening GRP voor rioleringsprojecten:	141	
Overige bijdrage uit voorziening GRP voor rioleringsprojecten < € 100.000	20	
		161

Totaal desinvesteringen/verminderingen 2023 **481**

Financiële Vaste Activa	Boekwaarde	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijving	Afwaard.	Boekw.
<i>Bedragen x € 1.000</i>	1-1-2023	2023	ringen 2023	Aflossingen		31-12-2023
				2023		
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	135	-	-	-		135
- overige verbonden partijen	2	-	-	-		2
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties	3	-	-	3		-
- deelnemingen	712	-	-	-		712
- overige langlopende leningen	1.035	161	-	227		969
	-					-
Totaal Financiële Vaste Activa	1.887	161	-	230	-	1.818

De boekwaarde van de financiële vaste per 31 december 2023 is als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

-Aandelen Waterleidingmaatschappij Drenthe: 64 aandelen à € 50	3
-Aandelen Enexis	0
-Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten: 52.728 aandelen à € 2,50	132
-Certificaten golfclub Semslanden	p.m.
	135

Kapitaalverstreking aan overige verbonden partijen

-Waardelen in de Marke van Rolde	2
----------------------------------	---

Leningen aan deelnemingen

Lening Enexis	712
---------------	-----

Overige langlopende leningen

Hypothecaire geldleningen personeel	203
Startersleningen via de SVn	686
Zonneleningen via de SVn	80
	969

Flottende activa

Voorraden	31-12-2023	31-12-2022
Onderhanden werk en gereed product, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.022	1.854
Totaal voorraden	3.022	1.854

Onderhanden werk en gereed product, waaronder bouwgronden in exploitatie

Grexen	Boekwaarde	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijvaldotering	Winstuitn.	Boekw.
<i>Bedragen x € 1.000</i>	1-1-2023	ringen 2023	2023	voorziening		31-12-2023
- Rolde Zuid (Nooitgedacht)	1.678	927	405		900	3.100
- Bedrijventer. Bloemakkers	176	27	282			79-
Totaal	1.854	954	687	-	900	3.022

Grexen	Boekwaarde	Geraamde nog	Geraamde te	Geraamd	Geraamd
<i>Bedragen x € 1.000</i>					

	31-12-2023	te maken kosten	ontv opbrengst	eindresultaat (nominale waarde)	eindresultaat (contante waarde)
· Rolde Zuid (Nooitgedacht)	3.100	3.065	8.207	2.041	1.924
· Bedrijventer. Bloemakkers	79-	57		21	21
Totaal	3.021	3.122	8.207	2.062	1.945

Op de boekwaarde is de voorziening voor de afwaardering van het complex Bloemakkers (€ 250.000) Omtrent de bestemming van het resultaat zal door de gemeenteraad in haar vergadering van 27 juni 2024 een besluit worden genomen.

	31-12-2023	31-12-2022
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	1.310	322
Rekening-courantverhouding met het Rijk	1.622	-
Overige vorderingen	1.617	2.044
Totaal	4.549	2.366

	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Debiteuren openbare lichamen	1.310	
Debiteuren openbare lichamen één jaar en ouder	-	
	<u>1.310</u>	322
Totaal vorderingen op openbare lichamen	1.310	322

	31-12-2023	31-12-2022
Overige vorderingen		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Debiteuren	439	
Debiteuren één jaar en ouder	483	
	<u>922</u>	880
Debiteuren belastingen	634	
Debiteuren belastingen één jaar en ouder	972	
	<u>1.606</u>	2.756
Subtotaal	<u>2.527</u>	<u>3.636</u>
Voorziening debiteuren (in mindering gebracht op totaal vorderingen)	1.454	1.592
Totaal debiteuren	<u>1.073</u>	<u>2.044</u>
Rekening courant SVn	544	-
Totaal overige vorderingen	1.617	2.044

De rekening courant saldi van de SVn waren per 31 december 2022 gerubriceerd onder de liquide middelen

	31-12-2023	31-12-2022
Overlopende activa		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen	332	122

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	10.955	8.477
Totaal overlopende activa	11.287	8.599

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschot-bedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Saldo begin begr. Jaar	Toevoeging in 2023	afgewikkeld in 2023	Saldo einde begr jaar 31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Min van JenV opvang ontheemden Oekraïne 2022	122		122	-
Min van JenV opvang ontheemden Oekraïne 2023		64		64
Min, van Fin., gem, hulp gedupeerden toelagen affaire 2023		19		19
Min. van VWS Spuk 2022		40		40
Gem. de Wolden spuk uitk domein overst. Samenw. 2023		130		130
Prov Drenthe subs. ontw vml gem huis Gasselternijveen		22		22
Prov Drenthe maatr 2e fase deltaprogramma zoetwater		22		22
Prov Drenthe verkeersmaatregel en de Pol		35		35
	122	332	122	332

De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen, bestaan met name uit:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Te verrekenen BTW-compensatiefonds	5.409
Beschermd wonen 2023	1.586
Kohier Toeristenbelasting 2023	1.023
Nog door te berekenen kosten ihkv SDA	837
COA door te belasten kosten noodopvang de Biester	532
Nog te ontvangen bedragen automatische incasso belastingdebiteuren	459
Verkopen bouwkavels Bloemakkers	332
Nedvang nog te ontvangen PMD	215
BTW algemene dienst	189
Overige	<u>373</u>
	10.955

Passiva

Eigen vermogen

Reserves	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Algemene reserve	16.364	14.659
Overige bestemmingsreserves	10.770	6.840
Totaal reserves	27.135	21.498
Reserve grondbedrijf	4.217	3.469
Totaal reserves excl. gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	31.352	24.967
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	2.296	6.876
Totaal reserves	33.647	31.843

Reserves algemene dienst

Het verloop van de reserves van de algemene dienst kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Saldo per 1 januari 2023		21.498
<u>Vermeerderingen</u>		
Vermeerderingen in het verslagjaar 2023	3.570	
Resultaat verslagjaar 2022	<u>6.767</u>	
		10.336
<u>Verminderingen</u>		
Aanwending van de reserves in het verslagjaar 2023	4.061	
Resultaat verslagjaar 2022	639	
Mutatie in de reserves gedurende verslagjaar 2023		4.700-
Saldo per 31 december 2023		27.135

De mutaties in de reserves kunnen als volgt worden weergegeven:

Reserve	Saldo aan het begin van het begrotingsjaar	Toevoeging en/onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar	Toevoegingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Vermind. i.v.m. afschrijving op activa waarvoor een spec. bestemm. res. is gevormd	Saldo aan het einde van het begrotingsjaar
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Algemene reserves						
Weerstandsdeel Algemene Reserve	5.653					5.653
Vrije Algemene Reserve (VAR)	9.005	1.495	2.470	2.259		10.711
Totaal Algemene reserves	14.659	1.495	2.470	2.259	-	16.365

Bestemmingreserves

Bovenwijkse voorzieningen	65					65
Risico nieuwe sociale wetgeving	100	-100	100			100
Incidentele dekkingsmiddelen	2.255	1.762		1.644		2.374
Harmonisatie Bestemmingsplannen	25					25
Investeringsregel. Landelijk Gebied	5					5
Egalisaties. groot onderh. schoolgeb.	181	24				205
Res energieknelp. dorpshuizen en sportacc	250		221			471
Risico's opvang en vastgoed		2.257	750			3.007
Volkshuisvestingsfondsen		690				690
Kap.lasten brandweershuisvesting	400			18		382
Kap.lasten MFC Gieterveen	102			3		99
Kap.lasten Dr. Nassau College	1.031			30		1.001
Kap.lasten riool Gieterweg Gasselte	170			10		160
Kap.lasten OV Stationsstr. Gieten	10			1		9
Kap.lasten fietspad Anloo - Eext	171			5		165
Kap.lasten fietspad Bosweg - Anloo	121					121
Kap.lasten fietspad Balloerveld	399			1		399
Kap.lasten fietspad Grolloerwal	15					14
Kap.lasten Lutkend Gasselte	246			6		240
Kap.lasten Dorpskern Grolloo	250					250
Kap.lasten Snelh.remm. maatreg. Zuidlaarderweg	55					55
Kap.lasten Snelh.remm. maatreg. Spekstoep	35					35
Kap.lasten herinr. openb. ruimte Eeksch.weg	58			3		55
Kap.lasten huisv Openbare Werken	146			6		140
Kap.lasten BGT	15			2		13
Kap lastn verlicht vv Gasselternijvn	25			2		23
Kap lsten zonnepan. De Goorns	22			3		19
Kap.lasten zonnepan. Wendeling	4			1		3
Kap.lasten kunstgrasveld Annen	175			25		150
Kap. Lasten OR Centrum Gieten	506			13		493
Totaal Bestemmingsreserves	6.839	4.633	1.071	1.644	129	10.770
Totaal reserves	21.498	6.128	3.541	3.903	129	27.135

Reserve grondbedrijf

Het verloop van de algemene reserve van het grondbedrijf kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Saldo aan het begin van het begrotingsjaar 3.469

Vermeerderingen

Vermeerderingen in het verslagjaar 2023

Resultaat verslagjaar 2022

748

748

Verminderingen

Mutatie in de reserves gedurende verslagjaar 2023

-

-

748

Saldo per 31 december 2023

4.217

Gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Gereaal. resultaat volgend uit het overz. van baten en lasten in de jaarrek.	2.296	6.876

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording afzonderlijk op de balans opgenomen. Omtrent de bestemming van het resultaat over 2023 zal door de gemeenteraad in haar vergadering van 27 juni 2024 een besluit worden genomen.

Voorzieningen	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Totaal van de voorzieningen	10.150	9.865

Het verloop van de voorzieningen gedurende verslagjaar 2023 kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Stand per 1 januari 2023		9.865
<u>Vermeerderingen</u>		
Dotaties ten laste van de exploitatie	1.832	
<u>Verminderingen</u>		
Ten laste van de voorzieningen	1.547-	285
Stand per 31 december 2023		10.150

De mutaties van de voorzieningen kunnen voor het jaar 2023 als volgt worden weergegeven:

Voorziening	Saldo begin van het begrotingsjaar	Toevoegingen	Aanwendingen	T.g.v. de rek. van baten + lasten vrijgevallen	Saldo eind begrotingsjaar
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Afvalstoffenheffing	260		260		0-
Wegenonderhoud	1.887	799	264		2.422
Gemeentelijk Rioleringsplan (G.R.P.)	1.769	377	221		1.925
Technisch onderhoud gemeentegebouwen	178	266	385		59
Technisch onderhoud monumenten	154	35	50		139
Schilderwerk gemeentegebouwen	207	116	126		197
Schilderwerk monumenten	42	70	67		45
Groot onderhoud dorps huizen	191	62	6		247
Vijveronderhoud	166	54	18		202
Pensioenvoorziening (vm) wethouders	3.782	7	93		3.696
Voorziening verlofsparen	430		14		416
Voorziening groot onderhoud Grevelingskanaal	517	46	12		551
Voorziening gebiedsfonds windpark Oostermoer	281		31		250
Totaal voorzieningen	9.865	1.832	1.547	-	10.150

Met ingang van het jaar 2022 heeft de commissie BBV de stelling ingenomen dat voor verlofsparen een voorziening gevormd dient te worden omdat er sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en afbouw kennen.

De standen van de onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op meerjarenonderhoudsprogramma's ouder dan de toegestane 5 jaar. Ze worden in 2024 geactualiseerd. Meer hierover leest u in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Voor een nadere toelichting van het doel van de bestedingen en de voeding van de reserves en voorzieningen, wordt verwezen naar de Nota Reserves en Voorzieningen zoals die is vastgesteld door de raad op 17 december 2015

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

Onderhandse leningen	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Binnenl. banken en overige financiële instellingen	4.900	5.600
Totaal Onderhandse leningen	4.900	5.600

Onderhandse leningen

Het verloop van de binnenlandse banken en overige financiële instellingen is als volgt:

Saldo per 1 januari 2023		5.600
Opgenomen leningen	-	
Aflossingen	700	
		700-
Saldo per 31 december 2023		4.900

In 2023 is er een bedrag van € 3.753 betaald aan rente voor de langlopende leningen.

De aflossingsverplichting voor 2023 op de vaste schulden met een looptijd > 1 jaar bedraagt € 700.000

Voor een verdere toelichting wordt tevens verwezen naar de in het jaarverslag opgenomen paragraaf Financiering.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	1.098	193
Overige schulden	4.969	3.353

Totaal vlottende schulden	6.067	3.546
----------------------------------	--------------	--------------

De gemeente beschikt over een kredietfaciliteit in rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten van ongeveer € 5,1 miljoen (kredietlimiet).

Overige schulden	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Crediteuren	4.969	3.353
Totaal overige schulden	4.969	3.353

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	4.263	3.573
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.870	3.809
Totaal overlopende passiva	10.133	7.382

De post verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen is als volgt opgebouwd:

<i>Bedragen x € 1.000</i>		
WMO /Sociaal domein 2023	1.711	
Loonheffing gemeentepersoneel	988	
Algemene uitkering 2023	307	
NMD mbt samenwerking	272	
WPDA compensabele BTW 2023	144	
Nog te betalen facturen bermen	83	
Nog te betalen facturen slootonderhoud	80	
BTW aangifte grondbedrijf december 2023	59	
Overige	619	
		4.263

De van EU-rijk-provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten volgende begrotingsjaren	Saldo aan het begin van het begrotingsjaar	vrijgevallen ontvangen bedragen	Saldo aan het einde van het begrotingsjaar
	1-1-2023	2023	31-12-2023
Min. OCW, Onderwijsachterstbeleid 2019-2023 2022	43		-
Min. OCW, Onderwijsachterstbeleid 2019-2023 2023		156	78
Min. OCW, Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	6	45	33
Ministerie SZW, wet inburgering 2021, jaar 2022	156		117
Ministerie SZW, wet inburgering 2021, jaar 2023		264	242
Ministerie SZW, onderwijsrouten 2022	22		-
Ministerie SZW, onderwijsrouten 2023		23	23
DUO, Nationaal Programma Onderwijs 2022	126		126

DUO,Nationaal Programma Onderwijs 2023	67	60	7
DUO, voorschoolse educatie onthemde peuters	45	17	28
Ministerie van VWS, vooruitontvangen PW gelden	43	14	29
Min van VWS, Spuk versterking client ondersteuning	50	50	-
Ministerie van VWS, sportakkoord 2022	36		36
Min VWS,verlenging Spuk sportakk.+ gez. leefstijl	56	56	-
Min van VWS, Spuk breed 2023-2026	387	349	38
Ministerie van BZK, aanpak energiearmoede 2022	563	178	8
Min van BZK toekenningsbeschikking startbouwimpuls	650		650
Min van BZK Spuk Informatiepunten Digitale Overheid	25	25	-
Min. van Fin. Gemeent. hulp gedup. toeslagenaffaire	9	9	-
Prov. Drenthe, Halteplan OV	150		150
Prov. Drenthe, ISV3 bijdrage centrumplan Gieten	37	37	-
Prov. Drenthe, ISV3 bijdr. Bodemsan. loc. Vlieghuis	2		2
Prov. Drenthe, subsidie Culturele Impuls 2018-2023	39	16	10
Provincie Drenthe, subsidie Project SDA Inburgering	50		50
Provincie Drenthe, bijdrage dorpsinitiatieven 2021	10		10
Provincie Drenthe, Regiodeal Kinderen eerst	2		2
Prov Drenthe, verl. Regiodeal 3e tranche vroegsign.	118	59	59
Prov Drenthe, verl regiodeal 5e tranche kinderen eerst	46	46	-
Prov Drenthe, digit. vrije tijds economie 2e fase	175	130	45
Prov Drenthe, toekomstbest. bedrijventerr. TBBT	67	38	28
Provincie Drenthe, Regiodeal proeftuin energiearmoede	135	75	59
gemeentehuis Gasselternijveen	89	89	-
Prov Drenthe, snelheidsremmende maatr. Gasteren	23	23	-
Provincie Drenthe,snelheidsremmende maatregelen Gasselternijveenschemond	13		13
Prov. Drenthe, snelheidsrem maatregelen AVK EVK	10		10
Prov Drenthe, bijdrage Fietspad Bosweg Gasselte	125	125	-
Prov.Drenthe bijdrage verk.maatr.de Pol	141	141	-
Provincie Drenthe, bijdrage Schoolpleinenrevolutie	40	20	20
Provincie Drenthe, bijdrage gedragsbeïnvloedingsprojecten	17		17
Prov. Drenthe, vooruitontv. Subs Gebiedsfonds Oostermoer	1.414	157	1.257
Provincie Groningen, klimaatadaptie 2022	153		153
VRD, ondersteuning corona toegangsbewijzen	44	44	-
RVO, REWW gelden	90	90	-
RVO klimaat en energiebeleid	531	120	411
RVO, regeling SPUK verduurzaming slecht geïsoleerde woningen	1.400		1.400
Totaal	3.809	4.075	2.013
			5.870

Schatkistbankieren

Per 15 december 2013 zijn wij verplicht om deel te nemen aan schatkistbankieren. Overtollige banktegoeden moeten gestationeerd worden bij het rijk. Dit betekent dat iedere dag het positieve tegoed boven het drempelbedrag, wordt overgeboekt naar een aparte rekening bij de rijks-schatkist. De over- of onderschrijding wordt op kwartaalbasis berekend. In onderstaand overzicht is te zien dat wij per kwartaal geen overschrijding hebben gehad. Berekening van het drempelbedrag en het gemiddeld bedrag dat wij positief op onze bankrekening hebben gestaan, staat vermeld.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
[1]	Drempelbedrag	1319,03078			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
[2]	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijk schatkist aangehouden middelen	181	69	124	89
[3a] = [1] > [2]	Ruimte onder het drempelbedrag	1.138	1.250	1.195	1.230
[3b] = [2] > [1]	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
[1] Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
[4a]	Begrotingstotaal verslagjaar	65.952			
[4b]	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	65.952			
[4c]	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1319,03078			
[2] Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
[5a]	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	16.248	6.247	11.397	8.153
[5b]	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
[2] - [5a] / [5b]	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	181	69	124	89

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In artikel 53 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is aangegeven dat de gemeente in de toelichting op de balans dient te vermelden, voor welke belangrijke, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen de gemeente voor een aantal toekomstige jaren is verbonden.

Bedragen x € 1.000	2023	2022
Bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantiestellingen zijn verstrekt:		
· Natuurlijke personen	540	
· Woningcorporaties, bibliotheek, Impuls	13.638	
Totaal	14.178	15.986
Verpl. aan gemeentepersoneel eind 2023 vakantiegeld college	21	17

Gewaarborgde geldleningen

Het bedrag waartoe waarborgen zijn verstrekt voor uitstaande geldleningen aan derden bedraagt per 31 december 2023 € 14.178.222,-

Conform het BBV is dit bedrag niet in de telling van de balans opgenomen.

Van voornoemd bedrag is het risico voor € 539.835,- middels overeenkomsten met de NHG (Nationale Hypotheek Garantie) voor 100% afgedekt. Voor de garantiestellingen van natuurlijke personen geldt dat per 31 december 2006

de overeengekomen obligoconstructie afloopt tussen de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen en de gemeenten. Vanaf de genoemde datum kan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen dus geen aanspraak meer doen op de gemeenten in het kader van de afkoopovereenkomst.

Het bedrag van € 13.638.389 betreft leningen waar de gemeente garant voor staat, die aangegaan zijn door verscheidene

verscheidene corporaties en stichtingen.

Huurovereenkomsten

Leasecontracten

Per 15 juli 2022 is een meerjarig leasecontract afgesloten voor twee elektrische Nissan Leafs met autobedrijf Okken in Gieten.

In juni 2023 zijn de auto's vervangen door Opel Corsa's. De verplichting bedraagt per 31-12-2023 € 47.319 (excl indexering)

Met ingang van 1 augustus 2016 is met de firma Canon Nederland NV een nieuwe huurovereenkomst afgesloten voor de huur van de printers.

Het nieuwe contract heeft een looptijd van 48 maanden en eindigde op 31 juli 2020, dit contract is met vier jaar verlengd tot 31 juli 2024.

De verplichting bedraagt per 31 december 2023 € 17.253 (excl indexering)

Met ingang van 1 januari 2015 is er een nieuwe huurcontract afgesloten voor de brandweergarage in Rolde.

Deze huurovereenkomst heeft een duur van 15 jaar tot en met 31 december 2028.

De verplichting bedraagt per 31 december 2023 € 95.513 (excl. indexering).

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Baten en lasten per pijler

Nr. Pijler		Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Vershil (* = nadelig begr. versus rek.)
1 Bestuur en Samen doen	lasten	4.253	13.809	12.901	908
	baten	339	10.002	9.849	-153
	saldo	-3.914	-3.807	-3.052	755
2 Samen Leven	lasten	27.382	32.653	33.646	-993
	baten	5.839	8.694	8.744	50
	saldo	-21.543	-23.959	-24.902	-943
3 Duurzaamheid en Economie	lasten	1.574	5.038	1.723	3.315
	baten	2.684	4.538	2.581	-1.957
	saldo	1.110	-500	858	1.358
4 Voorzieningen leefbaarheid en wonen	lasten	20.197	25.219	22.618	2.601
	baten	9.924	10.761	10.894	133
	saldo	-10.273	-14.458	-11.724	2.734
5 Middelen en ondersteuning	lasten	12.526	15.120	16.066	-946
	baten	47.008	54.460	56.692	2.232
	saldo	34.482	39.340	40.626	1.286
Totaal lasten pijlers 1 t/m 5	lasten	65.932	91.839	86.954	4.885
Totaal baten pijlers 1 t/m 5	baten	65.794	88.455	88.759	304
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	saldo	-138	-3.384	1.805	5.189
Toevoeging aan reserves:					
1 Bestuur en Samen doen		0	750	3.063	-2.313
2 Samen Leven		19	19	385	-366
3 Duurzaamheid en Economie		0	0	532	-532
4 Voorzienigen leefbaarheid en wonen		0	250	3.101	-2.851
5 Middelen en ondersteuning		0	2.570	4.643	-2.073
Totaal toevoegingen aan de reserves	lasten	19	3.589	11.724	-8.135
Beschikking over reserves:					
1 Bestuur en Samen doen		18	84	2.355	2.271
2 Samen Leven		34	695	444	-251
3 Duurzaamheid en Economie		0	1.353	1.048	-305
4 Voorzienigen leefbaarheid en wonen		98	1.989	3.617	1.628
5 Middelen en ondersteuning		8	2.852	4.751	1.899
Totaal beschikkingen over reserves	baten	158	6.973	12.215	5.242
Saldo reserve mutaties		138	3.384	491	-2.893
Totalen	lasten	65.951	95.428	98.678	-3.250
	baten	65.951	95.428	100.974	5.546
Gerealiseerde resultaat		0	0	2.296	2.296

Toelichting op baten en lasten per pijler

Pijler 1

Toelichting op baten en lasten per pijler

Pijler 1 Bestuur en Samen doen

Bestuur en Samen doen					
Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Resultaat
Lasten	7.119	4.253	13.809	12.901	908
Baten	5.646	339	10.002	9.849	-153
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-1.473	-3.914	-3.806	-3.052	755
Mutaties in reserves					
Lasten (= toevoeging)	60	0	750	3.063	-2.313
Baten (= onttrekking)	79	18	84	2.355	2.271
Resultaat mutaties reserves	19	18	-666	-708	-42
Gerealiseerd resultaat	-1.454	-3.896	-4.472	-3.760	712

Verschillenanalyse

Het resultaat van pijler Bestuur en participatie bedraagt na bestemming € 732.000 voordelig. Onderstaand de belangrijkste verschillen:

Verschillenanalyse op hoofdlijnen	Incidenteel/ Structureel	Nadeel/ Voordeel	Bedrag x € 1.000
Incidentele budgetten	incidenteel	Voordeel	96
Pensioenen (voormalige) wethouders	incidenteel	Voordeel	100
Opvang Oekraïners	incidenteel	Voordeel	673
Gemeentelijke bijdrage VRD	incidenteel	Nadeel	-72
Kosten college	incidenteel/structureel	Nadeel	-56
Overige verschillen	Incidenteel	Nadeel	-29
Totaal afgerond			712

Toelichting P1

Incidentele budgetten voordeel € 96.000

Door de raad zijn in 2023 incidentele budgetten beschikbaar gesteld.

Van de niet benutte middelen wordt aan de raad voorgesteld deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2024, in totaal € 96.000.

Het betreft:

Visie ontwikkeling: Strategische toekomstvisie en Omgevingsvisie 2023 € 50.000

personele invulling Wet Open Overheid (AU) 2023 € 46.000

Totaal

96.000

€

Voor een toelichting zie bijlage Overzicht reserve incidentele dekkingsmiddelen.

Pensioenen (voormalige) wethouders voordeel € 100.000

Jaarlijks wordt berekend hoe hoog de pensioenvoorziening voormalige wethouders dient te zijn. Door een forse stijging van de rente van 0,7% in 2023, naar bijna 3,2% eind 2023, kan een gedeelte van de aanwezige voorziening vrij vallen. Er is ten gunste van de exploitatie een vrijval van de voorziening geboekt van € 100.000.

Opvang Oekraïners voordeel € 673.000

Eind 2022 hebben we de opvanglocatie in Papenvoort aangekocht. Deze is (wordt) verbouwd en aangepast voor de opvang van de doelgroep. De gemaakte kosten voor de opvang zijn lager geweest dan de vergoeding van het Rijk, waardoor een voordeel is ontstaan. We voegen een bedrag ad € 673.000 toe aan de hiervoor bedoelde reserve, reserve risico's opvang en vastgoed.

Gemeentelijke bijdrage VRD nadeel € 72.000

Door de gestegen lonen en prijzen heeft het algemene bestuur van de VRD ingestemd met een verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor 2023.

Voor de gemeente Aa en Hunze bedraagt deze verhoging € 65.000, daarnaast zijn de overige diverse verschillen €7.000 negatief.

Kosten college nadeel € 56.000

De kosten voor representatie zijn hoger met name als gevolg van de organisatie van bijeenkomsten voor gouden bruidsparen en het midzomerfestival.

Overige verschillen € 29.000 nadeel

De overige verschillen €29.000 nadeel worden niet verder toegelicht.

Overzicht mutaties in de reserves

1. Bestuur en Samen doen					
Bestemmingen	Toevoeging reserves		Onttrekking reserves		Resultaat bestemming
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
Resultaat 2022		56.150			
Toevoeging JR 2022 reserve risico's opvang en vastgoed		2.256.705			
Onttrekking resultaat 2022 conform raadsbesluit				56.150	
Onttrekking JR 2022 reserve risico's opvang en vastgoed				2.256.705	
Toevoeging NJN incidenteel voordeel naar reserve risico's opvang en vastgoed	750.000	750.000			0
Sponsoring			15.804	15.804	0
Opstellen nieuwe strategische toekomstvisie			50.000	7.541	-42.459
Ter dekking kapitaallasten brandweershuisvesting			18.431	18.431	0
	750.000	3.062.855	84.235	2.354.631	-42.459

De reserves ter dekking van de kapitaallasten zijn structureel, de overige reserves zijn incidenteel

Pijler 2

Pijler 2 Samen Leven

Samen Leven						
Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Resultaat	
Lasten	31.039	27.382		32.653	-993	
Baten	6.887	5.839		8.744	50	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-24.152	-21.543		-23.959	-943	
Mutaties in reserves						
Lasten (= toevoeging)	437	19		385	-366	
Baten (= onttrekking)	720	34		444	-251	
Resultaat mutaties reserves	283	15		676	-617	
Gerealiseerd resultaat	-23.869	-21.528		-23.283	-1.561	

Verschillenanalyse

Het resultaat van pijler Zorg bedraagt na bestemming € 1.561.000 nadelig. Onderstaand de belangrijkste verschillen:

Verschillenanalyse op hoofdlijnen	Incidenteel/ Structureel	Nadeel/ Voordeel	Bedrag x € 1.000
Incidentele budgetten	incidenteel	Voordeel	428
Participatiewet (uitgevoerd WPDA)	incidenteel	Nadeel	-222
Bedrijfsvoeringskosten WPDA	incidenteel	Voordeel	177
Reintegratiekosten (uitgevoerd WPDA)	incidenteel	Nadeel	-117
Energietoeslag minima (uitbetaald via de WPDA)	incidenteel	Nadeel	-875
Sociaal Domein	incidenteel/ structureel	Nadeel	-1.054
Overige verschillen	incidenteel	Voordeel	102
Totaal afgerond			-1.561

Toelichting P2

Incidentele budgetten voordeel € 428.000

Door de raad zijn in 2023 incidentele budgetten beschikbaar gesteld.

Van de niet benutte middelen wordt aan de raad voorgesteld deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2024, in totaal € 428.000

Het betreft:

Armoede en schulden 2023	€ 37.000
Energietoeslag voor minima	€ 78.000
Maatr.pakket bestr.energie- en infl.armoede	€ 75.000
Personele investeringen opvang statushouders 2023	€ 90.000
Personele investeringen huisvesting statushouders 2023	€ 75.000
Samen maak je de route - leerbudget en experimenteren in het sociaal domein 2023	€ 25.000
Budget uitvoering Cultuurnota 2023	€ 11.000
Informeel ondersteuning dorpen 2023	€ 25.000
DU Gezond in de stad	€ 12.000
Totaal	€428.000

Voor een toelichting zie bijlage Overzicht reserve incidentele dekkingsmiddelen.

Participatiewet (nadeel € 222.000)

De participatiewet inclusief BBZ laat een nadeel zien van € 222.000. De ontvangen bijdrage van het

Rijk valt € 171.000 lager uit dan de lasten. Ondanks dat er minder uitkeringen zijn verstrekt is de lastenkant van de verstrekte uitkeringen hoger als gevolg van indexeringen. Daarnaast is er nog een afrekening van de BBZ geweest over een voorgaand jaar van € 51.000

Bedrijfsvoeringskosten WPDA voordeel € 177.000

De bedrijfsvoeringskosten van de WPDA zijn € 177.000 lager dan begroot. In de energietoeslagkosten in pijler 2 zit ook nog een bedrag voor bedrijfsvoeringskosten opgenomen van € 104.000. Als deze hierin betrokken wordt is het voordeel € 74.000.

Re-integratiekosten nadeel € 117.000

In de post re-integratiekosten zitten meerdere kosten opgenomen. De uitgaven van de re-integratie zijn € 254.000, daarnaast zit in deze post nog een personele bijdrage voor het re-integratiebudget van € 56.000 en een bijdrage voor beschut werk € 59.000 en daarnaast nog een bijdrage voor de trajecten van € 25.000, in totaal € 397.000. Er was een bedrag begroot van € 280.000.

Energietoeslag minima nadeel € 875.000

De extra uitgaven voor de energietoeslag minima worden gecompenseerd door het Rijk. Gelden voor deze energietoeslag vanuit het Rijk zijn bij de decembercirculaire uitbetaald. Dit kon administratief technisch niet meer worden verwerkt in 2023. Zie ook overschot op de algemene uitkering in pijler 5.

Sociaal Domein nadeel € 1.054.000

Op het sociaal domein zien we in 2023 een tekort. Al een aantal jaren komen wij structureel tekort op het sociaal domein. Dit is steeds opgevangen met incidentele gelden, de laatste jaren voornamelijk door middelen vanuit beschermd wonen. Een deel van het geld dat we in 2023 hebben teruggekregen vanuit beschermd wonen, is in verband met de rechtmatigheid, in de najaarsnota verwerkt. Dit betrof € 1,3 miljoen. Wanneer dit niet in de najaarsnota verwerkt was dan was er nu sprake van een voordeel van € 250.000.

Daarnaast zien we dat het totaal aan uitgaven in het sociaal domein redelijk stabiel is, maar dat er wel sprake is van een sterke kostenstijging als gevolg van de hoge inflatie (CAO-stijgingen) en stijgende kosten door kleinschaligere zorg. Daarnaast neemt de complexiteit van problematiek bij jeugdigen toe, met als gevolg een intensievere (duurdere) vorm van zorg.

Jeugdwet

Wanneer we kijken naar de afgelopen jaren, zien we dat de kosten rondom de jeugdwet stabiel hoog zijn. De zwaarte in kosten zit met name in de hogere interventie niveaus, denk aan jeugdigen die 24-uurs zorg nodig hebben. We zijn als gemeente vanuit de jeugdwet verplicht om passende zorg te leveren aan de jeugdigen die dit nodig hebben. Het kan per jaar verschillen hoe hoog die kosten uitvallen. Dat is lastig te voorspellen en hier kunnen we als gemeente beperkt invloed op uitoefenen. De komende jaren zal de hervormingsagenda jeugd worden uitgevoerd. Door middel van wijziging in de jeugdwet wordt de reikwijdte van jeugdhulp ingeperkt. Daarnaast verwacht het Rijk dat de beleidsmaatregelen leiden tot een daling in kosten. We worden verwacht deze inverdienopdracht in onze begroting te verwerken de komende jaren. Hoeveel er bespaard moet gaan worden en welke gevolgen dit heeft voor onze begroting, wordt meegenomen in de route naar de begroting van 2025.

WMO (exclusief beschermd wonen)

Bij de WMO zien we een lichte stijging in de kosten met name veroorzaakt door een Cao-stijging. Qua aantallen zien we over het algemeen een lichte daling in de aantallen. De afgelopen jaren hebben we een stijging gezien van het aantal indicaties hulp bij het huishouden. Ook hier zien we in 2023 lichte afname in de aantallen. Ook de kosten ten aanzien van woningaanpassingen zijn gestegen. We zien een lichte stijging in het aantal maar met name de stijging in de kosten voor materiaal en loonkosten veroorzaken de toename.

WMO Beschermd Wonen (BW)

Met de openstelling van de Wet langdurige zorg voor BW-cliënten ?per 1 januari 2021 zijn sindsdien veel cliënten uitgestroomd vanuit onze BW regio.

De nieuwe instroom is vooralsnog beperkt. De verwachting was dat de Rijksbijdrage ten aanzien van Beschermd Wonen zou worden verlaagd in de jaren die hierop zouden volgen. In de jaren die volgden stroomden meer cliënten?uit dan verwacht.? Een bijstelling van de Rijksbijdrage heeft sindsdien nog niet plaatsgevonden en gaat naar verwachting voor 2025 ook niet plaatsvinden.

Als gevolg van een verlaging in het aantal cliënten en de daarmee lagere kosten, en een Rijksbijdrage die hier niet op is aangepast, hebben we de afgelopen jaren een flink overschot op deze

Rijksmiddelen. Aangezien deze Rijksmiddelen een algemeen dekkingsmiddel zijn hoeven deze overschotten niet terugbetaald te worden en staan deze ter vrije beschikking van de gemeente.

Overige verschillen voordeel € 102.000

De overige verschillen €102.000 voordeel worden niet verder toegelicht.

Overzicht mutaties in de reserves

Samen Leven					
Bestemmingen	Toevoeging reserves		Onttrekking reserves		Resultaat bestemming
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
Resultaat 2022		45.194		316.000	
Toevoeging resultaat 2022 conform raadsbesluit		316.000			
Onttrekking resultaat 2022 conform raadsbesluit				45.194	
Samen maak je de route leerbudget en experimenteren in het sociaal domein.			25.000	0	-25.000
Preventie, versterking voorliggend veld en impuls leefbaarheid & mobiliteit			240.000	21.540	-218.460
DU versterken aanbod mensen met dementie			50.000	147	-49.853
Opvang asielzoekers			92.396	-40.030	-132.426
DU gezond in de stad			7.000	5.865	-1.135
DU gezond in de stad			7.000	0	-7.000
DU gezond in de stad			13.000	39	-12.961
DU Dak- en thuisloosheid			18.000	0	-18.000
DU Dak- en thuisloosheid			32.000	0	-32.000
Voorliggend veld, preventieve aanpak			131.140	25.474	-105.666
Participatie inclusief beleid			4.982	4.982	0
inclusie beleid lokaal toegankelijkheid gebouwen			10.000	271	-9.729
AU decembercirculaire 2021; aanschaf van een applicatie ten behoeve van de Wet inburgering			5.755	5.755	0
Inburgering (extra introom) 2022			28.000	900	-27.100
Dekking kapitaallasten MFC Gieterveen			586	3.711	3.125
Dekking kapitaallasten verbouw Dr. Nassaucollege			30.371	30.371	0
Bijdrage onderwijsfunctie MFC de Spil	18.783	24.000		24.000	18.783
	18.783	385.194	695.230	444.219	-617.422

De reserves ter dekking van de kapitaallasten zijn structureel, de overige reserves zijn incidenteel

Pijler 3

Pijler 3 Duurzaamheid en Economie

Duurzaamheid en Economie					
Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Resultaat
Lasten	1.450	1.574	5.038	1.723	3.315
Baten	2.341	2.684	4.538	2.581	-1.957
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	891	1.110	-500	858	1.358
Mutaties in reserves					
Lasten (= toevoeging)	232	0	0	532	-532
Baten (= onttrekking)	562	0	1.353	1.048	-305
Resultaat mutaties reserves	330	0	1.353	516	-837
Gerealiseerd resultaat	1.221	1.110	853	1.374	521

Verschillenanalyse

Het resultaat van pijler Economie, werk en recreatie bedraagt na bestemming € 521.000 voordelig. Onderstaand de belangrijkste verschillen:

Verschillenanalyse op hoofdlijnen	Incidenteel/ Structureel	Nadeel/ Voordeel	Bedrag x € 1.000
Incidentele budgetten	incidenteel	Voordeel	92
Toeristenbelasting	incidenteel	Voordeel	122
Achterstallig onderhoud watergangen	incidenteel	Voordeel	50
Spuk aanpak energiearmoede	incidenteel	Voordeel	178
Overige verschillen	Incidenteel	Nadeel	79
Totaal afgerond			521

Toelichting P3

Incidentele budgetten voordeel € 92.000

Door de raad zijn in 2023 incidentele budgetten beschikbaar gesteld. Van de niet benutte middelen wordt aan de raad voorgesteld deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2024, in totaal € 92.000

Het betreft:

Nieuwe koersnota economie en vrijetijdseconomie 2023	€ 56.000	
Achterstallig onderhoud watergangen 2023	€ 36.000	
Totaal		€ 92.000

Toeristenbelasting voordeel € 122.000

Het voordeel is ontstaan door correcties uit voorgaande jaren.

Achterstallig onderhoud watergangen voordeel € 50.000

Er is voor achterstallig onderhoud watergangen in 2023 een bedrag van € 101.000 gereserveerd. Met het uitvoeren van de onderhoudsbestekken wordt ook achterstallig onderhoud weggewerkt, wat nu nagenoeg is weggewerkt. Een bedrag van € 50.000 kan vrijvallen bij de jaarrekening.

Spuk aanpak energiearmoede voordeel € 178.000

In de bestuursrapportage 2023 is voor de derde tranche van de SPUK (Specifieke Uitkering) aanpak energiearmoede een budget ad € 178.000 opgenomen. Daarbij is verzuimd om de inkomst te ramen zodat het budget ten laste van de algemene middelen is gebracht. Omdat de inkomst wel binnen is gekomen, ontstaat hier een voordeel en kan het bedrag van € 178.000 weer terug naar de algemene

middelen. Dit heeft geen effect op het kunnen uitvoeren van maatregelen. Omdat er nog geen uitgaven zijn geweest in 2023 is dit nog gewoon in 2024 beschikbaar.

Overige verschillen, voordeel € 79.000

De overige voordelige verschillen ad € 79.000 worden niet nader toegelicht.

Overzicht mutaties in de reserves

Duurzaamheid en Economie						
Bestemmingen	Toevoeging reserves		Onttrekking reserves		Resultaat bestemming	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening		
Resultaat 2022		531.657				
Toevoeging resultaat 2022 conform raadsbesluit						
Onttrekking resultaat 2022 conform raadsbesluit				531.657		
Duurzaamheid en energietransitie			223.255	80.944	-142.311	
Transitievisie Warmte			166.884	78.615	-88.269	
Energietransitie, procesmiddelen windpark Oostermoer			53.001	25.156	-27.845	
RVO subsidie			20.660	20.660	0	
Transitievisie Wijkaanpak			10.000		-10.000	
Sociale energieaanpak			65.030	42.615	-22.415	
Energieketten			25.000		-25.000	
Wandelknooppuntennetwerk			86.000	85.000	-1.000	
Koersnota economie en vrijetijdseconomie			19.850	19.850	0	
Toekomst vakantieparken			300.000	0	-300.000	
Achterstallig onderhoud watergangen			18.313	3.533	-14.780	
Plattelands- en Natuurontwikkeling			34.041	9.594	-24.447	
Bio plan Drentsche Aa			25.000	0	-25.000	
Recreatie en toerisme algemeen			10.660	10.660	0	
Regio Deal: digitalisering vrijetijdseconomie			25.489	25.489	0	
Toekomst vakantieparken			174.655	107.440	-67.215	
Versterking toerisme en recreatie			8.505	3.329	-5.176	
Uitvoeringskosten klimaatbeleid 2022			86.739	3.400	-83.339	
		0	531.657	1.353.082	1.047.942	-836.796

De reserves ter dekking van de kapitaallasten zijn structureel, de overige reserves zijn incidenteel

Pijler 4

Pijler 4 Voorzieningen leefbaarheid en wonen

Voorzieningen leefbaarheid en wonen					
Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Resultaat
Lasten	21.844	20.197	25.219	22.618	2.601
Baten	11.956	9.924	10.761	10.894	133
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-9.888	-10.273	-14.458	-11.724	2.734
Mutaties in reserves					
Lasten (= toevoeging)	2.874	0	250	3.101	-2.851
Baten (= onttrekking)	3.608	98	1.989	3.617	1.628
Resultaat mutaties reserves	734	98	1.739	516	-1.223
Gerealiseerd resultaat	-9.154	-10.175	-12.719	-11.208	1.511

Verschillenanalyse

Het resultaat van pijler Voorzieningen, leefbaarheid en wonen bedraagt na bestemming € 1.511.000 voordelig. Onderstaand de belangrijkste verschillen:

Verschillenanalyse op hoofdlijnen	Incidenteel/ Structureel	Nadeel/ Voordeel	Bedrag x € 1.000
Incidentele budgetten	Incidenteel	voordeel	770
Tussentijdse winstnemering Nooitgedacht	Incidenteel	voordeel	900
Wegen	Incidenteel	voordeel	196
WABO (meer leges-extra inhuur personeel)	Incidenteel	voordeel	231
Molen De Juffer minder technisch onderhoud	Incidenteel	voordeel	85
Monumentenzorg	Incidenteel	voordeel	54
Ruimtelijke ordening	Incidenteel	nadeel	-233
Zwembaden	incidenteel/structureel	nadeel	-71
Sporthallen	incidenteel/structureel	nadeel	-170
Openbaar groen	Incidenteel	nadeel	-110
RUDD	incidenteel/structureel	nadeel	-53
Afval	incidenteel	nadeel	-13
Overige verschillen	Incidenteel	nadeel	-75
			1511

Toelichting P4

Incidentele budgetten voordeel € 770.000

Door de raad zijn in 2023 incidentele budgetten beschikbaar gesteld. Van de niet benutte middelen wordt aan de raad voorgesteld deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2024, in totaal € 770.000

Actualiseren GVVP (gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan) 2023	€ 54.000
Personele investeringen woningbouwopgave 2023	€ 366.000
Dorpsplannen De Pol Grolloo 2023	€ 300.000
Vorbereidingskrediet Tiny Houses	€ 24.000
Verkeersveiligheid Asserstraat	€ 26.000
Totaal	€
770.000	

Tussentijdse winstneming Nooitgedacht voordeel € 900.000

De tussentijdse winstneming op basis van de percentage of completion methode (POC) wordt toegepast bij het grondbedrijf. Bij het complex Nooitgedacht kan een tussentijdse winstneming genomen worden voor een bedrag van € 900.000.

Wegen voordeel € 196.000

Op Wegen is er een voordeel van €196.000, hiervan is €96.000 voordeel op kapitaallasten, door uitstel van investeringen. Daarnaast is er aan elementverhardingen in 2023 met name groot onderhoud gepleegd. Dit onderhoud wordt bekostigd uit de betreffende voorziening. Klein onderhoud, waarvoor budget is in de exploitatie, hebben we minder hoeven uitvoeren. Het gevolg is een incidenteel voordeel van €40.000.

Onderhoud aan onverharde wegen en aan wegmarkeringen lag op de planning voor het najaar 2023. Door de slechte weersomstandigheden heeft dit onderhoud nog niet plaatsgevonden. Hierdoor is ook op deze budgetten een voordeel ontstaan van respectievelijk €17.000 en €23.000. Verder nog kleine verschillen.

WABO voordeel € 231.000

Sinds Corona ontvangen we substantieel meer vergunningaanvragen dan in de periode daarvoor. Daarnaast zijn er extra aanvragen ingediend voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit heeft geresulteerd in een extra legesopbrengst van € 569.000. Om deze (extra) aanvragen te kunnen verwerken zijn extra kosten gemaakt waaronder de inzet van extra personeel. Per saldo heeft dit een voordeel opgeleverd van € 231.000. Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw per 1 januari 2024 beschouwen we dit voordeel (voorlopig) als incidenteel.

Molen de Juffer minder technisch onderhoud voordeel € 85.000

In de najaarsnota 2023 is een incidenteel bedrag opgenomen voor de vervanging van de omloopstelling van de molen. De vervanging is in 2023 niet uitgevoerd.

Monumentenzorg voordeel € 54.000

Als gevolg van prioritering in de werkzaamheden is er in 2023 minder aandacht geweest voor het taakveld monumentenzorg.

Daarnaast is er ook minder extern advies gevraagd in het kader van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 54.000.

Ruimtelijke ordening nadeel € 233.000

Dit nadeel wordt voornamelijk (€ 194.000) veroorzaakt door het achterblijven van de inkomsten uit kostenverhaal (anterieure overeenkomsten). Een(groot) aantal procedures was al opgestart of aangevraagd voor het van kracht worden van het beleid omtrent kostenverhaal zodat hiervoor geen inkomsten konden worden verkregen. Voor 2024 verwachten we een beter resultaat omdat we voor de nieuwe procedures wel het kostenverhaal kunnen toepassen.

Het overig nadeel is ontstaan op de post bestemmingsplannen als gevolg van een uit te betalen schadevergoeding in verband met een gelopen bestemmingsplan procedure.

In beide gevallen is er sprake van een incidenteel nadeel.

Zwembaden nadeel € 71.000

Door de eisen die worden gesteld aan toezicht en kwaliteit van personeel zijn de kosten voor het inhuren van personeel gestegen, wat resulteert in een nadeel van € 42.000. Daarnaast zijn de loonkosten verhoogd door de CAO.

De energiekosten zijn gestegen door een relatief koud zwemseizoen, wat leidde tot een toename in het verbruik van houtpellets, met een nadeel van € 25.000.

Verder zijn de overige uitgaven gestegen, voornamelijk door hogere kosten voor waterkwaliteit en de benodigde zuiveringsmiddelen, wat een nadeel van € 20.000 oplevert. De onderhoudskosten voor het zwembad en groenonderhoud zijn ook hoger dan verwacht, deels door het oplossen van diverse storingen, wat een nadeel van € 14.000 betekent.

De opbrengsten zijn echter hoger dan de raming, met een voordeel van € 22.000, ondanks het koude zwemseizoen. Een aanzienlijk deel van deze hogere opbrengst, namelijk € 17.000, komt door bijdragen van zwemlessen die worden gegeven in Nooitgedacht. Over het algemeen kan worden gesteld dat de kosten mede zijn gestegen door inflatie.

Sporthallen nadeel € 170.000

Het verschil wordt m.n. veroorzaakt door hogere kosten voor schoonmaak (€ 39.000) en energie (€ 76.000). Dit is het gevolg van respectievelijk de loonkostenontwikkeling en de energiecrisis. Daarnaast is er sprake van een huurinkomsten die niet aansluiten bij de raming (€ 75.000). Het verwachte herstel van huurinkomsten na corona zich niet heeft voorgedaan. In april 2024 hebben we een afrekening van de energiekosten van de sporthallen over het jaar 2023 ontvangen, dit is een teruggave van € 50.000. Gezien het late tijdstip dat wij deze afrekening ontvangen hebben, wordt dit in het jaar 2024 verwerkt.

Openbaar Groen nadeel € 110.000

Het groenonderhoud in onze wijken wordt uitgevoerd door onze Kernteams van de buitendienst. Om het groen netjes en verzorgd te houden, hebben we genoeg medewerkers nodig. Elk jaar proberen we nieuwe collega's aan te nemen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben (afpraakbaners). Dit helpt ons niet alleen om het werk gedaan te krijgen, maar geeft ook mensen een kans om weer aan de slag te gaan. Helaas waren er in 2023 minder mogelijkheden om afspraakbaners in te zetten. Hierdoor moesten we vaker een beroep doen op uitzendkrachten. Uitzendkrachten zijn echter duurder, wat ertoe heeft geleid dat ons personeelsbudget flink is overschreden en het groenonderhoud duurder uitviel dan gepland.

RUDD nadeel € 53.000

De werkelijke kosten 2024 zijn ruim € 53.000,- hoger dan geraamd. Per saldo zijn er meer uren ingezet op de diverse producten/taken ten opzichte van het jaarprogramma. Met name binnen het risicogericht toezicht milieucontroles zijn er meer hercontroles uitgevoerd t.o.v. de prognose.

Afval nadeel € 13.000

Binnen afval zijn diverse grote verschillen zichtbaar, zowel aan de uitgaven als aan de inkomstenkant. In totaal ontstaat hier een nadeel van € 272.000. Na verrekening met de voorziening afvalstoffenheffing ad € 259.000 resteert nog een nadeel van € 13.000.

Aan de uitgavenkant valt de inzameling van afval aanzienlijk duurder uit, € 211.000. Dit wordt (deels) veroorzaakt door indexatie i.v.m. met name hoge brandstofprijzen en CAO stijgingen. Daarnaast hebben we extra kosten moeten maken als gevolg van de afkeur van partijen PMD, in totaal € 65.000. Dit speelt landelijk. Daarnaast valt de post aanschaf en onderhoud van containers lager uit, € 116.000 met name doordat de investering in het chippen van containers niet meer in 2023 is gerealiseerd. Daarnaast zijn er lagere kosten binnen de diverse afvalstromen (€ 77.000) en papierinzameling (€ 53.000). De papierprijs is/was negatief zodat alleen het garantiebedrag uitbetaald hoefde worden.

Aan de inkomstenkant zijn ook nadelen zichtbaar. De afvalstoffenheffing inclusief de tarieven van het afvalbrengstation valt nadelig uit, € 44.000. De kosten van enkele voorstellen uit het afvalbeleidsplan konden niet meer worden doorberekend in het tarief. Daarnaast missen we inkomsten als gevolg van de negatieve oud papierprijs, € 74.000. Ook de vergoeding voor de inzameling van PMD is lager geworden, nadeel € 40.000 ook dit wordt veroorzaakt door de afkeur van partijen PMD. Verder hebben ook verschillende afvalstromen minder inkomsten opgeleverd, € 29.000. De nadelen aan de uitgavenkant belopen een bedrag ad € 83.000, de nadelen aan de inkomstenkant een bedrag ad € 189.000. Daar waar deze nadelen een structureel effect hebben, worden deze meegenomen in de berekening van het tarief voor de afvalstoffenheffing over 2025.

Overige verschillen nadeel € 75.000

De overige verschillen nadeel € 75.000 worden niet nader toegelicht.

Overzicht mutaties in de reserves

Voorzieningen, leefbaarheid en wonen

Bestemmingen	Toevoeging reserves		Onttrekking reserves		Resultaat bestemming
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
Resultaat 2022		1.725.581		376.967	
Resultaat 2022 Grondbedrijf				748.285	
Toevoeging resultaat 2022 conform raadsbesluit		376.967			
Onttrekking resultaat 2022 conform raadsbesluit				1.725.581	
Toevoeging resultaat Grondbedrijf 2022 conform raadsbesluit		748.285			
Reserve energiekelpunten dorpshuizen en sportacc	250.000	250.000	500.000	28.709	-471.291
Extra inhuur bouwaanvragen			41.520	633	-40.887
Toegankelijkheid voetpaden			20.755	2.062	-18.693
Impl. omgevingswet en wet kwaliteitsborging			500.000	373.141	-126.859
Komgrenzen inrichten			38.381	4.435	-33.946
Knelpunten in de openbare ruimte			100.000	31.794	-68.206
Steenuil			10.000	10.000	0
AU decembercirculaire 2021; noodlijdende instellingen op het gebied van kunst en cultuur			43.500	4.447	-39.053
Stationsstraat Gieten 2e fase			66.638	50.997	-15.641
Leefbaarheidsfonds			38.721	-44.550	-83.271
Subsidieregeling Dorpsinitiatieven vitaal platteland			119.013	50.000	-69.013
Knelpunten in de openbare ruimte			66.192	66.192	0
Correctie knelpunten in openbare ruimte				-41.366	-41.366
Ecologisch bermbeheer			53.314	1.500	-51.815
Verkeer- en vervoersmaatregelen			18.476	0	-18.476
Achterstallig onderhoud bomen			39.159	10.721	-28.439
DU Kerkensvisie			21.927	17.326	-4.601
Toren Anloo			22.500	429	-22.071
Toren Anloo verv klokkenstoelen herstelwerkzaamheden			30.000	0	-30.000
Onderhoud Bruggen (structureel bedrag)			6.925	6.925	0
Wegenbeheersprogramma DG Dialog			20.000	0	-20.000
Vervangen stalen roeden molen Rolde			50.000	50.000	0
Verkeersstellingen			10.580	4.360	-6.220
Onderzoek naar Joods vastgoed			4.200	4.200	0
voorbereidingskrediet vervanging beschoeiing Grevelingskanaal			50.000	50.000	0
Projectorganisatie woningbouwprogrammering Kwartiermakingsfase			8.927	8.927	0
Uitvoering nota grondbeleid			10.000	6.525	-3.475
					0
Dekking kapitaal lasten OV Stationsstr Gieten			800	800	0
Dekking kapitaal lasten herinr. openb ruimte Gieten			12.955	13.031	76
Dekking kapitaallasten sportaccommodatie Eexterveen			3.125	-1.567	-4.692
Dekking kapitaallasten riool Gieterweg te Gasselte			3.722	3.722	0
Dekking kapitaallasten Herinrichting openbare ruimte Eekschillersweg			2.514	2.514	0
Dekking kapitaallasten verlichting vv Gasselternijveen			1.567	3.134	1.567
Dekking kapitaallasten De Goorns zonnepanelen			3.171	3.171	0
Dekking kapitaallasten De Wendeling zonnepanelen			505	505	0
Dekking kapitaallasten kunstgrasveld Annen			24.844	24.844	0
Dekking kapitaallasten fietspad Anloo-Eext			5.289	5.289	0
Dekking kapitaallasten Verkeersm. Spekstoep			2.800	0	-2.800
Dekking kapitaallasten fiestpad Bosweg-Anloo			6.006	6.061	55
Dekking kapitaallasten fietspad Balloerveld			16.000	1.024	-14.976
Dekking kapitaallasten fietspad Grolloerwal			600	0	-600
Dekking kapitaallasten Lutkenend			6.250	0	-6.250
Dekking kapitaallasten Herinr. dorpskern Grolloo			3.324	6.250	2.926
Dekking kapitaallasten Verkeersm. Zuidlaardwg			4.400	0	-4.400
	250.000	3.100.833	1.988.600	3.617.018	-1.222.415

De reserves ter dekking van de kapitaallasten zijn structureel, de overige reserves zijn incidenteel

Pijler 5 Middelen en ondersteuning

Pijler 5 Middelen en ondersteuning

Middelen en ondersteuning					
Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Resultaat
Lasten	14.256	12.526	15.120	16.066	-946
Baten	54.797	47.008	54.460	56.692	2.232
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	40.541	34.482	39.340	40.626	1.286
Mutaties in reserves					
Lasten (= toevoeging)	5.388	0	2.570	4.643	-2.073
Baten (= onttrekking)	4.978	8	2.852	4.751	1.899
Resultaat mutaties reserves	-410	8	282	108	-174
Gerealiseerd resultaat	40.131	34.490	39.622	40.734	1.112

Verschillenanalyse

Het resultaat van pijler Middelen en ondersteuning bedraagt na bestemming € 1.112.000 voordelig. Onderstaand de belangrijkste verschillen:

Verschillenanalyse op hoofdlijnen	Incidenteel/ Structureel	Nadeel/ Voordeel	Bedrag x € 1.000
Incidentele budgetten	Incidenteel	Voordeel	328
Algemene uitkering	Incidenteel	Voordeel	1.393
Huisvestingskosten	Incidenteel/structureel	Nadeel	-161
Automatisering	Structureel	Nadeel	-41
SDA belastingen	Incidenteel	Nadeel	-115
SDA inkoop/PSA	incidenteel/structureel	Nadeel	-165
Stelposten AU	Incidenteel	Voordeel	244
Vennootschapsbelasting	Incidenteel	Nadeel	-67
Resultaat salarissen	Incidenteel	Nadeel	-58
Tractie/ Doelgroepen uitvoering groen	Incidenteel	Nadeel	-132
Overige verschillen	Incidenteel	Nadeel	-114

Toelichting P5

Incidentele budgetten voordeel € 328.000

Door de raad zijn in 2023 incidentele budgetten beschikbaar gesteld. Van de niet benutte middelen wordt aan de raad voorgesteld deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2024, in totaal € 328.000.

Project omtrent Dienstverlening deelneming projectgroep 2023	€ 58.000
Project omtrent Dienstverlening deelneming ICT optimalisatie 2023	€ 15.000
Project omtrent Dienstverlening deelneming training 2023	€ 60.000
Informatiebeleidsplan 2023	€ 83.000

Duurzame inzetbaarheid

2023

€100.000

Implementatie 'Observ naar de cloud'

€ 12.000

Totaal

€328.000

Algemene uitkering voordeel € 1.393.000

In de decembercirculaire 2023 hebben we op een aantal onderwerpen nog extra middelen ontvangen. Vanwege het late tijdstip van bekendmaking was het niet mogelijk om deze inkomsten middels een begrotingswijziging op de juiste plek te verwerken. Hierdoor is op bepaalde posten een nadeel ontstaan of kon niet beschikt worden over een budget. Het gaat om de volgende onderwerpen en bedragen:

Energietoeslag		€ 874.496
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	€ 80.001	
Invoeringskosten omgevingswet	€ 347.971	
Soc. Domein: meerkosten Oekraïne	€ 44.615	
Maatschappelijke begeleiding (statushouders)	€ 11.850	
Algemeen: herrekening uitkeringsfactor en maatstaven	€ 34.067	

Hierbij compenseert de bijdrage voor de energietoeslag het nadeel hierop dat in pijler 2 zichtbaar is. Voor zover nodig wordt in 2024 nog een beroep gedaan op bovenstaande (incidentele) budgetten. Voorstellen hiertoe worden opgenomen in de bestuursrapportage 2024. Voor de omgevingswet is dat in ieder geval wel het geval. Gevraagd zal worden extra budget beschikbaar te stellen voor personele inzet bij het opstellen van de omgevingsvisie en voor extra ondersteuning ten behoeve van de vergunningverlening.

Huisvesting nadeel € 161.000

Het afgelopen jaar is er sprake van hogere lasten met betrekking tot de huisvesting van de organisatie, een deel is te verklaren door de (hoge) inflatie. De grootste posten worden hier genoemd. Hoewel er lopende het jaar een bijstelling heeft plaatsgevonden van de energiekosten, is er toch nog sprake van een overschrijding met ruim € 26.000. Ook is er sprake van hogere onderhoudslasten van het gemeentehuis o.a. vanwege aanpassingen in het verwarmingssysteem en vervanging van lekke ramen voor een bedrag van circa € 50.000. Daarnaast zijn er extra kosten van beveiliging ca. € 17.000 en is de schoonmaak veel duurder geworden als gevolg van CAO stijgingen € 50.000.

Automatisering nadeel € 41.000

Als gevolg van de toename van het aantal personeelsleden stijgt ook het aantal applicatie licenties en apparatuur. Op het gebied van informatieveiligheid investeren we meer in informatiebewustzijn en digitale beveiliging. Dit brengt extra kosten met zich mee. Daarnaast merken we dat de prijzen behoorlijk zijn gestegen (inflatie). De hogere lasten zijn (deels) structureel van aard.

SDA belastingen nadeel € 115.000

Het resultaat van SDA belastingen ten opzichte van de begroting bedraagt € 115.000 negatief. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere bezwaar en beroep kosten nadeel € 195.000. Hier tegenover staat dat er geen kosten zijn gemaakt voor dwangvordering € 64.000 voordeel. De overige verschillen bedragen € 16.000 voordeel.

Het aantal WOZ -bezwaren in 2023 zijn gestegen van 1900 naar 3700.

SDA inkoop/PSA nadeel € 165.000

In 2017 is een samenwerking gestart met de gemeente Assen en Tynaarlo op het gebied van personeel- en salarisadministratie(PSA), inkoop en belastingen.

De afgelopen jaren is de complexiteit rond aanbestedingsprocedures en rechtmatigheid toegenomen met name als gevolg van gewijzigde regelgeving. Dit heeft ertoe bijgedragen dat de formatie op inkoop is uitgebreid. Samen met de verhoging van fors gestegen loonkosten heeft dit ertoe geleid dat de bijdrage voor de samenwerking op inkoop met een bedrag van € 59.000 is toegenomen. In 2023 is ook de afrekening over 2022 verantwoord waardoor het tekort op de samenwerking inkoop in 2023 uitkomt op in totaal € 91.000.

Stelposten AU voordeel € 244.000

In de meicirculaire 2023 zijn extra middelen ontvangen ten aanzien van een aantal verschillende

onderwerpen. Deze zijn apart gezet op een stelpost in afwachting van planvorming. Nu deze er (nog) niet zijn, vallen deze bedragen vrij en leveren daarmee een incidenteel voordeel op. Mochten in een later stadium deze middelen alsnog nodig zijn dan kunnen deze middelen via één van de P&C documenten weer aan de VAR (Vrije algemene reserve) worden onttrokken.

Vennootschapsbelasting nadeel € 67.000

Als gevolg van een hogere verwachte fiscale winst bij het grondbedrijf valt de vennootschapsbelasting over 2023 hoger uit. Dit levert een nadeel ten opzichte van de begroting op van € 67.000.

Resultaat salarissen nadeel € 58.000

Het totaal resultaat op salarissen bestaat uit het resultaat op het flexibel personeelsbudget en het resultaat op de totale loonsom. Per saldo een nadeel van € 58.000.

Tractie en doelgroepen uitvoering groen nadeel € 132.000

Het betreft een administratief nadeel vanuit de kostenverdeelsystematiek. Dit nadeel wordt op andere taakvelden in de jaarrekening gecompenseerd. Het geheel is budgettair neutraal.

Overige verschillen nadeel € 114.000

De overige verschillen nadeel € 114.000 worden niet nader toegelicht.

Overzicht mutaties in de reserves

Middelen en ondersteuning					
Bestemmingen	Toevoeging reserves		Onttrekking reserves		Resultaat bestemming
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
Resultaat 2022		1.495.108		361.420	
Toevoeging resultaat 2022 conform raadsbesluit		361.420		217.023	
Onttrekking resultaat 2022 conform raadsbesluit		217.023		1.495.108	
Incidenteel sluitend maken begroting 2023 tlv VAR			1.984.250	1.984.250	0
Incidenteel sluitend maken begroting 2023 tlv VAR nav amendementen			275.000	275.000	
Resultaat budgetruimte NJN 2023 toevoegen aan de VAR	2.293.141	2.293.141			0
Budgetruimte inc. toevoegen aan de VAR Bestuursrapp 2023	176.711	176.711			0
Budgetruimte incidenteel naar VAR Bestuursrapportage					0
Budgetruimte incidenteel naar VAR Najaarsrapportage					0
Budgetruimte structureel incidenteel onttrekken a/d VAR NJN					0
Rerserve risico's nieuwe sociale wetgeving	100.000	100.000		100.000	0
Aanpassingen gemeentehuis			97.193	97.193	0
Formatie tbv sturing personele informatie			15.000	15.000	0
Aanvraag budget duurzame inzetbaarheid			131.227	93.805	-37.422
Formatie handhaving recreatieterreinen			85.000	85.000	0
Doorontwikkeling buitendienst			17.000	17.000	0
AU decembercirculaire 2021; reserveren voor het oplossen van problemen op het gebied van de interne en externe dienstverlening			94.444	28.294	-66.151
IBP 2019-2022			37.754	12.599	-25.155
Corona steunpakket vanuit decembercircularie 2020 Algemene uitkering			88.000	42.654	-45.346
Rechtmatigheidsverklaring			18.579	18.579	0
Dekking kapitaallasten huisvesting buitendienst			6.127	6.127	0
Dekking kapitaallasten BGT			2.044	2.044	0
	2.569.852	4.643.403	2.851.619	4.851.096	-174.074

De reserves ter dekking van de kapitaallasten zijn structureel, de overige reserves zijn incidenteel

Overzicht aard en reden Reserves

Reserves

Pijler	Aard	Reden	Voeding / plafond
	Algemene reserves		
Middelen en Ondersteuning	Weerstandsdeel algemene reserve (WAR)	Weerstandsdeel van de algemene reserves.	Storting uit de VAR;jaarijks verhogen met de inflatiecorrectie van de septembercirculaire van het betreffende rekening jaar. Gewenste hoogte 10% van het begrotingstotaal.
Middelen en Ondersteuning	Vrije algemene reserve (VAR)	Dekking van eenmalige uitgaven niet behorende tot de normale exploitatie van de gemeente.	Storting van rekeningsoverschotten en overige ontvangsten niet behorende tot de normale exploitatie van de gemeente.
Duurzaamheid en economie / Voorz. Leefbaarheid en Wonen	Algemene reserve grondbedrijf	Opvangen risico's ten aanzien van bedrijfsvoering rondom grondexploitaties.	Voeding door positieve resultaten van afgesloten grondexploitaties en eventueel tussentijdse winstnemingen uit lopende exploitaties.
	Bestemmingsreserves		
Middelen en Ondersteuning	Risico's Nieuwe sociale wetgeving ambtenaren	Reserve ingesteld bij beleidsplan 2001 i.v.m. het eigen risicodragers worden voor WW, WAO, e.d.. Max plafond € 100.000.	Aanvulling komt uit algemene middelen.
Duurzaamheid en economie	Reserve ILG	Uitvoering geven aan de meerjarenplanning van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (PMJP provinciaal meerjarenprogramma's) 2007-2013.	Reserve wordt niet meer gevoed.
Voorzieningen, leefbaarheid en Wonen	Bovenwijkse voorzieningen	Aanleggen, onderhouden en uitbreiding van voorzieningen in de verschillende dorpskernen.	Wordt na afwikkeling opgeheven
Samen Leven	Egalisatiereserve Groot onderhoud schoolgebouwen	Toekomstig onderhoud van de scholen.	Jaarlijkse bijdrage te ontvangen van CONOD en Stichting PrimAH de bijdrage in het groot onderhoud obv de LONDO-vergoeding.
Middelen en Ondersteuning	Reserve energieknooppunten dorpshuizen en sportaccomodaties	Bieden van financiële ondersteuning voor de hogere energielasten voor dorpshuizen en sportaccomodaties	Voeding komt uit algemene middelen
Samen Leven	Risico's opvang en vastgoed	Bestemmingsreserve voor verbouw en inrichting van opvanglocatie en afdekking van de risico's	Saldo lasten en baten met betrekking tot opvang vluchtelingen
div	Reserves Ter dekking kapitaallasten	Dekking kapitaallasten investeringen.	Soms uit voorzieningen soms uit de VAR worden middelen ter beschikking gesteld voor dekking kapitaallasten van een investering.
div.	Incidentele dekkingsmiddelen	De in enig jaar beschikbaar gestelde incidentele kredieten voor uitgaven/investeringen die niet nog niet of gedeeltelijk ten uitvoer zijn gebracht.	Beschikbaar gestelde kredieten die nog niet zijn uitgegeven.

Overzicht aard en reden Voorzieningen

Voorzieningen

Pijler	Aard	Reden	Voeding / plafond
Bestuur en participatie	Pensioenvoorziening (vm) wethouders	Voorziening voor toekomstige pensioensverplichtingen aan wethouders.	Vanuit exploitatie, wordt jaarlijks geactualiseerd of de voorziening toereikend is.
Bestuur en participatie	Voorziening gebiedsfonds windpark Oostermoer	Met een gebiedsfonds wordt de lokale omgeving gecompenseerd voor de realisatie voor een windpark.. Het idee is dat de omgeving niet alleen de lasten moet dragen van een windpark, maar ook moet kunnen delen in de lasten.	In onderling bestuurlijk overleg met Borger-Odoorn is afgesproken om € 500 per opgestelde MW bij te dragen aan het Gebiedsfonds, met een looptijd van 10 jaar. Aa en Hunze draagt € 312.000 bij.
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Voorziening Vijveronderhoud	Om problemen voor de volksgezondheid te voorkomen dient frequent onderhoud aan vijvers plaats te vinden.	Structurele storting van € 51.000 vanuit de exploitatie.
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Wegenonderhoud	Bekostigen van "grote" onderhoudswerken aan wegen.	In de begroting wordt jaarlijks in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gerapporteerd over de benodigde middelen om de voorziening wegenonderhoud op nivo te houden. Jaarlijks wordt structureel een bedrag toegevoegd (2021 : € 770.000) aan de voorziening wegenonderhoud.
Economie, werk en recreatie	Voorziening Groot onderhoud Grevelingskanaal	Voorziening voor toekomstig groot onderhoud, schilderwerk en beschoeiing Grevelingkanaal.	Bijdrage vanuit de reserve Bruggen en beschoeiingen Grevelingkanaal. Voeding door afkoopsom van de gemeente Groningen.
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Technisch onderhoud monumenten	Deze voorziening dient om de jaarlijkse schommelingen in onderhoudskosten van monumenten op te vangen.	In de exploitatie wordt jaarlijks voor groot onderhoud van monumenten structureel gestort in de voorziening (2021: € 34.000).
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Schilderwerk monumenten	Deze voorziening dient om de jaarlijkse schommelingen in onderhoud schilderwerk van monumenten op te vangen.	In de exploitatie wordt jaarlijks voor schilderwerk van monumenten structureel gestort in de voorziening (2021: € 28.000).
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Voorziening Groot onderhoud dorpshuizen	Opvangen van jaarlijkse schommelingen in onderhoudskosten.	Jaarlijks € 60.000 vanuit de exploitatie.
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing	De kosten van afvalstoffen zo gelijkmatig mogelijk te verwerken in de afvalstoffenheffing ter voorkoming van een grote, schoksgewijze verhoging van de afvalstoffenheffing.	Zowel op begrotings- als op rekeningsbasis wordt het verschil tussen de kosten van huishoudelijke afvalstoffen en de afvalstoffenheffing verrekend met de voorziening (conform BBV)
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	Gemeentelijk rioleringsplan (G.R.P.)	Egalisatiefonds met als doel ongewenste schommelingen in het rioolrecht te voorkomen en daarnaast "het bekostigen van investeringen met betrekking tot het rioleringsplan".	Saldo tussen ontvangen rioolrecht en uitgaven in een jaar. Jaarlijks stortingen (rente) nodig om op de juiste hoogte te houden, hiermee is rekening gehouden. Het GRP is op basis van de contante waarde methode. Het incidenteel voordeel op kapitaallasten is jaarlijks toegevoegd aan de voorziening.
Middelen en ondersteuning	Voorziening verlofsparen	Als onderdeel van de nieuwe CAO gemeenten is afgesproken dat een medewerker met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie uren opzij kan zetten voor later. Hiervoor dient een voorziening te worden getroffen	Vanuit exploitatie, wordt jaarlijks geactualiseerd of de voorziening toereikend is.
div.	Technisch onderhoud gemeentebouwen	vakantie-uren opzij kan zetten voor later, deze vakantie-uren verjaren niet.	In de exploitatie wordt jaarlijk een bedrag voor groot onderhoud als storting in de voorziening opgenomen van € 194.000 De werkelijke uitgaven worden conform BBV rechtstreeks uit de voorziening gehaald.
div.	Schilderwerk gemeentelijke gebouwen	De commissie BBV is van mening geweest dat hier een voorziening moet worden getroffen. De dotatie in de voorziening	In de exploitatie wordt jaarlijk een bedrag voor schilderwerk gemeentelijke gebouwen een storting in de voorziening opgenomen van € 97.000. De werkelijke uitgaven worden conform BBV rechtstreeks uit de voorziening gehaald.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2023
Lokale heffingen:	
Onroerende zaakbelasting	4.907
Toeristenbelasting	1.986
Forensenbelasting	237
	<hr/>
	7.130
Algemene uitkering gemeentefonds, inclusief sociaal domein	47.584
Dividenden	407
Saldo financieringsfunctie (betaalde en ontvangen rente, exclusief rente eigen vermogen)	
Ontvangen rente	131
Betaalde rente	-24
	<hr/>
	107
Saldo tussen compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds	
Ontvangen Compensabele BTW 2022	4.115
Opgenomen op de balans Compensabele BTW 2022	4.073
	<hr/>
	42
Overige algemene dekkingsmiddelen (o.a. berekende rente eigen vermogen)	-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	55.270
Onvoorzien	17
Totaal	55.287

Gerealiseerde baten en lasten per pijler incidenteel

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1. Bestuur en Samen doen			
Opvang Oekraïne	5.657	7.080	1.423
Crisisnoodopvang asielzoekers	1.841	1.841	-
Spuk tijdelijke onderwijs huisvesting ontheemden	44	19	-25
Compensatieplan aardbevingsgebied	37	37	-
Overige incidentele baten en lasten < € 30.000	49		-49
	7.628	8.977	1.349
Pijler 2. Samen leven			
Nationaal programma onderwijs	133	133	-
Personele investeringen opvang statushouders 2023		90	90
Personele investeringen huisvesting statush.2023		75	75
Budget uitvoering cultuurnota 2023	39		-39
Spreiding toegankelijkheid bibliotheek	102	102	-
SPUK Onafhank.clientondersteuning	50	50	-
Regiodeal Kinderen eerst 2023 tranche 8	47	46	-1
Informele ondersteuning in dorpen	75		-75
Brede spuk versterken sociale basis	49	47	-2
Armoede en schulden	83		-83
Beschermde wonen		640	640
Energietoeslag voor minima	1.190	874	-316
Overige incidentele baten en lasten < € 30.000	113	27	-86
	1.881	2.084	203
Pijler 3. Duurzaamheid en Economie			
Toekomst vakantieparken	107		-107
Regio Deal Toekomst Bestendige Bedrijven Terreinen	38	38	-
Regio Deal digit.vrijtijdseconomie	130	130	-
Wandelknooppuntennetwerk	125		-125
Duurzaamheid en Energietransitie	84		-84
AU dec.circ.Transitievisie warmte	99		-99
Project sociale energieaanpak	43		-43
Overige incidentele baten en lasten < € 30.000	155	8	-147
	781	176	-605
Pijler 4. Voorzieningen leefbaarheid en Wonen			
Tussentijdse winstneming Nooitgedacht		900	900
Bouwleges		231	231
Knelpunten in de openbare ruimte	98		-98
Stationsstr.2e fase	51		-51
Personele investeringen verkeer 2023	75		-75
Nationale sportweek Host City	33		-33
Vervangen stalen roeden mole Rolde	56	6	-50
Voorber.krediet verv.beschoeiing Grevelingskanaal	50		-50
Subs.dorpsinitiat.vitaal plattel	50		-50
proeftuin energiearmoede tranche 8	75	75	-
Personele invest.woningbouwopgave 2023	79		-79
Dorpsplannen de Pol Grolloo 2023	176	176	-
Impl. omgevingswet en wet kwaliteitsborging	373		-373
Overige incidentele baten en lasten < € 30.000	160	81	-79
	1.276	1.469	193
Pijler 5. Middelen en Ondersteuning			
Algemene uitkering incidenteel		763	763
Duurzame inzetbaarheid	94		-94
Formatie handhaving recreatieterreinen	94		-94
Project omtrent Dienstverl.programmamanager 2023	133		-133
Project omtr.Dienstverlening deeln. projectgr.2023	42		-42
Project omtrent Dienstverl.deeln.ICT optimal. 2023	45		-45
Investeringen toekomstbestendige organisatie 2023	58		-58

Doorontwikkeling buitendienst (BOR) 2023	149		-149
Implementatie Observ naar de cloud	48		-48
Aanpassingen gemeentehuis	121		-121
Overige incidentele baten en lasten < € 30.000	157		-157
	941	763	-178
Totaal	12.507	13.469	962
Begroting storting incidenteel sluitend maken vanuit de VAR		1.984	
	12.507	15.453	2.946

Wet WNT

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de Gemeente Aa en Hunze. Het voor de Gemeente Aa en Hunze toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 volgens het algemene bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	Dhr. R.L.H. Schoonderbeek	Mw. Mr. E.P. van Corbach
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 106.990	€ 89.469
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.350	€ 14.230
<i>Subtotaal</i>	€ 124.340	€ 103.699
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 124.340	€ 103.699
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	Dhr. R.L.H. Schoonderbeek	Mw. Mr. E.P. van Corbach
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 101.143	€ 85.882
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.222	€ 14.843
<i>Subtotaal</i>	€ 119.365	€ 100.725
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
Bezoldiging	€ 119.365	€ 100.725

Baten en lasten per pijler

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Pijler 1 Bestuur en Samen doen					
Lasten	7.119	4.253	13.809	12.902	-907
Baten	5.646	339	10.002	9.849	-153
Onttrekkingen	79	18	84	2.355	2.270
Storting	60	0	750	3.063	2.313
Totaal Pijler 1 Bestuur en Samen doen	-1.454	-3.896	-4.473	-3.760	712
Pijler 2 Samen leven					
Lasten	31.039	27.382	32.653	33.646	993
Baten	6.887	5.839	8.694	8.744	50
Onttrekkingen	720	34	695	444	-251
Storting	437	19	19	385	366
Totaal Pijler 2 Samen leven	-23.869	-21.528	-23.282	-24.843	-1.561
Pijler 3 Duurzaamheid en Economie					
Lasten	1.450	1.574	5.038	1.723	-3.315
Baten	2.342	2.684	4.538	2.581	-1.957
Onttrekkingen	562	0	1.353	1.048	-305
Storting	232	0	0	532	532
Totaal Pijler 3 Duurzaamheid en Economie	1.221	1.109	853	1.374	521
Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen					
Lasten	21.844	20.197	25.219	22.618	-2.601
Baten	11.956	9.924	10.761	10.894	133
Onttrekkingen	3.608	98	1.989	3.617	1.628
Storting	2.875	0	250	3.101	2.851
Totaal Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	-9.154	-10.175	-12.719	-11.208	1.511
Pijler 5 Middelen en Ondersteuning					
Lasten	14.256	12.526	15.120	16.066	945
Baten	54.797	47.008	54.460	56.692	2.232
Onttrekkingen	4.978	8	2.852	4.751	1.899
Storting	5.388	0	2.570	4.643	2.074
Totaal Pijler 5 Middelen en Ondersteuning	40.131	34.490	39.621	40.734	1.113
Gerealiseerd resultaat	6.876	0	0	2.296	2.296

Pijler 1

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Pijler 1 Bestuur en Samen doen					
Lasten	7.119	4.253	13.809	12.902	-907
Baten	5.646	339	10.002	9.849	-153
Onttrekkingen	79	18	84	2.355	2.270
Storting	60	0	750	3.063	2.313
Totaal Pijler 1 Bestuur en Samen doen	-1.454	-3.896	-4.473	-3.760	712
Gerealiseerd resultaat	-1.454	-3.896	-4.473	-3.760	712

Pijler 2

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Pijler 2 Samen leven					
Lasten	31.039	27.382	32.653	33.646	993
Baten	6.887	5.839	8.694	8.744	50
Onttrekkingen	720	34	695	444	-251
Storting	437	19	19	385	366
Totaal Pijler 2 Samen leven	-23.869	-21.528	-23.282	-24.843	-1.561
Gerealiseerd resultaat	-23.869	-21.528	-23.282	-24.843	-1.561

Pijler 3

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Pijler 3 Duurzaamheid en Economie					
Lasten	1.450	1.574	5.038	1.723	-3.315
Baten	2.342	2.684	4.538	2.581	-1.957
Onttrekkingen	562	0	1.353	1.048	-305
Storting	232	0	0	532	532
Totaal Pijler 3 Duurzaamheid en Economie	1.221	1.109	853	1.374	521
Gerealiseerd resultaat	1.221	1.109	853	1.374	521

Pijler 4

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen					
Lasten	21.844	20.197	25.219	22.618	-2.601
Baten	11.956	9.924	10.761	10.894	133
Onttrekkingen	3.608	98	1.989	3.617	1.628
Stortingen	2.875	0	250	3.101	2.851
Totaal Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	-9.154	-10.175	-12.719	-11.208	1.511
Gerealiseerd resultaat	-9.154	-10.175	-12.719	-11.208	1.511

Pijler 5

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Pijler 5 Middelen en Ondersteuning					
Lasten	14.256	12.526	15.120	16.066	945
Baten	54.797	47.008	54.460	56.692	2.232
Onttrekkingen	4.978	8	2.852	4.751	1.899
Stortingen	5.388	0	2.570	4.643	2.074
Totaal Pijler 5 Middelen en Ondersteuning	40.131	34.490	39.621	40.734	1.113
Gerealiseerd resultaat	40.131	34.490	39.621	40.734	1.113

Bijlage met verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa)

Bijlage met verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa)

Gemeentes, provincies en gemeenschappelijke regelingen ontvangen van het rijk specifieke uitkeringen waarover verantwoording dient te worden afgelegd.

Verantwoording van de ontvangen specifieke uitkeringen, vindt plaats via SiSa (Single information Single Audit), middels een door het Rijk voorgeschreven Bijlage.

Per specifieke uitkering wordt gerapporteerd aan de hand van door het rijk opgestelde indicatoren. De medeoverheden moeten de jaarstukken uiterlijk per 15 juli van het jaar volgend op het verslagjaar via het internet verzenden naar het CBS.

Het CBS beoordeelt de aanlevering op tijdigheid en volledigheid en verzorgt bij correcte aanlevering daarna de doorzending van de specifieke uitkeringen met de indicatoren naar de desbetreffende ministeries en medeoverheden. Voor het huidige verslagjaar dient de gemeente verantwoording middels het SiSa af te leggen voor:

Naam Specifieke Uitkering

Ontvangen van

Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Rijk
Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Rijk
Aanpak energiearmoede	Rijk
Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Rijk
Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Rijk
Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Rijk
Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Rijk
Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Rijk
Regelingen specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Rijk
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Rijk
Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Rijk
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Provincie Groningen

Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Provincie Drenthe
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-en energiebeleid	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Gebundelde uitkering op grond van art. 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	Rijk
Gebundelde uitkering op grond van art. 69 Participatiewet totaal 2022	Rijk
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2023	Rijk
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2022	Rijk
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _ gemeentedeel 2023	Rijk
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _ totaal 2022	Rijk
Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Rijk
Kwijtschelden publieke schulden SZW -domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2023	Rijk
Onderwijsroute 2023_ deel gemeente	Rijk
Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Rijk

Regeling Sportakkoord 2020-2022	Rijk
Specifieke uitkering clientondersteuning	Rijk
Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken 2023 met centraal persoon (SiSa tussen medeoverheden)	Rijk
Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Rijk
Uitvoeringsregeling BDU Verkeer en vervoer (Drenthe) SiSa tussen medeoverheden provinciale middelen Drenthe	Provincie Drenthe
Regiodeal Zuid en Oost Drenthe	Provincie Drenthe
Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe 2022-2025	Provincie Drenthe

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 7.635.087			€ 0	€ 0	€ 37.183
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
	Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10				
	€ 0	€ 55.020	€ 7.727.290	€ 12.649.278				
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
			Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			12	31	1	1	Ja	Ja
	Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1				

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten		
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/10</i>			
N.V.T.	Nee					
Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten	
<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i>	
Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtraject en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	
<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>	
€ 1.520	€ 8.740	€ 3.468	€ 3.468	€ 1.795	€ 1.795	
Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i>		
<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/24</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/25</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/26</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/27</i>		
€ 12.000	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 18.783		

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: C55/01</i>	<i>Indicator: C55/02</i>	<i>Indicator: C55/03</i>	<i>Indicator: C55/04</i>	<i>Indicator: C55/05</i>	<i>Indicator: C55/06</i>
			10	€ 2.391	€ 2.391	25	€ 5.809	€ 5.809
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huiseeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: C55/07</i>	<i>Indicator: C55/08</i>	<i>Indicator: C55/09</i>			
			0	€ 0	€ 0			
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurislatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/ energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: C55/10</i>	<i>Indicator: C55/11</i>	<i>Indicator: C55/12</i>	<i>Indicator: C55/13</i>	<i>Indicator: C55/14</i>	<i>Indicator: C55/15</i>
			76	209	0	0	0	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor	Gederfde opbrengsten	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

		de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	(jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen					
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Ja				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 18.647	€ 5.873	4	25	5	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
			1 LAI23-03616147	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		

			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10			
			1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02	Aard controle D1 Indicator: C105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Aard controle D1 Indicator: C105/05	Aard controle R Indicator: C105/06	
			1	Project 1	23	Ja	0	Nee	€ 0
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11	Aard controle D1 Indicator: C105/12	
			1	Project 1	€ 0	Ja	bouw is net gestart	23	Ja
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14					
			1	Project 1	Nee				
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05		
			€ 127.847	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.470		
	Gemeenten								

			Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	
			1				
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05
			€ 0	€ 0	€ 60.000	€ 0	€ 126.424
			Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	
			1				
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 40.532	€ 54.592	Nee			
OCW	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D22/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03			
			1 € 17.482	€ 17.482	Ja			
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 030001 Provincie Groningen	2023-079644	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 030001 Provincie Groningen	2023-079644	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 030001 Provincie Groningen	2023-079644	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 030001 Provincie Groningen	2023-079644	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			1 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Nee			
			2 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Nee			
			3 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Nee			
			4 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)?		

						(Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Lutkenend	Nee		
			2 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Dorpsstraat Eexterveen en Hunzeweg Nieuw Annerveen	Nee		
			3 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Wadi Julianastraat/ Oude Groningerwe g	Nee		
			4 030001 Provincie Groningen	2023-079644	Verticale infiltratie in de bermen van de Oude Groningerwe g Gieten	Nee		
lenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02	Aard controle R Indicator: E87B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04	Aard controle R Indicator: E87B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06
			1 061680 Gemeente Aa En Hunze	202303160- 01114317	91658	91658	91658	91658
			Kopie beschikking naam/numme r	Eindverantwo ording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08				
			1 202303160- 01114317	Nee				
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten

			Aard controle R Indicator: F28/01	Aard controle R Indicator: F28/02	Aard controle R Indicator: F28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Aard controle R Indicator: F28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 0	€ 120.464	€ 0	€ 120.464	€ 0	€ 0
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07						
		Nee						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire
Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werken inkomens kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)			
Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12			
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					

			gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>						<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>
			€ 0						Nee
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordend hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2A/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/06</i>	
		1	061680 Gemeente Aa En Hunze	€ 4.014.734	-€ 25.235	€ 226.974	€ 3.877	€ 98.077	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	

			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	hikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/08	(levensonder houd) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/09	(levensonderh oud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/10	Aard controle R Indicator: G2A/11	Aard controle R Indicator: G2A/12
			1 061680 Gemeente Aa En Hunze	€ 0	€ 176.393	€ 70.641	€ 0	€ 352.157
			Hieronder verschijnt de gemeente(co de) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T- 1) Loonkostensu bsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiew et in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperati e kinderopvang toeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijs te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordi ngsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13	I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/14	Participatiew et (PW) Aard controle R Indicator: G2A/15	Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2A/16		
			1 061680 Gemeente Aa En Hunze	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstr ekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrek kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrek kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoeksk osten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderh	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstre	BBZ vóór 2020 – levensonderh	BBZ vanaf 2020 –	Volledig zelfstandige	

			oud (exclusief BOB)	kking (exclusief BOB)	oud en kapitaalverstr ekkingen (BOB)	kapitaalverstre kking	uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderh oud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperati e kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstre kkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderh oud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstr ekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperati e kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstre kkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _totaal 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord en informatie voor de gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(co de) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstre kking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
		1	061680 Gemeente Aa En Hunze	€ 2.500	€ 2.486	€ 8.874	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(co de) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom	BBZ vóór 2020 – levensonderh oud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstre kking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit	BBZ vóór 2020 – levensonderhou d en kapitaalverstre kingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstr ekking Gederfde baten die voortvloeien

			verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	naar openbaar lichaam	uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3A/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/12</i>
			1 061680 Gemeente Aa En Hunze	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
		Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		

	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang oeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperati	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang oeslagaffaire	

				e kinderopvang toeslagaffaire			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R		
		Indicator: G4/16	Indicator: G4/17	Indicator: G4/18	Indicator: G4/19		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6 Totaal	0	0	0		
SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverzekering	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G4A/01	Indicator: G4A/02	Indicator: G4A/03	Indicator: G4A/04	Indicator: G4A/05
		1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 76.492	
		2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.630	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 6.118	€ 5.205	

4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 2.287	€ 3.212
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 4.623	€ 0
	Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T-1)	
		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
	Indicator: G4A/06	Indicator: G4A/07	Indicator: G4A/08	Indicator: G4A/09	
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0	
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0	
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0	
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0	
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R	
	Indicator: G4A/10	Indicator: G4A/11	Indicator: G4A/12	Indicator: G4A/13	
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: G10/01</i>	<i>Indicator: G10/02</i>	<i>Indicator: G10/03</i>				
			€ 21.877	€ 0	Ja				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire_ gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: G12/01</i>	<i>Indicator: G12/02</i>	<i>Indicator: G12/03</i>				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			

			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie					
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02					
			€ 119.412	€ 247.791					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08	
			1 onderhoud	€ 81.227	€ 81.227	€ 0	€ 0		
2 aankoop	€ 29.813	€ 23.968	€ 5.845	€ 0					
3 dienstverlening door derden	€ 56.570	€ 0	€ 0	€ 56.570					
4 beheer en exploitatie	€ 80.181	€ 0	€ 0	€ 80.181					
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06	
			1 1042222	€ 37.717	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.158	
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08								
1 1042222	Ja								
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Ja		€ 50.000	€ 50.000	Nee	
VWS	H27B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken 2023_met centraal persoon	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gerealiseerd aantal cliënten in (jaar T)	Cumulatief aantal cliënten (t/m jaar T)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/01	Aard controle R Indicator: H27B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/04		
		1	061690 Gemeente De Wolden	65	65	Nee		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 16.788	€ 16.788	€ 0	€ 16.788	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 115.576	€ 115.576	€ 0	€ 115.576	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 25.827	€ 22.584	€ 3.243	€ 22.584	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 19.370	€ 15.496	€ 3.874	€ 15.496	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 9.039	€ 7.231	€ 1.808	€ 7.231	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 22.599	€ 22.217	€ 382	€ 22.217	Ja
		7	Valpreventie	€ 66.504	€ 53.203	€ 13.301	€ 53.203	Ja
		8	Leefomgeving	€ 12.913	€ 10.330	€ 2.583	€ 10.330	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.228	€ 2.582	€ 646	€ 2.582	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 47.134	€ 47.134	€ 0	€ 47.134	Ja
		11	Mantelzorg	€ 12.913	€ 11.575	€ 1.338	€ 11.575	Ja

12	Eén tegen eenzaamheid	€ 12.913	€ 10.330	€ 2.583	€ 10.330	
13	Welzijn op recept	€ 7.102	€ 7.102	€ 0	€ 7.102	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.228	€ 3.228	€ 0	€ 3.228	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 11.493	€ 3.688	€ 2.299	€ 3.688	Ja
	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/n.v.t.)?				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
1	Lokaal Sportakkoord	Nee				
2	Brede regeling combinatiefuncties	Nee				
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee				
4	Kansrijke Start	Nee				
5	Mentale Gezondheid	Nee				
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Nee				
7	Valpreventie	Nee				
8	Leefomgeving	Nee				
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Nee				
10	Versterken sociale basis	Nee				
11	Mantelzorg	Nee				
12	Eén tegen eenzaamheid	Nee				
13	Welzijn op recept	Nee				
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee				
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee				
	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
	<i>Aard controle n.v.t.</i>					

DRE	DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Indicator: H30/09					
			Nee					
		Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer	Hieronder per regel één beschikkings nummer en in de kolommen ernaast de verantwoordi ngsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding (in jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen		Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoording s-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: DRE2C/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: DRE2C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/06</i>
			1 201602662- 00669396	Aanleg rotondes bij afritten N34/Annen datum 12-12- 2016	€ 0		€ 0	
			2 201702485- 00731364	Subsidieverlen ing - BDU2018 - project snelheidsrem mende maatregelen bij diverse kommen datum 12-12- 2017	€ 79.103		€ 118.715	
			3 201803092- 00794375	Fietsverbindin g Amen - Grolloo	€ 61.771		€ 577.331	
			4 201902961- 00858068	project Verkeersmaatr egelen Annen Zuidlaarderwe g (noordelijk deel)	€ 776		€ 776	
			5 201902962- 00858077	project Verkeersmaatr egelen Spekstoep te Gieten 2020	€ 9.653		€ 9.653	
			Kopie beschikkings nummer	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerderin g is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordin gs-informatie ten laste van alleen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	

					provinciale middelen	provinciale middelen		
			Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/07	Aard controle R Indicator: DRE2C/08	Aard controle R Indicator: DRE2C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/11	
			1	201602662-00669396	€ 0		€ 0	Nee
			2	201702485-00731364	€ 9.747		€ 30.000	Ja
			3	201803092-00794375	€ 30.886		€ 288.666	Nee
			4	201902961-00858068	€ 388		€ 388	Nee
			5	201902962-00858077	€ 4.827		€ 4.827	Ja
DRE	DRE10 C	Regiodeal Zuid-Oost Drenthe	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welk project betreft het	Totale besteding in jaar T ten laste van regiodeal middelen via provincie	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding ten laste van regiodeal middelen via provincie	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T ten laste van regiodeal middel en via provincie	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe				Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodeal middelen via provincie	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodeal middel en via provincie	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: DRE10C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE10C/02	Aard controle R Indicator: DRE10C/03	Aard controle R Indicator: DRE10C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE10C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE10C/06
			1	202003835-00916703	Vroegsignaleri ng	€ 58.848		€ 187.935
			2	202203541-01042059	Verlening subsidie Proeftuin Energiearmoe de gem. Aa en Hunze Tranche 8	€ 74.991		€ 74.991
			3	202001505-00883316	Proeftuin Energiearmoe de	€ 0		€ 90.000
			4	202201861-01030622	Digitalisering vrijetijds economie 2e tranche	€ 129.849		€ 129.849
			5	201903323-00852020	Versnelling digitalisering vrijetijdsecono mie	€ 25.489		€ 100.000
			6	20220620-01037826	Kansen4Kinde ren inzet kansencoach	€ 16.500		€ 16.500
			7	201903323-00852020	Kinderen eerst 1, 1e tranche	€ 0		€ 87.260
			8	202003835-00916703	Kinderen eerst 2, 3e tranche	€ 0		€ 45.000
			9	202101409-00945888	Kinderen eerst 3, 5e tranche	€ 46.000		€ 184.000

			10	202203550-01042073	Kinderen eerst 3 - 8e tranche	€ 46.000		€ 46.000	
			11	202102074-00949404	Kansen4Kinderen	€ 0		€ 46.793	
			12	2022202539-01027255	Kansen4Kinderen inzet kansencoach tranche 7	€ 0		€ 15.589	
				Kopie beschikkingsnummer	Kopie Projectnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden			
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: DRE10C/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: DRE10C/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: DRE10C/09</i>			
			1	202003835-00916703	Vroegsignaling	Nee			
			2	202203541-01042059	Verlening subsidie Proeftuin Energiearmoede gem. Aa en Hunze Tranche 8	Nee			
			3	202001505-00883316	Proeftuin Energiearmoede	Ja			
			4	202201861-01030622	Digitalisering vrijetijds economie 2e tranche	Nee			
			5	201903323-00852020	Versnelling digitalisering vrijetijdseconomie	Ja			
			6	20220620-01037826	Kansen4Kinderen inzet kansencoach	Nee			
			7	201903323-00852020	Kinderen eerst 1, 1e tranche	Ja			
			8	202003835-00916703	Kinderen eerst 2, 3e tranche	Ja			
			9	202101409-00945888	Kinderen eerst 3, 5e tranche	Ja			
			10	202203550-01042073	Kinderen eerst 3 - 8e tranche	Ja			
			11	202102074-00949404	Kansen4Kinderen	Ja			
			12	2022202539-01027255	Kansen4Kinderen inzet kansencoach tranche 7	Ja			
DRE	DRE13 C	Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe 2022-2025		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 verantwoorde bestedingen ten laste van	Correctie t.o.v. jaar T-1 verantwoorde overige bestedingen	

			verantwoordingsinformatie	De besteding in jaar T ten laste van provinciale middelen	De besteding in jaar T ten laste van overige middelen	provinciale middelen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE13C/01	Aard controle R Indicator: DRE13C/02	Aard controle R Indicator: DRE13C/03	Aard controle R Indicator: DRE13C/04	Aard controle R Indicator: DRE13C/05	Aard controle R Indicator: DRE13C/05
1	36/5.4/202201344 / Verkeersmaatregelen De Pol Grolloo		€ 176.255	€ 0				
	Kopie beschikkingsnummer		Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden		
			Aard controle n.v.t. Indicator: DRE13C/06	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE13C/07	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE13C/08	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE13C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: DRE13C/10	
1	36/5.4/202201344 / Verkeersmaatregelen De Pol Grolloo		€ 176.255	€ 0			Ja	

Bijlage overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bijlage overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000

Pijler / Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Pijler 1 Bestuur en Samen doen			
Lasten			
0.1 Bestuur	1.373	1.794	1.642
0.2 Burgerzaken	712	853	805
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.740	1.810	1.877
1.2 Openbare orde en veiligheid	410	458	491
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	17	8.893	8.050
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	37
Totaal Lasten	4.253	13.809	12.902
Baten			
0.1 Bestuur	0	0	0
0.2 Burgerzaken	325	362	371
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5	5	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	8	8	1
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	9.627	9.440
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	37
Totaal Baten	339	10.002	9.849
Onttrekkingen			
0.10 Mutaties reserves	18	84	2.355
Stortingen			
0.10 Mutaties reserves	0	750	3.063
Totaal Pijler 1 Bestuur en Samen doen	-3.896	-4.473	-3.760
Pijler 2 Samen leven			
Lasten			
4.1 Openbaar basisonderwijs	42	43	44
4.2 Onderwijshuisvesting	82	74	81
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.224	1.522	1.232
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	295	386	353
5.6 Media	514	575	661
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.708	3.010	1.973
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.889	4.423	4.615
6.3 Inkomensregelingen	8.328	9.053	9.435
6.4 WSW en beschut werk	77	79	80
6.5 Arbeidsparticipatie	318	345	443
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.194	1.721	1.787
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	2
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	1.401	1.779	2.570
6.71B Begeleiding (WMO)	2.779	3.203	1.936
6.71C Dagbesteding (WMO)	50	50	543
6.72A Jeugdhulp begeleiding	150	150	2.224
6.72B Jeugdhulp behandeling	2.694	3.053	1.708
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	513	524	550
6.73A Pleegzorg	106	108	1.023
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	275	281	256
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	136
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	42	43	360
6.74C Gesloten plaatsing	277	277	29
6.82A Jeugdbescherming	44	231	269
6.82B Jeugdreclassering	122	122	20
7.1 Volksgezondheid	1.258	1.600	1.318
Totaal Lasten	27.382	32.653	33.646
Baten			
4.2 Onderwijshuisvesting	20	20	2
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	204	459	259
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	16	55	10

Pijler / Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
5.6 Media	0	25	127
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	526	339
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	296	440
6.3 Inkomensregelingen	5.453	5.687	5.324
6.5 Arbeidsparticipatie	10	10	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	136	136	206
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	1.300	1.940
7.1 Volksgezondheid	0	180	97
Totaal Baten	5.839	8.694	8.744
Onttrekkingen			
0.10 Mutaties reserves	34	695	444
Storting			
0.10 Mutaties reserves	19	19	385
Totaal Pijler 2 Samen leven	-21.528	-23.282	-24.843
Pijler 3 Duurzaamheid en Economie			
Lasten			
3.1 Economische ontwikkeling	44	540	173
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	831	898	109
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5	5	6
3.4 Economische promotie	189	459	405
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	495	866	621
7.4 Milieubeheer	11	2.269	409
Totaal Lasten	1.574	5.038	1.723
Baten			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	757	823	65
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15	15	10
3.4 Economische promotie	1.912	2.270	2.353
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	24
7.4 Milieubeheer	0	1.430	129
Totaal Baten	2.684	4.538	2.581
Onttrekkingen			
0.10 Mutaties reserves	0	1.353	1.048
Storting			
0.10 Mutaties reserves	0	0	532
Totaal Pijler 3 Duurzaamheid en Economie	1.109	853	1.374
Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen			
Lasten			
2.1 Verkeer en vervoer	3.249	3.894	3.350
2.2 Parkeren	5	5	0
2.5 Openbaar vervoer	5	5	0
4.2 Onderwijshuisvesting	634	652	646
5.1 Sportbeleid en activering	251	375	324
5.2 Sportaccommodaties	1.700	1.804	2.015
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	76	82	80
5.5 Cultureel erfgoed	189	412	213
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.776	4.224	4.291
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	462	1.125	569
7.2 Riolering	1.500	1.513	1.503
7.3 Afval	2.374	2.448	2.531
7.4 Milieubeheer	723	1.212	1.213
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	266	505	485
8.1 Ruimte en leefomgeving	847	2.140	1.560
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.094	3.161	2.008
8.3 Wonen en bouwen	1.046	1.659	1.830
Totaal Lasten	20.197	25.219	22.618

Pijler / Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 incl. wijz.	Rekening 2023
Baten			
2.1 Verkeer en vervoer	30	48	95
5.1 Sportbeleid en activering	137	309	319
5.2 Sportaccommodaties	467	467	389
5.5 Cultureel erfgoed	27	27	27
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	23	23	60
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	200	182	151
7.2 Riolering	2.126	2.162	2.173
7.3 Afval	3.038	3.085	3.155
7.4 Milieubeheer	0	135	75
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	130	100	103
8.1 Ruimte en leefomgeving	6	352	259
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.105	3.155	2.806
8.3 Wonen en bouwen	634	715	1.281
Totaal Baten	9.924	10.761	10.894
Onttrekkingen			
0.10 Mutaties reserves	98	1.989	3.617
Storting			
0.10 Mutaties reserves	0	250	3.101
Totaal Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen	-10.175	-12.719	-11.208
Pijler 5 Middelen en Ondersteuning			
Lasten			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	408	540	643
0.4 Overhead	8.200	11.471	12.233
0.5 Treasury	173	-307	-393
0.61 OZB woningen	123	127	127
0.62 OZB niet-woningen	38	40	40
0.64 Belastingen overig	2.438	2.607	2.886
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	57	78	43
0.8 Overige baten en lasten	1.063	540	393
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	26	26	93
Totaal Lasten	12.526	15.120	16.066
Baten			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	53	141	262
0.4 Overhead	378	382	688
0.5 Treasury	300	420	466
0.61 OZB woningen	3.487	3.641	4.575
0.62 OZB niet-woningen	1.210	1.210	332
0.64 Belastingen overig	2.106	2.294	2.445
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	39.128	46.107	47.593
0.8 Overige baten en lasten	347	265	330
Totaal Baten	47.008	54.460	56.692
Onttrekkingen			
0.10 Mutaties reserves	8	2.852	4.751
Storting			
0.10 Mutaties reserves	0	2.570	4.643
Totaal Pijler 5 Middelen en Ondersteuning	34.490	39.621	40.734
Gerealiseerd resultaat	0	0	2.296

Bijlagen

Controleverklaring

Doelstellingen

Controleverklaring

Specificatie onderliggende stukken jaarrekening

Doelstellingen

Specificatie onderliggende staten jaarrekening

Begrotingsrechtmatigheid

Een nieuw onderdeel in de Jaarstukken is de rechtmatigheidsverantwoording. De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid(commissie BBV).

Een onderdeel binnen de rechtmatigheidsverantwoording is het begrotingscriterium.

Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Deze overschrijdingen zijn meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording in de Jaarstukken, een toelichting hierop staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Daarnaast geldt voor over- en onderschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Tijdig betekent in dit geval voor vaststelling van de jaarrekening. Dit is nieuw ten opzichte van eerdere jaren. Hierbij een overzicht van deze over- en onderschrijdingen.

Onderschrijding van de begrote lasten

pijler 1	€ 907.392
pijler 3	€ 3.314.853
pijler 4	€ <u>2.600.866</u>
	€ 6.823.111

Onderschrijding van de begrote baten

pijler 1	€ 152.691
pijler 3	€ <u>1.957.270</u>
	€ 2.109.960

Overschrijding van de begrote baten

pijler 2	€ 49.670
pijler 4	€ 132.747
pijler 5	€ <u>2.231.845</u>
	€ 2.414.262

Bovenstaande verschillen worden in de Jaarstukken nader uitgewerkt in de toelichting op de baten en lasten per pijler.

Door het vaststellen van deze over en onderschrijdingen, hoeven deze niet als begrotingsonrechtmatigheden meegenomen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Overzicht reserve incidentele dekkingsmiddelen

Overzicht
reserve
incidentele
dekkingsmiddel
en 2023

Nr.	Bestemming / omschrijving	Saldo 1-1-2023	Verrekening / toevoeging 2023	Besteding 2023	Saldo 31-12-2023	Bedrag dat kan vrijvallen in 2023	Toelichting
1	Opstellen omgevingsvisie	50.000		7.541	42.459		Proces voor opstellen Omgevingsvisie bevindt zich in de startfase. Budget is nodig voor inhuur extern bureau. Aanbesteding vindt plaats 2024 en heeft doorlooptijd tot en met 2025.
2	Sponsoring	6.150	-346	5.804	0	.	
3	Sponsoring	9.654	-9.654	0	0	.	
4	Samen maak je de route leerbudget en experimenteren in het sociaal domein.	25.000		0	25.000	25.000	.
5	Preventie, versterking voorliggend veld en impuls leefbaarheid & mobiliteit	240.000		21.540	218.460		Uit dit budget worden de kansencoach, Vroeg erbij, Vitaal Ouder worden en de procesbegeleider Schakelteam 2024 en 2025 betaald.
6	DU versterken aanbod mensen met dementie	50.000		147	49.853		Dit budget is voor training en scholing medewerkers, vrijwilligersorganisaties etc. Hier zijn inmiddels diverse trainingen voor gestart.
7	Opvang asielzoekers	92.396	50.000	9.970	132.426	82.426	Door de opvang en extra werkzaamheden rondom zowel vluchtelingen als statushouders, is er binnen team Samenleving op een aantal vlakken vertraging ontstaan en werk blijven liggen. Dit wordt nu opgepakt met extra inhuur.
8	DU gezond in de stad	7.000		5.865	1.135		Dit budget is bedoeld voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden en die kunnen we heel goed nog benutten het komende jaar of volgende jaren. Bijvoorbeeld aan: gebiedsgerichte aanpak voor gezondheid, maatwerkprojecten voor gezondheidsachterstanden mentaal en fysiek (voeding, alcohol, roken, bewegen) etc.
9	DU gezond in de stad	7.000		0	7.000		Dit budget is bedoeld voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden en die kunnen we heel goed nog benutten het komende jaar of volgende jaren. Bijvoorbeeld aan: gebiedsgerichte aanpak voor gezondheid, maatwerkprojecten voor gezondheidsachterstanden mentaal en fysiek (voeding, alcohol, roken, bewegen) etc.
10	DU Dak- en thuisloosheid	18.000		0	18.000	18.000	.
11	DU Dak- en thuisloosheid	32.000		0	32.000		Bestemd als doorbraakbudget voor complexe zaken. Kan bijvoorbeeld ingezet worden als verhuisvergoeding.
12	Voorliggend veld, preventieve aanpak	131.140		25.474	105.666		Uitgave voor project Vroeg erbij 2024 en Kansencoach 1e helft 2024. Ook de 75.000 voor procesbegeleiding onderwijs -zorg in 2024 bestemd. Verwachting is dat dit budget eind 2024 op is.

13	Participatie inclusief beleid	4.982		4.982	0		B&W besluit. Bedrag bestemd voor onkostenvergoeding toegankelijkheidsraad.
14	Inclusie beleid lokaal toegankelijkheid gebouwen	10.000		271	9.729		uitvoering geven aan jaarplan, hierbij valt te denken aan onderzoek naar toegankelijkheid van gebouwen en toiletten. Dit gaat in samenwerking met de toegankelijkheidsraad
15	AU decembercirculaire 2021; aanschaf van een applicatie ten behoeve van de Wet inburgering	5.755		5.755	0		.
16	Inburgering (extra instroom) 2022	28.000		900	27.100		Inburgering is uitbesteed naar Impuls. Door de extra instroom is bij Impuls extra inzet nodig. Dit geld is bestemd als subsidie voor Impuls
17	DU gezond in de stad	13.000		39	12.961		Dit budget is bedoeld voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden en die kunnen we heel goed nog benutten het komende jaar of volgende jaren. Bijvoorbeeld aan: gebiedsgerichte aanpak voor gezondheid, maatwerkprojecten voor gezondheidsachterstanden mentaal en fysiek (voeding, alcohol, roken, bewegen) etc.
18	Wandelknooppuntennetwerk	86.000	40.000	125.000	1.000	1.000	Het wandelnetwerk zal in maart 2024 volledig zijn afgerond. Financiële afwikkeling volgt daarna. Aanvullend krediet van € 40.000 afkomstig van 6.230.00.18 voor te betalen nota totaal € 126.000.
19	Koersnota economie en vrijetijdseconomie	19.850		19.850	0		Uitgaven van de koersnota zijn niet gelijkmatig over de jaren verdeeld.
20	Toekomst vakantieparken	300.000		0	300.000		Het provinciale project Vitale Vakantieparken Drenthe heeft een looptijd tot en met 2024. Er wordt nu met behulp van een evaluatie inventariseert of en zo ja, hoe er vanaf 2025 een vervolg moet komen. Dit gaat dus om het Drentse programma. Wij nemen als een van de 12 Drentse gemeenten hieraan deel. Dat betekent dat we in ieder geval ook in 2024 nog onze gemeentelijke bijdrage aan het Drentse programma moeten voldoen (ca. € 32.000,-). Er zijn ook nog doorlopende uitvoeringszaken, want er is een uitvoeringsagenda VVP Aa en Hunze 2023-2024. (ook handhaving op permanente bewoning) Het is wel de bedoeling dat het in 2024 van een programmatische aanpak naar een integrale werkwijze in de lijn gaat (bij Aa en Hunze). Daarvoor gaan we eerst een evaluatie doen. Dit budget moet beschikbaar blijven voor lopende uitvoeringszaken in 2024.
21	Achterstallig onderhoud watergangen	18.313		3.533	14.781		Met het uitvoeren van de slootonderhoudsbestekken wordt ook achterstallig onderhoud weggewerkt. De bestekken (looptijd 2021 tm 2023) moeten nog afgerekend worden. Deel 2022 afgerond. Financiële afwikkeling in 2024. Factuur inmiddels voldaan.
22	Plattlands- en Natuurontwikkeling	34.041		9.594	24.447		Bedrag is gereserveerd voor de kwaliteitsimpuls Ruitersweg/Zeegsersteeg te schipborg (Drentsche Aa project.)

						Het project wordt uitgevoerd met o.a. met gemeente Tynaarlo. Recent is een bestuurlijk overleg afgesproken dat er een actualisatie van de maatregelen/kosten plaatsvindt. Daarna wordt opnieuw de afweging en het besluit genomen of het plan in uitvoering wordt gebracht.
23	Bio plan Drentsche Aa	25.000	0	25.000		Bedrag is gereserveerd voor de kwaliteitsimpuls Ruitersweg/Zeegsersteeg te schipborg (Drentsche Aa project.) Het project wordt uitgevoerd met o.a. met gemeente Tynaarlo. Recent is een bestuurlijk overleg afgesproken dat er een actualisatie van de maatregelen/kosten plaatsvindt. Daarna wordt opnieuw de afweging en het besluit genomen of het plan in uitvoering wordt gebracht.
24	Recreatie en toerisme algemeen	10.660	10.660	0		Budget is bestemd voor recreatieve voorzieningen in het Drentsche AA project Geelbroek. Er is in de Bestuurlijke Adviescommissie in 2018 gesproken over een bijdrage vanuit de gemeente aan het project voor recreatieve voorzieningen. Niet duidelijk of hierover ook formeel een besluit is genomen. Wanneer het geld niet meer beschikbaar is, zullen we dit richting Prolander/provincie moeten aangeven.
25	Regio Deal: digitalisering vrijetijdseconomie	25.489	25.489	0		Betreft een project uit de Regiodeal. Is een ontvangen subsidie, uitvoering project is verplicht. Het resterende bedrag is al toegezegd aan gemeenten en projecten, de gelden zullen eind 2023 tot 2024 worden uitgekeerd.
26	Toekomst vakantieparken	174.655	107.440	67.215		Het provinciale project Vitale Vakantieparken Drenthe heeft een looptijd tot en met 2024. Er wordt nu met behulp van een evaluatie inventariseert of en zo ja, hoe er vanaf 2025 een vervolg moet komen. Dit gaat dus om het Drentse programma. Wij nemen als een van de 12 Drentse gemeenten hieraan deel. Dat betekent dat we in ieder geval ook in 2024 nog onze gemeentelijke bijdrage aan het Drentse programma moeten voldoen (ca. € 32.000,-). Er zijn ook nog doorlopende uitvoeringszaken, want er is een uitvoeringsagenda VVP Aa en Hunze 2023-2024. Het is wel de bedoeling dat het in 2024 van een programmatische aanpak naar een integrale werkwijze in de lijn gaat (bij Aa en Hunze). Daarvoor gaan we eerst een evaluatie doen. We verwachten voor de uitvoering van de lopende zaken, w.o. kosten voor externe juridische ondersteuning de bestaande budgetten nodig te zijn.
27	Versterking toerisme en recreatie	8.505	3.329	5.176	5.176	
28	Uitvoeringskosten klimaatbeleid 2022	86.739	3.400	83.339		Budget wordt gebruikt binnen de thema's uit de duurzaamheidsvisie en de uitvoeringsplannen van de transitievisie warmte.

29	Extra inhuur bouwaanvragen	41.520		633	40.887	Het budget wordt in 2024 aangewend om in het eerste kwartaal de huidige inleen te kunnen verlengen. Dit om de aanvragen uit 2023 te verwerken en om een start te maken met de werkwijze onder de nieuwe omgevingswet. We willen dan nog gebruik maken van de inmiddels door hen opgebouwde ervaring binnen Aa en Hunze.	
30	Toegankelijkheid voetpaden	20.755		2.062	18.693	Er zijn nog lokaties geïnventariseerd die we van dit budget willen aanpakken.	
31	Implementatie omgevingswet en wet kwaliteitsborging	500.000		373.141	126.859	In de najaarsnota 2022 is vanuit de rijksmiddelen een budget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor de implementatie van de omgevingswet en de WKB (Wet Kwaliteitsborging Bouw). De middelen worden gebruikt in 2023 en eerste kwartaal 2024 om de nieuwe werkwijze te implementeren en te borgen in de organisatie. Gaat om personele inzet t.b.v. project, training en opleiding.	
32	Komgrenzen inrichten	38.381		4.435	33.946	Bij de uitvoering haken we aan bij werkzaamheden vanuit het wegen onderhoudsprogramma.	
33	Knelpunten in de openbare ruimte	100.000		31.794	68.206	Plannen: voetpad Zandvoortweg Eexterveen en maatregelen Avk (zijn uitgesteld na inspraak dorp)	
34	Duurzaamheid en Energietransitie	223.255		80.944	142.311	Budget wordt gebruikt binnen de thema's uit de duurzaamheidsvisie en de uitvoeringsplannen van de transitievisie warmte.	
35	Steenuil	10.000		10.000	0	In samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe	
36	AU decembercirculaire 2021; noodlijdende instellingen op het gebied van kunst en cultuur	43.500		4.447	39.053	College heeft in mei 2023 besloten dat dit bedrag toegevoegd kan worden als eigen bijdrage bij de SPUK aanvraag bibliotheekwerk. Deze aanvraag is in oktober 2023 ingediend. Begin 2024 ontvangen we bericht op de SPUK aanvraag gehonoreerd wordt.	
37	Stationsstraat Gieten 2e fase	66.638		50.997	15.641	15.641	Restant was gereserveerd voor de herinrichting van de Hanebijtershoek.
38	Leefbaarheidsfonds	38.721	37.000	-7.550	83.271	Bedrag van € 80.000 opgevoerd in de najaarsnota 2022. Er zijn verplichtingen voor het restant bedrag. Uitgangspunt is dat het bedrag wordt aangevuld tot € 100.000 als het restant op is. Dit gebeurt als bijstelling in tussenrapportage.	
39	Subsidierегeling Dorpsinitiatieven vitaal platteland	119.013		50.000	69.013	Thema's worden uitgewerkt in samenwerking met de provincie. Het betreft een meerjarig budget dat doorloopt t/m 2021. Het budget is samengesteld uit een gemeentelijk en een provinciaal deel 50/50. Aanvragen voor deze subsidie komen bij de gemeente binnen en worden door ons beoordeeld en toegekend. De uitgaven zijn afhankelijk van de aanvragen. Vanwege de verrekening met de subsidie van de provincie loopt het bedrag nog door in 2023. Er ligt nu een initiatief van Spijkerboor en omgeving om een brug te realiseren over de Hunze. Daarmee kan een door het dorp lang gewenste uitloopmogelijkheid	

							worden gecreëerd in aansluiting op de recente natuurontwikkeling Boonspolder/Annermoeras/Beverbosje (Hunzeproject). Uitloopmogelijkheid is ook een aanvulling op stimuleren dagrecreatie irt Keerpunt en bevaren Annermoeras.
40	Ontvangen bedrag via de AU t.b.v. transitievisie warmte	201.884	20.660	99.275	123.269		Budget wordt gebruikt binen de uitvoeringsplannen van de transitievisie warmte i.c. (deels) voor de uitvoering van het pre-SMP vooruitlopend op verwachte binnenkomende subsidies.
41	Knelpunten in de openbare ruimte	66.192		66.192	0		.
42	Sociale energieaanpak	65.030		42.616	22.414		Budget hangt samen met de Regiodeal Proeftuim energiearmoedebestrijding en de SpUk Energiearmoede. De maatregelen die niet onder de regiodeal of de SpUk mogen vallen maar wel bijdragen aan het doel worden uit dit budget betaald.
43	Ecologisch bermbeheer	53.314		1.500	51.815		Vanuit het budget wordt het bermbeheerplan opgesteld. De opdracht is verstrekt.
44	Verkeer- en vervoersmaatregelen	18.476		0	18.476	18.476	Projecten voor met name verkeersveiligheid waarbij afstemming met de provincie plaats vindt.
45	Achterstallig onderhoud bomen	39.159		10.721	28.439	28.439	Het project achterstallig bomenonderhoud is afgerond. Restant van het budget zou worden ingezet voor het opstellen van een beheersplan van Zwanemeerbos en groeiplaatsverbetering. Hiervoor is in de begroting 2024 nieuw geld beschikbaar gesteld.
46	DU Kerkenvisie	21.927		17.326	4.601		Het opstellen van de visie is afgerond. De financiële afwikkeling volgt begin 2024. De gemeenteraad wordt in het tweede kwartaal 2024 hierover schriftelijk geïnformeerd.
47	Toren Anloo	22.500		429	22.071		In voorbereiding. Voordat de uitvoering kan beginnen moet er eerst een monumentenvergunning worden verleend. Ook is nog technisch onderzoek nodig voordat de werkzaamheden gestart kunnen worden. Uitvoering in 2024
48	Toren Anloo vervanging klokkenstoelen herstelwerkzaamheden	30.000		0	30.000		In voorbereiding. Voordat de uitvoering kan beginnen moet er eerst een monumentenvergunning worden verleend. Ook is nog technisch onderzoek nodig voordat de werkzaamheden gestart kunnen worden. Uitvoering in 2024.
49	Energietransitie; procesmiddelen windpark oostermoer	53.001		25.156	27.845		Dit budget wordt gebruikt voor de kosten van aanvullend brononderzoek en de ondersteuning in juridische procedures. Het geheel is naar verwachting in 2024 afgerond.
50	RVO subsidie	20.660	-20.660		0		Subsidie verantwoord in 2022.
51	Onderhoud Bruggen	6.925		6.925	0		Van het budget is een duikerbrug in Gasselte opgeknapt
52	Wegenbeheersprogramma DG Dialog	20.000		0	20.000	20.000	Hiervoor is ook een exploitatiebudget
53	Vervangen stalen roeden molen Rolde	50.000		50.000	0		.
54	Verkeerstellingen	10.580		4.360	6.220		Er worden nog kosten gefactureerd.

55	Onderzoek naar Joods vastgoed	4.200		4.200	0		De bijdrage van het 2e deel aan het Drents Archief wordt in 2023 gedaan
56	voorbereidingskrediet vervanging beschoeiing Grevelingskanaal	50.000		50.000	0		De voorbereiding is afgerond. In 2024 wordt de beschoeiing aan het Grevelingskanaal vervangen.
57	Projectorganisatie woningbouwprogrammering Kwartiermakingsfase	8.927		8.927	0		.
58	Uitvoering nota grondbeleid	10.000		6.525	3.475	3.475	Betreft opstellen van een jaarlijkse grondprijsbrief. Het gaat erom te komen tot marktconforme grondprijzen voor diverse gebruiksfuncties. Afronding in het jaar 2023.
59	Rechtsmatigheidsverklaring	2.579		2.579	0		.
60	Rechtsmatigheidsverklaring	16.000		16.000	0		.
61	Aanpassingen gemeentehuis	97.193		97.193	0		.
62	Formatie tbv sturing personele informatie	15.000		15.000	0		.
63	Aanvraag budget duurzame inzetbaarheid	131.227		93.805	37.422		De afgelopen periode is al een aantal afspraken gemaakt in het kader van duurzame inzetbaarheid. Daarnaast is de RVU (regeling vervroegde uittreding) is in de nieuwe CAO scherper gesteld. Medewerkers kunnen eerder gebruik maken van de regeling. De compensatie van de loonkosten komt voor rekening van de werkgever. Er is een realistisch beeld van de medewerkers die hier de komende periode gebruik van gaan maken.
64	Formatie handhaving recreatierreinen	85.000		85.000	0		.
65	Doorontwikkeling buitendienst	17.000		17.000	0		Voor de doorontwikkeling van de buitendienst is in de periode 2021-2023 3 keer een bedrag van € 149.000 beschikbaar gesteld. In 2023 is de afronding. Het restantbedrag uit 2022 wordt in 2023 ingezet.
66	AU decembercirculaire 2021; reserveren voor het oplossen van problemen op het gebied van de interne en externe dienstverlening	94.444		28.294	66.151		Bedrag opgenomen in decembercirculaire 2021. Uitvoering krijgt vervolg in 2024 m.b.t. implementeren sociale kaart als onderdeel gemeentelijke dienstverlening.
67	IBP 2019-2022	37.754		12.599	25.155	25.155	.
68	Corona steunpakket vanuit decembercirculaire 2020 Algemene uitkering	88.000		42.654	45.346	0	Budget wordt gebruikt voor aanpassing van de werkplekken aan hybride werken.
	Totaal	4.058.086	117.000	1.801.761	2.373.324	242.788	
	Totaal gespecificeerd						
	budgetten t/m 2021	1.757.274	40.346	720.413	1.077.206	213.313	bedrag dat mee gaat naar 2024 (saldo 31/12/2023 - vrijval)
	budgetten 2022	2.300.812	76.654	1.081.309	1.296.118	29.475	bedrag dat mee gaat naar 2024 (saldo 31/12/2023 - vrijval)
		4.058.086	117.000	1.801.722	2.373.324	242.788	
	Saldo na bedrag dat kan vrijvallen in 2023 (bedrag van dat kan vrijvallen wordt als voorstel apart					2.130.536	

meegenomen in de
jaarrekening)

Via rekeningresultaat
wordt na goedkeuring
door de raad
toegevoegd:

69	Opstellen omgevingsvisie	50.000		0	50.000	.
70	Aa en Hunze 25-jaar 2023	75.000	-50.000	24.868	132	.
71	Wet Open Overheid (AU) 2023	57.000		11.185	45.815	.
72	Armoede en schulden 2023	120.000		83.460	36.540	In 2023 is dit budget ingezet op de evaluatie van het armoedebelid. Dit is afgerond. In 2024 wordt dit budget ingezet op het plan van aanpak voor het schulden deel. Dit wordt momenteel gemaakt.
73	Energietoeslag voor minima	393.000	874.496	1.189.771	77.725	De totale DU energietoeslag die we in 2023 ontvangen is € 1.267.496,--. We hadden al € 393.000 begroot zodat hier nog € 874.496 bij komt. Dit extra bedrag zit in de hogere algemene uitkering. De uitgaven voor de energietoeslag (inclusief uitvoeringskosten) zijn € 1.189.771,-- zodat een voordeel resteert van € 77.725,--.
74	Maatregelen pakket bestrijding energie- en inflatiearmoede	75.000		0	75.000	Loopt door in 2024
75	personele investeringen opvang statushouders 2023	90.000		0	90.000	Voor deze activiteit zijn in 2023 wel werkzaamheden uitgevoerd door intern personeel en externe inhuur. Doordat de werkzaamheden veel raakvlakken hebben met de werkzaamheden voor de andere doelgroepen en vaak ook door dezelfde personen worden uitgevoerd zijn de kosten niet altijd aan het juiste budget toegerekend. Omdat door de opvang en extra werkzaamheden rondom zowel vluchtelingen als statushouders er binnen team Samenleving op een aantal vlakken vertraging is ontstaan en werk is blijven liggen, wordt dit nu opgepakt met extra inhuur. Dit wordt bekostigd uit dit budget
76	personele investeringen huisvesting statushouders 2023	75.000		0	75.000	Voor deze activiteit zijn in 2023 wel werkzaamheden uitgevoerd door intern personeel en externe inhuur. Doordat de werkzaamheden veel raakvlakken hebben met de werkzaamheden voor de andere doelgroepen en vaak ook door dezelfde personen worden uitgevoerd zijn de kosten niet altijd aan het juiste budget toegerekend. Omdat door de opvang en extra werkzaamheden rondom zowel vluchtelingen als statushouders er binnen team Samenleving op een aantal vlakken vertraging is ontstaan en werk is blijven liggen, wordt dit nu opgepakt met extra inhuur. Dit wordt bekostigd uit dit budget
77	Samen maak je de route - leerbudget en experimenteren in het sociaal domein 2023	25.000		0	25.000	Budget inzetten voor evaluatie en vervolgacties SMJDR. Budget zal op worden gemaakt in 2024
78	Budget uitvoering Cultuurnota 2023	50.000		38.696	11.304	In de cultuurnota is een bestedingsplan aangeven

							waarvoor dit budget jaarlijks wordt besteed. Loopt nog door in 2024
79	Aanvullende financiën project DAF (ICO cultuureducatie) 2023	5.500		5.500	0		.
80	Regiodeal kinderen eerst 3e tranche 8	46.000		46.000	0		Doorontwikkeling vindt plaats en budget wordt betrokken bij verantwoording Regiodeal. Afronding in 2024
81	Informeel ondersteuning dorpen 2023	100.000		75.038	24.962		Betreft een samenvoeging van verschillende budgetten voor subsidies en ondersteuning van dorpen.
82	DU Gezond in de stad	12.000			12.000		Besteden aan GALA uitvoering gebiedsgerichte aanpak en thema leefstijl
83	Nieuwe koersnota/Geopark de Hondsrug 2023	5.000		5.000	0		Betreft een verhoging van de bijdrage van € 5.000 per jaar voor een periode van 3 jaar (2023-2025) aan Stichting de Hondsrug Unesco Global Park.
84	Nieuwe koersnota economie en vrijetijdseconomie 2023	80.000		24.405	55.595		In de begroting is voor een periode van 4 jaar (2022-2025) een bedrag opgenomen van € 80.000 per jaar voor de uitvoering en ondersteuning van activiteiten. De uitgaven zijn niet gelijkmatig over de jaren verdeeld. Er zijn inmiddels een aantal projecten opgestart waaronder toekomstbestendige bedrijventerreinen, fietshubs en de interactieve kaart
85	Wandelknooppuntennetwerk 2023	40.500	-40.000	0	500	500	Het wandelnetwerk zal in maart 2024 volledig zijn afgerond. Financiële afwikkeling volgt daarna. Krediet verrekend met 6.230.00.02. Hier administratief
86	Achterstallig onderhoud watergangen 2023	101.250		14.860	86.390	50.000	Met het uitvoeren van de slootonderhoudsbestekken wordt ook achterstallig onderhoud weggewerkt. De bestekken (looptijd 2021 tm 2023) moeten nog afgerekend worden. Het achterstallig onderhoud is nagenoeg weggewerkt. De helft van het resterende bedrag kan vrijvallen.
87	Actualiseren GVVP (gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) 2023	40.000	30.000	16.059	53.941		Vervolg in 2024
88	personele investeringen woningbouwopgave 2023	445.000		78.583	366.417		Project nog niet afgerond, loopt door in 2024.
89	personele investeringen verkeer 2023	65.000		65.000	0		.
90	Dorpsplannen De Pol Grolloo 2023	300.000			300.000		De weg is aangelegd. De parkeerplaats wordt komend najaar aangelegd. De verbouw vordert gestaag. De BSO is inmiddels gereed.
91	Nationale sportweek Host City	25.000		25.000	0		Wij ontvangen nog een financiële afrekening van gemeente Borger Odoorn
92	Vorbereiding Tiny houses	35.000		11.291	23.709		De voorbereiding is in volle gang. De uitvoering volgt in 2024
93	Verkeersveiligheid Asserstraat	35.000		9.153	25.848		Vervolg in 2024
94	Project omtrent Dienstverlening programmamanager 2023	130.000		130.000	0		Programma dienstverlening. Benut begin 2024
95	Project omtrent Dienstverlening deelneming projectgroep 2023	100.000		42.252	57.748		Programma dienstverlening. Benut begin 2024
96	Project omtrent Dienstverlening	60.000		45.074	14.926		Programma dienstverlening. Benut begin 2024

	deelneming ICT optimalisatie 2023					
97	Project omtrent Dienstverlening deelneming training 2023	60.000	0	60.000		Programma dienstverlening. Benut begin 2024
98	Informatiebeleidsplan 2023	174.000	20.453	153.547	70.000	Dekking is nodig voor diverse activiteiten die nog lopen of nog gaan lopen.
99	Duurzame inzetbaarheid 2023	100.000	0	100.000		De afgelopen periode is al een aantal afspraken gemaakt in het kader van duurzame inzetbaarheid. Daarnaast is de RVU (regeling vervroegde uittrekking) is in de nieuwe CAO scherper gesteld. Medewerkers kunnen eerder gebruik maken van de regeling. De compensatie van de loonkosten komt voor rekening van de werkgever. Er is een realistisch beeld van de medewerkers die hier de komende periode gebruik van gaan maken. Er zijn in 2023 wel uitgaven gedaan op dit punt maar deze zijn nog verantwoord op het budget uit 2022. Opgemerkt wordt nog dat we hiervoor geen structureel budget hebben.
100	Investeringen toekomstbestendige organisatie 2023	50.000	50.000	0		.
101	Doorontwikkeling buitendienst (BOR) 2023	149.000	149.000	0		.
102	Implementatie Observer naar de cloud	60.000	47.789	12.211		Voor de implementatie komt nog een slotfactuur van 30% en het overige geld wordt besteed aan klussen tbv optimalisatie obsurv)

3.228.25	814.496	2.208.437	1.834.30	120.500
0			9	

mee naar 2024 vanuit 2023 via rekeningresultaat

1.713.809

Totaal specificatie

	saldo 31/12/2023	vrijval	saldo na vrijval
<i>budgetten t/m 2021</i>	1.077.206	213.313	863.893
<i>budgetten 2022</i>	1.296.118	29.475	1.266.643
<i>budgetten 2023</i>	1.834.309	120.500	1.713.809
			3.844.345
Stand reserve 31-12-2023 (bedragen uit reserve incidenteel van voor 2023)			2.373.324
Bedrag dat kan vrijvallen uit 2021 en 2022 (onttrekking via bestemming rekeningresultaat)			-242.788
Resultaat			2.130.536
Saldo bedragen uit 2023 mee via rekeningresultaat			1.713.809
Actuele stand reserve na verwerking			3.844.346

Totaal overzicht beleidsindicatoren

Pijler 1 Bestuur en Samen doen

Naam indicator	Eenheid	Waarde indicator voorgaand jaar	Waarde indicator	Bronjaar
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren 12-17 jaar	5	2	2022
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,2	0,2	2022
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2	1,6	2022
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	1	1,8	2022
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3	4,5	2022

Pijler 2 Samen Leven

Naam indicator	Eenheid	Waarde indicator voorgaand jaar	Waarde indicator	Bronjaar
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2,1	2,8	2022
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	13	16	2022
Voortijdig schoolverlaters (voorheen vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers))	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs (onbekende waarde na 2019)	0,7	1,5	2021
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot 23 jaar (onbekende waarde na 2019)	1	1	2021
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4	4	2021
Werkloze jongere	% 16 t/m 22 jarigen	1	2	2021
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	280	232	2021
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 74 jaar	171,8	165,2	2022
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	13,5	13,0	2022
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,5	1,4	2022
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	geen data	geen data	2022
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	760	750	2022

Pijler 3 Duurzaamheid en Economie

Naam indicator	Eenheid	Waarde indicator voorgaand jaar	Waarde indicator	Bronjaar
Funciemenging	%	43,6	43,8	2022
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.00 inwoners 15-64 jaar	181	189	2022
Banen	Aantal per 1.000 inwoners 15 – 64 jaar	572,9	584,2	2022
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68,6	70,2	2022
Hernieuwbare elektriciteit	%	28,4	79,3	2021

Pijler 4 Voorzieningen, leefbaarheid en wonen

Naam indicator	Eenheid	Waarde indicator voorgaand jaar	Waarde indicator	Bronjaar
Niet-sporters	%	53,7*	51,7	2020
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	153	149	2021

*bronjaar 2016

Pijler 5 Middelen en ondersteuning

Naam indicator	Eenheid	Waarde indicator voorgaand jaar	Waarde indicator	Bronjaar
Formatie*	Fte per 1.000 inwoners	7,47	8,14	2024
Bezetting*	Fte per 1.000 inwoners	7,47	8,14	2024
Apparaatskosten*	Kosten per inwoner	€ 42	€ 49	2024
Externe inhuur*	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,5	2,69	2024
Overhead*	% van totale lasten	11,86	13,87	2024

Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	298	342	2023
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	12	5,8	2022
Demografische druk	%	86,9	88,0	2023
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	705	717	2023
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	766	779	2023